

**HAREKETLİLİĞİN
GELECEĞİ**

**AKILLI ULAŞIM
SİSTEMLERİ**

Akıllı Ulaşım Sistemleri Terimler Sözlüğü

<https://hgm.uab.gov.tr/uploads/pages/akilli-ulasim-sistemleri-aus/aus-terimler-sozlugu.pdf>

Haberleşme Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Akıllı Ulaşım Sistemleri Terimler Sözlüğü, Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası lisansı ile lisanslanmıştır. Lisansın bir kopyası için <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr> bağlantısı ziyaret edilebilir.

Akıllı Ulaşım Sistemleri Terimler Sözlüğü hakkındaki görüş ve öneriler aşağıda yer alan elektronik posta adresine iletilbilir.

Elektronik Posta: aus.hgm@uab.gov.tr

SÜRÜM TARİHİ

25.10.2024

v2.2.8

AKILLI ULAŞIMIN DİLİ

İnsanlar, kavramlarla düşünür, terimlerle ifade eder. Bir terimin anlamı, yalnız başına değil, bir sistem içerisinde değer kazanır. Bu anlamıyla terimler, düşünce dünyamızın şekil almış halidir.

Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS) de kendisine özgü terimlere sahiptir. AUS ekosisteminde ortak çalışma ortamında terimler, dil ve ifade birlikteliğini sağlamak açısından çok önemlidir. Özellikle teknoloji ile desteklenen akıllı ulaşım sistemlerinde sürekli gelişen yeni teknolojilerin kelime ve

kavramlarının kendi dilimizdeki tam ve doğru karşılığını bulup kullanmak, farklı disiplinlerin ortak bir dilde birlikte çalışmasına katkı sağlayacaktır.

AUS ekosisteminde aynı dili konuşabilme ihtiyacından yola çıkarak Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımız, 2017 yılında Akıllı Ulaşım Sistemlerinde, tüm dünya tarafından yaygın olarak kullanılan terimlerin en yakın Türkçe karşılıklarının ve açıklamalarının yer aldığı “Akıllı Ulaşım Sistemleri Terimleri Sözlüğü”nü yayımladı. Gelişen teknolojilerle birlikte AUS uygulamalarında hayatımıza yeni kavramların girmesi, mevcut sözlüğü güncelleme ihtiyacı doğurdu. Bu nedenle, Haberleşme Genel Müdürlüğümüz, yaklaşık 2 bin terim, tanım ve kavram içeren yeni bir AUS Terimleri Sözlüğü hazırladı. Öncelikle bu sözlüğün yenilenmesine katkı sunan tüm mesai arkadaşlarımı, paydaşlarımızı yürekten kutluyorum.

Akıllı ulaşım sistemlerinin yaygınlaştırılmasında temel hedefimiz, halkımızın günlük hayatındaki ulaşım aktivitelerini kolaylaştırmak, daha emniyetli, daha çevreci, daha konforlu ulaşım çözümleri sunmaktır. Bu amaçla çalışmalarımıza yön veren Ulusal Akıllı Ulaşım Sistemleri Strateji Belgesi ve Eylem Planımızı hazırladık. Strateji belgemizde yer alan stratejik amaçlar, eylemler ve uygulama adımlarının her biri ile akıllı ulaşım yol haritamızı belirledik.

Tüm bu süreç ve eylemlerde, hukuki ve idari süreçlerle birlikte, inşa ve işletme tekniklerinde de uluslararası dil ve terim birliğine önem veriyoruz. Evrensel literatürü takip edebilen, bilim ve teknoloji ile desteklenen, modlar arası senkronizasyonun sağlandığı, yenilikçi ulaşım çözümlerinin yaygın olarak kullanıldığı, kaza ve can kayıplarının minimize edildiği, çevre hassasiyetinin yüksek tutulduğu, hızlı, güvenli ve konforlu bir ulaşım sistemini tesis ederken bu çalışmalarımızda dil birliği oluşturmayı önemsiyoruz.

Bunun en güzel örneklerinden birisi de şu anda elinizde bulunan AUS Terimler Sözlüğü'dür.

Akıllı Ulaşım Sistemleri sektörümüzün gelişmesine önemli katkılar sağlayacak bu eşsiz literatür çalışmasının basılıp yayınlanmasında emeği geçen Haberleşme Genel Müdürlüğü ekibimizi tebrik ediyor, sektör adına hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanı
Abdulkadir URALOĞLU

KISALTMALAR LİSTESİ

Kısaltma	İngilizce Karşılığı	Türkçe Karşılığı
1G	<i>1th Generation</i>	1. Nesil
2G	<i>2th Generation</i>	2. Nesil
3B	<i>Three Dimensional</i>	Üç Boyutlu (3D)
3G	<i>3rd Generation</i>	3. Nesil
3GPP	<i>3rd Generation Partnership Project</i>	3. Nesil Ortaklık Projesi
3PL	<i>Third Party Logistics Provider</i>	Üçüncü Taraf Lojistik Sağlayıcısı
4.5G (LTE)	<i>4.5G (Long Term Evolution)</i>	4.5'inci nesil
4B	<i>Four Dimensional</i>	Dört Boyutlu (4D)
4G	<i>4th Generation</i>	4. Nesil
4PL	<i>Fourth-Party Logistics</i>	Dördüncü Taraf Lojistik
5G	<i>5th Generation</i>	5. Nesil
5GAA	<i>5G Automotive Association</i>	5G Otomotiv Birliği
5G NR	<i>5G New Radio</i>	5G Yeni Radyo
6G	<i>6th Generation</i>	6. Nesil
AADT	<i>Annual Average Daily Traffic</i>	Yıllık Ortalama Günlük Trafik
AASHTO	<i>American Association of State Highway Transportation Officials</i>	Amerikan Devlet Karayolu ve Ulaştırma Yetkilileri Birliği
AB	<i>European Union (EU)</i>	Avrupa Birliği
ABD	<i>The United States of America (USA)</i>	Amerika Birleşik Devletleri
ABHS	<i>In-Vehicle Information and Communication System</i>	Araç İçi Bilgi ve Haberleşme Sistemi
ABS	<i>Anti-lock Braking System</i>	Anti Blokaj Fren Sistemi
AC	<i>Alternating Current</i>	Alternatif Akım
ACC	<i>Adaptive Cruise Control</i>	Adaptif Hız Kontrolü
ACEA	<i>European Automobile Manufacturers Association</i>	Avrupa Otomobil Üreticileri Birliği

ACTIF	<i>Framework Architecture for Intelligent Transport in France</i>	Fransa Akıllı Ulaşım Sistemleri Çerçeve Mimarisi
AD	<i>Automated Driving</i>	Otonom Sürüş
ADAS	<i>Advanced Driver Assistance Systems</i>	Gelişmiş Sürücü Yardım Sistemleri
ADR	<i>Agreement Concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road</i>	Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşması
ADS	<i>Automated Driving System</i>	Otonom Sürüş Sistemi
AEB	<i>Autonomous Emergency Braking</i>	Otonom Acil Durum Freni
AEB	<i>Automatic Emergency Braking</i>	Otomatik Acil Durum Frenlemesi
AECC	<i>Automotive Edge Computing Consortium</i>	Otomotiv Uç Nokta Bilgi İşlem Konsorsiyumu
AER	<i>All-Electric Range</i>	Tamamen Elektrikli Menzil
AES	<i>Advanced Encryption Standard</i>	Gelişmiş Şifreleme Standardı
AETR	<i>European Agreement Concerning the Work of Crews of Vehicles Engaged in International Road Transport</i>	Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Personelin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşması
AFAD	<i>Disaster and Emergency Management Presidency</i>	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AFC	<i>Automatic Fare Collection</i>	Otomatik Yol Ücreti Toplama
AGR	<i>European Agreement on Main International Traffic Arteries</i>	Ana Trafik güzergahları için Avrupa Anlaşması
AHP	<i>Analytical Hierarchy Process</i>	Analitik Hiyerarşi Süreci
AI	<i>Artificial Intelligence</i>	Yapay Zekâ
AID	<i>Automatic Incident Detection</i>	Otomatik Olay Tespiti
AIM	<i>Autonomous Intersection Management</i>	Otonom Kavşak Yönetimi
AIS	<i>Automatic Identification System</i>	Otomatik Tanımlama Sistemi
AKOM	<i>Disaster Coordination Center</i>	Afet Koordinasyon Merkezi
AMR	<i>Automated Mobile Robot, Autonomous Mobile Robot</i>	Otonom Mobil Robotlar

AMoD	<i>Autonomous (Automated) Mobility on Demand</i>	Talebe Dayalı Otonom (Otomatik) Hareketlilik
ANNs	<i>Artificial Neural Networks</i>	Yapay Sinir Ağları
ANPR	<i>Automatic Number Plate Recognition System</i>	Otomatik Plaka Tanıma Sistemi
ANSI	<i>American National Standards Institute</i>	Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü
AP	<i>Access Point</i>	Erişim Noktası
APC	<i>Automated Passenger Counting</i>	Otomatik Yolcu Sayımı
API	<i>Application Programming Interface</i>	Uygulama Programlama Arayüzü
APM	<i>Automated People Mover</i>	Otomatik İnsan Taşıma
APS	<i>Assisted Parking System</i>	Yardımlı Park Sistemi
AR	<i>Augmented Reality</i>	Artırılmış Gerçeklik
ARC-IT	<i>The Architecture Reference for Cooperative and Intelligent Transportation</i>	Kooperatif ve Akıllı Ulaşım için Referans Mimari (ABD)
ARI	<i>Autofahrer-Rundfunk-Information Systems</i>	Sürücü Radyo Yayını Bilgi Sistemleri
ARIB	<i>The Association of Radio Industries and Businesses (Japan)</i>	Radyo Endüstrileri ve İşletmeleri Derneği (Japonya)
ART	<i>Autonomous Rail Transit</i>	Otonom Raylı Toplu Taşıma
ASECAP	<i>European Association of Operators of Toll Road Infrastructures</i>	Avrupa Paralı Yol Altyapı Operatörleri Birliği
ATDM	<i>Active Transportation and Demand Management</i>	Aktif Ulaşım ve Talep Yönetimi
ATIS	<i>The Alliance for Telecommunications Industry Solutions</i>	Telekomünikasyon Endüstrisi Çözümleri Birliği
ATM	<i>Active Traffic and Demand Management</i>	Aktif Trafik ve Talep Yönetimi
ATMS	<i>Adaptive Traffic Management System</i>	Adaptif Trafik Yönetim Sistemi

ATTY	<i>Aktif Trafik ve Talep Yönetimi</i>	Active Traffic and Demand Management
AUS	<i>Intelligent Transportation Systems (ITS)</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri
AUTY	<i>Active Transportation and Demand Management</i>	Aktif Ulaşım ve Talep Yönetimi
AV	<i>Autonomous Vehicle</i>	Otonom Araç
AVI	<i>Automatic Vehicle Identification System</i>	Otomatik Araç Tanımlama Sistemi
AVL	<i>Automatic Vehicle Location</i>	Otomatik Araç Konumu
AVLS	<i>Automatic Vehicle Locating System</i>	Otomatik Araç Yer Tespit Sistemi
BaaS	<i>Bike as a Service</i>	Hizmet Olarak Bisiklet
BCR	<i>Benefit-Cost Ratio</i>	Fayda Maliyet Oranı
BEREC	<i>The Body of European Regulators for Electronic Communications</i>	Avrupa Elektronik Haberleşme Düzenleyicileri Kurulu
BEV	<i>Battery Electric Vehicle</i>	Bataryalı Elektrikli Araçlar
BRT	<i>Bus Rapid Transit</i>	Metrobüs
BSI	<i>British Standards Institute</i>	İngiliz Standartlar Enstitüsü
BSM	<i>Basic Safety Message</i>	Temel Güvenlik Mesajı
BSW	<i>Blind Spot Warning</i>	Kör Nokta Uyarısı
C-ACC	<i>Cooperative Adaptive Cruise Control</i>	Kooperatif Adaptif Hız Kontrolü
C-I2X	<i>Cooperative Infrastructure-to-Everything Communication</i>	Kooperatif Altyapı-Her Şey Haberleşmesi
C-ITS	<i>Cooperative Intelligent Transportation Systems (K-AUS)</i>	Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri
C-V2X	<i>Cellular Vehicle-to-Everything</i>	Hücreli Şebeke Üzerinden Araçtan Her Şeye
C2C	<i>Center-to-Center Communications</i>	Merkez-Merkez Haberleşmesi
C2C-CC	<i>Car2Car Communication Consortium</i>	Araçtan Araca Haberleşme Konsorsiyumu
C2F	<i>Center-to-Field Communications</i>	Merkez-Saha Haberleşmesi

C2I	<i>Center-to-Infrastructure Communication</i>	Merkezden Altyapıya Haberleşme
CA	<i>Cooperative Awareness</i>	Kooperatif Farkındalık
CA	<i>Certificate Authority</i>	Sertifika Yetkilisi
CACS	<i>Comprehensive Automobile Traffic Control Systems</i>	Kapsamlı Otomobil Trafik Kontrol Sistemleri
CAEVs	<i>Connected Autonomous Electric Vehicles</i>	Bağlantılı ve Otonom Elektrikli Araçlar
CALM	<i>Communication Access for Land Mobiles</i>	Karasal Mobil Sistemler Haberleşme Erişimi
CAM	<i>Cooperative Awareness Message</i>	Kooperatif Farkındalık Mesajı
CAN	<i>Controller Area Network</i>	Denetleyici Alan Ağı
Car2Car	<i>Cooperative Vehicle-to-Vehicle Communication</i>	Kooperatif Araç-Araç Haberleşmesi
Car2I	<i>Cooperative Vehicle-to-Infrastructure Communication</i>	Kooperatif Araç-Altyapı Haberleşmesi
Car2VRU	<i>Cooperative Vehicle-to-Vulnerable Road User Communication</i>	Kooperatif Araç-Savunmasız Yol Kullanıcısı Haberleşmesi
Car2X	<i>Cooperative Vehicle-to-Everything Communication</i>	Kooperatif Araç-Her Şey Haberleşmesi
CAV	<i>Connected and Automated Vehicle</i>	Bağlantılı Otonom Araç
CBA	<i>Cost-Benefit Analysis</i>	Fayda Maliyet Analizi
CBS	<i>Geographical Information Systems (GIS)</i>	Coğrafi Bilgi Sistemleri
CCAM	<i>Connected, Cooperative and Automated Mobility</i>	Bağlantılı, Kooperatif ve Otonom Araç Hareketliliği
CCN	<i>Connected and Cooperative Navigation</i>	Bağlantılı ve İş Birliğine Dayalı Navigasyon
CCRW	<i>Cooperative Collision Risk Warning</i>	Kooperatif Çarpışma Riski Uyarısı
CCS	<i>Combined Charging System</i>	Kombine Şarj Sistemi
CCSA	<i>China Communications Standards Association</i>	Çin Haberleşme Standartları Derneği

CCTV	<i>Closed Circuit Television</i>	Kapalı Devre Televizyon
CDMA	<i>Code-Division Multiple Access</i>	Kod Bölmeli Çoklu Erişim
CEDR	<i>Conference of European Directors of Roads</i>	Avrupa Yol Yöneticileri Konferansı
CEF	<i>Connecting Europe Facility</i>	Avrupa Birleştirme Mekanizması
CELC	<i>Cooperative Emergency Lane Change</i>	Kooperatif Acil Şerit Değişirme
CEN	<i>European Committee for Standardization</i>	Avrupa Standardizasyon Komitesi
CEN TC 278	<i>European Committee for Standardization Technical Committe 278</i>	CEN Akıllı Ulaşım Sistemleri Teknik Komitesi
CENELEC	<i>European Committee for Electrotechnical Standardization</i>	Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi
CIA	<i>Community Impact Assessment</i>	Topluluk Etki Değerlendirmesi
CKAN	<i>Overview Comprehensive Knowledge Archive Network</i>	Kapsamlı Bilgi Arşivi Ağı
CMP	<i>Congestion Management Process</i>	Sıkışıklık Yönetimi Süreci
CMS	<i>Congestion Management System</i>	Sıkışıklık Yönetim Sistemi
CMS	<i>Changeable Message Sign</i>	Değiştirilebilir Mesaj İşareti
CNG	<i>Compressed Natural Gas</i>	Sıkıştırılmış Doğal Gaz
CPO	<i>Charge Point Operator</i>	Şarj İstasyonu Operatörü
CPOC	<i>C-ITS Point of Contact</i>	K-AUS İletişim Noktası
CSMS	<i>Charging Station Management System</i>	Şarj İstasyonu Yönetim Sistemi
CV	<i>Connected Vehicle, Cooperative Vehicle</i>	Bağlantılı Araç
CVRIA	<i>Connected Vehicle Reference Implementation Architecture</i>	Bağlantılı Araçlar Referans Uygulama Mimarisi
ÇED	<i>Environmental Impact Assessment</i>	Çevresel Etki Değerlendirmesi
DAB	<i>Digital Audio Broadcasting</i>	Sayısal Ses Yayını
DAS	<i>Driving Assistance Systems</i>	Sürüş Destek Sistemleri

DATEX II	<i>Data Exchange II</i>	Avrupa Birliği Bünyesinde Geliştirilen Bir Veri Alışveriş Standardı
DC	<i>Direct Current</i>	Doğru Akım
DCC	<i>Decentralized Congestion Control</i>	Merkezi Olmayan Sıkışıklık Kontrolü
DCE	<i>Data Circuit-Terminating Equipment, Data Carrier Equipment, Data Communication(s) Equipment</i>	Veri Taşıma Ekipmanı
DoS, DDoS	<i>Denial of Service attack</i>	Servis Dışı Bırakma Saldırısı
DEN	<i>Decentralized Environmental Notification</i>	Merkezi Olmayan Çevresel Bildirim
DES	<i>Data Encryption Standard</i>	Veri Şifreleme Standardı
DfT	<i>Department for Transport</i>	Ulaştırma Dairesi (Birleşik Krallık)
DL	<i>Deep Learning</i>	Derin Öğrenme
DLA	<i>Dynamic Lane Assignment</i>	Dinamik Şerit Ataması
DMS	<i>Dynamic Message Sign</i>	Değişken Mesaj İşareti
DNS	<i>Domain Name System</i>	İnternet Alan Adı Sistemi
DoT	<i>Department of Transport</i>	Ulaştırma Departmanı
DSRC	<i>Dedicated Short Range Communication</i>	Tahsis Edilmiş Kısa Mesafeli Haberleşme
DT	<i>Digital Twin</i>	Dijital İkiz
DTE	<i>Data Terminal Equipment</i>	Veri Terminal Ekipmanı
DVR	<i>Digital Video Recorder</i>	Dijital Video Kayıt Cihazı
EBL	<i>Emergency Electronic Brake Light</i>	Acil Durum Fren Lambası Uyarısı
EC	<i>European Commission</i>	Avrupa Komisyonu
eCall	<i>Automatic Emergency Call</i>	Otomatik Acil Durum Çağrısı
ECU	<i>Electronic Control Unit</i>	Elektronik Kontrol Ünitesi
EDI	<i>Electronic Data Interchange</i>	Elektronik Veri Değişimi
EDS	<i>Electronic Violation Detection Systems</i>	Elektronik Denetleme Sistemi

EES	<i>Electronic Enforcement System</i>	Elektronik Denetleme Sistemi
EETS	<i>European Electronic Tolling Service</i>	Avrupa Elektronik Otoyol Ücretlendirme Hizmeti
EFC	<i>Electronic Fee Collection</i>	Elektronik Ücret Tahsilatı
EIT	<i>European Institute of Innovation & Technology</i>	Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsü
eMBB	<i>Enhanced Mobile Broadband</i>	Gelişmiş Mobil Genişbant
ERGS	<i>Electronic Route Guidance System</i>	Elektronik Rota Kılavuzluk Sistemi
ERP	<i>Electronic Road Pricing</i>	Elektronik Yol Fiyatlandırması
ERTICO	<i>European Road Transport Telematics Implementation Coordination Organization</i>	Avrupa Karayolu Taşımacılığı Telematik Uygulama Koordinasyon Örgütü
ESC	<i>Electronic Stability Control</i>	Elektronik Denge Kontrolü
ESCAP	<i>The United Nations Economic and Social Commission for Asia and The Pacific</i>	Birleşmiş Milletler Asya ve Pasifik Ekonomik Komisyonu
ESP	<i>Electronic Stability Program</i>	Elektronik Stabilite Programı
ETA	<i>Estimated Times of Arrivals</i>	Tahmini Varış Zamanı
ETC	<i>Electronic Toll Collection</i>	Elektronik Ücret Toplama
ETCS	<i>Electronic Toll Collection System</i>	Elektronik Ücret Toplama Sistemi
ETD	<i>Estimated Times of Departure</i>	Tahmini Hareket/Kalkış Zamanı
ETL	<i>Express Toll Lanes</i>	Ekspres Ücretli Gişeler
ETS	<i>Emissions Trade System</i>	Emisyon Ticaret Sistemi
ETSI	<i>European Telecommunications Standards Institute</i>	Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü
ETSI TC ITS	<i>ETSI Technical Committee Dealing With Intelligent Transportation Systems</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri İle İlgilenen ETSI Teknik Komitesi
EU	<i>European Union</i>	Avrupa Birliği (AB)
EV	<i>Electric Vehicle</i>	Elektrikli Araç
EVA	<i>Emergency Vehicle Approaching</i>	Acil Durum Aracı Yaklaşıyor Uyarısı

EVI	<i>Electronic Vehicle Identity</i>	Elektronik Araç Kimliği
EVP	<i>Emergency Vehicle Priority</i>	Acil Durum Araç Önceliği
EVSE	<i>Electric Vehicle Supply Equipment</i>	Elektrikli Araç Besleme Ekipmanı
FCEV	<i>Fuel Cell Electric Vehicle</i>	Yakıt Hücreli Elektrikli Araç
FCWS	<i>Forward Collision Warning System</i>	Önden Çarpışma Uyarı Sistemi
FHWA	<i>Federal Highway Administration</i>	Amerika Birleşik Devletleri Federal Yol Otoritesi
FOTs	<i>Field Operation Tests</i>	Saha Operasyon Testleri
G2V	<i>Grid-to-Vehicle</i>	Şebekeden Araca
Galileo	<i>European Global Navigation Satellite System</i>	Avrupa Küresel Navigasyon Uydu Sistemi
GDPR	<i>General Data Protection Regulation</i>	Genel Veri Koruma Yönetmeliği
GHG	<i>Greenhouse Gases</i>	Sera Gazları
GHz	<i>Gigahertz</i>	Gigahertz
GIS	<i>Geographical Information System</i>	Coğrafi Bilgi Sistemi
GLONASS	<i>Global Orbiting Navigation Satellite System</i>	Küresel Yörüngeli Navigasyon Uydu Sistemi
GLOSA	<i>Green Light Optimal Speed Advisory</i>	Yeşil Işık Optimum Hız Uyarısı
GN	<i>GeoNetworking</i>	Konumsal Ağ Katmanı Protokolü
GNSS	<i>Global Navigation Satellite System</i>	Küresel Navigasyon Uydu Sistemi
GPRS	<i>General Packet Radio Service</i>	Genel Paket Radyo Hizmeti
GPS	<i>Global Positioning System</i>	Küresel Konumlandırma Sistemi
GSM	<i>Global System for Mobile Communications</i>	Mobil Haberleşme için Küresel Sistem
GSM-R	<i>Global System for Mobile Communications-Railway</i>	Demiryolu için Küresel Mobil İletişim Sistemi
GTHS	<i>Vessel Traffic Services System</i>	Gemi Trafik Hizmetleri Sistemi
GTYS	<i>Vessel Traffic Management System</i>	Gemi Trafik Yönetim Sistemi
GUI	<i>Graphical User Interface</i>	Grafik Kullanıcı Arayüzü
HAR	<i>Highway Advisory Radio</i>	Otoyol Danışma Radyosu

HARTS	<i>Harmonized Architecture Reference for Technical Standards</i>	Teknik Standartlar için Uyumlaştırılmış Referans Mimari
HCM	<i>Highway Capacity Manual</i>	Karayolu Kapasite El Kitabı
HDM	<i>Heavy-Duty Vehicle</i>	Ağır Hizmet Taşıtı
HEV	<i>Hybrid Electric Vehicle</i>	Hibrit Elektrikli Araç
HGM	<i>Directorate General of Communications</i>	Haberleşme Genel Müdürlüğü
HGS	<i>High-Speed Toll Collection System</i>	Hızlı Geçiş Sistemi
HGV	<i>Heavy Goods Vehicle</i>	Ağır Yük Taşıtı
HLN	<i>Hazardous Location Notifications</i>	Tehlikeli Konum Bildirimleri
HMI	<i>Human Machine Interface</i>	İnsan Makine Arayüzü
HOT Lane	<i>High Occupancy Toll Lane</i>	Yüksek Doluluklu Ücretli Şerit
HOV Lane	<i>High Occupancy Vehicle Lane</i>	Yüksek Doluluklu Araç Şeridi
HPC	<i>High-Performance Computing</i>	Yüksek Performanslı Hesaplama (YPH)
HSM	<i>Hardware Security Module</i>	Donanım Güvenlik Modülü
I2Car	<i>Cooperative Infrastructure-to-Vehicle Communication</i>	ITS-G5'e Dayalı Kooperatif Altyapı-Araç İletişimi
I2V	<i>Infrastructure to Vehicle Communication</i>	Altyapı-Araç Haberleşmesi
I2X	<i>Infrastructure to Everything Communication</i>	Altyapı-Her Şey Haberleşmesi
ICC	<i>Integrated Circuit Card</i>	Entegre Devre Kartı
ICM	<i>Integrated Corridor Management</i>	Entegre Koridor Yönetimi
ICRW	<i>Intersection Collision Risk Warning</i>	Kavşak Çarpışma Riski Uyarısı
ICT	<i>Information and Communication Technology</i>	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
ICU	<i>Intersection Capacity Utilization</i>	Kavşak Kapasite Kullanım Oranı
IEC	<i>International Electrotechnical Commission</i>	Uluslararası Elektroteknik Komisyonu
IEEE	<i>Institute of Electrical and Electronics Engineers</i>	Elektrik Elektronik Mühendisleri Enstitüsü

İHA	<i>Unmanned Aerial Vehicle (UAV)</i>	İnsansız Hava Aracı
ILD	<i>Inductive Loop Detection</i>	Endüktif Döngü Algılama
INSPIRE	<i>Infrastructure for Spatial Information in the European Community</i>	Avrupa Birliği Konumsal Veri Altyapısı
INS	<i>Inertial Navigation System</i>	Ataletsel Navigasyon Sistemi
IoRT	<i>Internet of Robotic Things</i>	Robotik Nesnelerin İnterneti
IoT	<i>Internet of Things</i>	Nesnelerin İnterneti
IoV	<i>Internet of Vehicles</i>	Araçların İnterneti
IP	<i>Internet Protocol</i>	İnternet Protokolü
IPCC	<i>Intergovernmental Panel on Climate Change</i>	Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli
IPSec	<i>Internet Protocol Security</i>	İnternet Güvenliği Protokolü
IPv4	<i>Internet Protocol Version 4</i>	İnternet Protokolü Sürüm 4
IPv6	<i>Internet Protocol Version 6</i>	İnternet Protokolü Sürüm 6
ISO	<i>International Organization for Standardization</i>	Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı
ISO TC 204	<i>International Organization for Standardization Technical Committee 204</i>	Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı (ISO) Akıllı Ulaşım Sistemleri Teknik Komitesi
ITMS	<i>Integrated Transportation Management System</i>	Entegre Taşımacılık Yönetim Sistemi
ITS	<i>Intelligent Transportation Systems</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri
ITS4US	<i>ITS Transportation For All of US</i>	Yetersiz Hizmet Alanlar için Akıllı Ulaşım Sistemleri Yaygınlaştırma Programı
ITS G5	<i>Frequency Band for Intelligent Transportation Systems</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri için Frekans Bandı
ITS JPO	<i>The ITS Joint Program Office</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri Ortak Program Ofisi
ITS-S	<i>Intelligent Transportation Systems Station</i>	Akıllı Ulaşım Sistemleri İstasyonu
ITU	<i>International Telecommunication Union</i>	Uluslararası Telekomünikasyon Birliği

IVI	<i>In-Vehicle Information</i>	Araç İçi Bilgi
JTaaS	<i>Journey Time as a Service</i>	Bir Hizmet Olarak Yolculuk Süresi
K-AUS	<i>Cooperative Intelligent Transportation Systems (C-ITS)</i>	Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri
KAREN	<i>Keystone Architecture Required for European Networks</i>	Avrupa Ağları için Gerekli Temel Mimari
KHG	<i>Personal Rapid Transit (PTR)</i>	Kişisel Hızlı Geçiş
KKÖ	<i>Pay As You Drive (PAYD)</i>	Kullandığın Kadar Öde
KPIs	<i>Key Performance Indicators</i>	Anahtar Performans Göstergeleri
KVKK	<i>Personal Data Protection Authority</i>	Kişisel Verileri Koruma Kurumu
LCD	<i>Liquid Crystal Display</i>	Likit Kristal Ekran
LCRW	<i>Longitudinal Collision Risk Warning</i>	Önden ve Arkadan Çarpışma Riski Uyarısı
LCS	<i>Lane Control System</i>	Şerit Kontrol Sistemi
LCW	<i>Lane Change Warning</i>	Şerit Değiştirme Uyarısı
LDM	<i>Local Dynamic Map</i>	Yerel Dinamik Harita
LDV	<i>Light-Duty Vehicle</i>	Hafif Hizmet Taşıtı
LED	<i>Light Emitting Diode</i>	Işık Yayan Diyot
LEZ	<i>Low Emission Zone</i>	Düşük Emisyon Bölgesi
LEV	<i>Light Electric Vehicle</i>	Hafif Elektrikli Araç
Li-Fi	<i>Light Fidelity</i>	Li-Fi
LIDAR	<i>Laser Illuminating Detection and Ranging, Light Detection and Ranging</i>	Lazer Algılama ve Mesafe Belirleme
LoRa	<i>Long Range</i>	Uzun Mesafe
LoRaWAN	<i>Long Range Wide Area Network</i>	Uzun Mesafe Geniş Alan Ağı
LOS	<i>Level of Service</i>	Hizmet Seviyesi
LPR	<i>License Plate Recognition</i>	Plaka Tanıma Sistemi
LPWAN	<i>Low Power Wide Area Network</i>	Düşük Güç Geniş Alan Ağı
LSADS	<i>Low Speed Automatic Driving System</i>	Düşük Hızlı Otomatik Sürüş Sistemi
LTE	<i>Long Term Evolution</i>	Uzun Süreli Gelişim

LTE-V2X	<i>Long Term Evolution - Vehicle to Everything</i>	LTE ile Araçtan Herşeye
M2M	<i>Machine-to-Machine</i>	Makineden Makineye
MaaS	<i>Mobility as a Service</i>	Bir Hizmet Olarak Hareketlilik
MAC	<i>Medium Access Control</i>	Ortam Erişim Kontrolü
MAC	<i>Message Authentication Code</i>	Mesaj Doğrulama Kodu
MAGLEV	<i>Magnetic Levitation</i>	Manyetik Levitasyon
MAN	<i>Metropolitan Area Network</i>	Büyükşehir Bölgesi Ağı
MANET	<i>Mobile Ad Hoc Network</i>	Mobil Özel Ağ
MAO	<i>Maximum Allowable Outage</i>	Kabul Edilebilir En Uzun Hizmet Kesinti Süresi
MCA	<i>Multi Criteria Analysis</i>	Çok Kriterli Analiz
MDS	<i>Mobility Data Specification</i>	Hareketlilik Veri Tanımlaması
MHz	<i>Megahertz</i>	Megahertz
MI	<i>Mobile Internet</i>	Mobil İnternet
MIS	<i>Management Information System</i>	Yönetim Bilgi Sistemi
ML	<i>Machine Learning</i>	Makine Öğrenmesi
MMS	<i>Multimedia Messaging Service</i>	Çoklu Ortam Mesaj Servisi
mMTC	<i>Massive Machine Type Communication</i>	Büyük Makine Tipi Haberleşme
MoD	<i>Mobility on Demand</i>	Talep Üzerine Hareketlilik
MoU	<i>Memorandum of Understanding</i>	Mutabakat Zaptı
MR	<i>Mixed Reality</i>	Karma Gerçeklik
MTF	<i>Mean Time to Failure</i>	Ortalama Arıza Süresi
MTR	<i>Mean Time to Repair</i>	Ortalama Onarım Süresi
Multi-RAT	<i>Multiple Radio Access Technology</i>	Çoklu Radyo Erişim Teknolojisi
NAP	<i>National Access Point</i>	Ulusal Erişim Noktası
NB-IoT	<i>Narrowband-Internet of Things</i>	Dar Bant Nesnelerin İnterneti
NEDC	<i>New European Driving Cycle</i>	Yeni Avrupa Sürüş Çevrimi
NFC	<i>Near Field Communication</i>	Yakın Alan Haberleşmesi
NHTSA	<i>National Highway Traffic Safety Administration</i>	Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi

NIB	<i>National Investigation Body</i>	Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığı
NR	<i>New Radio</i>	Yeni Radyo
NTCIP	<i>National Transportation Communications for Intelligent Transportation System Protocol</i>	AUS için Ulusal Ulaşım Haberleşme Protokolü
NVR	<i>Network Video Recorder</i>	Ağ Video Kaydedici
OBD-II	<i>On-Board Diagnostics 2</i>	Araç İçi Arıza Tespit Standardı
OBE	<i>On-Board Equipment</i>	Araç İçi Donanım
OBU	<i>On-Board Unit</i>	Araç İçi Birim
OCIT	<i>Open Communication Interface for Traffic</i>	Trafik için Açık Haberleşme Arayüzü
OCPP	<i>Open Charging Point Protocol</i>	Açık Şarj Noktası Protokolü
OCR	<i>Optical Character Recognition</i>	Optik Karakter Tanıma
ODD	<i>Operational Design Domain</i>	Operasyonel Tasarım Alanı
OECD	<i>The Organization for Economic Co-Operation and Development</i>	Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü
OEMs	<i>Original Equipment Manufacturers</i>	Orijinal Ekipman Üreticileri
OGS	<i>Automatic Toll Collection System</i>	Otomatik Geçiş Sistemi
OIZ	<i>Organized Industrial Zones</i>	Organize Sanayi Bölgeleri (OSB)
OLA	<i>Operational Level Agreement</i>	İşletim Seviyesi Anlaşması
OSB	<i>Organized Industrial Zones (OIZ)</i>	Organize Sanayi Bölgeleri
OSI	<i>Open Systems Interconnection</i>	Açık Sistemler Ara Bağlantısı
OTA	<i>Over-The-Air Updates, Communications</i>	Kablosuz Güncellemeler, İletişimler
OTS	<i>Automatic Identification System (AIS)</i>	Otomatik Tanımlama Sistemi
P&R	<i>Park and Ride</i>	Park Et Devam Et
P2I	<i>Pedestrian-to-Infrastructure Communication</i>	Yaya-Altyapı Haberleşmesi
P2P	<i>Peer to Peer</i>	Eşler Arası Bağlantı Protokolü

P2V	<i>Pedestrian-to-Vehicle Communication</i>	Yaya-Araç Haberleşmesi
P2X	<i>Pedestrian-to-Everything Communication</i>	Yaya-Her Şey Haberleşmesi
PAYD	<i>Pay As You Drive</i>	Kullanıma Dayalı Ödeme
PC	<i>Personal Computer</i>	Kişisel Bilgisayar
PCE	<i>Passenger Car Equivalent</i>	Binek Otomobili Eşdeğeri
PCM	<i>Platooning Control Message</i>	Konvoy Kontrol Mesajı
PCU	<i>Passenger Car Unit</i>	Yolcu Araç Birimi
PCW	<i>Pedestrian Collision Warning</i>	Yaya Çarpma Uyarısı
PDA	<i>Personal Digital Assistant</i>	Kişisel Dijital Asistan
PDU	<i>Protocol Data Unit</i>	Protokol Veri Ünitesi
PEV	<i>Pure Electric Vehicle</i>	Tam Elektrikli Araç
PHEV	<i>Plug-in Hybrid Electric Vehicle</i>	Şarj Edilebilir Hibrit Elektrikli Araç
PI	<i>Physical Internet</i>	Fiziksel İnternet
PIARC	<i>Permanent International Association of Road Congresses</i>	Daimî Uluslararası Yol Kongreleri Derneği
PIV	<i>Plug-In Vehicle</i>	Şarj Edilebilir Araç
PKI	<i>Public Key Infrastructure</i>	Açık Anahtar Altyapısı
PMD	<i>Personal Mobility Device</i>	Bireysel Hareketlilik Aracı
PPP	<i>Private-Public Partnership</i>	Özel-Kamu Ortaklığı
PRT	<i>Personal Rapid Transit</i>	Kişisel Hızlı Geçiş
PTS	<i>Automatic Number Plate Recognition System (ANPR), License Plate Recognition (LPR)</i>	Plaka Tanıma Sistemi
PTSF	<i>Percent Time Spent Following</i>	Katarlamalı Sürüş Seyahat Süresi Yüzdesi
PTZ	<i>Pan-Tilt-Zoom</i>	Pan-Tilt-Zoom
RADAR	<i>Radio Detection and Ranging</i>	Radyo Dalgası Algılama ve Mesafe Ölçümü

RAD-IT	<i>Regional Architecture Development for Intelligent Transportation</i>	Akıllı Ulaşım için Bölgesel Mimari Geliştirme Yazılımı
RDS	<i>Radio Data System</i>	Radyo Veri Sistemi
REX	<i>Range-Extended Ev</i>	Menzil Genişletilmiş Elektrikli Araç
RFID	<i>Radio Frequency Identification</i>	Radyo Frekansıyla Tanımlama
RO-RO	<i>Roll On, Roll Off Cargo</i>	Tekerlekli Araçların Taşınması
RSU	<i>Roadside Unit</i>	Yol Kenarı Ünitesi
RTO	<i>Random Task Offloading</i>	Rassal Görev Aktarımı
RTTI	<i>Real Time Travel Information</i>	Gerçek Zamanlı Seyahat Bilgisi
RWIS	<i>Road Weather Information System</i>	Yol Hava Durumu Bilgi Sistemi
RWS	<i>Road Weather Station</i>	Yol Hava İstasyonu
RWW	<i>Road Works Warning</i>	Yol Çalışması Uyarısı
SAE Level 5	<i>Society of Automotive Engineers Level 5</i>	Otomotiv Mühendisleri Topluluğu Seviye 5
SCATS	<i>Sydney Coordinated Adaptive Traffic System</i>	Sidney Koordineli Adaptif Trafik Sistemi
SCM	<i>Supply Chain Management</i>	Tedarik Zinciri Yönetimi
SCMS	<i>Secure Credential Management System</i>	Güvenli Kimlik Bilgisi Yönetim Sistemi
SD kart	<i>Secure Digital Memory Card</i>	Güvenli Dijital Hafıza Kartı
SDK	<i>Software Development Kit</i>	Yazılım Geliştirme Kiti
SDR	<i>Software Defined Radio</i>	Yazılım Tanımlı Radyo
SET-IT	<i>Systems Engineering Tool for Intelligent Transportation</i>	Akıllı Ulaşım için Sistem Mühendisliği Yazılım Aracı
SKHP	<i>Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)</i>	Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı
SKUP	<i>Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)</i>	Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı
SLA	<i>Service Level Agreement</i>	Hizmet Seviyesi Anlaşması
SNMP	<i>Simple Network Management Protocol</i>	Basit Ağ Yönetim Protokolü

SMS	<i>Short Message Service</i>	Kısa Mesaj Servisi
SOT	<i>Field Operation Tests (FOTS)</i>	Saha Operasyon Testleri
SPaT	<i>Signal Phase and Timing</i>	Sinyal Fazı ve Zamanlama
SSMS	<i>Sustainable and Smart Mobility Strategy</i>	Sürdürülebilir ve Akıllı Hareketlilik Stratejisi
SSV	<i>Slow or Stationary Vehicle Warning</i>	Yavaş Giden veya Duran Araç Uyarısı
SULP	<i>Sustainable Urban Logistics Plan</i>	Sürdürülebilir Kent İçi Lojistik Planı
SUMO	<i>Simulation of Urban MObility</i>	Kentsel Mobilite Simülasyonu
SUMP	<i>Sustainable Urban Mobility Plan</i>	Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı (SKUP), (SKHP)
SWD	<i>Shock Wave Damping</i>	Şok Dalgası Sönümleme
TaaS	<i>Transportation as a Service</i>	Hizmet Olarak Ulaşım
TAD	<i>Traffic Separation Scheme (TSS)</i>	Trafik Ayrım Düzeni
TAM	<i>Transportation Asset Management</i>	Ulaşım (Taşımacılık) Varlık Yönetimi
TCC	<i>Traffic Control Center</i>	Trafik Kontrol Merkezi
TCP	<i>Transmission Control Protocol</i>	İletişim Kontrol Protokolü
TDM	<i>Transport Demand Management</i>	Ulaşım Talep Yönetimi
TEN-T	<i>Trans European Transport Networks</i>	Trans Avrupa Ulaşım Ağları
TERN	<i>Trans European Road Network</i>	Trans Avrupa Yol Ağı
TIC	<i>Transportation Information Center</i>	Ulaşım Bilgilendirme Merkezi (UBM)
TJW	<i>Traffic Jam Ahead Warning</i>	İleride Trafik Sıkışıklığı Uyarısı
TLI	<i>Traffic Light Information</i>	Araç İçi Trafik Sinyal Bilgisi
TMC	<i>Traffic Management Channel</i>	Trafik Yönetim Kanalı
TMC	<i>Transport Management Center</i>	Ulaşım Yönetim Merkezi
TMC	<i>Traffic Management Centre</i>	Trafik Yönetim Merkezi
TOD	<i>Transit Oriented Planning, Development</i>	Ulaşım Odaklı Planlama, Geliştirme

TPEG	<i>The Transport Protocol Experts Group</i>	Ulaşım Protokolü Uzmanları Grubu
TRB	<i>Transportation Research Board</i>	Ulaştırma Araştırma Kurulu
TRIMIS	<i>Transport Research and Innovation Monitoring and Information System</i>	Ulaşım Araştırma ve Yenilik Görüntüleme ve Bilgi Sistemi
TROY	<i>Türkiye's Payment Method</i>	Türkiye'nin Ödeme Yöntemi
TSD	<i>Traffic Signal Controllers</i>	Trafik Sinyal Denetleyici
TSDSI	<i>Telecommunications Standards Development Society (India)</i>	Telekomünikasyon Standartları Geliştirme Derneği (Hindistan)
TSP	<i>Traffic Signal Priority</i>	Trafik Sinyal Önceliği
TSS	<i>Traffic Separation Scheme</i>	Trafik Ayrım Düzeni
TTA	<i>Telecommunications Technology Association (Korea)</i>	Telekomünikasyon Teknolojisi Derneği (Kore)
TTC	<i>Telecommunication Technology Committee (Japan)</i>	Telekomünikasyon Teknolojisi Komitesi (Japonya)
TTG	<i>Time to Green</i>	Yeşile Dönme Zamanı
TTP	<i>Trusted Third Party</i>	Güvenilir Üçüncü Taraf
UAM	<i>Urban Air Mobility</i>	Kentsel Hava Hareketliliği
UAV	<i>Unmanned Aerial Vehicle</i>	İnsansız Hava Aracı
UBM	<i>Transportation Information Center (TIC)</i>	Ulaşım Bilgilendirme Merkezi
UDB	<i>International union of Railways (İngilizce), Union Internationale des Chemins de fer (Fransızca)</i>	Uluslararası Demiryolları Birliği
UDP	<i>User Datagram Protocol</i>	Kullanıcı Datagram Protokolü
UGV	<i>Unmanned Ground Vehicle</i>	İnsansız Kara Aracı
UIC	<i>Union Internationale des Chemins de fer (Fransızca)</i>	Uluslararası Demiryolları Birliği
ULEV	<i>Ultra Low Emission Vehicle</i>	Ultra Düşük Emisyonlu Araç
UMTS	<i>Universal Mobile Telecommunication System</i>	Evrensel Mobil Telekomünikasyon Sistemi
UPS	<i>Uninterruptible Power Supply</i>	Kesintisiz Güç Kaynağı

URL	<i>Universal Resource Identifier</i>	Evrensel Kaynak Tanımlayıcı
USB	<i>Universal Serial Bus</i>	Evrensel Seri Veri Yolu
USDOT	<i>United States Department of Transportation</i>	Amerika Birleşik Devletleri Ulaştırma Bakanlığı
UTC	<i>Coordinated Universal Time</i>	Koordineli Evrensel Zaman
UTO	<i>Uniform Task Offloading</i>	Tekdüze Görev Aktarımı
V/C	<i>Volume/Capacity Ratio</i>	Hacim/Kapasite Oranı
V2G	<i>Vehicle-to-Grid</i>	Araçtan Şebekeye
V2I	<i>Vehicle-to-Infrastructure</i>	Araçtan Altyapıya
V2N	<i>Vehicle-to-Network</i>	Araçtan Ağa
V2P	<i>Vehicle-to-Pedestrian</i>	Araçtan Yayaya
V2V	<i>Vehicle-to-Vehicle</i>	Araçtan Araca
V2VRU	<i>Vehicle-to-Vulnerable Road User Communication</i>	Araçtan Savunmasız Yol Kullanıcısına
V2X	<i>Vehicle-to-Everything</i>	Araçtan Her Şeye
VAN	<i>Vehicle Area Network</i>	Araç Alan Ağı
VANET	<i>Vehicular Ad-Hoc Network</i>	Araçlara Özel Ağ
VDS	<i>Variable Direction Signing</i>	Değişken Yön İşaretleme
VHCN	<i>Very High Capacity Network</i>	Çok Yüksek Kapasiteli Ağ
VHF	<i>Very High Frequency</i>	Çok Yüksek Frekans
VICS	<i>Vehicle Information and Communication Systems (Japan)</i>	Araç Bilgi ve Haberleşme Sistemleri (Japonya)
VMS	<i>Variable Message Signs</i>	Değişken Mesaj İşaretleri
VNF	<i>Virtualized Network Function</i>	Sanallaştırılmış Ağ Fonksiyonu
VOTT	<i>Value of Travel Time</i>	Zaman Maliyeti
VR	<i>Virtual Reality</i>	Sanal Gerçeklik
VRU	<i>Vulnerable Road Users</i>	Savunmasız Yol Kullanıcıları
VRU2Car	<i>Vulnerable Road User-to-Vehicle Communication</i>	Savunmasız Yol Kullanıcısı-Araç Haberleşmesi
VTOL	<i>Vertical Take-Off and Landing</i>	Dikey Kalkış ve İniş
VTS	<i>Vessel Traffic Service</i>	Gemi Trafik Hizmetleri
WAN	<i>Wide Area Network</i>	Geniş Alan Ağı

WAVE	<i>Wireless Access in Vehicular Environments</i>	Araç Ortamlarında Kablosuz Erişim
WGS	<i>World Geodetic System</i>	Dünya Jeodezi Sistemi
WIM	<i>Weigh In Motion</i>	Hareket Halinde Ağırlık Ölçümü
WIMS	<i>Weigh In Motion System</i>	Hareket Halinde Ağırlık Ölçüm Sistemi
Wi-Fi	<i>Wireless Fidelity</i>	Kablosuz Ağ
WiMAX	<i>Worldwide Interoperability for Microwave Access</i>	Mikrodalga Erişim için Evrensel Birlikte Çalışabilirlik
WLANp	<i>Wireless Local Area Network Protocol</i>	Kablosuz Yerel Alan Ağı Protokolü
WSN	<i>Wireless Sensor Network</i>	Kablosuz Sensör Ağı
WWD	<i>Wrong Way Driving Warning</i>	Ters Yönde Sürüş Uyarısı
XaaS	<i>X as a Service</i>	Hizmet Olarak Her Şey
YHT	<i>High Speed Railway Line</i>	Yüksek Hızlı Demiryolu Hattı
YOGT	<i>Annual Average Daily Traffic (AADT)</i>	Yıllık Ortalama Günlük Trafik
ZAC	<i>Zone Access Control</i>	Bölgesel Erişim Kontrolü
ZEV	<i>Zero Emission Vehicle</i>	Sıfır Emisyonlu Taşıt
ZLEV	<i>Zero and Low Emission Vehicles</i>	Sıfır ve Düşük Emisyonlu Araçlar

A

ABD Ulaştırma Bakanlığı (USDOT)

United States Department of Transportation (USDOT)

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ulaşım hizmetleri ve programları için federal finansman kurumu.

acil durum emergency

İnsan hayatına, sağlığına, mal ve mülklerine veya çevreye zarar vermek üzere risk taşıyan ani olarak ortaya çıkan durum.

acil durum altyapısı

emergency infrastructure

Acil durum sistemleri ve bu sistemlerin birbirleri ile entegre çalışmaları için gerekli olan altyapı sistemi.

acil durum aracı yaklaşıyor uyarısı

Emergency Vehicle Approaching (EVA)

Trafikte ilerleyen ambulans, itfaiye vb. gibi acil durum araçlarının hızla ilerlemeleri için öndeki araçların uyarılmasını sağlayan K-AUS hizmeti.

acil durum araç önceliği

Emergency Vehicle Priority (EVP)

Acil durum araçlarının bir acil durum çağrısına yanıt verirken belirli bir güzergâh boyunca trafik sinyal sırasının otomatik olarak tetiklenmesini sağlayan hizmet.

acil durum çağrı yönetimi, eCall yönetimi emergency call management, eCall management

Acil durum çağrısının alınması ve belirlenmesi, çağrıya cevap verilebilmesi için gerekli önlemlerin başlatılması ve yönetilmesi faaliyetleri.

acil durum çağrısı emergency call

Acil bir durumu bildirmek için yerleşik veya yol kenarı donanımı aracılığıyla ilgili operatörün aranması.

acil durum çıkışı

emergency exit, tunnel emergency exit

Acil bir durumda tünel içerisinden dışarıda boş ve emniyetli bir alana emniyetle tahliye sağlayacak, tünel ana girişlerini de içeren bir kapı ya da başka bir açıklık.

acil durum eğitimi

emergency training

Acil durumlara yönelik temel bilgi ve kavramlar ile acil durum anında yapılması gerekenleri içeren eğitim.

acil durum eylem planı *emergency action plan*

Mal ve can güvenliğinin sağlanması için acil durumlarda yapılan tahliye, ilkyardım ve görev dağılımını içeren kapsamlı planlama.

acil durum fren lambası uyarısı *Emergency electronic Brake Light (EBL)*

Trafikte meydana gelen ani frenlemelere karşı arkadaki aracın araç-araç haberleşmesi ile uyarılmasını sağlayan K-AUS hizmeti.

acil durum güç kaynağı *emergency power supply*

Normal güç kaynağı kesintiye uğradığında hayati etkinliklerin sürdürülmesini sağlayan bağımsız güç kaynağı.

acil durum güzergâhı *emergency vehicle routing*

Acil durum taşıtlarının trafik koşulları göz önüne alınarak güzergâhlarının dinamik olarak belirlenmesi.

acil durum hizmetleri *emergency services*

Acil durumlarda insanların can ve mal güvenliğini sağlamak üzere özel sorumlulukları olan kurum ve kuruluşlarca yerine getirilen hizmetler.

acil durum istasyonu *emergency station*

Tünel, köprü veya başka bir yerde bulunan; acil durum telefonları, yangın söndürücüsü, ilk yardım malzemesi vs. içeren tesis.

acil durum müdahale aracı *emergency vehicle*

Bir olaya müdahale etmek için acil servisler tarafından kullanılan araç.

acil durum müdahale aracı uyarısı *emergency vehicle warning*

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürüşü etkileyebilecek yakınlıktaki acil durum müdahale aracı hakkında sürücüyeye bilgi verilmesi.

acil durum planlaması *emergency planning*

İnsanın canı ve maliyle diğer aktivitelerinin, olağan dışı olayların sonuçlarından en az kayıp ve zararla kurtulabilmesi için yapılması gereken iş ve işlemlerin, olaylar olmadan önce planlanması ve olay sırasında; zamanında, hızlı ve etkili bir şekilde uygulanmasını gerektiren tüm faaliyetler.

acil durum yönetimi *emergency management*

Acil bir durum hakkında bilgi toplama ve uygun eylemlerin uygulanması.

acil durum yönetişimi

emergency governance

Gelecekteki mobilite ve ulaşım hizmetleri için uçtan uca çözümler geliştirmek amacıyla birlikte çalışan otomotiv, teknoloji ve telekomünikasyon endüstrilerinden, şirketlerden oluşan küresel, sektörler arası bir organizasyon.

acil durum yönlendirme yardımı

emergency steering assistance, emergency routing assistance

Acil bir durumda, araçla manevra yapmak için sürücüye sağlanan aktif yardım.

açık anahtar altyapısı

Public Key Infrastructure (PKI)

Dijital sertifikaları oluşturmak, yönetmek, dağıtmak, kullanmak, depolamak, iptal etmek ve açık anahtarlı şifrelemeyi yönetmek için gereken bir dizi rol, politika, donanım, yazılım ve prosedür.

açık anahtarlı şifreleme

public key cryptography

Şifreleme ve deşifre işlemleri için farklı anahtarların kullanıldığı şifreleme sistemi.

açık inovasyon

open innovation

Bir kuruluşun yenilik (ürünler, hizmetler, iş modelleri, süreçler vb.) için sadece kendi iç bilgilerine ve kaynaklarına (örneğin kendi personeli veya Ar-Ge yeteneği gibi) bağlı kalmadığı, aynı zamanda birden fazla harici yeniliği teşvik etmek için kaynakları (müşteri geri bildirimleri, yayınlanmış patentler, rakipler, dış kurumlar, halk vb.) değerlendirdiği durum.

açık kaynak

open source

Bir bilgisayar yazılımının makine diline dönüştürülüp kullanımından önce, programcılar tarafından okunur, anlaşılır, yeni amaçlara uygun değiştirilebilir hâlinin gizli tutulmayıp açık halde kamuya paylaşılması.

açık sistemler ara bağlantı modeli

Open Systems Interconnection model (OSI model)

Bir telekomünikasyon veya bilgi işlem sisteminin iletişim işlevlerini, altta yatan iç yapısı ve teknolojisine bakılmaksızın karakterize eden ve standartlaştıran, çeşitli iletişim sistemlerinin standart iletişim protokolleriyle birlikte çalışabilirliğini ele alan kavramsal model.

açık standart

open standard

Hem yerel hem de uluslararası gönüllü konsensüs standart belirleyici kuruluşlar tarafından geliştirilen veya benimsenen standartlar.

açık şarj noktası protokolü

Open Charging Point Protocol (OCPP)

Şarj noktaları (EVSE) ve Şarj İstasyonu Yönetim Sistemi (CSMS) arasındaki iletişimi tanımlayan bir haberleşme protokolü.

açık veri

open data

Herhangi bir telif hakkı, patent ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından kullanılabilen, düzenlenebilen ve dağıtılabilen veri.

açık veri platformu *open data platform*

Herhangi bir telif hakkı, patent ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından ücretsiz ve özgürce (hukuki, finansal, teknik engel olmaksızın) erişilebilen ve kullanılan verilerin sunulduğu veri platformu.

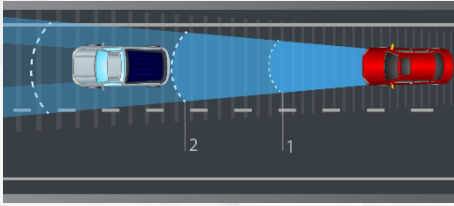
açık yönetim *open governance*

Şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık ve iş birliği prensipleri ile desteklenen verinin, süreçlerin ve hizmetlerin açık hâle getirilmesi ile gerçekleşen bir yönetim türü.

adaptif hız kontrolü, akıllı hız kontrolü, boyuna kontrol

adaptive cruise control (ACC), intelligent cruise control, longitudinal control

Araç hızını otomatik olarak ayarlayan ve öndeki araçla güvenli mesafeyi korumak amacıyla geliştirilen opsiyonel bir hız kontrol sistemi.

adaptif kavşak sinyal kontrolü *adaptive intersection signal control*

Anlık talebe göre otomatik olarak uyarlanan kavşak sinyal kontrolü.

adaptif ön far sistemi *adaptive headlight system, adaptive front light system*

Gelen trafiğe, virajlara, dönüş manevralarına veya dönüş sinyaline göre otomatik olarak ayarlanan ön far sistemi.

adaptif sistem *adaptive system*

Uyarlanabilir hale gelen ve kendi kendine öğrenme kabiliyetine sahip sistem.

adaptif trafik yönetim sistemi *Adaptive Traffic Management System (ATMS)*

Bir yol ağındaki ortalama taşıt gecikme sürelerini ve ortalama durma sayılarını en aza indirmek amacıyla, sinyalize kavşakların plan sürelerinin; oluşan trafik hacmi, kuyruklanma gibi parametrelere göre optimize edilerek yeni sürelerin gerçek zamanlı olarak uygulandığı trafik yönetim sistemi.

afet bilgi sistemi

disaster information system

Afetlerin her safhasında can kaybını, ekonomik kayıpları en aza indirmek için konuyla ilgili veriler ile bilginin eş güdüm içinde zamanında sağlandığı ve değişiminin sanal bir ağ ortamında kolaylıkla yapılabildiği bütünleşik teknolojik sistem.

afet koordinasyon merkezi

disaster coordination center

Şehrin önemli bir kısmını etkileyen ve mevcut kaynakların müdahaleye yetersiz kaldığı afet veya acil durumlarda şehrin olağanüstü durumunun birçok uzmanlık alanında koordineli olarak yürütüldüğü merkez.

ağ durum gözetimi

network state surveillance

Güncel trafik durumuna dair veri toplanarak durum değerlendirmesinin yapılması ve ağ durumu veri tabanının güncellenmesi.

ağ güzergâh iyileştirmesi

collective route optimisation, network route optimisation

Ağ optimizasyonuna dayalı olarak en uygun güzergâhin hesaplanması.

ağ kontrol hesaplaması

network control computation

Ağ seviyesinde kontrol planları hesaplanarak kesim ve kavşak kontrolü gibi diğer fonksiyonlara koordinasyon kurallarının iletilmesi.

ağ sinyali kontrolü

network signal control

Ağ performansını belli ölçütlere göre iyileştirmek için ağdaki sinyal kontrol kavşaklarının kontrolü.

ağ trafik kontrolü, alan trafik kontrolü

network traffic control, area traffic control

Tüm yol ağının performansının iyileştirilmesi için yol ağı üzerindeki kavşaklar ve bağlantılarda, sinyal kontrolü, katılım kontrolü ve alternatif güzergâh önerisi gibi koordine trafik önlemlerinin alınması.

ağ video kaydedici

Network Video Recorder (NVR)

Videoyu bir disk sürücüsüne, USB bellek, SD bellek kartına veya başka bir yığın depolama cihazına dijital formatta kaydeden bir yazılım programını içeren özel bir bilgisayar sistemi.

ağ yolculuk süresi

network travel time

Belirli bir ulaşım ağında yapılan her bir seyahatin sürelerinin toplamı.

ağ yolculuk süresi tahmini

network travel time estimation

Genellikle trafik modellemelerinde kullanılan, belirli bir ulaşım ağında yapılan her bir seyahat süresinin toplamının tahmini.

ağır vasıta

heavy vehicle

Normal çalışma sırasında dörtten fazla tekerleği yola temas eden bir araç.

ağır yük taşıtı

Heavy Goods Vehicle (HGV)

Toplam ağırlığı 3.500 kg'ın üzerinde olan araçlar. (araç + yük)

ağırılık aşımı uyarısı

overweight warning

Belli bir yol kesimi için ağırlık sınırı aşıldığında araç veya yol kenarı donanım tarafından sürücünün uyarılması.

ağırlık güç oranı

weight to power ratio

Bir aracın toplam ağırlığı ile motor gücü arasındaki oran.

ağırlık sınırını aşan taşıma

overweight transport

Araç kayıt belgesinde belirtilen ağırlık sınırını aşan taşıma.

akıllı altyapı

smart infrastructure

Tüm ulaşım modlarının tek bir merkezden yönetiminin sağlandığı kontrol merkezi.

akıllı araç otoyol sistemi

intelligent vehicle highway system

Araçların ve otoyolların iki yönlü bir iletişim sistemi aracılığıyla bilgi alışverişinde bulunduğu akıllı bir ulaşım sistemi.

akıllı aydınlatma

intelligent lighting

Solar aydınlatma, hibrit aydınlatma, LED sistemler vb. akıllı uygulamaların kentin aydınlatma sistemine entegre edilmesi ile enerji tüketiminin takip edilebilmesi ve optimizasyonu.

akıllı cihaz

smart device

Üzerinde bulunan uygulamalar sayesinde, özelleşmiş görevler icra edebilen ve internete bağlı olarak çalışan cihaz.

akıllı durak

smart stop

Yerleştirilen LCD/LED tabanlı dijital yolcu bilgilendirme alanları, bilet cihazı, bas-konuş ünitesi, engelli araç şarj ünitesi ve ücretsiz Wi-Fi imkânlarının sunulduğu otobüs durakları.

akıllı enerji yönetimi

smart energy management

Enerji ve kaynak açısından yüksek düzeyde verimlilik, maliyet ve enerji tasarrufu sağlayan; yenilikçi yaklaşımlara dayanan şebekeler ile enerjinin yönetimi.

akıllı hareketlilik *smart mobility*

Gerçek zamanlı verilere dayanan uygulamalar ve hizmetler kullanılarak farklı ulaşım modlarındaki seçenekler hakkında sunulacak doğru ve anlık bilgiler sayesinde yolcu ve yük hareketliliğinin optimize edilmesi.

akıllı hız adaptasyonu, otomatik hız adaptasyonu, akıllı hız yardımı *intelligent speed adaptation, automatic speed adaptation, intelligent speed assistance*

Araç hızını, çeşitli kullanıcı arayüzleri (bilgilendirici, destekleyici veya zorunlu) aracılığıyla farklı referans hızlarına (statik, değişken veya dinamik) göre yönetmek için çeşitli konseptler.

akıllı kart *smart card*

Çipli kart ve entegre devreler içeren mikroçip boyutunda kartlar.

akıllı kavşak *smart intersection*

Sinyalize olmuş kavşaklarda araç sayım kameraları veya araç sayım sensörleri kullanılarak her yöndeki araç yoğunluklarının tespit edilmesi sonrasında, kavşağın her yönüne ayrı ayrı verilecek olan sürelerin dinamik olarak değiştiği kavşak.

akıllı kavşak çözüm merkezi *smart intersection solution center*

Sensörlerden gelen bilgilerin işlendiği ve bu bilgilere göre trafiği otomatik olarak yönlendiren sistemin yönetildiği merkez.

akıllı otopark ödeme yönetimi *smart parking payment management*

Trafik dışı alanlarda verimli otopark operasyonu için çeşitli biletleme çözümleri ve otomatik ödeme terminaleri sunan sistem.

akıllı ulaşım

intelligent transportation

Hareketlilik ve ulaşım üretkenliği sağlayabilen, güvenliği artırabilen, mevcut ulaşım tesislerinin ve enerji kaynaklarının kullanımını en üst düzeye çıkararak ve çevreyi koruyabilen bir dizi teknoloji içeren ulaşım.

akıllı ulaşım hizmetleri

intelligent transport services

Akıllı ulaşım sistemlerinin doğrudan veya dolaylı kullanımı ile sunulan hizmetler.

akıllı ulaşım için yol kaplaması

pavement for intelligent transport

Yol yüzeyinin araç sürüş yardımları ve otomasyon için gerekli tüm altyapının yapım aşamasında ya da daha sonra yerleştirilebilmesi için önceden hazırlanması.

akıllı ulaşım izleme ve değerlendirme

intelligent transportation monitoring and evaluation

Ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde, ilgili sistemlere ve bu sistemlerin kullanıldığı hizmetlere ilişkin eksikliklerin belirlenmesine yönelik izleme ve değerlendirme faaliyetleri ile değişen koşullar doğrultusunda iyileştirme fırsatlarının değerlendirilmesi ile belirlenen gerekli iyileştirme ve değişim faaliyetleri.

akıllı ulaşım kaynak yönetimi

intelligent transportation resource management

Etkin ve etkili bir şekilde yaşam döngüsü boyunca altyapı kaynaklarıyla (iş gücü kaynağı, finansal kaynak, teknoloji, çalışma ortamı vb.) ilgili planlama, dönüşüm ve yönetim faaliyetleri.

akıllı ulaşım sistemi için bulut bilişim

Intelligent Transportation Systems Cloud (ITS-Cloud)

Yol güvenliği, ulaşım verimliliği, seyahat güvenilirliği, bilgilendirilmiş seyahat seçenekleri, çevrenin korunması vb. hizmetleri iyileştirmek için bulut bilişim hizmetlerinin ulaştırma hizmetlerinde kullanılması.

Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS)

Intelligent Transportation Systems (ITS)

Seyahat sürelerinin azaltılması, trafik güvenliğinin artırılması, mevcut yol kapasitelerinin verimli kullanılması, hareketliliğin artırılması, enerjinin verimli kullanılması ve çevreye verilen zararın azaltılması gibi amaçlar doğrultusunda geliştirilen kullanıcı, araç, altyapı ve merkez arasında çok yönlü veri alışverişi ile izleme, ölçme, analiz ve kontrol mekanizmalarını içeren bilgi iletişim temelli sistemler.

akıllı ulaşım sistemleri ile ilgilenen ETSI teknik komitesi (ETSI TC ITS)

ETSI Technical Committee Dealing with Intelligent Transportation Systems (ETSI TC ITS)

Çoklu ulaşım modları ve sistemler arasında birlikte çalışabilirlik dahil olmak üzere ulaşım ağları, araçlar ve ulaşım kullanıcıları için ağ genelinde akıllı ulaşım sistemleri hizmet sunumunun geliştirilmesini ve uygulanmasını desteklemek için standardizasyondan sorumlu teknik komite.

akıllı ulaşım sürdürülebilirliği

intelligent transportation sustainability

Sistemlerin, gelecekte duyulacak ihtiyaçları karşılama güvence altına alacak bir şekilde, ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde mevcut ihtiyaçları karşılama sağlanması.

akıllı ulaşımın planlanması ve hayata geçirilmesi

planning and implementing intelligent transport

İş, veri, uygulama alanı/uygulama ve teknoloji katmanları kapsayacak şekilde ilgili dijital, fiziki, mekânsal ve insana hizmet eden sistemlerin ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde olmak üzere planlanması ve hayata geçirilmesi.

akıllı yönlendirme sistemi

smart guidance system

Araç kontrol ve takibi, hat optimizasyonu, güzergâh organizasyonu, araç içi ve son kullanıcı bilgilendirme ekranları, araç içi teknik bilgilerin izlenmesi gibi işlevlerin yönetimini içeren entegre bir sistem.

akıllı yük taşımacılığı

smart freight transport

Yük taşımacılığında gerçek zamanlı yol durumu verisi kullanılarak rota planlama, özelleştirme ve yük takibi konularının yönetimi.

akış hızı, trafik yoğunluğu

flow rate, traffic intensity

Araçların veya kişilerin bir kesiti geçme oranı, yani araçların veya kişilerin sayısının zamana bölünmesi. (genellikle saniye başına, dakika başına veya saat başına birim olarak ifade edilir)

akış yönü

downstream

Trafik akış yönü.

aktarıcı, alıcı verici

transponder

Bir radar, radyo veya sonar sinyaline otomatik olarak yanıt veren ve bir aracın bulunmasına, tanımlanmasına ve yönlendirilmesine izin veren verici alıcı cihaz.

aktarma merkezi

hub

Çok sayıda insan tarafından kullanılan kara, hava, demir ve deniz yolları taşıma araçlarının yolcularını transfer ettiği merkez.

aktif darboğaz

active bottleneck

Trafik veriminin kapasiteye eşit olduğu ve yukarı akım yönünde kuyruğa neden olan darboğaz.

aktif dedektör

active detector

Bir nesneyi tespit ederken enerji ileten ve alan dedektör.

aktif emniyet sistemleri

active safety systems

Uyarı veya müdahale yoluyla kazaları önlemek için sürüş sırasında sürücüyü yardımcı olan emniyet sistemleri.

aktif hareketlilik

active mobility

Bisiklet, skuter, kayak ve paten gibi sadece insan gücü kullanılan ulaşım türlerini içeren hareketlilik.

aktif sinyal önceliği

active signal priority, active priority

Uyarlamalı trafik sinyalleri gibi aktif araçlarla sağlanan öncelik.

Aktif Trafik ve Talep Yönetimi (ATTY)

Active Traffic and demand Management (ATM)

Olay yönetimi, değişken hız limiti, kuyruk uyarıları, değişken mesaj işaretleri vb. uygulamalar ile seyahat talebinin, trafik talebinin ve trafik akışının, ulaşım tesislerinde dinamik olarak yönetimi ve kontrolü.

Aktif Ulaşım ve Talep Yönetimi (AUTY)

Active Transportation and Demand Management (ATDM)

Gerçek zamanlı ve tahmin edilen koşullara entegre bir şekilde uyarlanmış operasyonel stratejilerin birini veya birkaçını kullanarak, geçerli trafik koşullarına dayalı olarak seyahat ve trafik talebini ve ulaşım tesislerinin mevcut kapasitesini dinamik olarak yönetmeye yönelik toplu yaklaşım.

aktif yolculuk

active travel

Yürüyerek, bisiklet ve toplu taşıma ile yapılan şehir içi ulaşım.

akustik dedektör, sonik dedektör, sese duyarlı dedektör

acoustic detector, sonic detector, sound sensitive detector

Duyulabilir frekanslarda çalışan pasif algılayıcı.

aküsü değiştirilebilen elektrikli araç

exchangeable battery electric vehicle

Şarj etmeye alternatif olarak değiştirilebilir bataryalı elektrikli araç.

alan trafik sinyal kontrolü

area traffic signal control

Ağ performansının belli ölçütlere göre iyileştirilmesi için ağdaki sinyalleme kavşaklarının kontrolü.

alan ücretlendirme

area charging, area pricing

Tanımlanmış bir alanda yol veya bölge kullanımının ücretlendirilmesi.

alternatif akım

Alternating Current (AC)

Genliği ve yönü periyodik olarak değişen elektrik akımı.

alternatif enerji sistemi

alternative energy system

Yenilenebilir ve sürdürülebilir elektrik sistemlerinin üretim ve tüketim modellerinin desteklendiği, çevreye daha duyarlı şekilde üretilen enerji türünün ortaya çıkaran sistem.

alternatif kavşak

alternative intersection

Bir veya daha fazla hareketi ikincil bir kavşağa yeniden yönlendirerek oluşturulan kavşak.

alternatif yakıt

alternative fuel

Fosil yakıtlara alternatif olarak kullanılan, daha çevre dostu yakıt.

alternatif yol önerisi

diversion advice

Önerilen alternatif yol bilgisi.

altyapı tabanlı sistemler

infrastructure based systems

Temelde altyapıya dayalı olarak AUS işlevlerini yerine getiren sistem.

altyapı-araç haberleşmesi

Infrastructure to Vehicle Communication (I2V)

Yol kenarı altyapı donanımlarının araçlar ile haberleşmesi.

altyapı-araç veri alışverişi

In-Vehicle Information (IVI)

Altyapı ile araç arasında, araç içi donanım aracılığıyla gerçekleşen veri alışverişi.

altyapı-her şey haberleşmesi

Infrastructure to Everything Communication (I2X)

Yol kenarı altyapı donanımlarının nesnelere ile haberleşmesi.

Amerikan Devlet Karayolu ve Ulaştırma Yetkilileri Birliği

American Association of State Highway Transportation Officials (AASHTO)

Amerikan Devlet Karayolu ve Ulaştırma Yetkilileri Birliği (ABD)

Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü

American National Standards Institute (ANSI)

Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü

ampirik trafik modeli, ampirik model

empirical traffic model, empirical model

Gözlemlenen saha verilerinin istatistiksel analizine ve performans ölçümlerine dayalı trafik modeli.

Amsterdam Grup

Amsterdam Group

CEDR, ASECAP, POLIS ve C2C-CC kuruluşlarının oluşturduğu stratejik ittifak.

ana taşıyıcı

backhaul

Orijinal varış noktasından çıkış noktasına dönen bir ulaşım aracının (tipik olarak bir kamyon) süreci.

anahtar performans göstergeleri

Key Performance Indicators (KPIs)

Bir sistemin ne kadar başarılı olduğunu ölçmeye yarayan kriterler bütünü.

analitik hiyerarşi süreci

Analytical Hierarchy Process (AHP)

Karar almada nicel ve nitel ölçütleri değerlendirebilen, grup veya bireyin tercihlerini, deneyimlerini, sezgilerini, bilgilerinin, yargılarını ve düşüncelerini karar sürecine dahil edebilen, karmaşık problemlerin hiyerarşik bir yapı içinde ele alınarak çözülmesini sağlayan bir yöntem.

analitik trafik modeli

analytical traffic model

Ulaşım ağının sıklık durumlarını tahmin etmek ve trafik ağında iyileştirmeler yapmak amacıyla geliştirilen bir modelleme sistemi.

anında ödeme

instant payment, immediate payment

Bir ulaşım hizmeti kullanıldığı anda, ücretin kullanıcıdan transfer edildiği ödeme şekli.

anlık iletim sistemi

instant transmission system

İzinsiz kullanım, hırsızlık, yabancıların algılanması gibi durumların acil ihbar birimlerine iletilmesini sağlayan sistem.

anonimlik

anonymity

Mesaj alışverişlerinde bireysellik, ayırım ve tanınabilirlik eksikliği.

anti blokaj fren sistemi

Anti-Lock Braking System (ABS), Anti-Lock Brake System wheel antilocking system

Fren yaparken aracın direksiyon yönetimini korumak amacıyla her bir tekerleğin kilitlenmesini otomatik olarak engelleyen aktif güvenlik sistemi.

ara toplu taşıma

paratransit

Geleneksel sabit güzergâh, sabit tarifeli hizmetten daha esnek ve kişiselleştirilmiş ulaşım hizmeti biçimi.

ara toplu taşıma aracı

paratransit vehicle

Halka kiralanabilen, taksi, kamyonet benzeri lastik tekerlekli, yüksek doluluk oranına sahip herhangi bir araç. (Genellikle sabit bir programda çalışmayan ve geleneksel toplu taşıma araçlarından daha küçük taşıma aracı.)

arabellek endeksi

buffer index

Gerçek seyahat süresinin ortalama seyahat süresine oranıyla tanımlanan seyahat süresi güvenilirlik performans ölçüsü. Seyahat planlarken ortalama seyahat sürelerine ekledikleri ekstra zamanı (tampon) temsil eder. Bu, ortalama seyahat süresi ile en kötü duruma yakın seyahat süresi (95. yüzdeler dilim) arasındaki ekstra süredir. Tampon endeksi, ortalama seyahat süresinin yüzdesi olarak belirtilir.

araca takılı

on-board

Aracın içinde ya da araca takılı.

araç alan ağı

Vehicle Area Network (VAN)

VAN protokolü (Araç Alan Ağı), hem düşük hem de yüksek hız için çoklu mimari özelliği ile otomotiv ağ taleplerini karşılamak için özel olarak tasarlanmış bir ISO standardı.

araç algılama sistemi

vehicle detection system

Sensörler ve dedektörler marifetiyle yasak bölgelerdeki izinsiz girişleri, yol ihallerini, otobandaki hız sınırı aşımalarını, kritik alanlardaki şüpheli araçları tespit etmek gibi tehditlerde kullanılan sistem.

araç AUS istasyonu

vehicle ITS station

Araçta bulunan ve araç verilerinin diğer araçlar ve yol kenarı sistemleri arasında bilgi alışverişini sağlayan birim.

araç bulutu

vehicle cloud

Araçların aralarındaki iletişimi güvenli hale getirmek ve sınırlı bilgi işlem yeteneklerini genişletmek için kullanılacak olan yeni bir bulut bilişim mimarisidir.

araç çalışma durumu gözlemleme

vehicle operational status monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak arıza tahmini ve tespitini içeren, aracın çalışma durumunun gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

araç devrilme uyarısı

rollover risk warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye ters yol eğimi, rüzgâr gibi nedenlerle araç devrilme risk bilgisinin verilmesi.

araç dinamiği izleme

vehicle dynamics monitoring

Araç üstü donanım kullanılarak kısa vadeli davranış tahmini dahil olmak üzere aracın hareketinin ve dinamik davranışının gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi.

araç dinamiği kontrolü, aktüatör

kontrolü, tahrik kontrolü

vehicle dynamics control, actuator control

Sürüşü yardımcı olmak için aracın yanal, uzunlamasına ve dikey dinamiklerinin kontrolü.

araç doluluk oranı

vehicle occupancy

Bir araçtaki yolcuların araç kapasitesine oranı.

araç durum kaydı

vehicle status recording

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak, kaza veya performans analizi ile ilgili araç verilerinin kaydedilmesi.

araç emniyet denetim uyarısı

vehicle safety inspection warning

Sürücüye araç emniyet denetiminin gerekli olduğu bilgisinin araç içi yerleşik donanım aracılığıyla bildirilmesi.

araç hareket kaydı

vehicle movement recording, vehicle movement logging

Araç üstü donanım kullanılarak araç hareketlerinin verilerinin otomatik ve sürekli kayıt edilmesi ve depolanması.

araç havuzu

car pooling

Bir veya daha fazla aracın diğer kullanıcılarla organize paylaşımı.

araç içi arıza tespit standardı

On-Board Diagnostics 2 (OBD-II)

Araçlardaki hataları tespit eden ve performans bilgileri sağlayan bir standart.

araç içi bilgi

in-vehicle information, on-board information

Araç içi yerleşik donanımla sağlanan bilgi.

araç içi bilgisayar

on-board computer, embedded computer, vehicle computer

Bir araca monte edilmiş, aracın düzgün çalışmasını sağlamak ve sürücüye sürüş görevlerinde yardımcı olmak için tasarlanmış bilgisayar.

araç içi hız limitleri uyarısı

in-vehicle speed limit warning

Sürücüleri yoldaki hız limitleri hakkında araç içerisinde uyanan hizmet.

Araç İçi Bilgi ve Haberleşme Sistemi (ABHS)

in-vehicle information and communication system

Trafik ve sürüş emniyeti, sürücü bilgilendirme, araç ve yol durum bilgilerinin toplanması, elektronik ücret toplama, trafik etkinliği, enerji verimliliği, ulaşım sürelerinde azalma ve konforlu sürüş gibi faydalar için sunulan K-AUS servislerinin; trafikteki araçlara iletilmesi amacıyla araç içinde yer alan donanım ve yazılımlar bütününe verilen isim.

araç içi birim uygunluk denetimi

On-Board Unit (OBU) compliance check

Kullanılan yerleşik donanımın istenilen kriterlere ve işlemlere uygun olup olmadığının kontrol edilmesi.

araç içi birim, araç içi donanım

in-vehicle unit, On-Board Unit (OBU), On-Board Equipment (OBE), in-vehicle equipment

Araca ilişkin bilgileri çeşitli sensörler ile toplamak veya diğer araçlara kablosuz olarak iletmek için araca sabitlenmiş ya da araçla birlikte verilen ünite/donanım.

araç içi işaretler

in-vehicle signage, in-vehicle signing

Yol işareti bilgilerinin baş üstü veya gösterge paneli ekranı gibi cihazlar ile araç içinde gösterilmesi.

araç içi trafik sinyal bilgisi

in-vehicle traffic signal information, Traffic Light Information (TLI)

Araç üstü donanımlar aracılığıyla sürücülere verilen trafik sinyallerinin durum bilgileri.

araç izleme, otomatik araç konumu

vehicle monitoring, Automatic Vehicle Location (AVL)

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak aracın pozisyon, yük, hareket programına uyum gibi değişken davranışının ve çalışma durumunun gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

araç kimlik tanımlama, mutlak araç kimliği, kesin araç kimliği

vehicle identification, absolute vehicle identification, unambiguous vehicle identification

Aracın kimliğinin kesin olarak tespit edilmesi.

araç konumlandırma

vehicle positioning

Araçların coğrafi konumunu belirleme süreci.

araç mahsuplaşma, ticari araç mahsuplaşma

vehicle pre-clearance, commercial vehicle pre-clearance

Ticari araçların kimlik bilgilerinin, belgelerinin, emniyet durumunun ve ağırlığının kontrol noktasına ulaşmadan önce kontrolden geçirildiği hizmetler.

araç ortamlarında kablosuz erişim

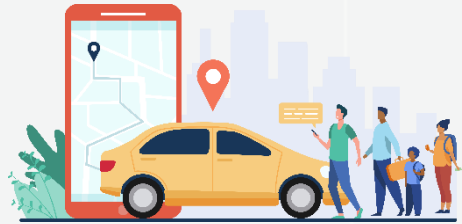
Wireless Access in Vehicular Environments (WAVE)

Akıllı ulaşım sisteminde güvenlik ve rahatlık sunan uygulamaları desteklemek için birlikte çalışabilir, verimli ve güvenilir kablosuz iletişimleri sağlayan DSRC standardı.

araç paylaşımı

car sharing

Çevrimiçi platformlar üzerinden aynı konuma gidecek uygun araçların aranması, iletişime geçilmesi, online veya seyahat sırasında ödeme seçenekleriyle aracın seyahat sırasında paylaşılması temeline dayanan sistem.

araç performans değerlendirmesi

vehicle performance evaluation

Aracın maliyetinin ve performansının, sürüş süresinin, arıza ve sapmaların raporlanması, bu raporların analizi.

araç programlama *vehicle scheduling*

Araçların planlanmış yolculuklara tahsisi.

araç sınıflandırma *vehicle classification*

Belli sınıflandırma parametrelerine (ağırlık, uzunluk, kullanım amacı, motor tipi, aks sayısı, yolcu sayısı vb.) göre araçları tanımlanan sınıflara ayırma işlemi.

araç tabanlı sistemler, yerleşik sistem *vehicle based systems*

Çoğunlukla araç içi yerleşik donanıma dayalı olan AUS fonksiyonlarını gerçekleştiren sistemler.

araç tahsisi *vehicle assignment*

Araçları belirli rotalara ya da görevlere atanması.

araç takip *vehicle tracking*

Araçların konum ve durumlarının anlık olarak izlenmesi ve kaydedilmesi.

araç tanıma *vehicle recognition*

Yol boyunca farklı noktalarda bir aracın araç kimlik tanımlama veya karşılaştırmalı araç kimlik tanımlamayla tespit edilmesi.

araç tespiti *vehicle detection*

Bir aracın varlığının veya geçişinin tanınması.

araç-üstü ekipman takviye desteği, takviye destek

OBE augmentation support, augmentation support

Araç üstü ekipmanı, uydu sinyallerinin konumlandırma için yetersiz olduğu durumlarda, mevcut coğrafi konum veya bir ücret nesnesinin kimliği vb. hakkında bilgilendirme.

araç-üstü ekipman uygunluk kontrolü, uygunluk kontrolü

OBE compliance check, compliance check

Araç üstü ekipmanı, aracı ve sözleşmeyi belirlemek ve sürücünün yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini kontrol etmek amacıyla, otonom bir ücretlendirme sisteminin araç üstü ekipmanı ile ücret toplama cihazının harici bir sorgulayıcısı arasındaki iletişim.

araç üstü emniyet izleme

vehicle on-board safety monitoring

Frenler, sürücü uyanıklığı veya kaymış kargo gibi çeşitli durumlara ya da donanımlara ilişkin araç üstü veri toplama ve emniyet durumunun değerlendirilmesi.

araç ve kargo yönetimi, araç ve yük yönetimi

vehicle and cargo management, vehicle and freight management, vehicle and goods management

Bireysel araçların ve yüklerinin yönetimi ile ilgili faaliyetler dizisi.

araç verisi

probe vehicle data

Yol operatörleri ve diğer servis sağlayıcılarına iletilen araç, yol koşulu ve trafik durumu hakkında araç tarafından oluşturulan veri.

araç yoğunluğu

vehicle density

Karayolunun birim uzunluğu başına düşen araç sayısı.

araç yönetimi

vehicle management

Depolarda ve terminallerde araçların planlanması ve çalıştırılmasındaki değişiklikler dahil olmak üzere araçların kısa ve orta vadeli ataması.

araç, taşıt

vehicle

Motorlu bir ulaşım modu.

araçlara özel ağ

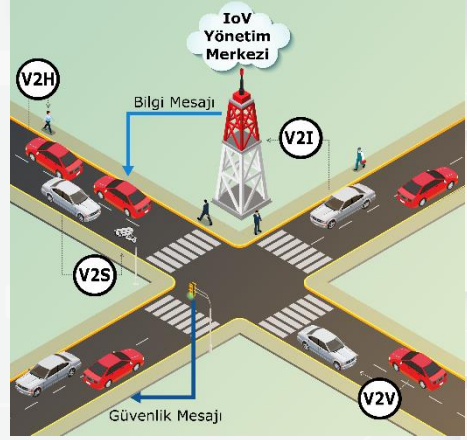
Vehicular Ad-Hoc Network (VANET)

Araçların trafik, yol durumu, trafik güvenliği vb. bilgileri kendi aralarında paylaşmasını ve haberleşmesini sağlayan mobil ağ kategorisine giren bağımsız ve sabit altyapıya ihtiyacı olmayan bir kablosuz ağ türü.

araçların interneti

Internet of Vehicles (IoV)

Veri toplamak ve paylaşmak için bağlantılı araçların internet üzerinden çalışması.

araçtan ağa

Vehicle to Network (V2N)

Araçların mobil haberleşme altyapısını kullanarak nesnelere bilgi paylaşması.

araçtan altyapıya

Vehicle to Infrastructure (V2I)

Araçların yol kenarı altyapı donanımları ile haberleşmesi.

araçtan araca

Vehicle to Vehicle (V2V)

Araçların birbirleri ile haberleşmesi.

Araçtan Araca Haberleşme Konsorsiyumu (C2C-CC)

Car2Car Communication Consortium (C2C-CC)

Önde gelen Avrupalı ve uluslararası araç üreticileri, donanım tedarikçileri, mühendislik şirketleri, yol operatörleri ve araştırma kurumlarını tek bir çatı altında birleştirilerek trafik kazalarının azaltılmasını, çevreye olan zararın en aza indirilmesini sağlayan K-AUS çözümlerinin araştırıldığı ve geliştirildiği topluluk.

araçtan her şeye

Vehicle to Everything (V2X)

Araçların çevresinde bulunan tüm bağlantılı nesnelere haberleşmesi.

araçtan savunmasız yol kullanıcılarına

Vehicle to Vulnerable Road User communication (V2VRU)

Araç içi donanım yardımı ile savunmasız yol kullanıcıları arasındaki haberleşme.

araçtan şebekeye

Vehicle to Grid (V2G)

Şarj edilebilir elektrikli araçların (EV) talep tarafı hizmetlerini gerçekleştirmek için şebekeye elektriği geri ileterek, araç bataryasının gerektiğinde depolama görevi gördüğü ve şarj oranlarını kısarak enerji şebekesiyle ilişkide olduğu bir sistem.

araçtan yayaya

Vehicle to Pedestrian (V2P)

Araçların, yürüyen insanlar, tekerlekli sandalye veya diğer hareketlilik cihazları kullanan kişiler, otobüs ve trenlere binen ve inen yolcular ve bisiklete binen insanlarla haberleşmesi.

araştırma aracı ile veri toplama

probe vehicle data collection

Özel donanımlı araçlardan veri toplama, örneğin seyahat süresi, hız ve sürtünme ve hava koşulları gibi ortam koşulları.

arayüz standardı

interface standard

Veri alışverişini sağlamak için arabirim sistemleri tarafından karşılanacak gerekli yetenekleri ve gereksinimleri tanımlayan standart.

arazi kullanım planlaması

land use planning

Kentsel ve kırsal topluluklar için fiziksel ve ekonomik verimlilik, sosyal içerme, çevresel değerlerin korunması, rahatlık ve sağlık ve esenlik sonuçları sağlamak amacıyla arazinin, kaynakların, tesislerin ve hizmetlerin organizasyonu.

arazi kullanımı

land use

Belirli bir alandaki farklı işlevlerin veya insan faaliyetlerinin doğası, yoğunluğu ve mekânsal dağılımı.

ARC-IT

The Architecture Reference for Cooperative and Intelligent Transportation (ARC-IT)

Akıllı Ulaşım Sistemlerinin planlanması, tanımlanması ve entegrasyonu için ABD Ulaştırma Bakanlığı tarafından tanımlanmış bir mimari çerçeve.

arıza kapasitesi düşüşü

breakdown capacity drop

Etkin bir darboğazın neden olduğu kapasitede yüzde olarak azalma.

arıza öncesi akış hızı

prebreakdown flow rate, prebreakdown capacity

Bir arıza meydana gelmeden önce belirli bir süre boyunca akış hızı.

arıza sonrası akış hızı

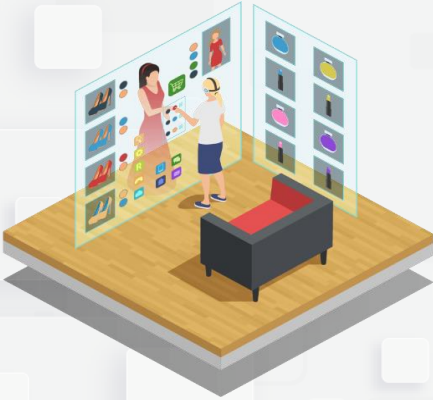
postbreakdown flow rate, postbreakdown capacity

Bir arıza meydana geldikten sonra belirli bir süre boyunca akış hızı.

artırılmış gerçeklik

augmented reality (AR)

Fiziksel gerçek dünya ortamının doğrudan veya dolaylı olarak, kullanıcının gerçek dünyaya bakış açısı, cisim tanıma yetisi kullanılarak gerçek olan maddelerin üzerine birleştirilmiş bilgisayar tarafından üretilen görüntüler (3D görüntüler) ile güçlendirildiği ve böylece mevcut gerçeklik algısını artıran ve öğrenme sürecini zenginleştiren teknoloji.

ASCII

American Standard Code for Information Interchange (ASCII)

Bilgisayar işlemleri ve internette veri paylaşımı sırasında metinlerin kodlanması için kullanılan yaygın bir karakter kodlama formatı.

asgari yeşil ışık süresi

minimum green time

Bir sinyal grubu için tanımlanmış en kısa yeşil ışık süresi.

asimetrik şifreleme algoritması

asymmetric encryption algorithm

Şifre ve deşifre işlemleri için biri özel (private) diğeri açık (public) anahtar olan farklı anahtarların kullanıldığı, özel anahtarın paylaşılmayıp açık anahtar kullanılarak üretilen şifreli mesajın karşı taraf ile paylaşıldığı ve deşifre işleminin özel anahtarla yapıldığı şifreleme türü.

aşırı doygunluk

oversaturation

Ulaşım akış oranının kapasiteyi aştığı trafik durumu.

aşırı doymuş akım

oversaturated flow

Talep akım hızının kapasiteyi aştığı, trafik akışının önceki arıza veya trafik akım koşullarından etkilendiği trafik akımı.

aşırı hız uyarısı

overspeed warning

Önceden tanımlanmış bir hızın veya hız sınırının aşıldığına dair yerleşik ekipman aracılığıyla sürücüyeye verilen bilgi.

ataletsel navigasyon sistemi

Inertial Navigation System (INS)

GPS'in kullanılmadığı ortamlarda ivmeölçer ve açıölçer sensörleri kullanarak, hareket halindeki bir aracın hız, konum ve yönünü belirlemek için kullanılan sistem.

AUS alt sistemi

ITS subsystem

Özel bir bağlam çerçevesinde AUS iletişim bileşenlerine de sahip AUS alt sistemi.

AUS hizmet sağlayıcısı

ITS service provider

Kamu veya özel sektörde herhangi bir AUS hizmeti sağlayıcısı.

AUS hizmeti

ITS service

Kullanıcı güvenliğine, verimliliğine, konforuna katkıda bulunmak ve/veya ulaşım ve seyahat operasyonlarını kolaylaştırmak veya desteklemek amacıyla iyi tanımlanmış bir organizasyonel ve operasyonel çerçeve aracılığıyla AUS uygulamasının sağlanması.

AUS için ulusal ulaşım haberleşme protokolü

National Transportation

Communications for Intelligent

Transportation System Protocol (NTCIP)

Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS) bileşenlerinin birbirleriyle sorunsuz iletişim kurmasını sağlayan bir dizi protokol ve standart. Farklı üreticilerin cihazları arasında uyumluluğu sağlamak amacıyla geliştirilmiştir, böylece trafik sinyalizasyonu, değişken mesaj işaretleri ve diğer AUS ekipmanları merkezi bir kontrol sistemiyle entegre çalışabilir.

AUS istasyonu

ITS station

Bir AUS sisteminde kullanılan iletişim birimi.

AUS kullanıcısı

ITS user

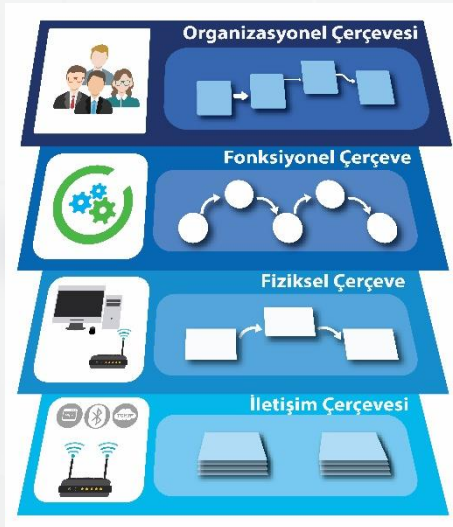
Yolcular, savunmasız yol kullanıcıları, karayolu ulaşım altyapısı kullanıcıları ve operatörleri, filo yöneticileri ve acil servis operatörleri dahil olmak üzere, AUS uygulamalarının veya hizmetlerinin herhangi bir kullanıcısı.

AUS mimarisi

ITS architecture

Akıllı ulaşım sistemlerinin nasıl işleyeceğini, ulaşım hizmetlerini gerçekleştirmek için bu sistemler arasında gerçekleşmesi gereken bilgi alışverişlerinin ara bağlantısını tanımlayan, AUS uygulamasının sistem tasarımı açısından nasıl olması gerektiğine dair görünüm sağlayan çerçeve.

AUS standartları

ITS standards

AUS ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilen standartlar.

AUS uygulaması

ITS application

AUS'un uygulanması için operasyonel bir araç.

AUS yapıtaşı

ITS element

AUS sistemlerinde paydaşlarca kullanılan ve temel bileşenlerin her birine verilen ad. (bölgesel AUS mimarilerinin ve projelendirilmiş AUS mimarilerinin temel yapı taşları)

Avrupa Birleştirme Mekanizması

Connecting Europe Facility (CEF)

Avrupa Birliği düzeyinde hedeflenen altyapı yatırımı yoluyla büyümeyi, istihdamı ve rekabeti teşvik eden Avrupa Birliği finansman aracı.

Avrupa Birliği konumsal veri altyapısı

Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE)

Avrupa Birliği içinde mekânsal verilerin paylaşımını ve entegrasyonunu sağlayan bir çerçeve. INSPIRE, coğrafi bilgi sistemleri (CBS) ve mekânsal verilerin uyumlu bir şekilde kullanılmasını teşvik eder, böylece çevresel, ulaştırma ve şehir planlama gibi alanlarda verimli kararlar alınmasını sağlar.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti

European Electronic Tolling Service (EETS)

Bir kullanıcının aracını tüm Avrupa Elektronik Otoyol Ücretlendirme Hizmeti alanlarında kullanabildiği ve tüm ilgili ücretleri bir tek sözleşme ve araç içi donanım ile ödeyebildiği Avrupa genelinde birlikte çalışabilirliği olan bir hizmet.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti alanı

European Electronic Tolling Service (EETS) domain

Avrupa Elektronik Otoyol Ücretlendirme Hizmeti uygulaması olan ücretlendirme alanı.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti otoyol alanı beyanı

European Electronic Tolling Service (EETS) toll domain statement

Otoyol ücret uygulayıcının, Avrupa Elektronik Otoyol Ücretlendirme Hizmeti sağlayıcılarının ücretlendirme alanına erişimine uygulanacak genel ticaret ve usul koşullarını düzenleyen beyan.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti sağlayıcısı

European Electronic Tolling Service (EETS) provider

Yol kullanıcılarına Avrupa elektronik geçiş hizmeti sözleşmelerini ve gerekirse ilgili araç üstü donanımı sunan sertifikalı tüzel kişilik.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme kullanıcısı

European Electronic Tolling Service (EETS) user

Avrupa elektronik geçiş hizmetine erişmek için bir Avrupa elektronik geçiş hizmet sağlayıcısı ile sözleşme imzalayan kullanıcı.

Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme uzlaştırma kuruluşu

European Electronic Tolling Service (EETS) conciliation body

Avrupa elektronik geçiş hizmeti tarafları arasındaki ihtilafları çözebilecek veya arabuluculuk yapması istenebilecek bağımsız organ.

Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi

European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC)

Elektrik ve elektroteknik konularında Avrupa Standardı hazırlayan, standizasyon faaliyetlerinden sorumlu bölgesel bir standart kuruluşu.

Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsü

European Institute of Innovation & Technology (EIT)

Avrupa çapında inovasyon sağlamak için 2008 yılında kurulmuş Avrupa Birliği kuruluşu.

Avrupa Karayolu Taşımacılığı Telematik Uygulama Koordinasyon Örgütü

European Road Transport Telematics Implementation Coordination Organisation (ERTICO)

Avrupa Karayolu Taşımacılığı Telematik Uygulama Koordinasyon Örgütü.

Avrupa Komisyonu

European Commission (EC)

Avrupa Birliği politikalarının tasarılayıcısı ve koordinatörü; Avrupa Birliği'nin yürütme organı.

Avrupa Paralı Yol Altyapı Operatörleri Birliği

European Association of Operators of Toll Road Infrastructures (ASECAP)

Avrupa Paralı Yol Altyapı Operatörleri Birliği.

Avrupa Standartlar Komitesi

European Committee for Standardization (CEN)

Avrupa Standartlar Komitesi

Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (ETSI)

European Telecommunication Standards Institute (ETSI)

Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasında telekomünikasyon altyapılarını birleştirmek, terminal donanımlarının uyumluluğunu sağlamak ve Avrupa telekomünikasyon ağını oluşturmak için çalışmalar yapan Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü.

Avrupa Yeşil Mutabakatı

European green deal

Avrupa Komisyonu'nun 2050'de Avrupa'yı iklimi nötr kıta hale getirmeyi amaçlayan bir dizi politika girişimi ve AB ekonomisini sürdürülebilir bir ekonomik modele dönüştürmek için AB'nin yeni büyüme stratejisi; iklim ve çevresel zorlukları tüm politika alanlarında fırsatlara dönüştürerek ve geçişi herkes için adil ve kapsayıcı hale getirerek AB ekonomisini sürdürülebilir kılmak için bir yol haritası.

Avrupa Yol Yöneticileri Konferansı

Conference of European Directors of Roads (CEDR)

Yolların yönetiminde mükemmelliği teşvik eden Avrupa ulusal karayolu idarelerinin bir organizasyonu.

ayrılmış şerit, tahsisli şerit, öncelikli şerit reserved lane, priority lane, managed lane, dedicated lane

Geçici ya da kalıcı olarak belirli taşıt kategorilerine ayrılan yol şeridi.

azami yeşil ışık süresi

maximum green time

Bir sinyal grubu ve en az bir çakışmalı sinyal grubu yeşil talebinde bulunduğu anda, sinyal grubunun yeşil ışık gösterebildiği en uzun süre.

B

bağlanabilirlik

connectivity

Bağlantılı veya bağlayıcı olma durumu veya kalitesi. Diğer bilgisayar sistemlerine, elektronik cihazlara, yazılımlara veya internete bağlanma ve bunlarla iletişim kurma yeteneği.

bağlantı seyahat süresi tahmini

link travel time estimation

Belirli ulaşım bağlantılarında beklenen toplam seyahat süresinin hesaplanması.

bağlantı yönelimli haberleşme

connection-oriented communication

Herhangi bir uygulama bilgisi göndermeden önce iki bilgisayar arasında bir oturumun kurulduğu bir ağ iletişimi modu (TCP / IP protokolü).

bağlantılı ağır vasıta konvoyu

connected truck platooning

Öndeki araç tarafından elektronik olarak kontrol edilen ağır araçların birbirini kısa mesafelerle takip etmesi.

bağlantılı araç

connected vehicle, cooperative vehicle (CV)

Diğer araçlarla, yol kenarı altyapısıyla ve hücresel ağ altyapısı üzerinden diğer sistem ve hizmetlerle iletişim kurması için bir dizi farklı iletişim teknolojisini kullanan araç.

bağlantılı araç ekosistemi

connected car ecosystem

Trafikte araçlar arası güvenliğin eksiksiz sağlanabilmesi için ortak çalışma yapacak tüm bileşenler.

bağlantılı hareketlilik

connected mobility

Ulaşım araçlarının, ulaşım altyapısının ve diğer nesnelerin birbiri ile haberleşerek bilgi alışverişi yaptığı hareketlilik.

bağlantılı otonom araç

Connected and Automated Vehicle (CAV)

Sürüş işlevlerinin bir kısmını veya tamamını devralmak için gelişmiş sensör teknolojilerine, bağlanabilirlik ve otonom sürüş teknolojilerini birleştiren GPS ve haberleşme sistemlerine sahip araç.

bağlantılı ve iş birliğine dayalı navigasyon

Connected and Cooperative Navigation (CCN)

Yol kullanıcılarının şehir içi ve şehirler arasında bağlantılı ve kooperatif araç teknolojilerini kullanarak yaptıkları gezinti.

bağlantılı ve otonom elektrikli araçlar

Connected Autonomous Electric Vehicles (CAEVs)

Sürücüsüz sürüş yeteneklerine sahip olup, diğer araçlarla ve altyapılarla iletişim kurarak trafik akışını optimize eden Bağlantılı araçlar ile otonom ve elektrikli araçların birleşimi.

bağlantılı, kooperatif ve otonom araç hareketliliği

Connected, Cooperative and Automated Mobility (CCAM)

Bağlantılı ve otonom araçların kendi aralarında veri alışverişini yapacak şekilde iletişim kurduğu ve trafikte oluşturduğu hareketlilik.

bağlantısız iletişim

connectionless communication

Uygulama bilgilerinin bir veya daha fazla veri paketi aracılığıyla iki bilgisayar arasında önceden bir oturum oluşturmadan değiş tokuş edildiği bir ağ iletişimi modu (UDP/IP protokolü).

bakım

maintenance

Ulaşım altyapısının ve ekipmanının amaçlandığı şekilde çalışmasını sağlamak, eksikliklerini gidermek ve yeniden inşaya ihtiyaç duyulmadan tesislerin beklenen ömrünü uzatmak için yapılan faaliyetler.

banket

shoulder

Acil durum araçları ve arıza vs. sebeplerden dolayı durması gereken araçların kullandığı karayolunun belirli bir kısmı.

banliyö treni

commuter rail

Ana hat demiryolu taşımacılığı operasyonlarının, bir merkez şehir ile komşu banliyöler arasındaki yerel kısa mesafeli yolculuk için yolcu treni hizmetini kapsayan kısmı.

basit ağ yönetim protokolü

Simple Network Management Protocol (SNMP)

Ağ cihazlarını izlemek ve yönetmek için kullanılan bir protokol. Ağ üzerindeki cihazların performansını, durumunu ve yapılandırmasını uzaktan izlemeye ve kontrol etmeye olanak tanır. Bu protokol, ağ yöneticilerinin ağ trafiğini, cihaz arızalarını ve diğer ağ sorunlarını merkezi bir noktadan yönetmesini sağlar. Örneğin, SNMP kullanılarak bir veri merkezindeki ağ anahtarlarının performansı izlenebilir ve herhangi bir arıza durumunda uyarılar alınabilir.

başlangıç kayıp süresi

start-up lost time

Yeşil ışığın yanması ile araçların harekete başlaması arasındaki süre.

başlangıç kuyruk gecikmesi

initial queue delay

Analiz döneminin başlangıcında mevcut kuyruğun neden olduğu kontrol gecikmesi bileşeni.

başlangıç noktası

origin

Yolculukta yolculuğun başladığı nokta.

başlangıç ve varış noktası problemi

first- and last-mile problem

Yolcuların, evden transit istasyona ve daha sonra yolculuğun diğer ucundaki istasyondan son varış noktasına gittiklerinde harcadıkları fazladan zaman ve karşılaşılan zorlukları ifade eden problem.

başlangıç-variş tahmini, BV tahmini
origin-destination estimation, OD estimation

Bölgeler arasında araç veya kişi seyahatleri sayısının tahmini.

bataryalı elektrikli araçlar
Battery Electric Vehicle (BEV)

Şarj edilebilir bataryalarla çalışan, fosil yakıt kullanan içten yanmalı motor gibi isteğe bağlı kaynakları kullanmadan, sadece bataryasındaki enerjiyi kullanan tamamen elektrikli araçlar.

BeiDou uydu konumlandırma sistemi
BeiDou Navigation Satellite System

Çin tarafından geliştirilen küresel navigasyon uydu sistemi.

bekleme safhası
rest stage, rest mode

Trafik sinyal kontrolünün trafik talebinin olmadığı zamana döndüğü safha.

beklenen talep akış hızı
expected demand flow rate

Tüm kuyruklar dikey olarak istiflendiğinde belirli bir tesise ulaşacak akış hızı.

belirleyici trafik modeli, belirleyici model
deterministic traffic model, deterministic model

Rastgelelikten etkilenmeyen matematiksel trafik modeli.

belirli araçlar için trafik sinyal öncelik talebi

traffic signal priority request by designated vehicles

Acil durum araçları, toplu taşıma araçları, ağır yük taşıma araçları vb. gibi bazı araçlara sinyalizasyon kavşaklarda öncelik tanınması.

beyan edilen özellikler
declared characteristics

Araçta saklanan (araç belgelerinde veya elektronik bir araç içi birimde) ve talep üzerine operatöre sunulan araç ve kullanıcı özellikleri.

beyan edilen özelliklere göre sınıflandırma

classification by declared characteristics
Araç belgelerindeki veya araç içindeki elektronik araç içi birimdeki bilgiler okunarak yapılan sınıflandırma.

beyaz liste
white list

Bir ödeme sisteminde geçerli olan düzenlenmiş sözleşmelerin veya ilgili ödeme araçlarının listesi.

biletleme, ücret işlemi
ticketing, fare transaction

Ödeme araçlarının ve ilgili ödeme araçlarının (seyahat belgeleri) düzenlenmesi ve teslimi faaliyetleri ve ilgili ücretlerin toplanması.

bilgi güvenliği

information security, data security

Bilişim sistemlerinin ve bilgilerin izinsiz kullanımını, yetkisiz kişilerce erişilmesini ve ifşa edilmesini, silinmesini, değiştirilmesini ve zarar görmesini, engellemek, bu sistem ve bilgilere yetkili kişiler ve işlemlerin ihtiyaç duyulan zamanda ve kalitede erişebilmesini sağlamak için yürütülen faaliyetler bütünü.

bilgi güvenliği ihlali

information security incident

İş operasyonlarını tehlikeye atma ve bilgi güvenliğini tehdit etme olasılığı olan, istenmeyen bilgi güvenliği olayları. (Bilgi teknolojisi işlemlerine müdahale veya sorumlu kullanım politikasının önemli ihlali.)

bilgi güvenliği olayı

information security event

Olası bir bilgi güvenliği politikası ihlali veya kontrollerin başarısız olduğunu gösteren bir sistem, hizmet veya ağ durumunun tanımlanmış oluşumu veya güvenlikle ilgili olabilecek önceden bilinmeyen bir durum.

bilgi mimarisi

information architecture

Bilgi alışverişi için temel oluşturan, paylaşılan verilerin kavramsal yapısının ve verilerin anlamının açıklaması.

bilgi ve iletişim teknolojileri

Information and Communication Technology (ICT)

Bilgi teknolojisinin gelişmiş multimedya ve telekomünikasyon teknikleriyle birleştirilmesiyle oluşturulan ve bilgi işlemeyi, depolamayı, yaymayı ve değişimini geliştirerek daha etkili iletişim araçları yaratan tüm teknikler.

bilgi yönetimi

information management

Çeşitli kaynaklardan toplanan bilgilerin saklanması, organize edilmesi, sunulması vb. işlemlere ait faaliyetlerin tümü.

bilgi-eğlence, eğlenceli eğitim, eğitici eğlence

infotainment, edutainment, educational entertainment

Medya içeriği veya uygulama olarak gerçekleştirilen bilgi ve eğlence kombinasyonu.

bilgilendirici hız önerisi

informative speed advice

Sürücüyü uyulması gereken uygun hız, hız sınırı vb. hakkında tavsiyeler.

bilgisayar korsanı

hacker

Korunan kaynaklara yetkisiz erişim sağlamaya çalışan veya bunu başaran kişi.

Binek Otomobili Eşdeğeri (BOE)
Passenger Car Equivalent (PCE)

Söz konusu araca karşılık gelen binek otomobil ünitesi sayısı.

binış süresi

in-vehicle time, riding time

Bir yolcunun araç içerisinde geçirdiği seyahat süresi.

bir hizmet olarak hareketlilik

Mobility as a Service (MaaS)

Kişiselleştirilmiş ulaşım hizmetlerinin tüm modları içeren tek bir platform üzerinden planlanması, ödenmesi ve sunulması.

bir hizmet olarak toplu taşıma

Mass transportation

Kentsel bir alanda, düzenli ve sürekli olarak halka açık veya özel olarak genel veya özel ulaşım hizmetlerinin sağlanması. (okul otobüsü, kiralama veya gezi hizmeti dahil değildir.)

bireysel güzergâh iyileştirilmesi
individual route optimisation

Bireysel tercihlere göre en uygun güzergâhın hesaplanması.

bireysel hareketlilik aracı

Personal Mobility Device (PMD)

Belli hızlarla sınırlandırılmış, genellikle elektrik motoru olan mikro hareketlilik aracı.

bireysel hesap

on-board account

Kullanıcı sorumluluğunda olan ulaşım hesabı.

bireysel seyahat planlaması, özelleştirilmiş seyahat planlaması
individual travel planning, customised travel planning

Bir yolcuya bireysel tercihlerine dayalı olarak seyahatini organize etmek için talebi üzerine seyahatinin planlanması.

bireysel yolculuk süresi tahmini

individual travel time estimation

Belirli bir seyahat, güzergâh veya yol kesimi için belli bir taşıtın veya bireyin beklenen yolculuk süresinin hesaplanması.

birim yük

unit load, unitised load

Bir birim olarak işlenebilecek şekilde belirli bir düzende kolilenmiş, paketlenmiş veya düzenlenmiş, bütün veya parçalı yük.

birincil sinyal çakışması

primary signal conflict

Aynı anda yeşil ışık yakılmasına izin verilmeyen iki trafik akışı arasındaki çakışma.

birleşme

merging

İki veya daha fazla trafik akımının birleşmesi.

birlikte çalışabilirlik

interoperability

Genellikle iki veya daha fazla ulaşım sisteminin bir ulaşım sisteminin gereksinimlerini karşılamak için birlikte etkin ve verimli bir şekilde çalışabilme yeteneği.

birlikte çalışabilirlik bileşeni

interoperability constituent

Donanım ve yazılım dahil olmak üzere, hizmetlerin birlikte çalışabilirliği için gerekli olan herhangi bir bileşen veya grup bileşeni.

birlikte çalışabilirlik standartları

interoperability standards

Karşılıklı veri değişimini (veri alışverişini) sağlayan arayüz, entegrasyon ve birlikte çalışabilirliğe ilişkin kurallar bütünü.

birlikte geliştirme

co-creation

Kullanıcıların ihtiyaçlarına bağlı olarak hareketlilik paydaşları tarafından yeni hizmetlerin ve iş modellerinin oluşturulması.

bisiklet

bicycle

İnsan gücüyle yürütülen art arda iki tekerlekli araçlardan oluşan bir mod.

bisiklet algılama

bicycle detection

Bir bisikletin varlığının ve geçişinin algılanması.

bisiklet park et-devam et

bike and ride

Bilgi sisteminden yararlanarak yolcuların bisikletlerini, toplu taşıma sisteminin yakınında yer alan bir otoparka park etmelerini ve yolculuklarına toplu taşıma ile devam etmelerini ya da bunun tam tersini sağlayan sistem.

bisiklet paylaşımı

bike sharing, bicycle sharing

Şehir sakinlerinin ve turistlerin ortak kullanımına açık bisikletlerin şehir içinde konumlandırılması, istasyonlarda kilitlenmesi, gerçek-zamanlı veri akışı (istasyon doluluk oranı vs.) izlendiği akıllı uygulama modelinin içerildiği sistem.

bisiklet rotası

cycle route

Bisikletler için özel olarak tasarlanmış, belli bir altyapı ve sürüş standartlarına sahip güzergâh.

bisiklet tesisleri

bicycle facilities

Otopark ve depolama tesisleri ile özel olarak bisiklet kullanımı için tasarlanmamış ortak yollar dahil olmak üzere, kamu kurumları tarafından bisiklet kullanımına uyum sağlamak veya teşvik etmek için yapılan iyileştirmeleri ve hükümleri ifade eden genel bir terim.

bisiklet yolu

bikeway

Yol sağındaki otoyolda veya bağımsız bir geçiş hakkı içinde açık alan veya bariyer ile motorlu trafikten fiziksel olarak ayrılmış bisikletlere tahsis edilmiş yol.

bisikletli uyarısı

cyclist warning

Araç üstü ekipman aracılığıyla, sürüşü etkileyebilecek yakındaki bir bisikletli hakkında sürücüyü bilgi verilmesi.

biyometrik tabanlı güvenlik sistemi

biometric based security system

Işık ve ısıya karşı duyarlı video kameralarından alınan kayıtlardan kişilerin otomatik tespitini sağlayan uygulama.

blok

block

Bir taşıt iş atamasını, yani tek bir otobüs tarafından yapılan yolculuk dizisini tanımlamak için transit işlemlerinde kullanılan bir terim.

blok zincir teknolojisi

blockchain technology

Verinin bir daha değiştirilemediği ve silinemediği şifrelenmiş işlem takibi sağlayan, bir merkeze bağlı olmaksızın işlem yapabilme imkânı sağlayan dağıtık bir veri kayıt sistemi.

bluetooth işaretçisi

bluetooth beacon

Tanımlayıcılarını yakındaki taşınabilir elektronik cihazlara yayınlayan bir Bluetooth düşük enerji cihazı sınıfı olan donanım vericisi.

bluetooth sensör

bluetooth sensor

Araçlar arasında veya araç ile altyapı arasında kablosuz veri iletişimi sağlayan sensör. Bu sensörler, araçların konum, hız ve diğer verilerini toplayarak trafik yönetimi uygulamaları için kullanılır.

boyuna tünel havalandırması
tunnel longitudinal ventilation,
longitudinal ventilation

Jet fanları vb. kullanılarak havanın tünelin boyu yönünde basıldığı tünel havalandırma prensibi.

boyuna uyarı sistemi
longitudinal warning system

Aracın önünü ve arkasını izleyen ve sürücüyü boylamasına çarpışma riskine karşı uyarı veren yerleşik sensörleri kullanan uyarı sistemi.

boyut aşımı uyarısı, ebat uyarısı
oversize warning, gauge warning

Belirli bir yol kesiminde izin verilen taşıma boyutlarının aşılması durumunda sürücülerin uyarılması.

bölge
region

Coğrafi kimlik, sosyal, ekonomik ve kültürel olarak birbirine bağlı sakinlerin paylaştığı farklı topluluklar, şehirler ve ilçelerden oluşan bir alan.

bölge bazlı ücret
zone-based fare

Belirli bir coğrafi alan veya bölgelerdeki herhangi bir nokta arasında bir veya daha fazla seyahat için geçerli olan bir yolculuk ücretlendirmesi

bölge içi
intraregional

Tek bir bölgede her iki ucu olan bağlantılar.

bölgeler arası
interregional

Herhangi iki veya daha fazla bölge arasındaki bağlantılar.

bölgesel AUS mimarisi
regional ITS architecture

Belirli bir bölgedeki, şehirdeki AUS projelerinin uygulanması için kurumsal anlaşma ve teknik entegrasyon sağlamak amacıyla özel olarak uyarlanmış bir mimari çerçeve.

bölgesel erişim kontrolü
Zone Access Control (ZAC)

Belli bir bölgedeki ağa bağlı tüm cihazları kontrol edebilme yeteneği.

bölgesel ücret sistemi
zonal fare system

Sınır geçişleri için ücretin uygulandığı yerlerde bir veya birkaç bölgesel ücret sistemi.

bölünme
diverging

Bir trafik akımının iki veya daha fazla kollara ayrılması.

bulanık mantık
fuzzy logic

Değişen koşullar altında birden fazla durumun değerlendirilip belirli bir çerçevede kararların alınmasını sağlayan yaklaşım olup, sistemlerin insan gibi düşünmesini esas alan ve bu düşünme biçimlerini matematiksel fonksiyonlara çevirerek karar alınmasını sağlayan modelleme aracı.

bulanık veri

fuzzy data

Nitelik ya da nicelik olarak net kıstaslarla bağdaştırılamayan veri türü.

bulut bilişim

cloud computing

Bilgisayarlar ve diğer cihazlar için, istendiği zaman kullanılabilen ve kullanıcılar arasında paylaşılan bilgisayar kaynakları sağlayan, internet tabanlı bilişim hizmetlerinin genel adı.

bulut depolama

cloud storage

Sunucular tarafından ağ üzerinde sanal olarak oluşturulan alanlarda verinin depolanması.

bulut hizmeti

cloud service

Sunucu, depolama, ağ, yazılım ve makine öğrenmesi gibi hizmetlerin web tabanlı bulut bilişim ağı ile kullanıcılar arasında her tür veri paylaşımını esas alan çevrimiçi hizmet türü.

bulut paylaşımı

cloud sharing

Birçok farklı cihazdan (bilgisayar, tablet, akıllı telefon) erişilebilen bilgilerin internet üzerinden paylaşılması.

bulut teknolojisi

cloud technology

Bilişim hizmetlerinin (sunucu, depolama, veri tabanı, ağ, yazılım, analiz ve makine zekâsı dahil), istendiği zaman kullanılabilen ve kullanıcılar arasında paylaşılan sistem kaynakları sağlayan, internet tabanlı bilişim hizmetlerinin genel adı.

buzlanma erken uyarı sistemi

ice early warning system

Termal (ısı) haritalama gibi özel meteorolojik çalışma ve öngörü modellerini içeren buzlanmanın kaynağına en yakın konumlarda gerçek zamanda tespit eden ve bir uyarı sinyali üreten sistem.

bütünleştirme, birleştirme

aggregation

Benzer formattaki veri öğelerini, orijinal öğelerin istatistiksel bir temsili olan tek bir veri ögesinde birleştirme işlemi.

bütünlük

integrity

Bilginin yetkilendirilmemiş değişikliklere karşı doğruluğunun, tamlığının korunmasına dair güvence.

büyük makine tipi haberleşme

Massive Machine Type Communication (mMTC)

Nesnelerin interneti (IoT) benzeri çok sayıda cihazın birbirine bağlı olduğu coğrafi alanlar için yüksek veri trafiğinin yönetimini sağlamak amacıyla optimize edilmiş 5G'nin kullanım türünden biri.

büyük veri

big data

Geleneksel veri yönetimi araçlarının depolayamayacağı veya verimli bir şekilde işleyemeyeceği, yönetemeyeceği, hacim olarak çok büyük olan, zamanla katlanarak büyüyen, yapısal, yarı yapısal ve yapısal olmayan bir veri koleksiyonudur.

büyük veri analitiği

big data analytics

Çeşitli kaynaklardan farklı boyutlardaki yapısal, yarı yapısal ve yapısal olmayan verileri içeren çok büyük, çeşitli veri kümelerini analiz etmek ve katma değerli çıktılar oluşturabilmek amacıyla gelişmiş büyük veri analiz teknikleri.

büyük veri analizi

big data analysis

İşlenmemiş veriden anlamlı ve faydalı bilgiler çıkarma, sonuç odaklı süreç yaklaşımı geliştirme ve karar vermeyi destekleme amacı ile verileri denetleme, temizleme, dönüştürme ve modelleme işlemi.

büyük veri ekosistemi

big data ecosystem

Büyük veri niteliğindeki verilerin toplanmasını, depolanmasını, analizini, görselleştirilmesini, istenildiğinde sanallaştırılmasını ve yedeklenmesini sağlayan araçları içeren bileşenler kümesi.

büyük veri etiği

big data ethics

Kişisel verilerle ilgili olarak doğru ve yanlış davranış kavramlarını sistemleştirmek, savunmak ve önermek için kullanılan veri etiği kavramları bütünü.

büyük veri işleme

big data processing

Büyük verinin, gelişmiş veri analiz yöntemleri kullanılarak işlenmesi.

büyük veri platformu

big data platform

Büyük verinin toplanması, saklanması, erişilmesi ve işlenmesi için kullanılan yenilikçi teknoloji.

büyükşehir bölgesi ağı

Metropolitan Area Network (MAN)

Genellikle bir şehir veya geniş bir yerleşkede fiber optik bağlantılar gibi yüksek kapasiteli veri iletim teknolojisi kullanan bilgisayar ağı.

C

canlı veri *live data*

Bir sistemin anlık ve aktif olarak kullandığı veri.

cazibe *attractiveness*

Bir bölgede sunulan tesis ve hizmetlerin kalitesinin göstergesi.

CEN DSRC *CEN DSRC*

Avrupa Standardizasyon Komitesi tarafından standartlaştırılan DSRC temelli iletişim yöntemi.

CEN/ ISO TC 278 *CEN/ ISO TC 278*

Çoklu ulaşım modları ve sistemler arasında birlikte çalışabilirlik dahil olmak üzere ulaşım ağları, araçlar ve ulaşım kullanıcıları için ağ genelinde akıllı ulaşım sistemleri hizmet sunumunun geliştirilmesini ve uygulanmasını desteklemek için standardizasyondan sorumlu teknik komite.

cihazdan cihaza *Device to Device (D2D)*

Cihazlar (örneğin: akıllı telefonlar) arasında kısa menzilli doğrudan iletişim sağlayan 5G doğrudan kısa mesafe bağlantısı.

Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS)

Geographical Information System (GIS)

Yeryüzüne ait bilgileri belirli bir amaca yönelik olarak toplama, bilgisayar ortamında depolama, güncelleştirme, kontrol etme, analiz etme ve görüntüleme gibi işlemlere olanak sağlayan karar destek sistemi.

coğrafi çit *geofencing*

Hareketli bir cihazın ya da RFID etiketinin sanal olarak belirlenmiş bir bölgeye girmesi ya da o bölgeden çıkması durumunda, bir uygulama ve yazılım üzerinden önceden programlanmış bir eylemin gerçekleştirilmesini tetikleyen konum tabanlı hizmet.

coğrafi mesajlaşma *geomessaging*

Bir kişinin veya sistemin belirli bir alanla sınırlı, belirli kişilere mesaj göndermesine izin veren teknoloji.

coğrafi portal *geographic portal*

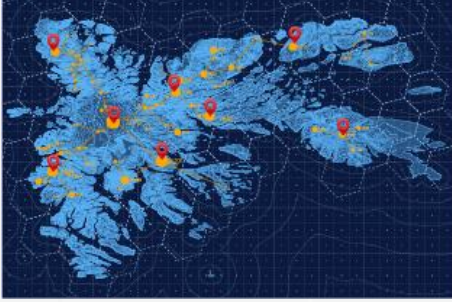
Coğrafi verilerin paylaşıldığı, analiz edildiği ve son kullanıcılara dönük olarak hizmetlerin sunulduğu, kullanıcı etkileşimli platform.

coğrafi veri

geographic data

İçerisinde konum bilgisini barındıran ve farklı öznitelik bilgileri de ihtiva edebilen her türden veri.

coğrafi veri paylaşım standartları

geographical data sharing standards

Coğrafi verilerin ortak bir yapı üzerinden tüm paydaşlarca kullanılmasını sağlayacak tanımlamalar bütünü.

coğrafi veri tabanı

geographic database

Farklı türde coğrafi veri kümelerinin ortak bir dosya sistem dizininde ya da çok kullanıcı ilişkisel veri tabanı yönetim sistemlerinde tutulduğu bilgi işlem depolama altyapısı.

C-Roads Platformu

C-Roads Platform

Avrupa Birliği desteğinde birlikte çalışabilir K-AUS uygulamaları için standart özelliklerin geliştirilmesine yönelik pilot çalışmaların eşgüdümünü sağlayan organizasyon.

Ç

çakışan sinyal grupları

conflicting signal groups

Aynı anda yeşil ışık yandığında trafik hareketlerinde çakışmaya yol açacak sinyal grupları.

çakışma bölgesi izleme

conflict zone monitoring

Bir aracın mevcut veya tahmin edilen manevra bölgesi içindeki engellerin gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi.

çalışma alanı

work zone

İnşaat, bakım veya yardımcı iş faaliyetlerinin bulunduğu bir otoyol alanı. (Tipik olarak işaretler, kanalizasyon edici cihazlar, bariyerler, kaldırım işaretleri ve / veya çalışma araçları ile işaretlenir.)

çalışma süresi, hareket halindeki süre

running time, wheel turning time, moving time

Bir taşıtın hareket halinde bulunduğu süre.

çarpışma öncesi otomatik manevra sistemi

pre-crash auto-steering

Otomatik direksiyonla bir kazadan kaçınmaya veya bir kazanın sonuçlarını azaltmaya çalışan sistem.

Çarpışma nleyici sistem
collision avoidance

atışmalardan kaçınmak için aracın öngörülen yörüngesiyle ilgili olarak tespit edilen potansiyel engeller hakkında sürücüye tavsiye veren sistem.

Çarpışma risk tahmini
collision risk estimation

Bir aracın öngörülen yörüngesiyle ilgili olarak potansiyel engellerin tespitine dayalı olarak potansiyel çarpışma riskinin değerlendirilmesi.

Çarpışma risk uyarısı
collision risk warning

Aracın kullandığı mevcut güzergâh üzerindeki potansiyel engellerin tespit edilmesine dayalı olarak çarpışma riskinin araç içi donanım vasıtasıyla sürücüye bildirilmesi.

evre dostu hareketlilik, yeşil hareketlilik
green mobility

İklim değişikliği, hava ve gürültü kirliliği gibi çevreye olumsuz etkilerin azaltılması hedeflenmiş hareketlilik.

evre kirliliği
pollution

Parçacıklar, gazlar, gürültüler, titreşimler şeklinde çevreye zarar veya rahatsızlık verilmesi, kararsızlığa neden olunması.

evre koşulları
environmental conditions

Olumsuz hava koşulları, parlak güneş işiği, karanlık, yağmur, kar, sürtünme vb. dahil olmak üzere belirli bir tesisteki ilgili çevresel özelliklerin açıklaması.

evre koşullarını gözleme
ambient condition monitoring

Karayolu ulaşımını etkileyebilecek meteoroloji, evre kirliliği gibi hususlarda veri toplama ve durum değerlendirme faaliyetleri.

evre ve yol gözlemeleme
environment and road monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak aracın yakın çevresinin mevcut durumunun gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)
environmental impact assessment

Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek lde en az indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin değerlendirilmesi ile projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolü.

Çevresel gecikme
environmental delay

Hava ya da diğer çevresel koşulların neden olduğu gecikme bileşeni.

çevreye duyarlı araç

green vehicle, environmentally friendly vehicle

Çok az emisyon salımı yapan ya da hiç yapmayan araç.

çift modlu araç

dual mode vehicle (SAE Level 3 and 4)

Uygun donanım ile donatılmış yollarda otomatik olarak, donanımlarla donatılmamış yollarda ise manuel olarak kullanılan araç.

çift modlu rota rehberi

dual mode route guidance

Hem yerel hem de merkezi olarak belirlenmiş rota rehberi.

çok kriterli analiz

Multi Criteria Analysis (MCA)

Karar verme problemlerinde birden fazla hedefi ve kriteri (veya niteliği) dikkate alan çeşitli yöntem, teknik ve araç sınıfları.

çok modlu

multimodal

Potansiyel olarak dört karayolu modu (otomobil - kamyon, bisiklet, otobüs - transit ve yaya), havacılık, demiryolu ve limanları içeren birden fazla seyahat modu.

çok modlu toplu taşıma

multimodal public transport

Demiryolu, karayolu, bisiklet ve yaya gibi farklı ulaşım türlerini kusursuz olarak entegre eden, yolcu aktarmalarını da içerebilen entegre bir toplu taşıma sistemi.

çok modlu ulaşım

multimodal transport

Yük ve yolcunun tek bir seyahat süresince en az iki farklı ulaşım modunu kullandığı ulaşım türü.

çok şeritli ödeme istasyonu

multi-lane payment station

Şerit değiştirmeye izin verilen yerlerde ücretin elektronik olarak toplanabildiği ödeme istasyonu.

çok yüksek kapasiteli ağ

Very High Capacity Network (VHCN)

Hizmet noktasındaki dağıtım noktasına kadar tamamen fiber optik elemanlardan oluşan ya da olağan pik zaman koşulları altında benzer ağ performansı sunabilen bir elektronik iletişim ağı.

çoklu ortam mesaj servisi

Multimedia Messaging Service (MMS)

Cep telefonu ile fotoğraflı, sesli, animasyonlu ve videolu mesajların gönderilmesine yarayan çok ortamlı mesajlaşma servisi.

D

Daimî Uluslararası Yol Kongreleri Derneği

Permanent International Association of Road Congresses (PIARC)

Daimî Uluslararası Yol Kongreleri Derneği.

dakiklik

punctuality

Önceden belirlenmiş olan zaman çizelgesine uyumluluk durumu.

darboğaz

bottleneck

Aşırı doygun sıkışıklık gibi sürekli olarak önemli operasyonel sorunlar yaşayan ulaşım ağının bir bölümü.

DATEX II

Data Exchange II (Datex II)

Trafik yönetim merkezleri, trafik hizmet sağlayıcıları, trafik operatörleri ve veri sağlayıcıları arasında, trafik verisi alışverişi için Avrupa Birliği bünyesinde geliştirilen bir veri alışverişi standardı.

dayanıklı

resilient

Bir ulaşım sisteminin, normal işleyişinin önündeki bir veya daha fazla büyük engel (aşırı hava olayları, büyük kazalar, ekipman veya altyapı arızaları vb.) karşısında, insanları ve yükleri hareket ettirme yeteneği.

DoS, DDoS

Denial of service attack (DoS, DDoS)

Ağa bağlı bir cihazın hizmetlerini geçici veya süresiz olarak aksatarak bir makinenin veya ağ kaynaklarının meşru kullanıcılar tarafından ulaşılmasını hedefleyen bir siber saldırı türü.

dedektör

detector

Nesnelerin varlığını veya geçişini tespit eden cihaz.

dedektör doluluğu

detector occupancy

Bir dedektörün bir veya daha fazla araç veya kişi tarafından işgal edildiği zaman dilimi.

değerlendirme

assessment

Bir şeyin performansını, etkisini veya değerini genellikle bir referans duruma kıyasla (değerlendirmeden biraz daha üstünlük ve genel) belirleme süreci.

değişim yönetimi, bağlantı kontrolü

interchange management, connection control

Yolculara tanıtımı yapılan değişimleri sağlayan bir stratejinin uygulanması.

değişken hız göstergeleri

variable speed displays

Görünürlük, hava durumu, şerit kısıtlamaları (örneğin çalışma bölgeleri), olaylar ve gerçek zamanlı trafik akışları-sıkışıklık seviyeleri dahil olmak üzere yaygın karayolu ve çalışma koşullarına göre ayarlanan (ve değiştirilen) değişken hız göstergeleri.

değişken hız limiti

variable speed limit

Trafik ve yol koşullarına göre bölgesel olarak değişebilen hız limiti.

Değişken Mesaj İşareti (DMi)

Variable Message Sign (VMS), Dynamic Message Sign (DMS)

Sürücülere yol durumu ve trafik hakkında bilgi vermek amacıyla tasarlanan, önceden belirlenmiş ya da istenildiği gibi programlanabilen mesajları gösterebilen dijital levha.

değişken otopark bilgisi

dynamic parking information

Mevcut veya tahmini duruma göre çalışma saatleri, tarifeler ve boş park yeri gibi ayrıntıları sunan otopark tesisi bilgileri.

değişken yön işaretleme, yönlendirme yolu işaretleme

Variable Direction Signing (VDS), diversion route signing

Değişken yönleri gösterebilen işaretlerle alternatif rotaların işaretlenmesi.

değiştirilebilir mesaj gösterme

changeable message signing

Kontrol önlemleri veya sürücülere ve yolculara değiştirilebilir mesaj işaretleri ile bilgi sağlanması.

değiştirilebilir mesaj işareti

Changeable Message Sign (CMS)

Yalnızca önceden tanımlanmış mesajları görüntüleyebilen değişken mesaj işareti.

değiştirilebilirlik

interchangeability

Ürün, süreç ve servislerin aynı şartları yerine getirmek üzere birbirlerinin yerine kullanılabilmesi.

demiryolu alt geçidi

railway underpass

Üzerinde demiryolu köprüsü bulunan alt geçit.

demiryolu altyapı işletmecisi

railway infrastructure operator

Tasarıfındaki demiryolu altyapısını güvenli bir şekilde işletmek ve demiryolu tren işletmecilerinin hizmetine sunmak hususunda yetkilendirilmiş işletmeci.

demiryolu altyapısı

railway infrastructure

Demiryolunu oluşturan zemin, balast, travers ve ray ile elektrifikasyon, sinyalizasyon ve haberleşme tesisleriyle bunların tamamlayıcısı her türlü sanat yapısı, tesis, gar ve istasyonları, lojistik ve yük merkezleri ve bunların eklentileri ile iltisaklı hatlar.

demiryolu geçidi uyarısı

railway crossing warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla demiryolu geçidi öncesinde geçit ile ilgili sürücülere bilgi verilmesi.

denetleme

audit

Yerleşik politika ve operasyonel prosedürlere uyumu sağlamak ve ilgili değişiklikleri tavsiye etmek için bağımsız bir şekilde yapılan inceleme.

denetleyici alan ağı

Controller Area Network (CAN)

OBD-II araç teşhis standardında kullanılan özellikle otomotiv uygulamaları için tasarlanmış mesaj tabanlı protokol.

derin öğrenme

deep learning

Verimli ve sürdürülebilir ulaşım hizmetleri sunabilmek amacıyla ulaşım sisteminin davranışının tahmin edilmesinde, ulaşım problemlerinin çözülmesinde, ulaşım planlama sürecinde en uygun karar vermek için kullanılan yapay sinir ağlarını kullanan bir makine öğrenmesi, yapay zekâ tekniği.

destekleyici hız tavsiyesi

supportive speed advice

Fiziksel, görsel ve işitsel araçlarla referans hız ile ilgili sürücüyü hızlanma hakkında sağlanan geri bildirim.

devralan

acquirer

Düzenleyen kuruluşlar (genellikle finansal kurumlar) adına ulaşım hizmeti sağlayıcıları ile arayüz oluşturan ve veri yönetimi ve ulaşım hizmeti sağlayıcılarına ödeme garantisi gibi operasyonel görevleri yerine getiren kuruluş.

devralma talebi

request to take over

Otomatik sürüşün artık mümkün olmadığı, sistemin, sürücünün kontrolü devralmasını istemesi.

devretme

handover

Araç kontrolünün otomatik sürüşten manuel sürüşe veya tam tersine aktarılması.

devrilme riski uyarısı

roll-over risk warning

Sürücüyü, ters kamber, yan rüzgârlar vb. nedeniyle aracın devrilme riski hakkında araç içi donanım aracılığıyla iletilen uyarıcı bilgi.

dış etki

external effect

Bir faaliyetin, faaliyete doğrudan dahil olmayan bir taraf üzerindeki etkisi.

dış kullanıcı

external user

Gerçek hizmet (dolaşım) için ödeme yapmak üzere başka bir ödeme sisteminde uygun ödeme yöntemlerini sunan bir yerel operatörle sözleşmesi olan kullanıcı.

dijital dönüşüm

digital transformation

İnsan toplumunun tüm yönlerinde, dijital teknolojinin kapsamlı olarak tanıtılmasıyla ilgili değişiklikleri tanımlayan, daha büyük bir sürecin parçası.

dijital ikiz

Digital Twin (DT)

Gerçek bir fiziksel varlığın veya sistemin dijital ortamda oluşturulmuş sanal bir kopyası. Dijital ikiz, sensörler ve veri toplama sistemleri aracılığıyla gerçek zamanlı verilerle beslenir, bu sayede performans izleme, simülasyon, analiz ve tahminler yapılabilir. Bu teknoloji, endüstriyel üretimden şehir planlamasına kadar geniş bir yelpazede kullanılarak operasyonel verimliliği ve karar alma süreçlerini iyileştirir.

dijital sertifika

digital certificate

Açık anahtarlı bir kimliğe ve / veya bir dizi izne bağlayan dijital olarak imzalanmış belge.

dijital uçurum

digital divide

Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki bireylerin, firmaların veya ülkelerin bilgi iletişim teknolojilerine erişimde yaşadığı eşitsizlik.

dijital video kayıt cihazı

Digital Video Recorder (DVR)

Analog video sinyallerini sayısal olarak dönüştüren ve sabit disk içerisinde depolayan, genellikle güvenlik amaçlı kullanılan kayıt cihazı.

dijitalleşme

digitalisation

Bir iş modelini değiştirmek, yeni gelir ve değer üreten fırsatlar sağlamak için dijital teknolojilerin kullanılması; dijital bir işletmeye geçiş süreci.

dikey kalkış ve iniş

Vertical Take-Off and Landing (VTOL)

Hava araçlarının dikey olarak kalkışı ve iniş özelliğini temsil eden kullanım modu.

dikey otopark

vertical parking

Yerden kazanç sağlamak için dikey olarak tasarlanan asansörlü otopark.

dinamik fiyatlandırma

dynamic pricing

Bir ulaşım hizmeti verilirken, fiyatların gerçek zamanlı arz ve talebe karşılık olarak değiştirildiği fiyatlandırma stratejisi.

dinamik güzergâh bilgisi

dynamic route information

Bir güzergâh boyunca yer alan yolların ve tesislerin güncel veya tahmini özellikleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmesi.

dinamik güzergâh değiştirme

dynamic rerouting

Sürücülerini daha az sıkışık tesislere yönlendirerek mevcut karayolu kapasitesinden daha iyi yararlanmak için değişken varış noktası işaretlemesinin kullanılması.

dinamik hız sınırı bilgisi

dynamic speed limit information

Gerçek zamanlı olarak yol, hava ve trafik durumlarına göre hesaplanarak yol kullanıcılarına sunulan dinamik hız limitleri bilgisi.

dinamik kavşak kontrol sistemi

dynamic intersection control system

Sinyalize kavşaklarda araç sayılarına bağlı olarak ışık sürelerinin optimize edilmesini sağlayarak araçların bekleme süresini azaltan, kavşak kontrol cihazlarına entegre edilerek yeşil ışık sürelerinin otomatik olarak belirlenmesini sağlayan kavşak kontrol sistemi.

dinamik mesaj işaretleri bilgilendirmesi

dynamic message signing

Değişken mesaj işaretleri kullanılarak sürücülere ve yolculara bilgilerin ve alınacak önlemlerin iletilmesi.

dinamik park rehberliği

dynamic parking guidance

Sürücülere mevcut veya tahmin edilen park yeri mevcudiyetine göre mevcut park tesislerine yönlendirme.

dinamik referans hızı

dynamic reference speed

Mevcut veya tahmin edilen yol ve trafik koşullarını hesaba katan referans hız.

dinamik rota hesabı

dynamic route computation

Önceden tanımlanmış kriterlere, yolların ve tesislerin tahmin edilen özelliklerine göre ilgili rotaların hesaplanması.

dinamik rota optimizasyonu

dynamic route optimisation

Önceden tanımlanmış kriterlere ve rotalar boyunca yolların ve tesislerin mevcut veya tahmin edilen özelliklerine göre en uygun rotanın hesaplanması.

dinamik rota rehberi, çevrimiçi rota rehberi

dynamic route guidance, on-line route guidance

Dinamik rota bilgilerine dayalı rota kılavuzu.

Dinamik Şerit Ataması (DŞA)

Dynamic Lane Assignment (DLA)

Önde bir şeridin kapatıldığına dair önceden bildirim sağlamak ve gerçek kapanmadan çok önce mevcut şeritlerle birleştirme sürecini başlatmak için şerit kontrol sinyallerinin kullanılması.

dinamik şerit yönetimi

dynamic lane management

Güzergâh boyunca, değişken mesaj işaretleri ya da şeride özel bilgilendirme levhaları kullanılarak, sürücülere değişken hız limitleri bilgisi veya şerit kapatılması bilgisinin iletilmesi ile şerit kontrolünün yapılması.

dinamik talebe duyarlı ulaşım

dynamic demand responsive transport

İstenen konuları ve teslim alma ve teslimat zamanlarını belirten kullanıcılardan gelen taleplere yanıt olarak paylaşılan taşıma sağlayan esnek bir hizmet. Örneğin ertesi gün veya önceden yapılan rezervasyonlar üzerinden planlanan aramalı servisler.

dinamik veri

dynamic data

İşletilen süreç kapsamında yeni bilgiler oluştuğunda zaman bağımsız olarak değişen, düzenli aralıklarla güncellenen veri tipi.

dinamik yolcu bilgisi

dynamic passenger information

Gerçek veya öngörülen hizmetlerle ilgili güncel ya da gerçek zamanlı veriler.

disiplinler arası

interdisciplinary

Birden fazla bilim dalı ya da sektörle ilgili faaliyetin tek bir plan, program ya da projede birleşmesi.

diyalog

dialogue

Kişiler, bir kişi ve bir sistem veya sistemler arasında iki yönlü iletişim.

diyalog yönetimi

dialogue management

Bir diyalogun herhangi bir arayüz türü aracılığıyla organize edilme ve sunulma yolu.

doğal çevre

natural environment

Ulaşım sisteminin içinde, geleneksel kültürel kaynaklar da dahil olmak üzere hem fiziksel hem de ekolojik yönleri içeren, insanlar tarafından yapılmayan çevre.

doğrulama

verification

Bir gösterici kullanarak sınırlı testler yoluyla bir sistemin bir teorisi veya teknik fizibilitesi gibi bir şeyi doğrulamak için kanıt arayışını içeren doğrulama süreci aşaması.

doğrulama sertifikası

enrollment certificate

Bir sertifika isteğini doğrulamak için kullanılan sertifika.

doğru akım

Direct Current (DC)

Elektrik yükünün sabit bir yönde sürekli olarak aktığı elektrik akımı türü. Genellikle bataryalar ve güneş panelleri gibi cihazlarda kullanılır. Elektrik enerjisi iletimi için istikrarlı bir güç kaynağı sağlar.

doluluk (toplu taşıma)

occupancy (public transport)

Bir toplu taşıma aracının işletme kapasitesi ile yolcu sayısı arasındaki oran.

doluluk (yol, altyapı)

occupancy

Bir noktanın ya da yol kesitinin bir veya daha fazla araç veya insan tarafından kullanıldığı zaman dilimi.

donanım güvenlik modülü

Hardware Security Module (HSM)

Güçlü kimlik doğrulama için gerekli sayısal anahtarları koruyup yöneten ve kripto işleme sağlayan fiziksel bir aygıt.

donanımlı kullanıcı
equipped user

Ücretlendirme noktasında hizmetlerin ödenmesi için gerekli kabul edilen ödeme araçlarına sahip olan kullanıcı.

donanımlı olmayan kullanıcı
non-equipped user

Ücretlendirme noktasında hizmetlerin ödenmesi için gerekli kabul edilen ödeme araçlarına sahip olmayan kullanıcı.

doymun akım
saturated flow

Bir saatte bir şeritten geçen araç sayısı, kavşak performansını belirleyen kapasite, gecikme ve kuyruk uzunluğu gibi faktörlerin belirlenmesi.

doymun akımda taşıt aralığı
saturation headway

Doymun akım şartlarında araçların birbiriyle olan mesafesi.

doymunluk akış hızı
saturation flow rate

Durma çizgisinde ölçülen, doymun trafik akışındaki ortalama akış hızı.

doymunluk akışı
saturation flow

Durma çizgisinde ölçülen, doymun bir trafik akışındaki ortalama akış (trafik sinyalleri durumunda sürekli yeşil ışık varsayılarak).

doymunluk hızı
saturation speed

Durma çizgisinde ölçülen, doymun bir trafik akışındaki ortalama hız.

doymunmamış
undersaturation

Talep akım hızının kapasiteden düşük olduğu trafik durumu.

doymunmamış akım
undersaturated flow

Akım oranının kapasitenin altında olduğu durum.

dönel kavşak
roundabout

Karayolunda ya da kent içi yollarda, taşıtların ada çevresinde dönerek yön değiştirebildiği kavşak.

döngü süresi, periyot süresi
cycle time

Tüm fazların bir kez uygulanması sırasında geçen toplam süre.

dönüş hareketi
turning movement

Bir kavşakta gerçekleştirilen dönüş hareketi. (Örneğin sağa, sola dönüş ya da düz devam etme)

dönüş yardımı
turn assistance

Bir kavşakta güvenli dönüş yapmak için araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyeye sağlanan kılavuzluk sistemi.

dördüncü taraf lojistik acentesi, 4PL acente

fourth party logistics agent, 4PL agent
Lojistik, nakliye ve tedarik zinciri yönetimi konusunda danışmanlık yapan ve bunları koordine eden bağımsız kuruluş.

dron *drone*

Otomatik olarak istenilen rotalarda uçuş yapan insansız hava aracı.

dur işareti uyarısı *stop sign warning*

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücülere ilerideki dur işareti bilgisinin verilmesi.

dur sinyali ihlali uyarısı *stop sign violation warning*

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye kendi aracının veya başka bir aracın dur işareti ihlali yaptığı ya da yapmaktayken olduğu bilgisinin verilmesi.

durak süresi *terminal time*

Olası gecikmeleri telafi etmek için hareket programındaki ek süreyi içeren tampon süre.

dur-kalk trafiği *stop-and-go-traffic*

Araçların sık sık durup kalkarak ilerlemek zorunda kaldığı aşırı yoğun trafik durumu.

durma süresi, duraklama süresi *stopping time, standstill time*

Karayolunun otobüs durakları gibi duraklamaya izin verilen alanlar dışındaki alanlarda taşıtların hareket halinde olmadıkları süre.

durma tespiti *standstill detection*

Algılama bölgesi içinde hareketsiz nesnelerin varlığının çeşitli donanımlar yardımı ile tanınması.

dünya jeodezi sistemi *World Geodetic System (WGS)* **Haritacılık, jeodezi ve GPS dahil uydu navigasyonunda kullanım için bir standart.**

düşük emisyon bölgesi

Low Emission Zone (LEZ)

Seçilen herhangi bir coğrafi bölgedeki hava kalitesini iyileştirmek için çevreyi kirleten araçların belirli kategorilerine erişimi kısıtlamayı veya caydırmayı amaçlayan coğrafi olarak tanımlanmış alan.

düşük güç geniş alan ağı

Low Power Wide Area Network (LPWAN)

Çok geniş alanlara dağıtılmış, düşük güçlü, Makineden Makineye (M2M) ve Nesnelerin İnternetine ait (IoT) cihazlar için kablosuz haberleşme imkânı sunan teknolojiler.

düşük hızlı otomatik sürüş sistemi

Low Speed Automatic Driving System (LSADS)

Düşük hızlarda araçların otomatik olarak sürülmesini sağlayan sistem. Bu sistem, genellikle park etme, yoğun trafikte ilerleme veya düşük hızda yapılan manevralar sırasında sürücünün müdahalesini en aza indirir. Sensörler, kameralar ve otomatik kontrol mekanizmaları kullanarak, aracın güvenli bir şekilde hareket etmesini ve çevredeki engellerle çarpışma riskini azaltmasını sağlar.

düzeltilici ödeme

corrective payment

Kullanıcının doğru ücreti ödemediğini fark ettiğinde belirli bir süre içinde doğru ücretin ödenmesi; böylece cezai prosedürlerden kaçınılması.

düzenlilik

regularity

Araçlar arası (örneğin otobüs servisleri) aralıkların düzensizlik derecesi.

E

eCall sistemi

eCall system

Avrupa Birliği'nin herhangi bir yerinde kaza olması durumunda, sürücülere hızlı yardım amaçlı acil servisi otomatik olarak arayan, aracın yerini acil durum servislerine bildiren sistem.

egzoz emisyon yönetimi

vehicle emission management

Karayolu taşıtlarının çevre kirliliğine yol açan egzoz gazlarının en aza indirilmesi amacıyla, yakıt-hava oranı, sıcaklık, basınç, nem gibi parametrelerinin iyileştirme çalışmaları.

eko-sürüş yardımı, yeşil sürüş yardımı

eco-driving assistance, economical driving assistance, green driving assistance

Taşıtların üzerinde bulunan çeşitli donanım ve sensörler aracılığı ile taşıta ait yakıt tüketimini ve sera gazı salımını düşürmek için uygulanan algoritma ve sürüş desteklerinin tümü.

eko-sürüş, yeşil sürüş

eco-driving, economical driving, green driving, ecological driving

Yakıt tüketimi ve sera gazı salımını düşürmek için uygulanan çeşitli sürücü eylemleri.

eko-şerit

eco-lane

Yüksek doluluk oranına sahip araç şeritlerine benzer şekilde çevre için optimize edilmiş özel şerit. (bu şeritler, bağlı araç verilerinin kullanıldığı çevre dostu amaçlar için optimize edilmiştir.)

ekspres şerit

express lane

Çok yolculu taşıtların, polis, itfaiye gibi özel görevli araçların kullanımına ayrılmış paralı ya da parasız şerit.

ekspres ücretli gişeler

Express Toll Lanes (ETL)

Tüm araçların şeridi kullanmak için ücretlendirildiği, yüksek doluluklu geçiş şeritlerine benzer bir şerit fiyatlandırma stratejisi. (Bu tesisler, esasen otoyol geçiş hakkı dahilinde uygulanan ve serbest akış çalışma koşullarını korumak için aktif olarak yönetilen, sınırlı erişime sahip, erişim kısıtlı ücretli yolları ifade etmekte.)

elden ödeme

manual payment

Kasiyere veya makineye ödeme yapmak için nakit, kart veya çek kullanarak ödeme.

elektrifikasyon *electrification*

Ulaşım modlarında elektrik enerjisinden yararlanılması ve elektrikli işletmeye geçilmesi işlemleri.

elektrik şarj alanı *electric charging pool*

Bir veya daha fazla elektrikli araç şarj istasyonunun ve bu istasyonlara ait otoparkların bulunduğu alan.

Elektrik ve Elektronik Mühendisleri Enstitüsü (IEEE)

Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE)

Elektrik ve Elektronik Mühendisleri Enstitüsü.

elektrikli araç *Electric Vehicle, Electrical Vehicle (EV)*

Tahrik gücünün tamamını veya bir kısmını, bünyesinde bulundurduğu bir veya daha fazla elektrik motorundan alan, tamamen veya kısmen şarj edilmesi gereken bir aküdeki elektrikle çalışan araç.

elektrikli araç şarj altyapısı *electric vehicle charging infrastructure*

Elektrikli araçların şarj talebini doğru yönlendirilebileceği, araç şarj işleminin yoğun olduğu bölgelerde özellikle de enerji talebinin yüksek olduğu saatlerde oluşabilecek yük artışını önleyen, mevcut elektrik altyapısında oluşacak ciddi hasarlara engel olan altyapı.

elektrikli araç şarj ünitesi *electric vehicle charging unit*

Elektrik şarj istasyonlarında elektrikli aracın bataryasının şarj edilebilmesi için kullanılan ünite.

elektrikli bisiklet, e-bisiklet *electric bike, electric bicycle, e-bike*

Pedal ve elektrik motoru düzeneği olan bisiklet türü.

elektrikli hareketlilik (e-hareketlilik) *electromobility (e-mobility)*

Batarya veya hidrojen yakıt hücreleri ile çalışan elektrikli araçlar kullanılarak temiz ve verimli ulaşım.

elektrikli kayak *electric skateboard*

Kendini dengeleyen iki tekerli elektrik ile çalışan kişisel vasıta.

elektrikli menzil *all electric range*

Elektrikle gidilen mesafe, elektrikli bir aracın belirli bir sürüş döngüsünü geçmek için sadece pil bloğundan beslenerek kat ettiği mesafe.

elektrikli skuter (e-skuter)

e-scooter

Hızı en fazla 25 km/saate ulaşan, tekerlekli, fren mekanizmasına sahip, ayak tahtası ve tutamağı olabilen, dikey bir direksiyon mekanizması içerebilen ve ayakta kullanılan elektrikli taşıt.

elektromanyetik uyumluluk

electromagnetic compatibility

Bir ekipmanın veya bir sistemin kendi elektromanyetik ortamında, o ortamdaki herhangi bir şeye, kabul edilemez elektromanyetik bozulmalara neden olmadan çalışabilme yeteneğı.

elektronik araç kimliğı, elektronik plaka

Electronic Vehicle Identity (EVI), electronic number plate, electronic license plate

Bir aracı elektronik olarak benzersiz şekilde tanımlayan kimlik.

elektronik bilet

electronic ticket

Toplu taşıma sistemi veya karayolu fiyatlandırma sistemi gibi bir ulaşım sisteminde seyahat etmek için gerekli olan elektronik ödeme aracı.

elektronik biletleme

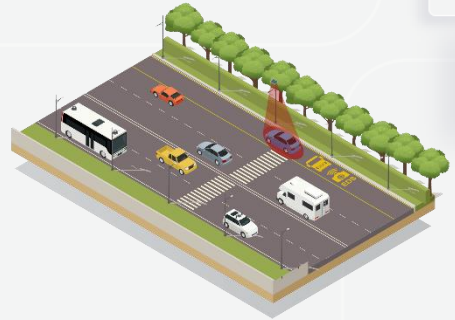
electronic ticketing, e-ticketing

Elektronik ortamda ödeme araçları basımı, biletlerin satışı, ilgili elektronik ödeme ortamı ve ilgili ücretlerin toplanması etkinliklerinin tümü.

Elektronik Denetleme Sistemi (EDS)

Electronic Enforcement System (EES)

Karayollarında, trafik düzenini ve güvenliğini sağlamak ve trafik kural ihlallerini tespit etmek amacı ile kullanılan elektronik, dijital cihaz veya cihazlar bütününden oluşan, sabit veya taşınabilir denetim sistemleri.

elektronik denge kontrolü

Electronic Stability Control (ESC)

Aracın dengesini kontrol edebilmek için sürücüyeye sağlanan aktif destek.

elektronik imza

electronic signature

Elektronik ortamda hazırlanan dokümanları imzalamak için kullanılan elektronik kod.

elektronik kayıt cihazı

electronic on-board recorder

Servis saatleri gibi sürücü bilgilerini kaydetmek için ticari araçlarda kullanılan kayıt cihazı.

elektronik kontrol ünitesi

Electronic Control Unit (ECU)

Bir araçtaki bir veya daha fazla elektrik sistemini veya alt sistemini kontrol eden otomotiv elektroniğine gömülü bir sistem.

elektronik ödeme

electronic payment, e-payment

Ödeme kartı veya internet bankacılığı gibi elektronik ortamda yapılan ödeme.

elektronik para, e-para, elektronik cüzdan

electronic money, e-money, electronic purse

Gerçek parayla eşdeğerliği olan, elektronik olarak (bir banka hesabında veya bir IC kartında) depolanabilen, kullanıcılar tarafından ödemeler için kullanılabilen değer.

elektronik park ücreti ödemesi

electronic parking payment

Araçın otopark ücretinin elektronik ödeme sistemleri kullanılarak ödenmesi.

elektronik rezervasyon

electronic reservation, booking

İnterneti kullanarak, elektronik ortamda yer ayırma işlemleri.

elektronik ruhsat

electronic licence

Araça ait elektronik ruhsat kimliği.

elektronik stabilite programı

Electronic Stability Program (ESP)

Araçın ani dönme ve savrulma durumunda tekerleklerle ayrı ayrı frenleme yapma suretiyle dengede kalmasını sağlayan sistem.

elektronik ücret tahsilatı

Electronic Fee Collection (EFC)

Elektronik yollarla ücret tahsilatı; örneğin akıllı kartlar veya elektronik etiketler kullanılarak.

elektronik ücret toplama

electronic toll collection, electronic road pricing, phantom toll

Akıllı kartlar ya da elektronik etiketler kullanılarak elektronik donanımlar aracılığı ile ücret toplama.

elektronik ücret toplama (EFC) oturumu

EFC-session, session, ETC-session

Belirli bir elektronik ücret toplama istasyonunda, yol kenarı ekipmanı ile araç üstü ekipman arasındaki DSRC aracılığıyla gerçekleşen bilgi alışverişi ve etkileşim.

Elektronik Ücret Toplama İşlemi

EFC-transaction, transaction, ETC-transaction

Ücretin hesaplanması ve elektronik ücret tahsilatının tamamlanması için gerekli olan elektronik ücret toplama işlemleri dizisi (örneğin giriş ve çıkış noktalarında).

elektronik veri değişimi

Electronic Data Interchange (EDI)

Paydaşlar arasında elektronik formatta sanal veri veya iş belgelerinin bilgisayardan bilgisayara değişimi (uygulamalar arasında yapısal veri değişimi).

elektronik yol fiyatlandırması

Electronic Road Pricing (ERP)

Karayolu trafik sıklığını hafifletmek için uygulanan “kullanıcı öder” prensibine dayanan bir trafik yönetim aracı.

eliptik eğri kriptografisi

elliptic curve cryptography

Eliptik eğriler üzerinde tanımlanan bir grupta ayırık logaritma bulma problemine dayanan, açık anahtarlı şifreleme biçimi.

e-lojistik

e-logistics

Lojistik faaliyetlerinin entegre şekilde gerçekleştirilmesini ve sonucunda doğru karar verilmesini sağlayan, doğru ürünü doğru miktarda doğru yerde doğru zamanda doğru müşterilere iletebilmek için tedarik zinciri ortakları ile veri ve bilgi alışverişi yapıp önemli lojistik işlemlerini müşteri odaklı süreçlere dönüştüren dinamik bir iletişim, bilgi işlem ve işbirlikçi teknoloji seti.

elleçleme

handling

Yükün yüklenmesi, istif edilmesi ve boşaltılması işlemleri.

emisyon izleme

emission monitoring

Karayolu taşımacılığında kaynaklanan emisyonların veri toplama ve durum değerlendirmesi.

Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)

Emissions Trade System (ETS)

Emisyon Ticaret Planı olarak da bilinen ETS, sera gazlarını atmosfere salan kuruluşların (ülkeler, şirketler ve üretim tesisleri gibi) emisyonlarını kendi aralarında alıp satmalarını (izin veya ödenekler olarak) sağlayan bir piyasa mekanizması.

emisyon yönetimi

emission management

Sera gazları başta olmak üzere atmosfere salımı olan her türlü uçucu organik bileşikler, karbonmonoksit, hidrojen disülfür, azot oksit ve azot dioksit gibi zararlı gazların salımının azaltılması çalışmaları.

emniyet

safety

Güvenli olma durumu, zarardan veya diğer istenmeyen sonuçlardan korunma koşulu.

emniyet analizi

safety analysis

İncelenen tesisteki geçmiş kaza verilerinin genel bir analizi, ölümcül kazaların ve nedenlerinin ayrıntılı olarak incelemesi, yüksek yoğunlukta kazaların olduğu yerlerde saha incelemeleri dahil olmak üzere, belirli bir proje ile ilişkili veya ilişkili olmaksızın, emniyet sonuçlarının, potansiyel düzeltici önlemler için önerilerin ve önlemlerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi.

emniyet aydınlatması

safety lighting

Hem sürücülerin normal sürüşlerine devam edebilmeleri hem de gerektiğinde tünelin boşaltılması için gereken en düşük aydınlık seviyesini sağlayan tünel aydınlatma düzeyi.

emniyet işlevi devre dışı uyarısı

safety function out of order warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye ya da çevresindeki diğer sürücülere direksiyon veya frenin doğru çalışmaması ve risk oluşturması gibi aracın kritik emniyet işlevlerinin durumu hakkında bilgisi verilmesi.

emniyet programı

safety program

Şehir, ilçe ve eyalet karayolu sistemlerinde, araç ve yaya emniyetini iyileştirmek için tasarlanmış projeler.

emniyet sürücüsü, destek sürücü

safety driver

Sürüş ortamını gözlemleyen, zorlu durumları analiz eden, beklenmeyen davranışları tespit eden, gerektiğinde dinamik sürüş görevini devralmaya hazır, otonom sürüş mekaniğine sahip bir araçta kontrol yetkisine sahip emniyet sürücüsü veya operatörü.

emniyet şeridi yönetimi

hard shoulder running

Belirli veya tüm araç gruplarının belirli veya her zaman emniyet şeridinde sürmesine izin verme.

emniyet yönetim sistemi

safety management system

Ulaşım emniyetini artırmak için tüm fırsatların belirlenmesini, değerlendirilmesini, uygun şekilde uygulanmasını ve karayolu planlama, tasarım, inşaat, bakım ve işletme aşamalarının tüm aşamalarında ulaşım emniyetinin değerlendirilmesini sağlayarak kazalarının sayısını ve şiddetini azaltmayı hedefleyen sistematik bir süreç.

emniyetli mesafe belirleme

safety margin determination, safety margin assessment

Mevcut ve tahmini araç hareketinin potansiyel çarpışmaların önlenmesi için araçlar arasında ve araçlar ile çevre arasında uygun aralık için değerlendirme yapılması.

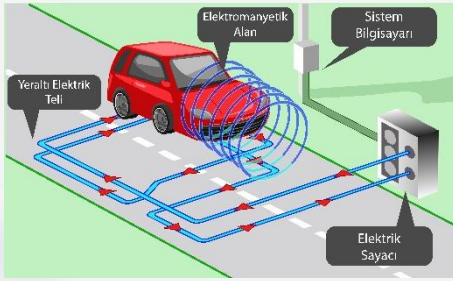

en yoğun saat *peak hour*

Gün içinde yolculuk talebinin en yüksek olduğu saat.

endüktif döngü dedektörü
inductive loop detector, loop detector
Mevcut veya geçen metal nesnelere endüktans değişen, yol yüzeyindeki bir veya daha fazla kablo döngüsü.

enerji ağı yönetimi
energy network management
Biyokütle ve diğer öngörülebilir düşük karbonlu çözümlerden elde edilen baz yük ile rüzgâr ve güneş gibi yenilenebilir enerjilerin istikrarsız tedarikinin dengelenmesi ve bunların yönetimi.

enerji verimliliği, yakıt verimliliği
energy efficiency, fuel efficiency
Faydalı işe dönüştürülen bir işlemle açığa çıkan enerji oranı.

engel
barrier
Bir proje veya faaliyetin uygulanmasını geciktiren veya engelleyen veya uygulanma biçimini sınırlayan herhangi bir engel.

engelli yaya butonu
pedestrian button for the disabled
Trafik ışıklarında engellilere yönelik sesli olarak özelleştirilmiş yaya geçiş düğmesi.

engelsiz yaya yolu
accessible sidewalk
Yaya yolunun engelli, yaşlı ve çocukları da kapsayacak şekilde uyarlanarak düzenlenmesi.

enine tünel havalandırması
tunnel transverse ventilation, transverse ventilation
İki ayrı kanal kullanılarak aynı anda hem temiz havanın verildiği hem de kirli havanın veya dumanın tahliye edildiği tünel havalandırma yöntemi.

entegre devre kartı, IC kartı, ICC
Integrated Circuit Card, IC-Card, (ICC)
İşleme veya hafıza işlevlerini yerine getiren ve sorgulayıcı ile iletişim kurabilen elektronik bileşenlere sahip kart.

Entegre Koridor Yönetimi (EKY)
Integrated Corridor Management (ICM)
Bir koridor içeren çoklu ulaşım ağlarının ve ağlar arası bağlantıların operasyonel koordinasyonu ve koridor hareketliliğinden sorumlu kurumların koordinasyonu.

entegre ödeme

integrated payment

Sistemi sağlayanlar ile hizmet sağlayıcılar arasındaki anlaşmalara dayanarak aynı ödeme aracının farklı hizmetler için kullanılması.

entegre taşımacılık yönetim sistemi

Integrated Transportation Management System (ITMS)

Sistemlerin birlikte çalışabilirliğini artırarak AUS tabanlı sistemler arasında otomatik, gerçek zamanlı bilgi paylaşımını ve kurumlar arasında yönetim faaliyetlerinin koordinasyonunu sağlama.

entegre trafik yönetimi

integrated traffic management

Trafik yönetim merkezleri sayesinde, trafik ağındaki tüm mevcut sistemler, alt-sistemler ve sensörlerin (dinamik kavşak kontrol sistemleri, akıllı katılım kontrol sistemleri, değişken mesaj işaretleri, sinyalizasyon kavşaklar, CO2/sıcaklık/bluetooth sensörleri vb.) uzaktan kontrol ve kumanda edilebilmesi.

entegre, birleşik

integrated

Farklı altyapı, bilgi sistemleri ve ödeme yapıları ile farklı ulaşım şekillerinin bir araya getirilerek tek, birleşik bir ulaşım sistemi oluşturması.

eşler arası bağlantı protokolü

Peer to Peer (P2P)

Merkezi bir sunucu olmadan iki ya da daha fazla istemci arasında veri paylaşımına imkân veren bir ağ protokolü.

erişilebilir (engelsiz) toplu taşıma

accessible public transport

Toplu taşıma araçlarının ve ilgili alanların engelli vatandaşlara yönelik olarak uyarlanması ile erişilebilirlik açısından eşitlik sağlamayı amaçlayan uygulama.

erişilebilir (engelsiz) trafik sinyalizasyonu

accessible traffic signalisation

Trafik ışıklarının engelli vatandaşlara sağlıklı hizmet verilmesi amacıyla sesli veya titreşimli şekilde yönlendirme ve uyarma içermesini sağlayan sinyalizasyon.

erişilebilir (engelsiz) yaya yolu

accessible pedestrian road

Engelli, yaşlı ve çocukları da kapsayacak şekilde düzenlenmiş yaya yolu.

erişilebilirlik

accessibility

Sunulan ulaştırma hizmetine erişim olanakları göstergesi.

erişilen özellikler

accessed characteristics

Merkezi bir veri tabanı üzerinden erişilen araç ve kullanıcı özellikleri.

erişilen özelliklere göre sınıflandırma

classification by accessed characteristics

Araçla ilgili bilgiye araç dışındaki bir veri tabanı üzerinden erişilerek yapılan sınıflandırma.

erişim kontrolü, erişim koruması

access control, access protection

Erişim haklarının kontrolü ile kişilerin veya araçların kısıtlı alanlara erişiminin kontrolü (bir kaynağa erişimin kısıtlanması).

erişim yönetimi

access management

Yol sistemindeki güvenli ve verimli trafik akışını iyileştirmek için ana yollardaki araç yollarının, orta yolların, refüj açıklıklarının, trafik sinyallerinin ve kavşakların aralıklarının ve tasarımının kontrolü ve düzenlenmesi.

erken kesim

early cut-off

Bir yönde yeşil süresinin kısaltılması.

erken uyarı sistemi

early warning system

Risk altındaki bireylerin, toplulukların ve kuruluşların, zararı veya kaybı azaltmak için uygun şekilde ve yeterli zamanda hazırlanmasını ve hareket etmesini sağlayan, zamanında ve anlamlı uyarı bilgileri üreten, sensörler, olay algılama ve karar alt sistemlerini içeren bilgi iletişim zincirleri sistemi.

ertelenmiş ödeme

deferred payment

Ulaşım hizmetini kullanma ücretinin farklı bir zaman ve yerde, banka, telefon ya da benzin istasyonu gibi başka tahsilat merkezleri aracılığıyla ödenmesi.

eski sistem

legacy system

Eski ancak hala kullanımda olan ulaşım sistemleri, iletişim sistemleri ve kurumsal süreçler.

esnek rota hizmeti

flexible route service

Bir seyahat yönünü takip eden ancak belirli yolculuk taleplerini karşılamak için yol boyunca sapmaya veya yeniden rota belirlemeye izin veren bir toplu taşıma hizmeti.

esnek şerit yönetimi

flexible lane management

Trafığın akışına ve yoğunluğuna göre şerit yönlerinin değiştirilmesi.

eş modlu ulaşım
co-modal transport

Kaynakların optimal ve sürdürülebilir kullanımına erişmek için tek başına veya diğer modlarla entegre çalışan ulaşım türü.

eş zamanlılık
concurrency

Büyümeyi ve kalkınmayı desteklemek için ihtiyaç duyulan kamu tesislerinin ve hizmetlerinin aynı zamanda mevcut olması ve eş zamanlı kurulması durumu.

eşik, başlangıç
threshold

Ölçüm başlangıç noktası.

etkiler
impacts

Bir ulaştırma projesinin doğrudan (birincil), dolaylı (ikincil) ve kümülatif etkileri.

etkin kırmızı ışık süresi
effective red time

Döngü içinde, araçların dur çizgisini geçmek için kullanmadıkları toplam süre (her bir akış için: etkin yeşil + etkin kırmızı = döngü süresi).

etkin yeşil ışık süresi
effective green time

Başlangıç kayıp ve bitiş kazanç sürelerini hesaba katan, araçların dur çizgisini geçmek için fiilen kullandığı döngü içindeki toplam zaman.

etkinlik
event

Trafığı olumsuz yönde etkileyen yol çalışması, spor etkinliği, gösteri veya festival gibi planlı olay.

etkinlik bilgisi
event information, traffic related event information

Trafik ile ilgili veya trafik durumunu etkileyebilecek önemli olayların bilgisi.

etkinlik ölçüsü
measure of effectiveness

Bir tesis veya hizmetin performansını gösteren nicel parametre.

etkinlik veri kaydedici
event data recorder, black box

Araç performansı ve hareketi hakkında güvenilir ve ilgili bilgileri kaydeden cihaz.

ev ile iş arasında gidip gelmek
commute

Tekrarlayan bir evden işe veya işten eve seyahat.

evrensel kaynak tanımlayıcı
Universal Resource Identifier (URL)

İnternet teknolojileri tarafından kullanılan mantıksal veya fiziksel bir kaynağı tanımlayan karakter dizisi.

evrensel mobil telekomünikasyon sistemi

Universal Mobile Telecommunication System (UMTS)

Hızlı internet erişiminde destek standardı.

evrensel seri veri yolu

Universal Serial Bus (USB)

Cihazlar ile kişisel bilgisayar (PC) veya akıllı telefon gibi bir ana bilgisayar denetleyicisi arasında iletişimi sağlayan ortak bir arabirim.

evrensel tasarım

universal design

Bir ürünün, hizmetin veya sistemin mümkün olan en geniş ölçüde tüm kullanıcılar tarafından kullanılabilir, kullanıcıların yeteneklerinden bağımsız ve özel uyarlamalara ihtiyaç duyulmadan tasarlanması.

eylem planı

action plan

Amaçlar ve ihtiyaçların beyanı için temel oluşturarak koridorları veya koridor bölümlerini oluşturan, kontrollü erişim tesislerinin proje geliştirme süreci için ayrıntılı planlama kılavuzu.

F

fabrika kabul testi

factory acceptance test

Bir sözleşmeyle atıfta bulunulan, tedarikçinin tesislerinde gerçekleştirilen ve simüle edilmiş bir çalışma ortamında tedarikçinin, alıcıya bir ürünün, sürecin veya hizmetin gerektiği gibi gerçekleştirdiğini kanıtladığı resmi test.

farkındalık kampanyası

awareness campaign

Trafik sıkışıklığı, hava kirliliği veya yol emniyeti gibi öncelikli konulara halkın dikkatini çekmek ve sürdürülebilir ulaşım modlarının kullanımını teşvik etmek için kullanılabilir bir yaklaşım.

farklı ücretlendirme tablosu

discrete toll scheme

Ücretin, bir kordonu veya köprüyü geçmek, bir alanda bulunmak gibi ücretlendirmeye tabi nesnelerin tanımlanması ile ilgili farklı olaylara dayanarak hesaplandığı ücret şeması.

fayda maliyet analizi

Cost-Benefit Analysis (CBA)

Bir projenin veya ölçümün doğrudan ve dolaylı maliyetlerini ve faydalarını ifade ederek, faydaların ve ekonomik uygulanabilirliğin parasal terimlerle değerlendirilmesine ve ifade edilmesine izin veren analiz.

fayda maliyet oranı

Benefit-Cost Ratio (BCR)

Bir fayda-maliyet analizinin asıl çıktısı; bir fayda-maliyet analizi ile ortaya çıkarılan paranın değerinin veya yatırım getirisinin tahmini. (Fayda-maliyet oranı, dolar cinsinden ifade edilen toplam faydaların bugünkü değerinin, yine dolar cinsinden ifade edilen toplam maliyetlerin bugünkü değerine bölünmesiyle hesaplanmakta).

faz

stage

Belirli trafik akışlarının yeşil olarak verildiği dizinin parçası.

faz kontrolü

stage control

Önceden tanımlanmış fazlara göre trafik sinyallerinin çalışması.

faz planlaması

phase planning

Sinyal fazlarının en optimum şekilde düzenlenme işlemi.

faz süresi

phase duration

Sinyalizasyon sistemlerinde döngüyü oluşturan her bir fazın toplam süresi (yeşil süresi + sarı süresi + kırmızı koruma süresi).

Federal Karayolu İdaresi

Federal Highway Administration (FHWA)

ABD'deki federal yol otoritesi.

feribot

ferryboat

Araba ve tren vagonlarını taşıyan deniz taşıtı.

fiber optik iletişim

fiber optic communication

Elektronik sinyalleri ışığa dönüştürerek verileri fiber optik kablolar üzerinden ileten ve bu yolla uzak mesafelere ulaştırılması amaçlanan veri aktarımlarında kullanılan iletişim türü.

filo

fleet

Bir kurum ya da kuruluş tarafından işletilen araç grubu.

filo bakım yönetimi

fleet maintenance management

Araç filosuna ilişkin verinin derleme ve çözümlemesi, bakım planlaması, malzeme planlaması, bakım sağlanması ve değerlendirmesi.

filo gözlemleme

fleet monitoring

Bir filodaki münferit araçlar hakkında konum, yük, zaman çizelgesi uyumluluğu vb. bilgilerin sağlanması.

filo işlemleri kontrolü

fleet operation control

Filo izleme, özel güzergâh kılavuzluğu ve trafik bilgisi, güzergâh tarif ve görevlerin değişimi; sevkiyat veya yolcu alma/teslim etme talimatları; seyahat, mal, araç ve sürücü durumunun izlenmesi; aracın/malın takip edilmesi ve izlenmesi; arıza çözüm desteği.

filo operasyon planlaması ve hazırlığı
fleet operation planning and preparation

Araçların ve sürücülerin programlanması, belgelerin hazırlanması, güncellenmesi, kontrol edilmesi ve aktarılması, görev ataması, yük planlaması, operasyonel rota planlaması, üçüncü taraf bilgilerinin sağlanması.

filo öğrenmesi
fleet learning

Bilgi üretmek, güncellemek ve filoya göndermek amacıyla bir filodaki araçlardan veri toplayarak öğrenme.

filo performans değerlendirmesi
fleet performance evaluation

Bir araç filosu ya da sürücülerin maliyet ve performanslarının izlenerek analiz edilmesi.

filo ticari işlemleri
fleet business transactions

Bir filonun kullanımı ile ilgili ticari soruşturma edinimi, teklif hesaplama ve sunma, sözleşme mutabakatı, faturalama ve ödemeler.

filo yöneticisi
fleet manager

Ulaşım kaynaklarının uzun ve orta vadeli planlamasından sorumlu kişi veya kuruluş.

filo yönetimi
fleet management

Araç filosu ve gerekli personelin operasyonlarının planlanması, gözlemlenmesi, kontrolü ve değerlendirilmesi.

fiziksel görünüm (mimari)
physical view

Uygulayıcılara ve kurumlara önemli arayüzlerin ve ana sistem bileşenlerinin fiziksel bir temsili (ayrıntılı bir tasarım olmasa da) sağlayan, akıllı ulaşım sistemi mimarisinin bir katmanı.

fiziksel güvenlik
physical security

Yetkisiz personelin (saldırganlar ve hatta kazara izinsiz giriş yapanlar dahil) bir binaya, tesise, kaynağa veya depolanmış bilgilere fiziksel olarak erişmesini önlemek için sağlanan koruma.

fiziksel internet
Physical Internet (PI)

Mevcut lojistik ve tedarik zinciri yönetimi uygulamalarında devrim yaratmak amacıyla Nesnelerin İnterneti (IoT) ve temel performans göstergeleri gibi farklı teknolojilerden ve araştırma alanlarından yararlanan, gelişmekte olan bir lojistik ve tedarik zinciri yönetimi konsepti; dijital interneti, sürdürülebilir, birlikte çalışabilir ve iş birlikçi yük taşımacılığının geliştirilmesi için bir tasarım metaforu olarak uygulayan, gelişmekte olan bir kavram.

fiziksel katman
physical layer

Bilgisayar ağının yedi katmanlı OSI modelinde, fiziksel katman veya katman 1, birinci ve en alttaki katman. Ağ mimarisinde cihazlar arasındaki fiziksel bağlantıyla en yakından ilişkili katman.

fiziksel mimari

physical architecture

Genellikle farklı teknik çözümler için bağımsız olarak çalışan alt sistemleriyle birlikte bir sistemin tüm fiziksel bileşiminin tanımı.

fiziksel nesne

physical object

Akıllı ulaşım sistemini (AUS) ve etrafındaki dış dünya ortamını oluşturan ve AUS işlevselliğini sağlayan sistemler veya cihazlara verilen ad.

fiziksel standart

physical standard

Bir uygulamanın malzeme özelliklerini, çevresel performansını, fiziksel güvenliğini ve diğer yönlerini tanımlayan standart.

fonksiyonel gereklilik

functional requirement

Bir sistemin ne yapması gerektiğini belirten ifadeler bütünü.

fonksiyonel görünüm

functional view

AUS mimarisinde, ulaşım fonksiyonlarını ve süreçler arasındaki veri akışlarını gerçekleştiren tüm süreçler/fonksiyonlar bütünü.

fonksiyonel mimari, mantıksal mimari

functional architecture, logical architecture

Bir sistemin alt bileşenleri ve aralarındaki bilgi akışının mantıksal yapısının tanımı.

FRAME

FRAME

Avrupa Akıllı Ulaşım Sistemleri Çerçeve Mimarisi olarak da bilinen, Avrupa'da akıllı ulaşım sistemlerinin desteklenmesini ve kurulmasını hedefleyen proje. Proje sonucunda ortaya koyulan referans mimari de bu isimle anılmaktadır.

G

Galileo Konumlandırma Sistemi

European global navigation satellite system (Galileo)

Avrupa Küresel Navigasyon Uydu Sistemi

gar station

Demiryoluyla yolculuk edenlerin ihtiyaçlarının geniş ölçüde karşılandığı büyük tren istasyonu.

gece görüş sistemi *night vision systems*

Karanlık bir ortamda görüşü iyileştiren sistem.

gecikme (1) *delay, public transport delay*

Bir yolcunun deneyimlediği ek seyahat süresi.

gecikme (2) *latency*

Bir sistemde yaşanan, kesin tanımlı sisteme ve ölçülen zamana bağlı olan bir zaman gecikmesi ölçüsü.

gecikme süresi *delay time*

Belirli bir tesiste serbest trafik akım koşullarına göre fazladan geçen yolculuk süresi ya da bir aracın zaman çizelgesinin gerisinde kaldığı süre.

gecikme tahmini *delay estimation*

Serbest akım koşullarındakine göre, trafikte fazladan harcanacak zamanın önceden kestirilmesi.

geçerli koşullar *prevailing conditions*

Belirli bir süre boyunca belirli bir tesisteki ilgili geometrik, trafik, kontrol ve çevresel koşulların açıklaması.

geçerlilik *validation*

Bir yolculuk belgesinin özel bir yolculuk veya tanımlı bir zaman aralığı için geçerli hale getirilmesi.

geçici ağlar *ad-hoc networks*

Herhangi bir kablosuz erişim noktası veya yönlendirici kullanmadan iki veya daha fazla bilgisayar arasında ağ bağlantısı kurma işlemi.

geçici sirkülasyon *temporary circulation*

Trafik sirkülasyonunda yapılan geçici değişiklikler.

geçiş ağı tasarımı *transit network design*

Toplu taşıma güzergâhları yapısının; ulaşım türleri, terminaller, duraklar ve yol uyarlamaları ile birlikte tanımlanması.

geçiş hakkı *right of way*

Araç kullananların ve yayaların yolu kullanma sırasındaki öncelik hakkı.

geçiş hızı

transit speed

Ulaşım araçlarının uyması gerektiği hız.

geçiş kesimi

transition zone

Bir şehirden, aşamadan, durumdan veya yerden diğerine geçiş kesimi.

geçiş tespiti

passage detection

Algılama alanında hareketli nesnelerin geçişinin tanınması.

geçiş ücreti

toll

Belli bir yol altyapısının kullanımı için ödenen vergi, harç veya ücret.

geçiş ücreti grubu

toll cluster

Kümeye ait herhangi bir hizmet sağlayıcıyla sözleşmesi olan donanımlı araçlar için birlikte çalışabilirlik sağlayan ortak bir anlaşma kapsamında çalışan ücret planları grubu.

geçiş ücreti planı

toll scheme

Aktörler ve ilişkileri dahil olmak üzere bir geçiş ücreti rejiminin organizasyonel görünümü.

geçiş yapan tren uyarısı

crossing train warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla demiryolu geçidine yaklaşan tren bilgisinin sürücülere verilmesi.

geçiş zamanı

passing time

Zaman çizelgesine göre hareket eden bir aracın bir otobüs durağına veya benzer bir noktaya varışı veya bu noktayı geçiş zamanı.

geçiş zamanı tahmini

passing time estimation

Güzergâh boyunca belirlenen bir noktaya bir aracın varış zamanını tahmin etme.

geçmiş, tarihsel veri

historical data

Daha çok basın bültenleri, günlük dosyalar, finansal raporlar, proje ve ürün belgeleri, e-posta ve diğer iletişim verilerini içeren bir uygulama veya hizmet içerisinde manuel veya otomatik olarak oluşturulan veri türü.

gelen lojistik

inbound logistics

Malların tedarikçilerden ve satıcılardan üretim süreçlerine veya depolama tesislerine taşınmasıyla ilgili lojistik hizmetler.

gelişmiş araç kontrol sistemleri

advanced vehicle control systems

Karayolunda araçların daha güvenli ve enerji verimliliği sağlayacak şekilde hareketini sağlayan araç içi ve harici donanım kontrol sistemleri.

gelişmiş mobil geniş bant

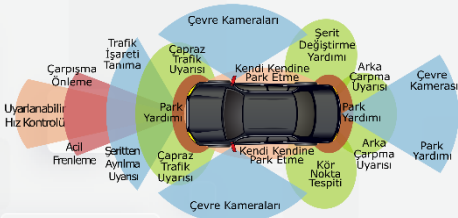
Enhanced Mobile Broadband (eMBB)

Mobil ağlarda yüksek veri hızları ve geniş kapsama alanı sağlayan bir teknoloji. Yüksek çözünürlüklü video akışı, hızlı veri transferi ve yoğun kullanıcı trafiği gerektiren uygulamalarda performansı artırır. Örneğin, 5G ağları eMBB teknolojisini kullanarak şehir içindeki yüksek hızda internet erişimini ve akıllı ulaşım uygulamalarının veri gereksinimlerini karşılar.

gelişmiş sürücü destek sistemi (ADAS)

Advanced Driver Assistance System (ADAS)

Araç sürücülerine izleme, uyarı ve frenleme gibi birçok alanda bilgi ve sürüş desteği vererek araç ve yol güvenliğini artırmayı amaçlayan sistem.

gelişmiş şifreleme standardı

Advanced Encryption Standard (AES)

Gelişmiş şifreleme standardı.

gelişmiş toplu taşıma sistemi

advanced public transportation system

Toplu taşıma araçlarının gerçek zamanlı olarak takibinin yapıldığı toplu taşımayı kullanan yolculara gerçek zamanlı ulaşım bilgilerin verildiği sistem.

gelişmiş trafik yönetim sistemi

advanced traffic management system

Gerçek zamanlı bilgi toplama, işleme, analiz etme ve son kullanıcılara, ilgili kurumlara ve paydaşlara dağıtma yoluyla karayolu trafiğini yönetmek için entegre bir çözüm.

gelişmiş yolcu bilgi sistemi

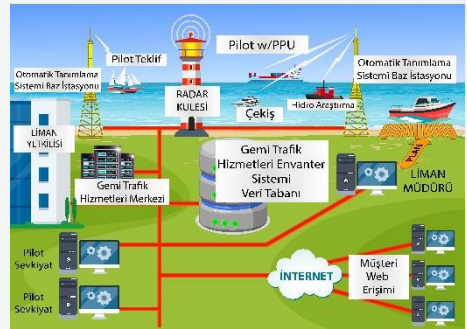
advanced traveller information systems

Yolcuların bir başlangıç konumundan istedikleri yere taşınmasına yardımcı olmak için bilgi edinen, analiz eden ve sunan sistem.

Gemi Trafik Hizmetleri (GTH)

Vessel Traffic Service (VTS)

Seyir emniyeti ve güvenliğini artırmak ve çevreyi korumak için oluşturulmuş gemi trafik hizmetleri.

genel veri koruma yönetmeliği

General Data Protection Regulation (GDPR)

Genel veri koruma yönetmeliği (Avrupa Birliği) 2016/679 (GDPR). Avrupa Birliği içindeki bireyler için veri korumasını güvence altına almayı ve uyumlu hale getirmeyi amaçlayan bir düzenleme.

genelleştirilmiş paket radyo hizmeti

Generalised Packet Radio Service (GPRS)

Kablosuz ve hücresele ağ iletişim hizmetleri için 2G ve 3G hücresele haberleşme ağında kullanılan bir paket anahtarlama protokolü.

geniş alan ağı

Wide Area Network (WAN)

Farklı lokasyonlardaki bilgisayar veya ağ kaynakları ya da yerel alan ağlarının birbirine bağlanması ile oluşturulan ağ.

genişbant

broadband

Geleneksel elektronik haberleşme şebekelerinden yeni nesil şebekelere geçişle birlikte daha yüksek bant genişlikleri üzerinden yüksek hızlarda yüksek kapasiteli verileri iletim teknolojisi.

genişleyebilirlik

extensibility

Çok az olacak şekilde veya hiç tasarım değişikliği olmadan işlevsellik veya özellikler ekleme veya değiştirme yeteneği.

geometrik gecikme

geometric delay

Diğer gecikme türlerinden bağımsız olarak, bir kavşakta kavşağın şeklinden, geometrik tasarımından kaynaklanan fazladan geçen yolculuk süresi.

geometrik koşullar

geometric conditions

Şerit sayısı ve genişliği, kademesi, şerit kullanımı ve sürüş yolu dahil olmak üzere belirli bir tesiste ilgili geometrik özelliklerin açıklaması.

gerçek olmayan çok şeritli ödeme istasyonu

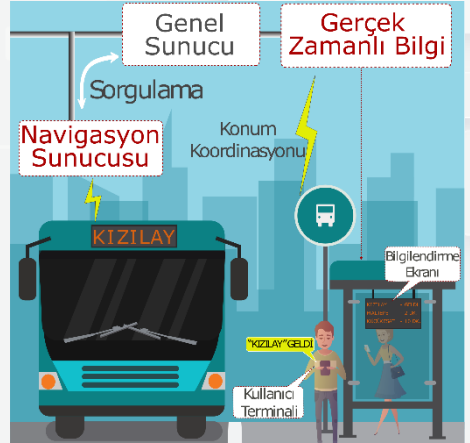
pseudo multi-lane payment station

Yol işaretleri ile şerit değiştirmenin yasaklandığı yerlerde ücretin elektronik olarak toplanabildiği ödeme istasyonu.

gerçek zamanlı bilgi

real-time information

Gerçek zamanlı olarak kaynağında üretilip eş zamanlı olarak ilgili kaynağa gönderilen ve kayıt altına alınan veri türü.

gerçek zamanlı harita paylaşımı

real-time map sharing

Rota, tahmini varış zamanı ve gerçek zamanlı konum bilgileri gibi seyahat bilgilerinin anlık ve konumsal olarak paylaşılması.

gerçek zamanlı istihbarat sistemi
real-time intelligence system

İstihbarat sistemlerinin ve veri tabanlarının anlık olarak değerlendirilmesi de dahil olmak üzere sosyal medya, güvenlik kameraları ve diğer kaynaklardan derlenmiş verilerin konsolidasyonu ile kolluk kuvvetlerinin canlı operasyonlar, günlük işlemler ya da araştırma çalışmalarını destekleyen sistem.

gerçek zamanlı izleme
real-time monitoring

Elde edilen bilgilerin kullanıcılar tarafından gerçek zamanlı olarak takip edilebilmesi.

gerçek zamanlı seyahat bilgisi
Real Time Travel Information (RTTI)

Gerçek zamanlı seyahat bilgisi.

gerçek zamanlı trafik yönetimi
real-time traffic management

Ulaşım ağındaki anlık durumların üstesinden gelmede kullanılan eşgüdümlü önlemler.

gerçek zamanlı veri paylaşımı
real-time data sharing

Gerçek zamanlı olarak kaynağında üretilip eş zamanlı olarak ilgili kaynağa gönderilen ve kayıt altına alınan ve paylaşılabilen veri.

gerçek zamanlı video paylaşımı
real-time video sharing

Harita sunucuları üzerinde araçlardan sürekli gelen resim ve video ile güncellenen haritaların araçlarla paylaşılması.

gerçek zamanlı yolcu bilgilendirme
Real-Time Passenger Information (RTPI)

Yolculuk süresi, yol durumu, konaklama alanları vb. gibi yol bilgilerinin kullanıcılara ekranlar vasıtasıyla gerçek zamanlı olarak aktarılması.

geri sayım sinyali
countdown signal

Geriye kalan yeşil ışık veya kırmızı ışık süresini gösteren sinyal.

giden lojistik
out-bound logistics

Malların üretim süreçlerinden veya depolama tesislerinden tedarikçilere ve satıcılara taşınmasıyla ilgili lojistik hizmetler.

gidiş-dönüş süresi
circulation time, round trip time

Bir aracın planlanmış rotadaki görevini tamamlayarak başladığı noktaya geri gelene kadar geçen zaman aralığı.

giriş süresi
entering time

Kavşağa giren bir aracın dur çizgisinden çıkışma alanına girinceye kadar ihtiyaç duyduğu süre.

gizli darboğaz
hidden bottleneck

Verimin kapasiteden daha az olduğu darboğaz.

gizli talep, indüklenen talep, uyarılmış talep

latent demand, induced demand, hidden demand

Gözlenemeyen ulaşım talebi; örneğin kapasite kısıtlandığında.

gizlilik

confidentiality

Bilginin sadece yetkilendirilmiş kişiler, varlıklar veya işlemler tarafından ulaşılabileceğinin güvencesi.

gölge modu

shadow mode

Gelecekteki işlemleri geliştirmek için veri toplandığında, otonom bir aracın sürüş modu.

gölge otoyol ücretlendirmesi

shadow tolling

Yol kullanıcılarından ücret almak yerine, yolun gerçekteki kullanım durumu dikkate alınarak oluşan maliyetler için kamu fonlarından yol işletmecisine geri ödeme yapılması.

gönderi tahsisi

shipment assignment

Gönderilerin belirli rotalara ya da araçlara atanması.

gönderi, konsinye

shipment, consignment

Aynı irsaliye veya paket listesi altında taşınan mallar.

gönüllü hız sınırlama

voluntary speed limiting

Referans hız dikkate alınarak araç hızının otomatik kontrol edilebildiği, fakat sürücüyü sistemi kapatma, göz ardı etme veya müdahaleyi reddetme seçenekleri sunan sistem.

göreceli konum hesaplama

relative position determination

Diğer araç ve nesnelerin konum bilgilerinden yararlanarak kendi konumunun hesaplanması ve değerlendirilmesi.

görev aktarımı

tasks offloading

Yoğun işlem gerektiren görevlerin, kaynak açısından daha zengin olan farklı bir dış platforma aktarılmasıdır. Kısmi veya tam görev aktarma işlemi genellikle kaynak yoğun ve gecikmeye duyarlı uygulamaları daha hızlı hale getirmek için yapılmaktadır.

görüntü işleme

image processing

Bilgisayar tabanlı görüntü analizi.

görüntülerden insan davranışı tespiti

detection of human behavior from images

İnsan hareketlerinin görüntülerde etiketlenmesi (ilgili eylem sınıfları vb.) sonucunda yapılan davranış tespiti.

görünüm

view

Bir modelin parçası olarak şema ve metin yoluyla gerçekleştirilen ilgili bir dizi ilişkinin perspektifinden sistemin bir temsili.

görüş artırma

vision enhancement

Araç sürücüsünün görüşünün kısıtlandığı durumlarda, görüş düzeyini arttıran yöntemler.

görüş iyileştirme

vision improvement

Sürücüye görsel bilgi sağlayarak normal altı görüş koşullarında otonom yollarla sürüş sahnesinde görüşün iyileştirilmesi.

görüş koşullarını izleme

monitoring vision conditions

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak; karayollarında görüş uzaklığı ve netliği koşulları hakkında veri toplama ve değerlendirme.

gösterge ekranı

dashboard

Belirli bir hedef veya iş süreciyle ilgili temel performans göstergelerinin genellikle bir bakışta görünümünü sağlayan bir tür grafik kullanıcı arayüzü.

gözetimli otoyol

managed motorway

Trafik akışının kalitesini artırmak için farklı trafik yönetimi önlemlerinin kullanıldığı otoyol.

gözlemeleme

monitoring

Bir olayla ilgili veri toplama ve durum değerlendirmesi yapılması.

grafik kullanıcı arayüzü

Graphical User Interface (GUI)

Bilgisayarlarda işletilen komutlar ve bunların çıktıları yerine simgeler, pencereler, düğmeler ve panellerin tümünü ifade etmek için kullanılan genel ad.

gri liste

grey list

Düzenleyen kuruluş tarafından mali durumu değerlendirilmekte olan, düzenlenmiş sözleşmeleri veya ilgili ödeme yöntemlerini içeren liste bölümü.

GSM-R

Global System for Mobile

Communications-Railway (GSM-R)

Demiryolu için küresel mobil iletişim sistemi.

gün 1 ve gün 1.5 hizmetleri

day 1 and day 1.5 services

Nispeten olgun ve yakında olgunlaşacak K-AUS hizmetlerine atıfta bulunmak için kullanılan, endüstri tarafından desteklenen ve Avrupa Komisyonu tarafından benimsenen hizmetler.

gürültü gözlemeleme

noise monitoring

Anlık trafik gürültüsü verilerinin toplanması ve değerlendirilmesi.

güvenilir nesne

trusted object, trust object

Karşılıklı güveni sağlamak için varlıklar arasında değiş tokuş edilen bilgi nesnesi.

güvenilir üçüncü taraf

Trusted Third Party (TTP)

Kriptografide güvenilir bir üçüncü taraf, her ikisi de üçüncü tarafa güvenen iki taraf arasındaki etkileşimi kolaylaştıran aracı şahıs, kuruluş.

güvenilirlik

reliability

Bir cihazın veya sistemin, belirli bir süre veya döngü sayısı için belirli kullanım koşulları altında amaçlanan işlevini yerine getirme yeteneği.

güvenli duruş

safe stop, blind stop

Otonom aracın kritik bir hatadan sonra emniyet şeridi veya benzeri bir yerde durması.

güvenli kimlik bilgisi yönetim sistemi

Secure Credential Management System (SCMS)

Bağlantılı araç teknolojilerinde dijital kimliklerin güvenli bir şekilde yönetimini sağlayan bir sistem. Araçlar ve altyapı arasında güvenli iletişim için dijital sertifikaları yönetir. Sahte mesajları engellerek araç güvenliğini artırır.

güvenli mod, geri çekilme modu

safe mode, fall back mode

Kritik bir hata oluştuğunda ve sürücü yanıt vermediğinde, otonom araç modu değişimi.

güvenli rota belirleme

safe route determination

Güvenli gidiş yolunun; yol sınırlamaları, sabit ve hareketli nesnelere bakımından sürekli olarak değerlendirilmesi.

güvenli uygulama modülü

secure application module

Kriptografik işlevleri güvenli bir şekilde yürüten ve anahtarları depolayan fiziksel modül.

güvenli veri iletimi

secure data transmission

Gizli veya hassas verilerin aktarımını şifrelemeyle korumak için SSL, HTTPS, gibi kriptografik protokoller kullanılarak gerçekleştirilen iletim.

güvenlik

security

Başkalarının neden olabileceği olası zararlara karşı dirençlilik veya özgürlük.

güvenlik açığı, zafiyet

vulnerability

Siber uzayda yer alan varlıkların herhangi bir siber tehdit tarafından kullanılabilecek zayıflıkları.

güvenlik tehdidi

security threat

Bir sistemin güvenliğini ihlal etmek için olası eylem veya yöntem.

güzergâh bilgisi

route information

Bir rota boyunca yolların ve tesislerin özelliklerine ilişkin bilgiler.

güzergâh değiştirme

route diversion

Geçici bir alternatif rota hakkındaki bilgilere göre tüm veya belirli araç kategorileri için trafik yönünün değiştirilmesi.

güzergâh hesabı

route computation

Önceden tanımlanmış kriterlere göre ilgili rotaların hesaplanması.

güzergâh optimizasyonu

route optimisation

Önceden tanımlanmış kriterlere göre en uygun rotanın hesaplanması.

güzergâh rehberi, yönlendirme

route guidance, routing

Seçilen kriterlere göre hedefe gidilecek rotayla ilgili bilgi.

güzergâh saptırma

diversion route

Bütün taşıtların ya da belirli taşıt sınıflarının geçici olarak alternatif yollara yönlendirilmeleri.

güzergâh tarifi

route description

Seçilen güzergâhın sürücü veya yolcuya tarif edilmesi.

güzergâh tavsiyesi

route advice

İzlenecek rotayla ilgili tavsiye.

güzergâh, rota

route

Tanımlanmış birbirlerine bağlantılı yol kesimlerinin bütünü.

H

hacim (araç)

volume (vehicle)

Gün gibi birim zamanda belirli bir kilometrelik yoldan fiilen geçen araçların sayısı. (ayrıca toplu taşıma veya bisiklet / yaya yollarına da uygulanabilir.)

Hacim-Kapasite (H/K) oranı

Volume-Capacity (V/C) ratio

Bir ulaşım tesisindeki akış hacminin kapasiteye oranı.

hafif elektrikli araç

Light Electric Vehicle (LEV)

Pil veya yakıt hücresi gibi bir enerji depolama cihazı kullanan, iki veya üç tekerleği olan ve tipik olarak 100 kg'dan daha hafif olan bir elektrik motoru tarafından hareket ettirilen kara aracı. Çoğu hafif elektrikli araç, elektrikli bisiklettir.

hafif hibrit

mild hybrid

Tam hibritlerin aksine, yalnızca benzinli motora yardımcı olmak üzere kullanılan küçük bir elektrik motoruna sahip araç.

hareket algılama

motion detection

Algılama bölgesi içinde hareket eden nesnelerin tanınması.

hareket halinde ağırlık ölçüm sistemi

Weigh In Motion System (WIMS)

Hareketli bir ticari bir aracın, durmasını gerektirmeden, dinamik lastik kuvvetlerini ölçmek ve ardından karşılık gelen statik ağırlığı tahmin etmek için araçları ve diğer teknolojileri kullanarak ağırlığını belirleyen sistem.

hareket halinde ağırlık ölçümü

Weigh In Motion (WIM)

Hareket halindeki aracın aks ağırlığının ölçümü.

hareket programı

timetable, schedule

Toplu taşıma hizmetlerinin takvimlendirilmiş kalkışlarının, varışlarının, geçiş zamanlarının listesi.

hareketli araç verisi

floating car data

Sabit bir cihaz veya gözlemci tarafından sabit bir yerde toplanan geleneksel trafik verilerinin aksine, doğrudan trafik akışı içinde bulunan bir taşıt üzerinde toplanan trafik verileri.

hareketli gözler

animated eyes

Yol kullanıcılarına geçişlerde ilgili yönlere bakmalarını tavsiye eden sinyal.

hareketliliğin interneti

Internet of Mobility (IoM)

Hareketliliği teşvik etmek, kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamak ve toplu taşımayı optimize etmek için bağlantılı, hareketlilik sistemine daha kapsayıcı bir erişimle birlikte açık ve güvenli bir ağ.

hareketlilik

mobility

Ulaşım sistemlerini kullanma faaliyeti.

hareketlilik endeksi

mobility index

Bir sistemin kullanıcılarının hareketlilik yeteneğini ortaya koyan indeks.

hareketlilik performans ölçümü

mobility performance measure

Hareketliliğin dört boyutundan biri (miktar, kalite, erişilebilirlik, kullanım) hakkında nicel olarak bir şeyi tanımlayan ölçüm.

hareketlilik veri tanımlaması

Mobility Data Specification (MDS)

Hareketlilik hizmeti verenler ile belediye gibi kurumlar arasında veri alışverişine yarayan, API'lerden oluşmuş ve kurumların hareketlilik verisini sayısal olarak tek bir formatta analiz etmesine olanak sağlayan standart.

hareketlilik yönetimi *mobility management*

Ulaşım talebinin ve trafik akışlarının (insanlar, araçlar ve yükler) ya ulaşım müşterilerinin motivasyonu, eğitimi, bilgisi, kanunlar, vergi sistemi, yaptırım, fiziksel planlamayla ya da trafik yönetimi ile yönetilmesi.

Hareketsiz kalma süresi, boşa kalma süresi

stop time, idle time

Yol veya trafik koşulları nedeniyle bir aracın hareketsiz durduğu veya belirli bir hızın altında hareket halinde olduğu süre.

harici destekli hız uyarı

externally assisted speed adaptation

Araç içi yerleşik ve yol kenarı donanımlarının birlikte kullanılmasıyla hız uyarının otomatik olarak yapılması.

harici destekli konumlandırma, harici destekli konum belirleme

externally assisted positioning, externally assisted position determination

Yer tabanlı sistemlerle iletişime dayalı olarak bir aracın coğrafi konumunun belirlenmesi.

harici hız kontrolü

external speed control

Sürüş hızını kontrol etmek için harici önlemlerin uygulanması.

harita eşleştirme *map matching*

Bir taşıtın coğrafi koordinatlarının haritanın yol ağına uygulanmasıyla sayısal yol haritası üzerinde aracın konumlandırılması.

harita güncelleme *map update*

Bir dijital haritaya yeni veya düzeltilmiş bilgilerin eklenmesi.

harita sunucusu *digital map server*

Mekânsal verileri ve etkileşimli haritalama uygulamalarını internette yayınlamak için açık kaynak platformu.

harita verisi *map data*

Kooperatif bir sürüşte kavşak konumu, ilgili yol bilgisi, şeritlerde kısıtlama dahil olmak üzere coğrafi ve yol bilgilerini sağlayan bilgiler.

hassas konumlandırma *precise positioning*

İyi koşullar altında birkaç santimetre kadar küçük hatalarla çok hassas konumları hesaplayan küresel bir navigasyon uydu sistemi konumlandırma yöntemi.

hava durumu bilgileri, meteorolojik bilgiler

weather information, meteorological information

Mevcut veya tahmini hava durumu hakkında bilgiler.

hava taksi

air taxi

Talep üzerine tarifeli uçuşlara kıyasla daha kısa uçuşlar yapan küçük bir ticari uçak.

havacılık

aviation

Ücret karşılığı veya kiralama yolu ile yapılan tarifeli ve tarifersiz insan ve yük taşıma için yapılan tüm hava taşımacılık faaliyetleri.

hayalet sürücü uyarısı

ghost driver warning, wrong way driving warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla ters yönde ilerleyen araç sürüşü hakkında yakındaki sürücülere bilgi verilmesi.

hayvan uyarısı

animal warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla yoldan karşıya geçen veya yoldaki hayvan hakkında sürücülere bilgi verilmesi.

hedef

target

Bir faaliyetin amaçlarını ve hedeflerini yansıtan, istenen performans düzeyini temsil eden bir performans ölçüsü değeri.

hedef, varış yeri

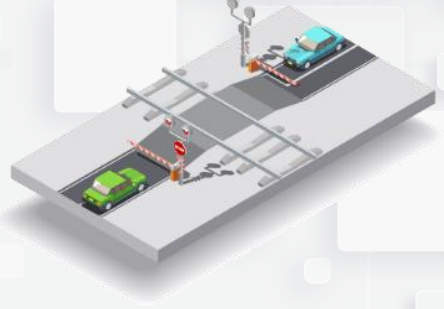
destination

Bir yolculukta yolculuğun bittiği nokta.

hemzemin geçit

railroad crossing

Üzerinden araç ve/veya yaya geçişlerinin yapıldığı bariyerli veya bariyersiz demiryolu hattı bölümü.

hepsi kırmızı bekleme safhası

all red rest stage

Tüm sinyal gruplarının kırmızı yandığı bekleme durumu.

hepsi kırmızı süresi

all red time

Tüm çakışan sinyal grupları kırmızı yandığında yeşil ışıklar arasındaki sürenin bir kısmı.

her gün işe gidip dönen kimse

commuter

Ev ile iş veya okul arasında düzenli olarak seyahat eden kişi.

hesap verilebilirlik

accountability

Sorumlu olma olgusu veya durumu; sorumluluk.

hız

speed

Birim zaman başına katedilen mesafe olarak ifade edilen hareket hızı.

hız denetimi

speed enforcement

Araç hızının ölçümü ve aracın hız sınırını aşması durumunda gerekli cezai işlemlerin elektronik olarak yapılması.

hız günlüğü

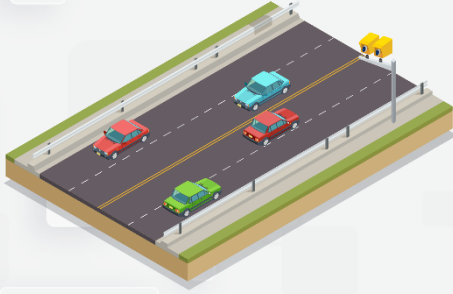
speed logging, speed registration, speed recording

Araç hızının, istatistiksel veya denetim amacıyla araç içi yerleşik üniteye sürekli olarak kaydedilmesi ve depolanması.

hız kamerası

speed camera, safety camera, speed enforcement camera

Aşırı hız yapıldığına ilişkin güvenilir kanıt sunan kamera sistemi.

hız kontrolü

cruise control

Sürücünün belirlediği seviyede otomatik hız sabitleme veya sabitleyici.

hız sınırı

speed limit

Belirli bir yol kesiminde araç türlerine göre izin verilen en yüksek hız.

hızın izlenmesi

monitoring of speeding

Bir aracın hızının belirli bir seviyeyi aşıp aşmadığını izleme.

hızlı hat

rapid line

Demiryolu ulaşımında 160-250 km/s arasında hız yapılan hat.

hızlı şarj

fast charging

Şehir içinde ve uzun mesafeli yolculuklarda yolda şarj için güç sunan şarj noktası.

hızlı taşıma

rapid transit

Tüm modlardan tamamen ayrı çalışan demiryolu veya otobüs toplu taşıma hizmeti.

hibrit elektrikli araç

Hybrid Electric Vehicle (HEV)

Aracı hareket ettirmek için benzinli veya dizel motorun elektrik motoruyla birlikte çalıştığı, birden fazla enerji kaynağı kullanan, daha az yakıt tüketmesini sağlayarak sadece yakıt kullanan geleneksel motorlara kıyasla daha iyi yakıt verimliliği sağlayan araç.

hiper döngü

hyperloop

Bitişik vakumlu tüpler içerisinde çok yüksek hızda hareket imkânı sunan kapsüllü bir araç ile taşıma modu.

hizmet bilgileri, seyahat hizmetleri bilgileri, sarı sayfalar bilgileri

service information, travel services information, yellow pages information

Dinlenme alanları, benzin istasyonları, oteller ve restoranlar gibi hizmet tesisleri hakkında bilgiler.

hizmet olarak bisiklet

Bike as a Service (BaaS)

Bakım hizmeti ve sigortanın tam bir servis paketi olarak sunulduğu, kullanıcıların bisikletleri sanki kendi bisikletleri gibi daha uzun süre kullanabildikleri, hizmet olarak her şey (XaaS) yaklaşımının genişletilmiş hali.

hizmet olarak her şey

X as a Service (XaaS)

Bulut bilişim sistemlerinde her şeyin bir hizmet sunumu olarak kabul edildiği yapı.

hizmet olarak teslimat

Delivery as a Service (Daas)

Talebe bağlı ekonomide, müşteri beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda hizmet odaklı teslimat ve iş süreçleri.

hizmet paketi

service package

Ulaşımın tüm ihtiyaçlarını karşılamak için, mimarinin gereksinim duyduğu tüm katmanları fonksiyonel, fiziksel, kurumsal, iletişim vb. standartlarını, ulaşım ihtiyaçları ve gereksinimlerini ve veri güvenlik isterlerini içeren AUS mimarisi paketi.

hizmet sağlayıcı

service provider

Hizmetlerin geliştirilmesinde ve sunumunda görevli olan yerel yönetim, merkezi yönetim ya da özel sektör kuruluşu.

hizmet seviyesi anlaşması

Service Level Agreement (SLA)

Bir hizmet sağlayıcısı ile müşteri arasındaki taahhüt.

hizmet seviyesi, trafik akım kalitesi

Level of Service (LoS), traffic flow quality

Hız, yolculuk süresi, hareket serbestliği, trafik yol kesintileri, konfor ve kolaylık gibi hizmet özellikleri açısından trafik akımının operasyonel koşullarının kalitesinin ölçümü.

hizmet sürekliliği

continuity of service

Bir hizmetin idari veya teknik sınırlar üzerinde sürekli kapsanması.

homologasyon

homologation

Araç üreticilerinin ürünlerinin pazara girebilmesi için yasal mevzuata, standartlara ve direktiflere uygunluğunun tescili için yapılan onay süreci.

hücresel

cellular

3G, 4G, 5G, 6G mobil iletişim. IMT spektrum bantlarında uzun menzilli iletişim.

hücreli iletişim için küresel sistem (GSM)

Global System for Mobile Communications (GSM)

Dijital mobil iletişim için geliştirilmiş bir standarttır. GSM, telefon görüşmeleri, kısa mesajlar ve veri transferi gibi hizmetleri sağlayarak, mobil ağlarda güvenli ve verimli iletişim sağlar. Örneğin, GSM teknolojisi, bir cep telefonunun farklı ağlar arasında veri iletişimini ve uluslararası dolaşımı mümkün kılar.

hücreli şebeke üzerinden araçtan her şeye (C-V2X)

Cellular Vehicle to Everything (C-V2X)

Araçların birbirleriyle veya çevresindeki nesnelere kablosuz iletişimini sağlayan 4G/5G tabanlı bir kablosuz iletişim teknolojisi.

Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)

Her düzeydeki hükümetlere iklim politikaları geliştirmek ve kullanabilecekleri bilimsel bilgileri sağlamak için kurulan Birleşmiş Milletler veya Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) hükümetlerinin üyesi olduğu Birleşmiş Milletler organizasyonu.

IEEE 1609.X

IEEE 1609.X

IEEE tarafından WAVE ağları için geliştirilen ve IEEE 1609 başlığı altında tanımlanmış standartlar bütünü.

IEEE 802.11

IEEE 802.11

Kablosuz yerel alan ağı (WLAN), Wi-Fi, IEEE 802 LAN protokollerinin bir parçası olup yerel bir alandaki sabit, taşınabilir ve hareketli istasyonlar için kablosuz bağlantı sağlar.

IEEE 802.11bd

IEEE 802.11bd

Daha yüksek hız, daha düşük gecikme süresi ve daha yüksek güvenlik sağlayarak V2X iletişimde kullanılmak üzere tasarlanan kablosuz ağ standardı.

IEEE 802.11p

IEEE 802.11p

Otomotiv uygulaması için özel olarak tasarlanmış geçici kısa menzilli WLAN iletişimi.

ITS4US

ITS Transportation For All of US

Temel hizmetlere erişimde genellikle daha büyük zorluklarla karşılaşan yetersiz hizmet alan topluluklar için daha verimli, uygun maliyetli ve erişilebilir ulaşım seçenekleri sağlamanın yollarını belirlemek için ITS JPO liderliğinde yürütülen program.

ITS G5

ITS G5

Araçların birbirleri (V2V) ve Yol Kenarı AUS İstasyonları (V2I) arasında anlık kısa menzilli iletişimi için oluşturulmuş; IEEE 802.11p veya genişletilmiş IEEE 802.11bd tabanlı Avrupa WLANp standardı.

Akıllı Ulaşım Sistemleri Ortak Program Ofisi

The ITS Joint Program Office (ITS JPO)

ABD Ulaştırma Bakanlığı'nın çok modlu AUS teknolojisi araştırma programını koordine etmek ve planlamak için ulaşımın farklı modlarını ilgilendiren idareler arasında iş birliği yaparak yenilikçi teknolojilerin ulaşım sistemine entegrasyonu yoluyla ulaştırmanın emniyetini, hareketliliğini ve verimliliğini artırmaya ve etkinliğini iyileştirmeye yönelik çalışan ofis.

i

icra operatörü

enforcement operator

Kullanıcılara cezai yaptırım gerçekleştiren kuruluş.

idari tünel yetkilisi

administrative tunnel authority

Bir tünelin emniyetinin tüm yönlerinin sağlanmasından sorumlu olan, kurallara ve düzenlemelere uyumu sağlamak için gerekli adımları atan ulusal, bölgesel veya yerel otorite.

ihlal eden kimse

violator

Yasaları, düzenlemeleri veya kuralları hiçe sayan kullanıcı.

ihtiyaç (ana plan)

need (master plan)

Kabul edilen ve benimsenen standartlara ve diğer varsayımlara (örneğin arazi kullanımına) dayalı olarak belirlenen ve ana planda belirtilen bir hareketlilik iyileştirmesi talebi.

ikilem bölgesi

dilemma zone

Sürücülerin sarı ışığı gördüklerinde duramayıp kırmızı ışık yanarken durma çizgisini geçmeye mecbur kaldıkları yol kesimi.

ikincil sinyal çakışması

secondary signal conflict

Aynı anda yeşil ışık yakılmasına izin verilen iki trafik akışı arasındaki çakışma.

ileride trafik sıkışıklığı uyarısı

Traffic Jam Ahead Warning (TJW)

Hız ve zamanı hesaplayarak yol güzergâhı üzerinde ani trafik sıkışıklığı ile oluşabilecek potansiyel bir kazayı önlemek üzere sürücüyü uyarın sistem.

ilgi noktası bilgisi

point of interest information, POI information

Yol boyunca yerel hizmetler ve tesisler hakkında araç üstü donanım aracılığıyla sürücülere bilgi verilmesi.

ilişkisel veri tabanı yönetim sistemi

relational database management system

Verilerin satır ve sütunlardan oluşan tablolarda tutulduğu, tabloların da kendi aralarında belli alanlarla ilişkilendirildiği veri depolama sistemi.

ilk mil ve son mil

first mile and last mile

Bir yolculuğun başlangıç ve bitişi.

iltisak hattı

branch line

Gerek istasyon dahilindeki hatlardan gerekse ana hattan ayrılmak suretiyle gerçek ve tüzel şahıs arzilerine yapılmış demiryolu bağlantı hattı.

indir bindir ve devam et

kiss and ride

Özel araç yolcusunun seyahatin bir bölümüne toplu taşıma ile devam etmesi. Örneğin; kişinin tanıdığı aracıyla toplu taşıma durağına kadar gelip inmesi ve seyahatine toplu taşıma ile devam etmesi.

indirim

discount

Normal veya liste fiyatından yapılan kesinti gibi bir şeyin brüt tutarından veya değerinden yapılan kesinti.

İngiliz Standartlar Enstitüsü

British Standards Institute (BSI)

İngiliz Standartlar Enstitüsü

İngiltere Ulaştırma Bakanlığı

Department for Transport (DfT)

Ulaştırma Dairesi (Birleşik Krallık)

insan makine arayüzü

human Machine Interface (HMI)

Bir kişiyi bir makineye, sisteme veya cihaza bağlayan bir kullanıcı arayüzü veya kontrol paneli.

insan-makine etkileşimi

human-machine interaction, man-machine interaction

İnsan performansı üzerinde olası etkilere sahip insan ile sistem arasında gerçekleşen çift yönlü iletişim.

İnsansız Hava Aracı (İHA)

Unmanned Aerial Vehicle (UAV)

Temel olarak sensörler, GPS modülü, yüksek çözünürlüklü kameralar, algılayıcılar ve benzeri bileşenlerden oluşan yazılımsal olarak uzaktan kontrol edilebilen hava araçları.

İnsansız kara aracı

Unmanned Ground Vehicle (UGV)

Ticari, endüstriyel özel amaçlı iç ve dış ortam insansız kara araçlarıdır.

İntermodal mal taşımacılığı, intermodal yük taşımacılığı

intermodal goods transport, intermodal freight transport

Malların tek ve aynı taşıma biriminde birbirini takip eden farklı taşıma modları ile taşınması.

İntermodalite

intermodality

Yolculara kesintisiz bir yolculuk sunmak amacıyla birden fazla ulaşım modu (örneğin yürüme, tren, otobüs) ile yapılan tek bir yolculuğun verimliliği ve çekiciliğini geliştirme. (farklı ulaşım hizmetlerinin uyumlu hale getirilmesi, P&R gibi farklı ulaşım modları arasında organize bağlantıların oluşturulması yoluyla entegre taşıma sistemlerinin oluşturulmasını gerektirir.)

İnternet alan adı sistemi

Domain Name System (DNS)

Ana bilgisayar adlarının, alan adlarının ve diğer adların İnternet Protokolü (IP) adreslerine eşlenmesi için kullanılan internet protokolü.

İnternet aracılığıyla araç çağırma

Taksi benzeri hizmetlerin akıllı telefon uygulamaları gibi teknolojiler kullanılarak özel sürücüler tarafından sağlandığı, rezervasyon ve ödemenin çevrimiçi olarak yapıldığı model.

İnternet güvenliği protokolü

Internet Protocol Security (IPsec)

Bir IP ağı üzerinden veri iletişiminin bütünlüğünü, gizliliğini ve kimlik doğrulamasını sağlamak için geliştirilmiş bir protokoller paketi.

İnternet ödemesi

internet payment

Bir web sitesinden güvenli çevrimiçi ödeme kullanarak yapılan ödeme.

İnternet protokolü sürüm 4

Internet Protocol version 4 (IPv4)

Veri paketlerinin internet üzerinden iletimini sağlayan bir protokol. Her cihaza benzersiz bir IP adresi atar ve verilerin doğru şekilde yönlendirilmesini sağlar. Bu protokol, 32-bit adresleme kullanarak yaklaşık 4.3 milyar benzersiz IP adresi sağlar.

internet protokolü sürüm 6

Internet Protocol version 6 (IPv6)

Veri paketlerinin internet üzerinden iletimini sağlayan ve IPv4'ün yerini almak üzere geliştirilmiş protokol. 128-bit adresleme kullanarak çok daha geniş bir IP adresi alanı sunar, bu da milyarlarca cihazın internete bağlanmasını sağlar. Ayrıca daha iyi güvenlik, veri paketlerinin daha verimli yönlendirilmesi ve ağ yapılandırma süreçlerini geliştiren özellikler içerir.

istatistiksel hız tavsiyesi

statistical speed advice

Referans hız ile ilgili sürücüyü hızını ayarlaması için sağlanan istatistiksel geri bildirim.

istisna işleme

exception handling

Normal prosedürlerin uygulanamadığı durumların ele alınması; örneğin kural ihlali veya sistem hatası nedeniyle.

iş birliği

cooperation, collaboration

İlgili tarafların ortak bir hedef için birlikte çalışması.

iş zekâsı

business intelligence

Çevrimiçi analitik işleme (OLAP), raporlama, tahmine dayalı analitik, veri ve metin madenciliği, kıyaslama gibi fonksiyonlar aracılığıyla daha etkili karar verme, stratejik operasyonel içgörüler oluşturarak ürünler ve birimler için dahili olarak yapılandırılmış verilerin güncel, tarihsel ve öngörülü olarak görünümünü sağlayan yaklaşım.

işletim seviyesi anlaşması

Operational Level Agreement (OLA)

Operasyonel düzeyde bir anlaşma olup bir hizmet düzeyi anlaşmasını desteklemek için birbirine bağlı ilişkiler.

işletmeci

operator

Bir sistemin işletilmesinden sorumlu organizasyon.

itici güç

propulsion

Bir nesneyi hareket ettirmek için üretilen itme kuvveti.

izin sahibi

concession holder

İlgili makam tarafından verilen izne dayalı olarak hizmet sağlayan işletmeci veya diğer kuruluş.

izlenebilirlik

Traceability

belirli bir bilgi kümesini veya türünü belirli bir dereceye kadar takip etme kabiliyeti veya doğrulanabilir bir şekilde benzersiz şekilde tanımlanabilir varlıkları kronolojik olarak birbiriyle ilişkilendirme yeteneği.

izole sinyal kontrolü
isolated signal control

Diğer trafik sinyallerinden bağımsız çalışan kavşak trafik sinyal kontrolü.

K

kablosuz ağ

Wireless Fidelity (Wi-Fi)

IEEE 802.11b spesifikasyonuna göre cihazların kablosuz olarak haberleşmesi.

kablosuz güncellemeler, iletişimler

Over-The-Air Updates, Communications (OTA)

Kablosuz güncellemeler / iletişimler.

kablosuz sensör ağı

Wireless Sensor Network (WSN)

Sıcaklık, rüzgâr, basınç, hız, nem, ses, ışık akısı gibi doğadaki fiziksel değişimleri algılayan, elde edilen bilgileri kurdukları kablosuz ağ aracılığı ile merkezi bir konuma ileten, mekânsal olarak dağılmış ve özel sensörlerden oluşan ağlar.

kablosuz şarj etme

inductive charging, wireless charging, cordless charging

Herhangi bir direkt kablo bağlantısı olmadan bir cihazın, donanımın ya da aracın elektromanyetik indüksiyon yoluyla şarj edilmesi.

kablosuz yerel alan ağı protokolü

Wireless Local Area Network protocol (WLANp)

IEEE 802.11p veya genişletilmiş IEEE 802.11bd'ye dayalı geçici kısa menzilli iletişim için kullanılan terim. V2X için standartlaşmış bir ITS-G5 kablosuz yerel alan ağı protokolü.

kabotaj

cabotage

Başka bir ülkede kayıtlı bir araçla yapılan bir ülke içinde iki nokta arasında mal veya insan taşımacılığı.

kabul edilebilir en uzun hizmet kesinti süresi

Maximum Allowable Outage (MAO)

Bir ürünün/hizmetin verilmemesinin veya bir faaliyetin yapılamamasının bir sonucu olarak ortaya çıkabilen olumsuz etkilerin kabul edilemez hale geldiği süre.

kaçış güzergâhı

escape route

Tünel içindeki herhangi bir nokta ile tünel dışında emniyetli bağımsız bir alan arasında olası acil durum çıkışları ve tahliye/kaçış tünellerini de içeren bağlantının tamamı.

kaçış güzergâhı aydınlatması

escape route lighting

Tünel içerisinde acil çıkış kapısından boş ve emniyetli alandaki son çıkışa kadar olan yolda görüş ve kılavuzluk sağlayan aydınlatma.

kademeli ücret sistemi

graduated fare system, differentiated fare system

Ücretin mesafe, zaman gibi seyahat karakteristiklerine bağlı olarak belirlendiği ücret sistemi.

kafa kafaya çarpışma uyarısı

merge collision warning

Sürücüye güvenli şerit değiştirmesini sağlamak için yol gösterme.

kaldırım

sidewalk

Bir otoyolun, yolun veya sokağın yayalara yönelik kısmı.

kamyon konvoyu, ağır vasıta konvoyu

truck platooning, heavy vehicles platooning

platooning

Rüzgâr direncini azaltmak ve yakıt tasarrufu sağlamak için kısa mesafelerde birbirini takip eden ağır araçlar.

kanıtlama, gösterim

demonstration

Bir sistemin uygulanabilirliği, etkisi ve performansı hakkında bilgi edinebilmek amacıyla gerçeğe uygun bir ortamda yeterince geniş bir kullanıcı grubu kullanılarak sistemin sağlamlasının yapılması aşaması.

kapalı alan

closed area

Doğal havalandırması bulunmayan alan.

kapalı devre televizyon

Closed Circuit Television (CCTV)

Kapalı devre televizyon kameraların görüntü sinyallerini belirli bir konuma ilettikleri sistem.

kapasite (yol-araç)

capacity (road-vehicle)

Mevcut yol, yolun geometrik tasarımı, trafik, çevre ve denetim koşulları altında, taşıtların veya kişilerin bir ulaşım tesisini (bir yol kesitini) belirli bir zaman aralığında sürdürülebilir bir şekilde maksimum kullanma oranı.

kapasite geliştirme

capacity building

Katılım sürecine daha etkili bir şekilde katkıda bulunmalarını veya yerel projeleri yönetmelerini sağlamak için bir kuruluşun veya bir grup insanın becerilerini geliştirmesi.

kaplamasız yol

unpaved path

Asfalt veya beton ile kaplanmamış yollar.

kapsama alanı

coverage Area

Bir sistemin hizmet sunduğu coğrafi etki alanı.

kapsamlı bilgi arşivi ağı

Overview Comprehensive Knowledge

Archive Network (CKAN)

Açık veri yönetimi için kullanılan bir platform. Veri setlerinin depolanması, paylaşılması ve keşfedilmesini sağlayarak kamu ve özel sektör organizasyonlarının büyük miktarda veriyle çalışmasına ve açık kaynak olarak paylaşmasına olanak tanır.

kapsamlı otomobil trafik kontrol sistemleri

Comprehensive Automobile Traffic Control Systems (CACS)

Hareket halindeki araçları, yol kenarı donanımını ve merkezi bir veri işleme çekirdeğini birbirine bağlayan bir iletişim sistemi.

kapsül taksi

pod cars

Geleneksel taksi ya da paylaşımli araç şeklinde kullanılabilen, bir toplu taşıma modu alternatifi olarak geliştirilen tüp şekline benzer fütüristik tam otonom araç.

kara liste, sıcak liste

black list, hot list

Hizmet sağlayıcının sözleşmeden doğan sorumluluğunu reddettiği kullanıcıların listesi.

karar destek modeli

decision support model

Karar vericilere yardımcı olmak amacıyla veri, belge, bilgi ve iletişim teknolojilerini ve/veya modelleri kullanarak problemleri tanımlamayı ve çözmeyi, karar verme sürecini tamamlamak ve karar vermeyi sağlayan interaktif bilgisayar sistemleri.

kararlı akış
stable flow

Otoyollarda dur-kalk olmayan trafik akışı.

karasal mobil sistemler haberleşme erişimi

Communication Access for Land Mobiles (CALM)

Akıllı Taşımacılıkta birden çok iletişim modunu ve birden çok iletim yöntemini kapsayan çeşitli iletişim senaryoları için bir dizi kablosuz iletişim protokolü ve hava arabirimi tanımlayan bir girişim.

karayolu
highway

Geçiş hakkı dahilindeki tüm alan dahil olmak üzere, araç ve insanların seyahatleri için halka açık bir yolu ifade etmek için kullanılan genel bir terim.

karayolu çevre koşullarını izleme
road environmental monitoring

Karayolu taşımacılığında etkilenen mevcut çevresel koşullar hakkında veri toplama ve durum değerlendirmesi.

karayolu demiryolu kavşağı
highway rail intersection

Bir yolun aynı hızda demiryolu ile kesiştiği özel bir kavşak türü.

karayolu işletme ve bakım

roadway operations and management

Karayolu sistemlerinin bakım ve operasyonlarını yöneten, sürdürülebilirliğini sağlayan hizmetler bütünü.

karayolu kapasite el kitabı

Highway Capacity Manual (HCM)

Akıllı ulaşım ve iletişim teknolojileri bileşenleri kapsamında kullanılan sensörlerle toplanan veriyi ileten, analiz eden, ölçen, izleyen ve daha gelişmiş performans ve kullanıcı deneyimi için kullanıcı talepleri ve çevredeki değişikliklere akıllı şekilde yanıt verebilen kamusal değer oluşturan sistemler.

karayolu taşıma işletmecisi

road transport operator, haulier

Malların ticari taşımacılığını yürüten şirket.

karayolu ulaşım telematiği

road transport telematics

Taşıtlarda ve altyapıda bilgi teknolojisi ve telekomünikasyon kullanan, ulaştırma hizmetlerini destekleyen veya gerçekleştiren teknikler grubu.

karbon ayak izi

Carbon footprint

karbondioksit cinsinden ölçülen, üretilen sera gazı miktarı açısından çevreye verilen zararın ölçüsü.

karbon fiyatlandırması

carbon pricing

Sera gazı (GHG) emisyonlarının dış maliyetlerini (ekinlere verilen zarar, sıcak hava dalgaları ve kuraklıklardan kaynaklanan sağlık bakım maliyetleri, sel ve deniz seviyesinin yükselmesinden kaynaklanan mülk kaybı gibi kamunun ödediği emisyon maliyetleri vb.) hesaplayan ve bunları genellikle yayılan karbondioksit (CO2) üzerinden bir fiyat şeklinde kaynaklarına bağlayan bir araç.

karbonsuzlaştırma

decarbonisation

Düşük karbonlu enerji kaynaklarının kullanımına geçilerek atmosfere salınan karbondioksit (CO2) miktarının önlenmesi veya azaltılması.

kargo

cargo

Herhangi bir ulaşım moduyla ticari olarak taşınan mallar.

kargo mesaj sistemi

cargo community system

Kargo sevkiyatında kesintisiz iletişim sağlamak için kullanıcı topluluğuna hizmet veren elektronik mesaj değişim sistemi.

kargomat

parcel locker

Tesliminde ücret tahsilatı gerekmeyen ve sistemde alıcı cep telefonu numarası bulunan yurtiçi kayıtlı gönderilerin alıcının talep etmesi veya adresinde bulunmaması durumunda tesliminin sağlanması adına bırakıldığı elektronik dolap sistemidir.

karma gerçeklik

mixed reality

Sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik yöntemleriyle harmanlanmış gerçek ve sanal dünyaları bir araya getiren gerçek zamanlı olarak etkileşime girdiği yeni ortamlar ve görselleştirme üretmek için gerçek dünya nesnelere veya insanların dinamik olarak sanal dünyalara entegre hibrit bir gerçeklik modeli.

karma taşımacılık

accompanied transport

Bir taşımacılık aracının sürücüsü ve yükü ile birlikte başka bir ulaşım moduyla taşındığı kombine taşımacılık.

karma trafik modeli, karma model

hybrid traffic model, hybrid model

Kritik alt ağlar için çok küçük ölçekte modellemenin kullanıldığı orta ölçekli ağ modeli.

karşit direksiyon yardımı

counter steering assistance

Denge sağlamak için direksiyonu tersine çevirmek yoluyla sürücüyü sağlanan aktif hareket desteği.

kartla ödeme

card payment

Manyetik kart, akıllı kart ve kredi kartı kullanarak yapılan ödeme.

katarlamalı sürüş seyahat süresi yüzdesi

Percent Time Spent Following (PTSF)

Araçların katarlama sürüşü yaptıkları sırada gerçekleştirdikleri toplam seyahat süresinin ortalama yüzdesi.

katılım kontrolü, katılım yönetimi

ramp metering, ramp control, motorway access control, ramp management

Ana yoldaki ya da trafik ağındaki akım ve emniyet koşullarının iyileştirilmesi amacıyla katılım kolundaki trafiğin sabit veya trafik uyarlamalı sinyal denetim önlemlerinin uygulandığı trafik yönetimi.

kavşak çarpışma riski uyarısı

Intersection Collision Risk Warning (ICRW)

Kavşaklarda çarpışma riskini tespit ederek sürücülerini uyararak ve olası kazaların önüne geçilmesini sağlayan sistem. Bu sistem, kavşaklarda yaklaşan araçların hız ve konum bilgilerini analiz ederek, potansiyel çarpışma risklerini belirler ve sürücüyü sesli, görsel veya titreşimli uyarılarla bilgilendirir.

kavşak ihlal uyarısı

keep-clear violation warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü kendisinin ya da başka bir sürücünün geçiş hakkını ihlal ettiğine dair verilen bilgi.

kavşak kapasite kullanım oranı

Intersection Capacity Utilization (ICU)

Kavşaklarda hizmet seviyesinin belirlenmesinde araç başına gecikme değerleri ile birlikte kullanılan, yaklaşım kollarındaki talep akımının mevcut kapasiteye oranı.

kavşak kontrolü

junction Control

Ana akım, katılım kontrolündeki giriş veya çıkışa dayalı olarak şerit tahsisini dinamik olarak değiştiren kavşak yönetim stratejisi.

kavşak sıkışıklığı, tıkanma

gridlock

Bir kavşak veya yol ağının çıkışan trafik akımı nedeniyle bloke olması.

kavşak sinyal kontrolü

intersection signal control

Bir kavşakta farklı akımların birbirleri ile kesişimi durumunda hareketlerin emniyetli bir şekilde yapılmasını sağlayan elektronik trafik kontrolü.

kavşak taralı alanı

intersection gridlock area

Kavşaklarda trafik akımlarının kesiştiği, araçların kavşağa giriş ve kavşağı terk etme noktaları arasında kalan ve tıkanıklık nedeniyle farklı akımların trafik akışını engel olacak şekilde araçların kaldığı kavşak alanı.

kavşak trafik kontrolü

intersection traffic control

Kavşaklara özgü çeşitli kontrol ve yönetim önlemlerinin uygulanması.

kavşaktan ayrılma süresi, kavşak boşaltma süresi

clearance time

Kavşaktan ayrılan bir aracın dur çizgisinden itibaren kavşağı terk edinceye kadar ihtiyaç duyduğu süre.

kaygan yol uyarısı

slippery road warning

Sürücülere/yayalara araç içi ya da yol üstü donanım veya görsel yatay/düşey işaretler ile yol üzerindeki sürtünmenin azaldığı bilgisinin verilmesi.

kaza kara noktası

black spot

Karayolu sistemindeki diğer benzer konumlara kıyasla daha fazla kaza meydana gelen lokasyon veya kaza oranı belirlenen eşik değerinin üzerinde olan konum.

kaza önleme ve trafik emniyeti tedbirleri

crash prevention and safety measures

Trafikte meydana gelebilecek kazaların meydana gelmesini önlemek ve sürücü, yolcu, yaya ve yol emniyetini temin etmek maksadıyla alınan önlemler bütünü.

kaza uyarısı

accident warning, collision notification, collision warning

Araç içi yerleşik ya da mobil sistemler vasıtasıyla güzergâh boyunca oluşmuş bir trafik kazası ile ilgili sürücü/kullanıcıların bilgilendirilmesi.

kentsel

urban

Nüfus sayısının yüksek olduğu ve yapı yoğunluğuna sahip alanlar.

kentsel hareketlilik

urban mobility

Bir kentte yaşayan insanların günlük olarak gerçekleştirdiği seyahatlerin tamamı ve bu seyahatlerle ilgili yöntemler ve koşulların (ulaşım modu tercihi, seyahat uzunluğu, seyahat süresi, ücretlendirme tipi vb.) toplamı.

kentsel hava hareketliliği

Urban Air Mobility (UAM)

Trafik sıkışıklığına yanıt olarak geliştirilmiş kentsel ve banliyö alanlarında, daha düşük irtifalarda yolcu veya kargo taşımak için küçük, yüksek düzeyde otomatikleştirilmiş uçakların kullanılması.

kentsel lojistik

urban logistics

Kentsel alanlarda lojistiğin yönetilmesi, iyileştirilmesi ve koordine edilmesi süreci.

kentsel trafik kontrolü

urban traffic control

Kentsel alanlarda çeşitli kontrol önlemlerinin uygulanması ya da ağ performansını belli ölçütlere göre iyileştirmek için ulaşım ağının yönetilmesi.

kesim hız yaptırımı

section speed enforcement

Belirli bir yol kesimi için elektronik sistemler vasıtasıyla ortalama hız tespiti ve yasal limitleri aşan sürücülere cezaı yaptırım uygulanması.

kesin olmayan araç kimlik tanımlama

relative vehicle identification, non-unambiguous vehicle identification

Aracın kimliğinin kesin olmayan biçimde, araç özelliklerine göre kimliğinin tespit edilmesi.

kesintili akış tesisleri

interrupted flow facilities

Bekleme veya duraklama için sabit olarak konumlandırılmış noktalar, örneğin trafik sinyalleri, döner kavşaklar ve öncelikli kavşaklar.

kesintisiz akış tesisleri

uninterrupted flow facilities

Bekleme veya duraklama için sabit olarak konumlandırılmış noktalar bulunmayan tesisler, örneğin kavşaksız bir ana yol.

kesintisiz güç kaynağı

Uninterruptible Power Supply (UPS)

Giriş güç kaynağı veya şebeke gücü kesildiğinde bir yüke acil durum gücü sağlayan elektrikli cihaz. (Bataryalarda depolanan enerjiyi sağlayarak giriş gücü kesintilerine karşı anlık koruma sağlaması açısından yardımcı veya acil durum güç sisteminden veya yedek jeneratörden farklıdır.)

kesintisiz hareketlilik, kesintisiz taşıma

seamless mobility, seamless transport

Ulaşım merkezlerinde kesintisiz ve verimli bağlantılarla çok modlu taşıma seçenekleri sunan hareketlilik.

kesit gözlemeleme

section monitoring

Belirli bir yol kesitindeki trafiğin veya diğer trafik öğelerinin gözlenmesi.

kesit hızı

section speed

Bir yol kesitinin uzunluğunun bir araç tarafından o kesimde yapılan yolculuk süresine oranı.

kestirme yol

rat running

Ana yollar yerine tali yolların veya meskûn mahal caddelerinin kullanımı.

kırmızı ışık ihlal sistemi

red light enforcement system

Sinyalize kavşaklarda kırmızı yanan akımda trafik ışığına uymayan sürücü ve araçların tespit edilmesini sağlayan sistem.

kırmızı ışık ihlali cezası

red light driving enforcement

Sinyalize kavşaklarda kırmızı yanan akımda trafik ışığına uymayan sürücü ve araçların plakalarına yazılan trafik cezası.

kırmızı ışık kamerası

red light camera

Kırmızı ışıkta geçişin güvenli kanıtını sağlayan kamera sistemi.

kırmızı ışıkta geçiş uyarısı

red light driving warning, signal violation warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü kendi aracının veya başka bir aracın kırmızı ışıkta geçtiği ya da geçmek üzere olduğu hakkında bilgi verilmesi.

kırmızı koruma süresi

red light protection time at signalized intersections

Birbirini izleyen trafik akımlarından kavşağı boşaltan son taşıt veya yaya ile kavşağa girecek taşıtın çarpışmamaları için fazlar arasında bırakılması gereken zaman.

kısa mesaj servisi

Short Message Service (SMS)

Kısa mesaj alma ve gönderme servisi.

kısıtlı görüş uyarısı

reduced visibility warning

Öndeki görüş mesafesinin azalmasıyla ilgili araç üstü donanım aracılığıyla sürücülere bilgi verilmesi.

Kısmi mülkiyet

fractional ownership

Bir malı (araç gibi) satın alan veya kiralayan ve maliyetleri bölüştüren bir grup insanı içeren bir sahiplik modeli.

kış koşulları yol yönetimi, kışla mücadele

winter road management

Kış şartlarında yol ve hava durumu bilgilerinin toplanması ve gerekli önlemlerin alınması.

kiyaslama, karşılaştırmalı değerlendirme

benchmarking

Kuruluşların, kendi sektörleri veya alanları dahilinde kabul edilen iyi uygulamalarla ilgili olarak süreçlerinin çeşitli yönlerini değerlendirdiği yaygın olarak kullanılan bir süreç.

kızılötesi dedektör

infrared detector

Görüş alanına giren araçlardan, kızılötesi ışınlar ile yayılan veya yansıtılan verileri alan elektronik algılayıcı.

kimlik bilgilerine erişim

access credentials

Bir nesnenin veya uygulamanın iddia edilen kimliğini oluşturan güvenli modül.

kimlik doğrulama

authentication

Bilgi güvenliğinin sağlanması ve korunması amacıyla uygulamada veya serviste kullanıcının kimliğini sağlayan ve onaylayan bir işlem türü.

kimlik doğrulayıcı

authenticator

Bilgi güvenliğinin sağlanması ve korunması amacıyla uygulamada veya serviste kullanıcının kimliğini onaylayan kişi ya da sistem.

kimlik ve mahremiyet yönetimi

identity and privacy management

Akıllı şehir kapsamında oluşturulan ve kullanılan kişisel veri ve devlet sırrının belirlenmesi, verilerin ve sırların kritiklik seviyesinin gizlilik ve mahremiyet açısından değerlendirilmesi ve bilginin yönetimi.

kiosk

kiosk

Bilgi sağlamak veya reklamları görüntülemek için kullanılan, genellikle etkileşimli bir görüntü ekranı.

kirlilik gözlemeleme

pollution monitoring

Çevre kirliliğine ait verilerin toplanması ve değerlendirme yapılması.

kişi kapasitesi

person capacity

Geçerli koşullar altında belirli bir süre boyunca belirli bir noktayı geçebilecek maksimum kişi sayısı.

kişisel AUS istasyonu

personal ITS station

Çok sayıda AUS uygulaması içeren araç içi yerleşik ya da mobil cihazlar.

kişisel bilgisayar

Personal Computer (PC)

Şahsi kullanımına yönelik özel olarak tasarlanmış, herhangi bir uzman veya operatörün yardımı olmadan kişilerin kendi başlarına kullanabileceği bilgisayar türü.

kişisel dijital asistan

Personal Digital Assistant (PDA)

İsim ve adreslerin saklanabildiği bir veri tabanına sahip, not defteri ve iletişim kurmayı sağlayan taşınabilir küçük cep bilgisayarı.

Kişisel Hızlı Geçiş (KHG), pod arabalar

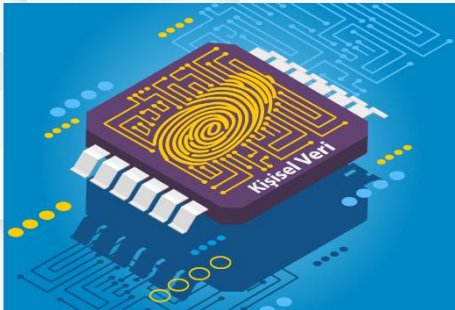
Personal Rapid Transit (PRT), pod cars

Talep üzerine küçük sürücüsüz araçlar ile gerçekleştirilen taşıma modu.

kişisel veri

personal data

Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade eden veri türü.

kişiselleştirilmiş ulaşım bilgisi

personalized transport info

Verilerin gerçek zamanlı ve tamamen kişiselleştirilmiş ulaşım yönlendirmeleri için kullanılması.

kişiyeye özel, gizlilik

privacy

Bir bireyin kendisiyle ilgili bilgileri gizleme ve böylece kendisiyle ilgili bilgileri seçici bir şekilde ifşa etme yeteneği.

kişiyeye özgü seyahat planlama

personalized trip planning

Bir yolcuya bireysel tercihlerine dayalı olarak seyahatini organize etmek için talebi üzerine özel bilgilerin verilmesi.

kitle kaynak kullanımı

crowdsourcing

Birçok insanın, birlikte belli bir işi gerçekleştirmesi; crowd (kitle) ve outsourcing (kaynak) kelimelerinin birleşiminden doğmuş, kalabalık ya da toplulukların birlikte kaynak kullanımı anlamına gelen bir terim.

kod bölmeli çoklu erişim

Code-Division Multiple Access (CDMA)

Çeşitli sinyallerle tek bir iletim kanalı kullanmasını sağlayan bir çoklama türüdür.

kombine algılama

combined detection

Kaliteyi iyileştirmek ve algılamayı optimize etmek için birden fazla dedektör teknolojisinin kullanılması.

kombine şarj sistemi

Combined Charging System (CCS)

Elektrikli araçların şarj edilebilmeleri için birçok tipteki konnektörün pinlerinin birleştirilerek oluşturulduğu Avrupa Birliği şarj sistemi standardı.

kombine taşımacılık, çoklu taşımacılık

combined transport

Bir ve aynı yükleme birimi içerisinde, ulaşım türü değiştirirken mallara dokunmadan, birden fazla taşıma modu kullanılarak mal taşınması.

konaklama süresi

period of stay

Ara istasyon veya bağlantı istasyonunda, yolcuların bir araçtan inip başka bir yolculuk için başka bir aracı bekledikleri süre.

konfor hızı

comfort speed

Yolun geometrik unsurlarına bağlı olarak güvenli ve rahat sürüşe uygun optimum hız.

kontra manevra yardımı

countersteering assistance

Stabiliteyi elde etmek için Kontra manevra ile bir araca manevra yaptırmak için sürücüyeye yapılan aktif yardım.

kontrol koşulları

control conditions

Kontrol tipi, sinyal kontrolü, işaretler ve benzer önlemler dahil olmak üzere belirli bir tesisteki ilgili trafik kontrolünün ve düzenlemelerinin açıklaması.

kontrollü hemzemin geçit

controlled level crossing

Trafik bakımından yoğun karayollarının demiryolunu kestiği yerlerde, can ve mal emniyeti sağlayan bariyerli hemzemin geçit.

kontROLSÜZ kavşak

uncontrolled intersection

Birden fazla yolun keştiği kavşaklarda yolun yapısını ve üstünlüğünü belirten herhangi bir trafik işaret ve işaretçisinin olmadığı kavşak tipi.

konum belirleme

position determination

Bir yapı, cisim ya da etmenin bulunduğu yerin paralel, meridyen gibi ölçü birimleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış haritalar üzerinde işaretlenmesi.

konum tabanlı hizmetler

location based services

Bir harita üzerinde konum bilgisinin dikkate alınarak hazırlanmış servisler.

konum tahmini, yardımcı uydu navigasyonu

dead reckoning, assisted satellite navigation

Rota ve bilinen son konumdan katedilen mesafe hakkındaki bilgilere dayalı yerleşik konumlandırma.

konum verisi

location data

Bir kullanıcının coğrafi koordinatları hakkında bilgiler sağlayan ve çeşitli cihazlar aracılığıyla üretilen coğrafi tabanlı yer verisi.

konumlandırma

positioning

Coğrafi olarak konumu belirlenen bir nesnenin ilgili konuma pozisyonlanması.

konumsal ağ katmanı protokolü

GeoNetworking (GN)

Koordinasyon altyapısına ihtiyaç duymadan mobil ortamlarda iletişim sağlayan, bilginin yayılması ve veri paketlerinin taşınması için coğrafi konumları kullanan, ITS-G5 gibi kablosuz teknolojiye dayalı, mobil geçici iletişim için bir ağ katmanı protokolü.

konumsal mesajlaşma

geo messaging

Bir kişi veya sistemin belirli bir bölgedeki belirli cihazlara mesaj göndermesini sağlayan teknoloji.

konvansiyonel hat

conventional line

Yüksek Hızlı Demiryolu Hattı dışında kalan hatlar.

konvoy

platooning

Belirli koşullarda araçların küme olarak birlikte hareket etmeleri.

konvoy kontrol mesajı

Platooning Control Message (PCM)

Kamyon konvoyu için Konvoy Kontrol Mesajı.

kooperatif acil şerit değiştirme

Cooperative Emergency Lane Change (CELC)

Karayolu üzerinde birden fazla otomatik araç için iş birliğine dayalı şerit değiştirme manevrası.

kooperatif adaptif hız kontrolü

Cooperative Adaptive Cruise Control (C-ACC)

Araç hızını diğer bağlantılı araçlar ile koordinasyon halinde ayarlayan ve öndeki araçla güvenli mesafeyi korumak amacıyla geliştirilen hız kontrol sistemi.

Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri (K-AUS)

Cooperative Intelligent Transportation Systems (C-ITS)

Yol kullanıcıları arasında trafik akımının güvenli, verimli, daha koordinasyonlu oluşturulması için yol kullanıcılarının ve trafik yöneticilerinin etkileşim kurmasına, eylemlerini koordine etmesine, doğru kararları almalarına ve trafik durumuna uyum sağlamalarına yardımcı olan kablosuz teknolojilerin kullanıldığı gerçek-zamanlı araçtan-araca, araçtan alt yapıya ve araçtan her şeye iletişimi sağlayan sistemler.

kooperatif altyapı-aracı haberleşmesi

I2Car

ITS-G5'e dayalı Kooperatif Altyapı-Araç iletişimi.

kooperatif altyapı-her şey haberleşmesi

Cooperative Infrastructure to Everything Communication (C-I2X)

Kooperatif altyapı donanımlarının tüm nesnelere ile haberleşmesi.

kooperatif araç

cooperative vehicle

Araç üstü veya içi yerleşik donanım aracılığı ile yol kenarı donanımları, yayalar ve diğer araçlarla haberleşebilen araç.

kooperatif araç kontrolü

cooperative vehicle control

Araç içi yerleşik donanımı ve yakındaki araçlardan alınan verileri kullanarak araç hareketinin kontrolü.

kooperatif araç-altyapı haberleşmesi

Cooperative Vehicle to Infrastructure Communication (Car2I)

ITS-G5'e dayalı Kooperatif Araç-Altyapı iletişimi.

kooperatif araç-aracı haberleşmesi

Cooperative Vehicle to Vehicle Communication (Car2Car)

ITS-G5'e dayalı Kooperatif Araç-Araç iletişimi.

kooperatif araç-her şey haberleşmesi

Cooperative Vehicle to Everything Communication (Car2X)

ITS-G5'e dayalı kooperatif araç-her şey haberleşmesi

kooperatif araç-savunmasız yol kullanıcısı haberleşmesi

Cooperative Vehicle to Vulnerable Road User Communication (Car2VRU)

ITS-G5'e dayalı Kooperatif Araç-Savunmasız Yol Kullanıcısı iletişimi.

kooperatif çarpışma riski uyarısı

Cooperative Collision Risk Warning (CCRW)

Sürücünün araçlar arası iletişime dayalı olarak önündeki çarpışma riski hakkında bilgilendirilmesi.

kooperatif farkındalık

Cooperative Awareness (CA)

Yol kullanıcılarının ve yol kenarı altyapısının birbirlerinin konumu, dinamik verileri ve nitelikleri hakkında bilgilendirilmesi.

kooperatif farkındalık mesajı

Cooperative Awareness Message (CAM), CA Message

Trafikte kullanıcılar ile kara yolu donanımlarının birbirini konum ve hareket biçimi gibi durumlarına ilişkin karşılıklı olarak uyarılmaları için belli periyotlarda gönderilen iletiler.

kooperatif farkındalık temel hizmeti

cooperative awareness basic service, CA basic service

Kooperatif farkındalık mesajları oluşturmak, almak ve işlemek için her türlü AUS istasyonunun zorunlu işlevselliği.

kooperatif kavşak yönetimi

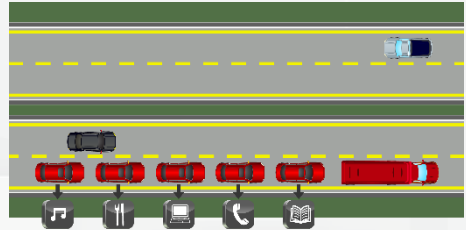
cooperative intersection management, cooperative junction management

Kavşaklarda trafik akışını, güvenliği ve çevreyi iyileştirme amacıyla, yerleşik donanım kullanılarak, araçlar arası uyumsuzluklar hakkında gerçek zamanlı bilgi sağlanması ve bu uyumsuzlukların esnek yönetimi.

kooperatif konvoy (katarlama) sürüşü

cooperative platoon driving

Sürücülerin çok az ya da hiç müdahalesi olmadan yolculuğun belirli bölümleri için araçların otomatik olarak bağlandığında birbirleri arasındaki mesafeyi otomatik olarak ayarlayabilmesine ve öncü aracın hareketindeki değişikliklere uyum sağlamasına izin veren otomatik sürüş destek sistemleri ve bağlantı teknolojilerinin kullanılması suretiyle iki veya daha fazla aracın bağlanarak konvoy oluşturması.

kooperatif parlama azaltılması
cooperative glare reduction

Gerektiğinde uzun farların otomatik olarak kısalarla çekilmesi.

kooperatif sistemler
cooperative systems

Araçlar arasında doğrudan veya altyapı aracılığıyla kurulan iletişime dayanarak AUS işlevlerini yerine getiren sistemler.

kooperatif şerit birleşim yardımı
cooperative lane merge assistance

Sürücüye güvenli şerit birleşimi için yakındaki araçların bilgileri alınarak sağlanan kılavuzluk.

kooperatif şerit değiştirme yardımı
cooperative lane change assistance

Sürücüye güvenli şerit değişimi için yakındaki araçların bilgileri alınarak sağlanan kılavuzluk.

kooperatif tahsisli şerit yönetimi
cooperative flexible lane management, cooperative dedicated lane management

Belirli şartlar altında bazı araçların geçici olarak kullandığı belirli araç tipinin kullanımına ayrılmış şeritlerin esnek paylaşımı.

koordinasyon
coordination

Kurum veya kuruluşların planlarının, programlarının karşılaştırılması ve genel tutarlılığı sağlamak için bu plan, programların ayarlanması.

Koordineli Evrensel Zaman
Coordinated Universal Time (UTC)

Dünya üzerinde saatlerin ve zamanın kendisine göre düzenlendiği zaman standardı. (UTC, atomik zaman (atomik saatlerden türetilen) ile güneş zamanı (Dünya'nın Güneş'e göre kendi eksenindeki dönüşünün astronomik ölçümlerinden türetilen) arasında ortaya çıkan zaman işleyişi farklılıklarını barındırmaya hizmet eder.)

kordon hattı
cordon line

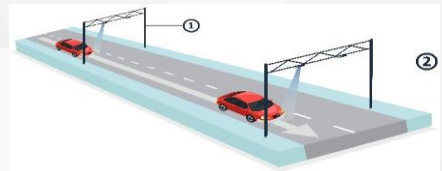
Harici görüşmelerin veya yolculuk sayımlarının yapıldığı, bir çalışma alanını çevreleyen hayali bir çizgi.

kordon ücretlendirme
cordon charging, cordon pricing

Bir yolun veya bölgenin belirli bir kısmının ücretlendirilmesi.

koridor hız denetim sistemi
corridor speed enforcement system

Araçların karayolu üzerinde bulunan belirli iki nokta arasındaki hareket hızlarının ortalama değerini tespit edebilen, görüntüleme teknolojilerine sahip yardımcı donanımların kullanılmasıyla taşıt kimliğini belirleyebilen, uygun yazılımlar kullanarak hız ihlali ile ilgili verileri kaydedebilen ve otomatik olarak veya operatör aracılığıyla ulusal/yerel merkeze aktarabilen sistem.

koridor kontrolü

corridor control

Bir koridorun performansını belirli kriterlere göre iyileştirmek için trafik akışının kontrolü.

kök sertifika

root certificate

Diğer sertifikaları doğrulamak için bir güven bağlantısı olarak kullanılabilen, kendinden imzalı bir sertifika.

köprü trafik kontrolü

bridge traffic control

Köprüler üzerinde ve yakınında trafik yönetim önlemlerinin uygulanması.

kör nokta bilgisi, kör alan bilgisi

blind spot, sector information

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak, kör nokta ve alan içerisindeki engeller hakkında sürücünün bilgilendirilmesi.

kör nokta gözlemeleme, kör alan gözlemeleme

blind spot, sector monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak, kör nokta veya alan içerisindeki engellerin incelenmesi, gözlemlenmesi.

kör nokta tespiti, kör alan tespiti

blind spot, sector detection

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak, kör nokta veya alan içerisindeki engellerin tespiti.

kör nokta uyarısı

Blind Spot Warning (BSW)

Araç üzerindeki çeşitli sensörler kullanılarak aracın kör noktalarında bulunan diğer araçları veya engelleri tespit ederek sürücünün uyarılması. Sensörler, sürücünün yan aynalarda göremediği bölgelerdeki tehlikeleri belirler ve güvenli şerit değişimini sağlamak için sürücüye sesli, görsel veya titreşimli uyarılar verir.

kör nokta, kör alan

blind sector, blind spot

Sürücünün normal konumundayken görüş alanı dışında kalan konum veya bölge.

kriptografi

cryptography

Bilgi içeriğini gizlemek, fark edilmeden değiştirilmesini önlemek veya yetkisiz kullanımını önlemek amacıyla verilerin dönüştürülmesine yönelik ilkeler, araçlar ve yöntemler.

kritik aralık

critical gap

Sıkışık bir trafikte birbirlerini takip eden araçlar arasındaki, bir aracın trafik akımına girebilmesi veya trafik akımı içinden karşıya geçebilmesi için gereken en küçük zaman ya da uzunluk cinsinden boşluk.

kritik hız

critical speed

Trafik hacminin yolun kapasitesine ulaşmak üzere olduğu zamanda araçların ortalama hızı.

kritik rota belirleme, güvenli rota belirleme

critical course determination, safe course determination

Yol sınırları ve sabit / hareketli nesnelere açısından güvenli bir seyahat yolunun sürekli değerlendirilmesi.

kritik yoğunluk

critical density

Belirli bir tesiste akış kapasiteye eşit olduğunda yoğunluk.

kullanıcı hizmeti gereksinimi

user service requirement

Kullanıcı hizmetlerini desteklemek için ne yapılması gerektiğine dair özel bir işlevsel gereksinim beyanı.

kullanıcı hizmetleri

user services

Ulaşım kullanıcılarına sağlanan ulaşım hizmetlerinin tümü

kullanıcı hizmetleri paketi

user services bundle

Ulusal AUS Program Planı'nda, geniş bir paydaş alanındaki gereksinimleri tartışmak için uygun bir yol sağlayan, kullanıcı hizmetlerinin mantıksal bir grubu.

kullanıcı ihtiyacı

user need

Sistem tarafından desteklenecek belirli bir hedefi gerçekleştirmek veya bir sorunu çözmek için tanımlanan bir yetenek.

kullanıcı kabul testi

user acceptance test

Bir ürünün, işlemin veya hizmetin belirtildiği gibi çalıştığını ve uygulanabileceğini doğrulamak için kullanıcıları içeren test.

kullanıcı, müşteri, tüketici, ulaşım kullanıcısı

user, client, customer, consumer, transport user

Ulaşım veya ulaşım ile ilgili hizmetleri kullanan kişi veya kuruluş.

kullanılabilirlik, ulaşılabilirlik

availability

Bir sisteme erişimin veya kullanımın kesintiye uğraması durumunda, sistemin zamanında ve güvenilir bir biçimde tekrar kullanıma açılması.

kullanım

utilization

Sistemin ne kadar verimli kullanıldığının ve hareketlilik performansının kavramsal değeri.

kullanım senaryosu

use case

Belirlenen bir hedefe ulaşmak için bir rol (veya bir aktör) ile bir sistem arasındaki etkileşimleri tanımlayan eylemlerin veya olay adımlarının listesi.

kullanıma dayalı ödeme, kullandığın kadar öde, KKÖ, sürdüğün kadar öde
usage-based payment, pay as you drive, PAYD, pay how you drive

Kullanıma bağlı olarak ödeme (örneğin maliyetlerin araç türüne, zamanına, mesafesine, davranışına ve yerine bağlı olduğu araç sigortası.)

kullanıma uygunluk
suitability for use

Hizmet sırasında belirli bir performansı elde etme ve sürdürme yeteneği (örneğin birlikte çalışabilirlik bileşeni).

kurtarma hizmeti
rescue service

İtfaiye, ambulans, polis veya araç çekici gerektiren olaylarda yol kullanıcılarına verilen destek hizmeti.

kurumsal entegrasyon
institutional integration

Sorunsuz operasyonlar veya birlikte çalışabilirlik elde etmek için çeşitli kurumlar ve yetki alanları arasında koordinasyon.

kurumsal görünüm
enterprise view

Bir AUS sistemi ve ilişkisel diğer sistemlerdeki organizasyonlar arasındaki ilişkileri ve bu organizasyonların akıllı ulaşım sistemi ortamında oynadıkları rolleri açıklayan temsili gösterim.

kuyruklanma
queue

Taşıt veya kişilerin oluşturduğu, baştakilerin hareketinin arkadakileri etkilediği sıra.

kuyruklanma algılama
queue detection

Bir kuyruklanmanın otomatik olarak tanınması.

kuyruklanma başlangıcı
front of queue

Taşıt veya kişilerin oluşturduğu, baştakilerin hareketinin arkadakileri etkilediği kuyruklanmadaki ilk aracın önü.

kuyruklanma sonu
back of queue

Taşıt veya kişilerin oluşturduğu, baştakilerin hareketinin arkadakileri etkilediği kuyruklanmadaki son aracın arkası.

kuyruklanma taşması
queue spillback, spillback

Kuyruklanma sonunun mevcut kuyruklanma depolama alanının ötesine geçtiği ve trafik akışını bozabileceği durum.

kuyruklanma uyarısı
queue warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürüşü etkileyebilecek kuyruklanma hakkında sürücüyü bilgi verilmesi.

kuyruklanma uzunluğu
queue length

Taşıt veya kişilerin oluşturduğu, baştakilerin hareketinin arkadakileri etkilediği sıranın uzunluk birimi veya sırada bekleyen sayısı olarak ifade edilmesi.

küresel konumlandırma sistemi *Global Positioning System (GPS)*

Uydulardan yayılan radyo sinyallerinin yeryüzündeki alıcılar ile toplanıp yorumlanması ile konumların belirlenmesini sağlayan teknoloji.

küresel navigasyon uydu sistemleri *Global Navigation Satellite Systems (GNSS)*

Avrupa küresel navigasyon uydu sistemi. (Bu sistem AB'de GALILEO, ABD'de GPS, Rusya'da GLONASS olarak isimlendirilmektedir.)

küresel yörüngeli navigasyon uydu sistemi

Global Orbiting Navigation Satellite System (GLONASS)

Rusya küresel navigasyon uydu sistemi.

K-AUS iletişim noktası

C-ITS Point of Contact (CPOC)

Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri ile ilgili bilgilerin ve veri akışının yönetildiği merkezi temas noktası.

L

lastik basınç bilgisi

tyre pressure information

Lastik basıncının gerçek zamanlı algılanması ve bildirilmesi.

LCD ekran

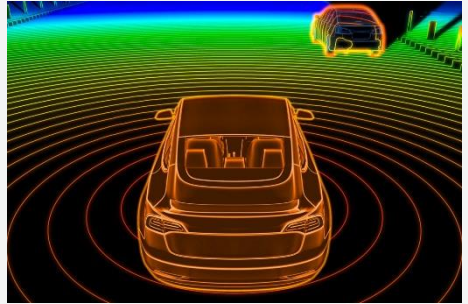
Liquid Crystal Display (LCD)

Elektrikle kutuplanan sıvının ışığı tek fazlı geçirmesi ve önüne eklenen bir kutuplanma filtresi ile gözle görülebilmesi ilkesine dayanan bir görüntü teknolojisi.

LIDAR

Laser Illuminating Detection and Ranging, Light Detection and Ranging (LIDAR)

Lazer darbeleri ve ışık kullanılarak bir nesne veya bir yüzeyin uzaklığını anlamaya yarayan mesafe belirleme teknolojisi.

liman

port, harbour, seaport

Gemilerin emniyetli olarak yük ve yolcu alıp verebilecekleri, kalabilecekleri, barınabilecekleri doğal veya yapay deniz yeri.

Li-Fi

Light Fidelity (Li-Fi)

Işık dalgalarını veri iletimi için kullanan bir iletişim teknolojisi. LED ışık kaynaklarını kullanarak yüksek hızda veri transferi sağlar ve kablosuz ağ bağlantılarını daha hızlı ve güvenli hale getirir.

liman çıkış belgesi

port clearance certificate

Denize Elverişlilik Belgesine sahip olup, liman idari sınırlarını geçerek sefer yapacak her ticaret gemisinin limandan ayrılışında; gemi adamları ile donatımı, yolcu sayısı, yükün cinsi, yakıtı, kumanyası, can kurtarma, yangından korunma, yangın söndürme ve seyir donanımları yükleme durumu, zorunlu belgelerinin geçerliliği bakımından, belgelerinde belirtilen durumlarına uygunluklarının tespiti neticesinde yolculuğa müsaade edildiğini gösteren belge.

lojistik

logistics

Ürün hareketinin yönetimiyle ilgili tüm faaliyetler; doğru ürünün, doğru başlangıç noktasından doğru varış noktasına, doğru kalitede ve miktarda, doğru program ve fiyatla teslim edilmesi.

lojistik ana planı

logistics master plan

Ülkenin lojistik ihtiyaçlarını kısa, orta ve uzun vadede planlayan temel plan.

lojistik merkezi, lojistik köy

logistics center, logistics hub, logistics village

Mümkün olan tüm ulaştırma ağlarına en yakın noktada, içinde lojistik ve taşımacılık ile ilgili özel ve kamuya ait kuruluşların bulunduğu, taşımacılık modları arasında hızlı, güvenli ve düşük maliyetli aktarma sistemlerine ve depolama alanlarına sahip lojistik amaçlı düzenlenmiş özel ihtisas bölgesi.

lojistik veri portalı

logistics data portal

Lojistik Yönetimi kapsamında, yük taşımacılığıyla ilgili verilerin toplanması ve sunulmasına yönelik geliştirilen portal.

lojistik yönetimi

logistics management

Müşterilerin ihtiyaçlarını karşılamak için başlangıç ile tüketim noktaları arasında malların, hizmetlerin ve ilişkili bilgilerin planlanması, işletimi ve kontrolü.

LTE

Long Term Evolution (LTE)

4G olarak da bilinen LTE, 3G'den daha yüksek bant genişliği ve daha düşük gecikme ile kablosuz iletişim teknolojisi alanında yüksek hızlı veri aktarımı sağlayan bir standart.

LTE-V2X

Long Term Evolution - Vehicle to Everything

Araçlar ve diğer cihazlar arasında iletişimi sağlayan LTE tabanlı bir kablosuz iletişim teknolojisi.

M

maglev

Magnetic Levitation (Maglev)

Araçları yere temas etmeden hareket ettirmek için manyetik kaldırma gücünü (Manyetik Levitasyon) kullanan taşıma modu.

mahsuplaşma

clearing

İşletmecilerin kesin hesabını gerçekleştirmek için ödeme sisteminde oluşan toplam değerini farklı işletmeciler arasında yeniden dağıtılması.

mahsuplaşma işletmecisi

clearing operator

Paylaştırma ve mahsuplaşmayı yapan organizasyon.

çoklu radyo erişim teknolojisi

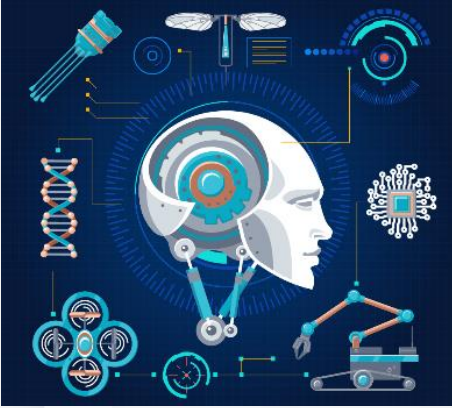
Multiple Radio Access Technology (Multi-RAT)

Bir kullanıcı ekipmanının birden fazla radyo erişim teknolojisini kullanabilmesine verilen isim.

makine öğrenmesi *machine learning*

Analiz, kendi kendini eğitme, gözlem ve deneyim yoluyla yeni durumları ele almayı sağlamak için yeni senaryolara ihtiyaç duyma, test etme ve uyarılma yoluyla hesaplamaların sürekli geliştirilmesini kolaylaştırırken müteakip (aynı olmasa da) durumlardaki iyileştirilmiş kararlar için model ve eğilim tespitini kullanarak insan bilgisinin teknolojik gelişimine yönelik bir yapay zekâ (AI) disiplini.

makinelere arası haberleşme *Machine to Machine (M2M)* *Communication*

Makineden makine, kablolu ve kablosuz dahil herhangi bir iletişim kanalı kullanan cihazlar arasında doğrudan iletişim.

makro ölçekte trafik modeli, **makroskobik model**

macroscopic traffic model, macro model
Trafik analizi ve bilgisayar benzetimlerinde, her taşıtın ayrı ayrı hız ve konumunun hesaba katılmadığı, ortalama hız, trafik yoğunluğu, ortalama trafik akış karakteristiklerinin göz önüne alındığı matematiksel trafik akış modeli.

mal **goods**

Ticari eşya, malzeme, yük.

mal izleme, kargo izleme

goods monitoring, cargo monitoring

Taşınan malların verilerinin toplanması, izlenmesi ve durum değerlendirmesinin yapılması.

mal takibi, kargo takibi, gönderi takibi, **navlun takibi**

goods tracking, cargo tracking, shipment tracking, freight tracing

Sevkiyatın güncel konum ve durumunun kaydedilmesi ve sistematik olarak gözlemlenmesi.

mantıksal veri modeli

logical data model

Çeşitli veri tabanında bulunan varlıklar arasındaki ilişkiler hakkında tüm bilgileri sağlamak için oluşturulan veri mimarisi ve verilerin depolanmasında yer alan fiziksel uygulama veya veri tabanı yönetim sistemi teknolojisine bakmaksızın veri tabanını grafiksel bir şekilde temsil etme şekli.

manuel acil çağrı

manual emergency call

İlgili işletmeciye acil durumu raporlamak için araç içi yerleşik veya yol kenarı donanım vasıtasıyla manuel olarak başlatılan çağrı.

manuel katılımlı ödeme

manually attended payment

Ödemeyi, ödeme hizmeti sağlayıcısına yüz yüze ödeme.

manuel sınıflandırma

manual classification

İşletmecinin bir temsilcisi tarafından ölçüm veya hesaplamasıyla, ilan edilmiş özelliklerin okunmasıyla veya araç dışındaki bir veri tabanı üzerinden erişim ile yapılan sınıflandırma.

manyetik dedektör

magnetic detector

Doğal manyetik alandaki değişimleri ve manyetik metal nesnelere tespit eden dedektör.

mekanik havalandırma

Mechanical ventilation

Fanlar kullanılarak yapılan havalandırma, fanlı havalandırma.

mekânsal veri yönetimi

spatial data management

Fiziksel çevrenin planlanması ile ilgili konularda kullanılan mekânsal verinin CBS ile entegre edildiği faaliyet.

menzil genişletilmiş elektrikli araç

Range-Extended Ev (REx)

Yalnızca elektrikli bir aktarma organına sahip olan bir elektrikli aracın, daha uzun yolculuklar için menzile bittiğinde pili şarj etmek için küçük bir benzinli jeneratör ile donatılmış hali.

menzil kaygısı

range anxiety

Bir aracın hedefine ulaşmak için yetersiz menzile sahip olmasından korkma.

merkez-altyapı haberleşmesi

Center to Infrastructure Communication (C2I)

AUS merkezleri ile altyapı arasındaki iletişim.

merkezi AUS istasyonu

central ITS station

Merkezi bir AUS alt sistemindeki AUS istasyonu.

merkezi fiziksel öğeler

center physical objects

Ulaşım sistemleri için yönetim, idare ve destek işlevleri sağlayan fiziksel nesnelere tümü (merkezlerin her biri, modlar arasında ve yetki alanları arasında koordinasyonu sağlamak için diğer merkezlerle iletişim kuar).

merkezi hesap

central account

Ödeme aracı hizmeti veren veya onun adına çalışan kuruluş tarafından yönetilen ulaşım hesabı.

merkezi olarak belirlenmiş güzergâh kılavuzu

centrally determined route guidance

Yönlendirmelerin araç içi yerine merkezi bir sunucuda, yol ağ bilgileri ve mevcut konum bilgileri gibi veri tabanları kullanılarak hesaplandığı yol kılavuzu.

merkezi olmayan çevresel bildirim

Decentralized Environmental Notification (DEN)

Belirli bir coğrafi bölgedeki yol tehlikesine ilişkin kooperatif sistemler içinde başlatılan bilgi.

merkezi olmayan çevresel bildirim mesajı

Decentralized Environmental Notification Message (DENM)

Güzergâh üzerindeki bir engeli, tehlikeyi, kazayı veya anormal trafik durumu ile ilgili bilgileri, tür ve konum da dahil olmak üzere içeren standardize edilmiş çevresel mesaj türü.

merkezi olmayan çevresel bildirim temel hizmeti

decentralized environmental notification basic service, DEN basic service

Merkezi olmayan çevresel mesajlar oluşturmak, almak ve işlemek için her türlü AUS istasyonunun zorunlu işlevselliği.

merkezi olmayan sıkışıklık kontrolü

Decentralised Congestion Control (DCC)

Radyo kanalının aşırı yükünü, menzil bozulmasını ve kendi kendine parazitli azaltan, 5.9 GHz ITS-G5 araç iletişim protokolü yığınının zorunlu bir bileşeni.

merkez-merkez haberleşmesi

center to center communications

İki veya daha fazla merkez arasında gerçekleşen iletişim.

merkez-saha haberleşmesi

center to field communications

Merkez ile saha arasında gerçekleşen iletişim.

mesafe bazlı ücretlendirme/ücret

distance-based charging/fare

Ücretin katedilen mesafeye bağlı olduğu yerlerde yol kullanımının ücretlendirilmesi.

mesafe boşluğu, boşluk, aralık

distance gap, gap, space gap

Arkadan öne doğru ölçülen belirli bir noktayı geçen ardışık iki araç arasındaki fiziksel mesafe.

mesafe kontrolü

distance control

Sürücünün öndeki araç için belirlediği fiziksel mesafeyi otomatik olarak koruması.

mesafe uyarısı

distance warning

Bir aracın önündeki araçla arasındaki takip mesafesinin yeterli olmayabileceğine ilişkin uyarı.

mesafe ve zamana göre hız yaptırımı

speed enforcement based on distance and time

Önceden tanımlı iki nokta arasında başlangıç ve bitiş süreleri göz önüne alınarak, ortalama hızın belirlenmesi ve hız aşımında sürücünün cezalandırılması.

mesafeye bağlı ortalama hız
space mean speed

Araçların ortalama hızlarının birbirine yakın iki kaynak noktası arasındaki uzaklığın, bu iki noktadan geçiş sürelerine bölünerek hesaplanması ile elde edilen ortalama hız değeri.

mesaj doğrulama kodu
Message Authentication Code (MAC)

Mesaj doğrulama kodu algoritmasının çıktısı olan bit dizisi.

mesaj onayı
message confirmation

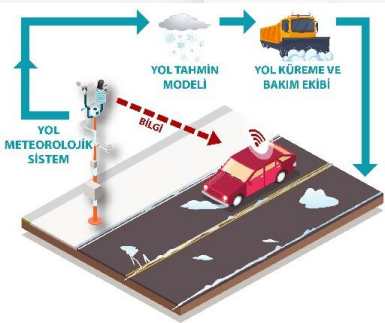
Mesaj alıcısından mesaj göndericisine giden onay teyidi.

metaveri
metadata

Verinin temel özelliklerini, parametrelerini ve içeriğini tanımlayan bilgiler bütünü.

meteorolojik erken uyarı sistemi
meteorological early warning system

Meteorolojik oluşumların kaynağına en yakın konumlarda gerçek zamanda tespit edilmesini ve bir uyarı sinyalinin üretilmesini sağlayan sistem.

metrik ton
metric ton

1.000 kg veya 2204 libre karşılığı olan ağırlık ölçüsü.

metrobüs
Bus Rapid Transit (BRT)

Genellikle kendine özgü bir yolda hareket eden, yüksek kapasiteli otobüs sistemi.

mevcudiyet tespiti
presence detection

Algılama bölgesi içinde hareket eden veya duran nesnelerin varlığının tanınması.

mikro ölçekte trafik modeli, mikro model

microscopic traffic model, micro model
Trafik analizi ve bilgisayar benzetimlerinde, her taşıtın ayrı ayrı hız ve konumunun hesaba katıldığı matematiksel trafik akış modeli.

mikrodalg radar dedektör
radar detector, microwave radar detector

Enerji yayan, bir nesneden yansıyan enerjiyi geri alan ve zaman gecikmesini veya frekans değişimini ölçen aktif dedektör.

mikromobilité *micromobility*

Tipik olarak 25 km/sa altındaki hızlarda çalışan ve kullanıcılar tarafından kişisel olarak sürülen; bisiklet, elektrikli bisiklet, elektrikli skuter (e-skuter), paylaşımlı bisiklet ve elektrikli pedal destekli bisiklet (pedelec) gibi bir dizi küçük, hafif taşıtla ulaşım.

mikrotransit *microtransit*

sabit rotalar ve tarifelerin yanı sıra esnek rotalar ve isteğe bağlı zamanlama sunabilen özel sektöre ait ve işletilen bir paylaşımlı ulaşım sistemi (Araçlar genellikle minibüs ve otobüsleri içerir).

minimobilité *minimobility*

Boşken ortalama ağırlıkları 100 ile 500 kilogram arasında, araç tipine ve yerel düzenlemelere bağlı olarak maksimum hızları saatte 25 ila 90 kilometre arasında değişen, bir veya iki kişinin sığabileceği üç veya dört tekerlekli olan, arabalar ve bisikletler arasında yer alan elektrikli araçları içeren ulaşım türü.

mobil bilgi hizmetleri *mobile information services*

Mobil cihazlar aracılığıyla sağlanan bilgi hizmetleri.

mobil izleme *mobile monitoring*

Mobil veri toplama donanımı, otomatik konumlandırma vb. kullanarak trafik veya diğer özelliklerin izlenmesi.

mobil özel ağ *Mobile Ad Hoc Network (MANET)*

Sabit bir altyapıya ihtiyaç duymadan, mobil cihazların birbirleriyle dinamik olarak bağlantı kurduğu bir ağ. Cihazlar arasındaki iletişimin otonom bir şekilde, ağda merkezi bir kontrol noktası olmadan gerçekleşmesini sağlar. Bu ağ yapısı, cihazların hareketine ve ağ topolojisindeki değişikliklere hızlıca uyum sağlar.

mobil veri toplama *mobile data collection*

Hareket halindeki araçtan veri toplanması.

mobil yol kenarı ekipmanı *mobile roadside equipment*

Geçici olarak kullanılmak üzere mobil bir üniteye monte edilmiş veya GPS zaman referans donatımı gibi telsiz iletişim kuran aygıtlardan oluşan, elde taşınan ya da bir taşıt içinde bulunan donatım.

mod değişikliği bilgisi *modal change information, interchange information*

Ulaşım modu değiştirme noktaları bilgisi.

mod, tür *mode*

Hareketliliği sağlamak için gerekli motorlu/motorsuz, özel/toplu taşıma türlerinden her biri.

modlar (türler) arası ulaşım

intermodal transport

Yük ve yolcunun tek bir seyahat süresince birden fazla ulaşım modunu kullanarak yolculuk gerçekleştirmesi.

modlar arası

intermodal

Herhangi iki veya daha fazla ulaşım modu arasındaki bağlantıyla ilgili.

modlar arası ulaşım planlaması ve hazırlığı

intermodal transport planning and preparation

Ulaşım modlarının seçilmesi, gerekli rezervasyon düzenlemelerinin yapılması, ulaşım bildirimlerinin sunulması vb.

monoray

monorail

Tek hatlı demiryolu.

motosiklet emniyet bariyeri

motorcycle safety barrier

Otomobil ve kamyon benzeri motorlu araçlara göre tasarlanmış konvansiyonel yol kenarı bariyer sistemlerinden farklı olarak alt tarafı tamamen kapalı olarak tasarlanan ve motor kazalarından motosiklet sürücülerinin yara almasını önleyen yol kenarı emniyet bariyeri.

motosiklet yaklaşıyor uyarısı

motorcycle approaching warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla yakındaki sürüşü etkileyebilecek motosiklet hakkında sürücülere bilgi verilmesi.

muaf taşıma

exempted transport

Boyut veya ağırlığın aşılmasından dolayı izin gerektiren özel ulaşım tipi.

mutabakat zaptı

Memorandum Of Understanding (MoU)

Tarafların yasal sorumluluk istemediklerinde veya yasal olarak bağlayıcı anlaşma oluşturamadıkları durumda aralarında imzaladıkları dilek metni.

mutlak öncelik, mutlak sinyal önceliği

absolute priority, absolute signal priority

Öncelik sırasının belirlenmesi.

müselles hattı

y track

Genellikle üç demiryolu hattının bulunduğu yerde bir yönden gelen treni buluşma istasyonuna girmeden, diğer iki yönden herhangi birine gönderebilmek için kurulan, üç makastan oluşan üçgen şeklindeki demiryolu hattı.

niceliksel risk analizi

quantitative risk analysis

İstenmeyen olayların sonuçlarının sayısal olasılıklarına ve gerçekleşmesine dayanarak risk hesaplaması yapılan matematiksel model.

niteliksel risk analizi

qualitative risk analysis

İlgili risk senaryolarının ve sonuçlarının tanımlandığı ve tartışıldığı analiz.

nokta gözlemeleme

point monitoring

Belirli bir noktadaki trafiğin veya diğer trafik öğelerinin gözlenmesi.

noktasal hız, nokta hızı

point speed, spot speed

Kısa mesafeden ölçülen bir aracın hızı (bir noktada).

O

odometre

odometer

Bisiklet veya araçların kat ettiği mesafeyi ölçmek veya aracın konumunu tahmin etmek için kullanılan sensör.

okul bölgesi uyarısı

school area warning, school zone warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyeye yakındaki bir okul alanı nedeniyle yol boyunca çocukların bulunma olasılığı hakkında verilen bilgi.

okul otobüsü uyarısı

school bus warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyeye yakınlardaki bir okul otobüsü ya da benzeri nedeniyle yol boyunca çocuk çıkabileceği bilgisinin verilmesi.

olasılık

probability

Belirli bir olayın meydana gelme olasılığının sayısal tahmini.

olay algılama, trafik olayı algılama

traffic incident detection, incident detection

Trafik olaylarının genellikle algılayıcı, yazılım veya görüntü analizi aracılığıyla otomatik olarak tespiti ve yol ağında oluşabilecek anormal durumlarda ilgili noktaların (operatör, dış sistem, cihaz vb.) bilgilendirilerek reaksiyon süresini minimuma indirmeyi amaçlayan eylemler bütünü.

olay çözüm süresi

incident clearance time

İlk müdahale biriminin gelişinden normal kapasitenin geri kazanılmasına kadar geçen süre.

olay kaynaklı gecikme

incident delay

Gecikmenin bir trafik olayından kaynaklanan kısmı.

olay kurtarma süresi

incident recovery time

Bir olayda normal kapasiteye ulaşılmasından artık trafiğin olayın sonuçlarından etkilenmemesine kadar geçen süre.

olay müdahale süresi

incident response time

Olay tespitinden ilk müdahale biriminin olay yerine varışına kadar geçen süre.

olay tespit zamanı

incident detection time

Bir olayın meydana gelmesinden tespit edilene kadar geçen süre.

olay uyarısı

incident warning

Araç içi yerleşik donanım vasıtasıyla öndeki bir olay hakkında sürücüyü bilgi verilmesi.

olay yönetim sistemi

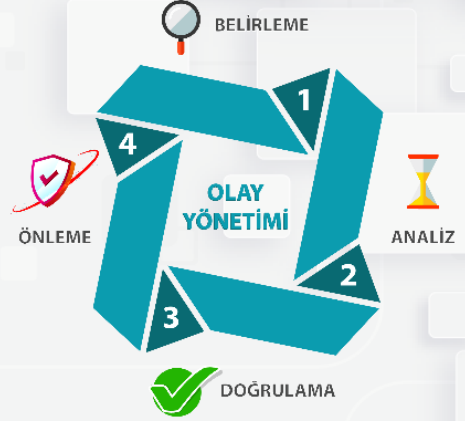
incident management system

Acil durumda tepki vermek, anlamak ve yanıt vermek için birlikte çalışan donanım, personel, prosedürler ve iletişim sistemi.

olay yönetimi

incident management

Trafiği etkileyen bir olay hakkında bilgilerin toplanması ve gerekli eylemlerin uygulanması.

olay, hadise, vaka

incident, event

Ulaşım hizmetlerini olumsuz yönde etkileyen hadise.

onaylanmış kuruluş

notified body

Avrupa küresel navigasyon uydu sistemi. (Bu sistem Avrupa Birliği'nde GALILEO, ABD'de GPS, Rusya'da GLONASS olarak isimlendirilmekte)

operasyonel entegrasyon *operational integration*

Koridor bölgelerindeki çeşitli ulaşım ağları arasında bilgi paylaşımını, ağlar arası koordinasyonu ve işlemleri teşvik eden çok paydaşlı ulaşım yönetimi stratejilerinin (genellikle gerçek zamanlı olarak) uygulanması ve koridor veya bölgenin toplam kapasite ve talep yönetiminin kolaylaştırılması.

operasyonel konsept *operational concept*

Birincil paydaşların rolleri ve sorumlulukları ile işlettikleri sistemler.

operasyonel tasarım alanı

Operational Design Domain (ODD)

Belirli bir sürüş otomasyon sisteminin veya özelliğinin çalışması için özel olarak tasarlanmış, trafik veya yol özelliklerinin yanı sıra çevresel, coğrafi ve günün belli saatlerindeki kısıtlamalar gibi çeşitli kısıtlamaları içeren çalışma koşulları.

operasyonel taşıma kapasitesi

operational capacity

Bir aracın operatör tarafından tanımlanmış maksimum yolcu sayısı ya da yük miktarı.

optik dedektör

optical detector, light sensitive detector, photocell detector

Fiber optik kabloda, ışık kaynağı ve bir alıcıdan oluşan ışık huzmesinin nesne tarafından kesilmesini tespit eden dedektör.

optik karakter tanıma

Optical Character Recognition (OCR)

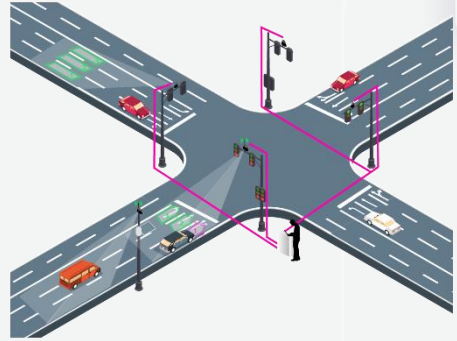
Görüntü analiz yazılımlarıyla karakterlerin otomatik tanınması.

optimize edilmiş kavşak sinyal kontrolü

optimised intersection signal control

Genellikle matematiksel yöntemlerle gerçek talebe göre ayarlanmış kavşak sinyal kontrolü.

optimize sinyal kontrolü

optimized signal control

Matematiksel iyileştirmeye dayalı sinyal kontrolü.

optimum güzergâh planlama

optimum route planning

İki nokta arasındaki süre ve mesafe açısından en uygun güzergâhın otomatik olarak bulunabilmesi amacıyla yapılan planlama çalışması.

optimum hız yardımı, optimum hız bilgisi

optimal speed assistance, optimal speed information

Sürücüye yerleşik donanım aracılığıyla yerel ve mevcut koşullara dayalı olarak optimum hız tavsiyesinde bulunma.

Organize Sanayi Bölgeleri (OSB)

Organized Industrial Zones (OIZ)

Sanayinin etkinliğini ve kentte düzenli yerleşmeyi sağlamak amacıyla, sanayi tesislerini bir araya toplayarak sanayi kuruluşlarının ulaşım, kentsel toprak, enerji, yakıt, su, endüstriyel atık su arıtma tesisi, hammadde gibi altyapı ve gereksinimleriyle ilgili kolaylıkları bir arada bulunduran, bunun yanı sıra sanayinin çevreye olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla atık yönetim politikaları uygulayan, özel olarak planlanan ve imar planlarında da yer verilen bölge türü.

orijinal ekipman üreticileri

Original Equipment Manufacturers

(OEMS)

Ürünün tasarım ve telif hakları bulunmayan, üretimi tasarım ve telif hakkı sahibi firmaya yapan üreticiler.

orta ölçekte trafik modeli, mezo model

mesoscopic traffic model, meso model

Trafik analizi ve bilgisayar benzetimlerinde hem mikro ölçekte hem de makro ölçekteki trafik özelliklerini hesaba katan matematiksel trafik akış modeli.

ortalama arıza süresi

Mean Time to Failure (MTF)

Anarılabilir bir varlığın, arızalanmadan önce ortalama çalışma süresini ölçen bir bakım metriği.

ortalama kesit hızı, harmonik ortalama kesit hızı

average section speed, space mean speed, harmonic mean speed

average section speed, space mean speed, harmonic mean speed

Bir yol kesiminin uzunluğunun, araçların o kesitteki ortalama yolculuk süresine oranı.

ortalama koşu hızı

Average running speed

Tüm dikkate alınan araçların kat ettiği toplam mesafenin kendi çalışma sürelerinin toplamına bölünmesi.

ortalama noktasal hız

average point speed

Araçların kısa bir mesafe üzerinde ölçülen hızlarının ortalaması.

otomatik araç tanımlama sistemi

Automatic Vehicle Identification System (AVI)

Elektronik geçiş ücreti tahsilatı, erişim kontrolü ve hız kontrolü gibi farklı uygulamalarda araçların güvenli, güvenilir ve uygun maliyetli işlem görmesini sağlayacak tanımlama sistemi (Otomatik Araç Tanımlama Sistemi).

otomatik araç yer tespit sistemi

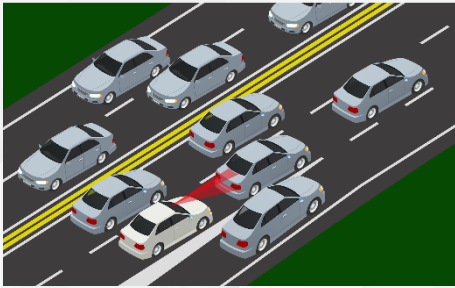
Automatic Vehicle Locating System (AVLS)

Araçların yerlerinin otomatik olarak izlendiği ve takip edildiği sistem.

otomatik çarpışma önleme

automatic collision avoidance

Araçın tahmini gidiş yolundaki olası engellerin saptanmasına dayalı olarak kazaları önlemek için araç hareketlerinin otomatik yönetimi.

otomatik erişim kontrolü

automatic access control, electronic access control, electronic clearance

Erişimi kısıtlanmış yerlere kişilerin ya da taşıtların giriş hakkı olup olmadığının denetlenmesinin ve giriş izninin verilmesinin elektronik yöntemlerle sağlanması.

otomatik far kontrolü

automated beam control, automated headlight dimming, cooperative glare reduction

Araçın farlarının gerektiğinde kendi kendine uzun ve kısa hüzmeli aydınlatma moduna geçme özelliği.

otomatik frenleme

automatic braking

Otomobillerde araç içi donanım vasıtasıyla yaklaşan bir çarpışma algılandığında ana fren sistemini devreye alarak çarpışmayı önleme.

Otomatik Geçiş Sistemi (OGS)

electronic toll collection system

Otoyol üzerinde seyreden araçların katettikleri mesafe ve araç sınıfına göre ücretlendirilmesi amacıyla geliştirilmiş ücret toplama sistemi.

otomatik gruplama, kooperatif

gruplama, otomatik konvoy oluşturma

automated bunching, cooperative bunching, automated platooning, cooperative platooning

Yerel ve mevcut koşullara dayalı olarak bir gruptaki araçlar arasındaki araç hızı ve mesafenin otomatik kontrolü.

otomatik hız denetimi

automatic speed enforcement, automated speed enforcement

Araç hızının otomatik olarak ölçümü ve uygun önlemlerin alınması.

otomatik hız yönetimi, akıllı hız yönetimi
automatic speed management,
intelligent speed management

Sürücüye harici veya özerk cihazlar kullanılarak sürüş hızı, hızın otomatik olarak uygulanması, araç hızının otomatik olarak sınırlandırılması vb. ile ilgili tavsiyelerde bulunmayı amaçlayan çeşitli kavramlar.

otomatik meteorolojik gözlem istasyonu
automatic weather observation station

Meteorolojik parametrelerdeki değişimlere duyarlı ve bu değişimlerin miktarını ölçen sensörlerden oluşan istasyon.

otomatik olay tespiti
Automatic Incident Detection (AID)

Trafik koşullarının sürekli izlenmesi ve olayların veya trafik kuyruklarının tespit edilmesi.

otomatik ödeme
automatic payment

İşlem sürecinde insan müdahalesi olmadan, cihazlar arasında kablosuz haberleşme, optik karakter tanıma vb. gibi yöntemlerle yapılan ödeme.

otomatik park
automated parking

Sürücünün arabayı bir giriş noktasında terk ettiği ve aracın bir park alanına götürüldüğü ve otomatik olarak alındığı park sistemi.

otomatik park bilgi sistemi
automated parking information systems

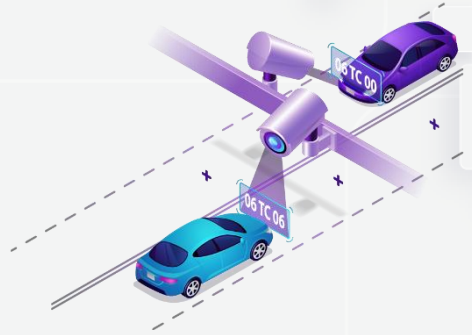
Otomatik olarak otopark doluluk/boşluk bilgisi sunan sistem.

otomatik plaka tanıma
automatic license plate recognition

Kamera(lar)dan elde edilen araç görüntüsünden veya RFID etiketlerden elde edilen bilgilerden plakanın otomatik olarak tespiti işlemi.

otomatik Plaka Tanıma Sistemi (PTS)
Automatic Number Plate Recognition System (ANPR) Number Plate Recognition, License Plate Recognition (LPR)

Görüntü işleme yöntemleriyle taşıtın plakasının tespit edilmesi.

otomatik sınıflandırma
automatic classification

Taşıtlara ilişkin özelliklerin araç içi yerleşik donanım veya araç dışındaki bir veri tabanı üzerinden erişilerek okunması ile otomatik ölçümle yapılan sınıflandırma.

otomatik tanımlama sistemi
Automatic Identification System (AIS)

Yakın mesafeler içinde deniz araçlarının takip edilmesini sağlayan sistem.

otomatik trafik izleme sistemi

automated traffic monitoring system

Mevcut trafik koşullarına ilişkin verilerin otomatik olarak toplanması ve değerlendirilmesi.

otomatik trafik raporlama

automatic traffic reporting

Sürücü tarafından kapatılmamışsa, otomatik olarak, bağlantı yolculuk süreleri, sürtünme değerleri ve araç konumu gibi trafik bilgilerinin raporlanması.

otomatik ücret toplama

automated fare collection

Toplu taşıma ağının biletleme sistemini otomatikleştiren bileşenlerin toplamı.

otomatik vale park

automated valet parking

Otoparkta boş alanları tespit edebilen ve bağlı teknolojiler sayesinde otomobili kendi kendine park eden sürücüsüz sistem.

otomatik yol kenarı araç emniyeti denetimi

automated roadside vehicle safety inspection

Sabit veya mobil bir muayene istasyonunda araçların emniyet gerekliliklerine uygunluğunun, uygun donanım kullanılarak otomatik olarak doğrulanması.

otomatik yol kenarı emniyet denetimi

automated roadside safety inspection

Araçların ve sürücülerin güvenlik performansı kayıtlarına, otomatik yol kenarı erişiminin sağlanması.

otomatik yolcu sayım sistemi

automated passenger counter system

Yolcuların belirlenen sınıflandırmalar veya özelliklerine göre sayımının yapıldığı çeşitli görüntüle sistemleri, yazılım ve donanımlardan oluşan sistem.

otomatik yolcu sayımı

Automated Passenger Counting (APC)

Otobüse, trene, hafif raylı sisteme veya başka bir toplu taşıma sistemine binen ve inen yolcuların otomatik olarak sayımı.

otomobil doluluğu

car occupancy

Sürücü dahil araçta bulunan kişi sayısı.

otomobil taşıyıcı gemi

car carrier

Ro-Ro gemilerinin bir alt sınıfı olan otomobil taşıyıcı gemi; üretici firmadan yüklemiş olduğu otomobilleri dağıtım firmasına taşımak üzere tasarlanmış gemi.

Otomotiv Uç Nokta Bilgi İşlem Konsorsiyumu

Automotive Edge Computing Consortium (AECC)

Bağlantılı araç platformu geliştirmek için oluşturulmuş küresel çalışma grubu.

otonom (bağımsız) hız uyarlaması

*autonomous speed adaptation,
automatic speed adaptation*

Yol kenarı donanımlarından bağımsız ve araç içi yerleşik donanımlar (GPS, harita eşleştirme, görüntü işleme vb.) kullanılarak yapılan otomatik hız ayarı.

otonom acil durum freni

Autonomous Emergency Braking (AEB)

Aracın önünde potansiyel bir tehlikenin varlığını tespit etmek ve sürücünün zamanında tepki gösteremediği durumlarda, çarpışmayı önlemek veya çarpışmanın şiddetini azaltmak için sensörlerin kullanıldığı fren sistemi.

otonom araç

*Automated Vehicle, Automatic Vehicle,
Autonomous Vehicle (AV)*

Sürücü müdahalesine ihtiyaç duymadan radar, LIDAR, GPS, odometre, yapay zekâ, sensörler, kameralar ve benzeri teknolojileri kullanarak çevresindeki nesnelere algılayıp gerçek zamanlı veriler kullanılarak hareket edebilen, sürücü desteğinden tam otomasyona kadar belirli otomasyon seviyelerinde otomatik olarak hareket edebilen araç.

otonom araç sistemi

autonomous vehicle system

Bir aracın sürücü müdahalesi olmadan araçtaki donanımlar tarafından otomatik olarak kontrol edildiği sistem.

otonom hareketlilik

autonomous mobility

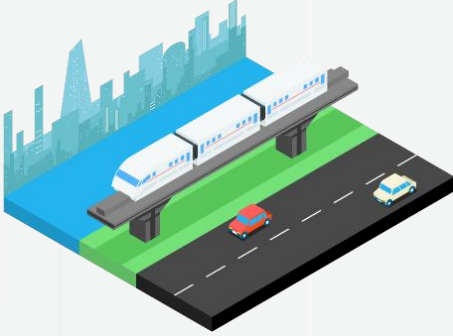
Kendi başına hareket edebilen, karar alabilen ve bunu uygulayabilen araç ve nesnelere oluşturduğu trafik.

otonom insan taşıma

Automated People Mover (APM)

Özel olarak inşa edilmiş bir kılavuz yolda çalışan, sürücüsüz toplu taşıma.

otonom kavşak yönetimi

Autonomous Intersection Management (AIM)

Kavşaklarda trafik yönetimini trafik sinyalleri ve dur işaretleri gibi geleneksel kontrol mekanizmalarından çok daha verimli hale getirmek için otonom araçların kontrol, algılama ve iletişim yeteneklerinden yararlanan yeni bir kavşak kontrol protokolü.

otonom konumlandırma, otonom konum belirleme

autonomous positioning, autonomous position determination

Bir aracın coğrafi konumunun yol kenarı ekipmanı ile belirlenmesi; örneğin GPS alıcısı veya harita eşleştirme kullanarak.

otonom mobil robotlar

Automated Mobile Robot, Autonomous Mobile Robot (AMR)

Kablolu güçten bağımsız olarak buldukları ortamı yorumlayarak gezinirken yol planlaması için gelişmiş bir sensor seti, yapay zeka ve makine öğrenimi kullanan robot türü.

otonom otoyol

automated highway

Uygun şekilde donatılmış araçların otomatik olarak sürüldüğü, sürücü müdahalesinin olmadığı, otoyol veya şerit bölümü.

otonom otoyol ücret sistemi

autonomous tolling system

Yol kenarı donanımı gerektirmeyen bir ücret sistemi.

otonom raylı toplu taşıma

Autonomous Rail Transit (ART)

Otonom, raysız tramvay veya hafif raylı sistem. (Yapısı ve aktarma organları normal bir tramvaya benzerlik gösterir; ancak caddelerde gidebilir ve ray gerektirmez.)

otonom sürüş

autonomous driving

Aracın sürücü müdahalesi olmadan araçtaki donanımlar ve teknolojiler yardımıyla yolda hareket etmesi.

otonom sürüş seviyeleri

levels of autonomous driving

Otomotiv Mühendisleri Topluluğu'nun (SAE-Society for Automotive Engineers) otonom araçlar için 0 ila 5. seviye arasında değişen standart seviyelerde belirlediği sürüş seviyeleri. Seviye "0" otomasyon olmayan basit model araçlara işaret ederken, seviye "5" gerçek bir sürücüsüz otomobili belirtir.

otonom sürüş sistemi

Automated Driving System (ADS)

Bir yolculuğa çıkmak için gereken tüm dinamik sürüş görevlerini (seyahat planlaması gibi stratejik görevler dışında bir aracı hareket ettirmekle ilgili tüm faaliyetler) sürdürülebilir bir temelde gerçekleştirebilen donanım ve yazılım. Etkinleştirildiğinde, araç otonom moda (kendi kendine sürüş modu) girer, özellikle Seviye 3, 4 ve 5'i tanımlamak için kullanılır. Seviye 3 ve 4'te, gerekli durumlarda aracın yönetimini devralmak üzere araçta güvenlik sürücüsü bulunur, Seviye 5'te ise güvenlik sürücüsüne gerek bulunmaz.

otonom sürüş, otonom araç işletimi

Automated Driving (AD), automated vehicle operation

Araç yolculuğu sırasında sürücünün müdahale etme ihtiyacını ortadan kaldırarak, özel otoyol şeritlerinde uygun cihazlarla donatılmış bir aracın çalıştırılması.

otonom şerit

automated lane

Uygun şekilde donatılmış araçların sürücünün müdahalesi olmadan sürüldüğü özel şerit.

otopark bilgisi

parking information

Konum, kapasite, çalışma saatleri, tarifeler ve boş park yeri gibi otopark tesisi bilgileri.

otopark dinamik fiyatlandırma

dynamic parking pricing

Otopark kullanımına, trafik sıkışıklığına ve gün içerisinde belirli saatlere göre fiyatların dinamik olarak güncellenmesinin sağlanması.

otopark doluluğu

parking facility occupancy, parking occupancy

Bir otoparkta, taşıt bulunan park yerlerinin tüm park yerleri sayısına oranı.

otopark doluluk tespiti

parking lot occupancy detection

Otopark alanlarında sensörler yardımıyla sayım yapılarak uygun yer sayısının ve yerlerinin belirlenmesi.

otopark kılavuzu

parking guidance

Mevcut veya tahmini boş park yeri durumuna göre sürücülere sunulan otopark kılavuzluk hizmeti.

otopark ödeme kaydedici cihazı

parking payment recording device

Otopark ödeme noktalarında, parklanma bedelinin hesaplanarak maliye onaylı iş üretilmesini sağlayan akıllı cihaz.

otopark ödemesi

parking payment

Otopark hizmeti için yapılan ödeme.

otopark rezervasyon sistemi
parking reservation system

Anlaşılmalı otoparklara rezervasyon yaparak park ücretinin online ödenmesini ve park yerine yol tarifi alınmasını sağlayan online sistem.

otopark rezervasyonu
parking reservation, parking booking

Bir park yerinin rezervasyonunun yapılması.

otopark yönetim ve yönlendirme sistemi
parking lot management and guidance system

Otoparklarda ücretlendirme, takip, doluluk bilgisi ve yönlendirme gibi konuların tümünü entegre bir şekilde sunan sistem.

otopilot
autopilot

Bir aracın hem hızını hem de direksiyonunu kontrol eden sistem (SAE seviye 2).

otoyol
motorway

Kentler arası hızlı bir trafik akışını sağlamak amacıyla yapılan, yerleşim yerlerinin dışından geçen, az dönemeçli, başka yollarla kesişmeyen, ortası ayrılmış çift yönlü, her yönde üç ya da daha çok şeritli, özel kaplamalı karayolu.

otoyol danışma radyosu
Highway Advisory Radio (HAR)

Otoyol ve karayolu kullanıcılarına trafik durumları, yol çalışmaları ve acil durumlar hakkında bilgi sunan bir radyo sistemi. Genellikle belirli bir yol kesiminde sürücülere yol koşulları ve güvenlik uyarıları hakkında güncel bilgiler sağlar.

otoyol erişim kontrolü
motorway access control

Otoyollarda, yaya, hayvan ve motorsuz taşıt ve araçların girmesinin engellenerek, ancak izin verilen motorlu taşıtların yararlandırıldığı, belirli yerler ve şartlar dışında giriş ve çıkışın yasak olduğu, trafiğin özel bir kontrole tâbi tutulmasına ilişkin uygulama.

otoyol kontrolü, otoyol trafik kontrolü
motorway control, motorway traffic control

Otoyollarda trafik kontrol önlemlerinin uygulanması.

otoyol ücret geçiş gişesi
toll booth

Yol kullanım ücretinin ödendiği, yol üzerindeki lokasyon.

otoyol ücret içeriği
toll context

Otoyol geçiş ücreti düzenlenme biçiminin nitelik ve işlevlerle belirtildiği şekilde mantıksal açıklaması.

otoyol ücret içerik verisi

toll context data

Altyapıyı kullanmaya yönelik ödenmesi gereken ücretin belirlenmesi ve ücret ödeme işlemi sürecinin sonuçlandırılması için gerekli olan bilgi.

otoyol ücret kuralı

toll regime

Bir otoyol ücretlendirme alanında ücret toplanmasına dair yaptırımları da içeren kurallar bütünü.

otoyol ücret uygulayıcı

toll charger

Bir otoyol ücretlendirme alanındaki altyapının kullanımından ücret alan tüzel kişi.

otoyol ücretlendirme alanı

toll domain

Belirli bir otoyol ücret kuralının uygulandığı yol ağı bölümü veya alanı.

otoyol ücretlendirme servis sağlayıcı

toll service provider

Bir veya daha fazla otoyol ücretlendirme alanında ücretlendirme hizmeti sağlayan tüzel kişi.

otoyol varlık yönetimi

motorway asset management

Ulaşım ağının mevcut ve gelecekteki kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılamak için karayolu altyapısının yönetimi, işletimi, korunması ve iyileştirilmesi için kaynak tahsisini optimize etmeyi amaçlayan stratejik bir yaklaşım.

otoyol yönetimi

motorway management

Otoyoldaki tüm fiziksel altyapılar, elektronik donatılar, tesisler, fiziksel varlıkların yönetimine ilave olarak otoyol trafiği ve güvenliği de dahil olmak üzere otoyolun uçtan uca yönetilmesi.

oturum

session

Belirli bir yerdeki yol kenarı donanımı ile kullanıcı (örneğin araçtaki yerleşik donanım) arasındaki tam etkileşim.

Ö

ödeme

payment

Belirli bir hizmet veya mal karşılığında yapılan elektronik nakit ücret tahsilatı.

ödeme aracı

payment means

Kullanıcının uygun hizmetlere erişebilmesini sağlayan varlıklar (nakit ve elektronik cüzdan gibi) veya sözleşme (bilet gibi).

ödeme istasyonu

payment station, toll plaza

Ulaşım hizmeti ücretinin ödenebildiği konum ya da yol kullanım ücretinin ödendiği yol üzerindeki konum.

ödeme işlemi modeli

payment transaction model, transaction model

Elektronik ödeme gibi işlemlerin genel yapısını tanımlayan fonksiyonel model.

ödeme kapsamı

payment scope

Ödeme araçlarının kabul edildiği uygulama alanı.

ödeme noktası

payment point, charging point

Ücretin tahsil edildiği yer.

ödeme ortamı

payment medium

Bilet, kart ya da yerleşik ünite gibi ödeme araçları.

ödeme servisi sağlayıcı

payment service provider

Ödeme hizmeti sağlayan kuruluş.

ödeme sistemi

payment system

Ödeme araçlarının yetkilendirme süreci ve kullanımı, mahsuplaşması, işlemlerin tamamlanmasını içeren finansal sistem.

ödeme sistemi işletmecisi

payment system operator

Bir ödeme sistemini işleten kuruluş.

ödeme sistemi operatörü, dolaşım operatörü

charging operator, roaming operator

Operatörler arasındaki bir anlaşmaya göre, bir kullanıcı ile yerel operatör arasındaki sözleşmeye dayalı olarak ödemeyi kabul eden ödeme sistemi operatörü.

ödeme sonrası

post-payment

Bir ulaşım hizmetinin kullanımından sonra paranın kullanıcıdan transfer edildiği ödeme modu.

ödeme sözleşmesi durum listesi

payment contract status list

Bir ödeme sisteminde anlaşma yapılan sözleşmeler ve ilgili ödeme araçlarının (geçerli veya geçersiz), düşük bakiye ve ödenmemiş faturalar gibi finansal durumları hakkında bilgi içeren listesi.

ödeme sözleşmesi listesi

payment contract list

Bir ödeme sisteminde düzenlenen sözleşmelerin veya ilgili ödeme araçlarının (geçerli ve geçersiz) listesi (beyaz liste ile kara listenin toplamı).

ödeme sözleşmesi sahibi, abone

payment contract holder, subscriber

Bir ödeme hizmeti sağlayıcısı ile sözleşme yapan kişi veya kuruluş.

ödeme şekli

payment method

Ödeme aracı kombinasyonu, bir ödeme kapsamı ve bir ödeme modu.

ödeme şeridi, ekspres şerit

pay Lane, Express Lane

Kalıcı olarak veya zamanın bir kısmında ödeme yapan kullanıcılara ayrılmış şerit.

ödeme zamanı modu

payment mode

Ödemenin zaman boyutu (ön ödeme, anında ödeme veya sonradan ödeme).

öğleden sonra zirve saatler

afternoon peak

Trafik talebinin en yüksek olduğu öğleden sonraki zaman dilimi.

ölçeklenebilirlik

scalability

Yeniden tasarım gerektirmeden, talep üzerine kolayca büyütülebilirlik, genişletilebilirlik veya yükseltilebilirlik yeteneği.

ölçerek sınıflandırma

classification by measuring

Araç veya kullanıcı özelliklerinin ölçümü veya hesaplaması ile yapılan sınıflandırma.

ölçülen özellikler

measured characteristics

Yol kenarı donanımı tarafından ölçülen veya alternatif olarak işleticinin bir temsilcisi tarafından hesaplanan araç ve kullanıcı özellikleri.

ölçüm

measurement

Bir değeri tayin etme süreci.

ölçüyü aşan taşıma

oversized transport

Kanun ve düzenlemelere göre belirlenen araç kapasitesini aşan taşıma.

ölüm oranı

fatality rate

Katedilen belirli mesafe başına düşen ölüm sayısı.

ön ödeme

pre-payment

Ulaşım hizmetini kullanmadan önce kullanıcı tarafından ücretin ödenmesi.

ön yüz

front end

Yol geçiş ücreti ve kullanım bilgilerinin arka yüze (back-end) iletilmek üzere toplandığı ve işlendiği; araç üstü üniteden (muhtemelen ön yüzün isteğe bağlı parçasından) oluşan yol geçiş ücretlendirme sistemi parçası.

Öncelik iptali

priority reversal

İki hareket arasındaki normal önceliğin tersine çevrildiği geçici durum.

Öncelik verilen faaliyetler

prioritized activities

İhlal olayının yaşanmasının ardından olası etkileri azaltmak amacıyla öncelik verilmesi gereken faaliyetler.

Öncelikli alan

priority area

Spesifikasyonların (isterlerin) ve standartların geliştirilmesi ve kullanımı için ana odak temaları.

Öncelikli eylem

priority action

Öncelikli alanlar içinde, spesifikasyonların (isterlerin) ve standartların geliştirilmesi ve kullanılması için öncelikli işler.

Öncelikli şerit denetimi, ayrılmış şerit yaptırımı

priority lane enforcement

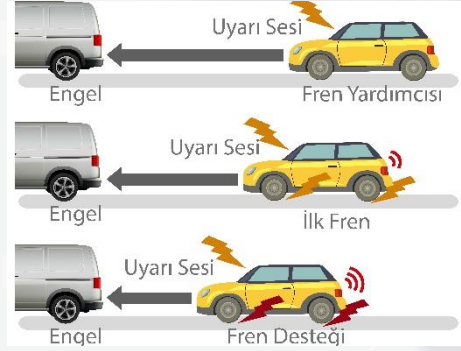
Bir şeritteki aracın şeridin kendi sınıfına ait olup olmadığını izlenmesi ve uygun önlemlerin alınması.

Önden çarpışma uyarı sistemi

Forward Collision Warning System

(FCWS)

Öndeki araç ile çarpışmaya belli bir mesafe kala sürücüyü uyarın sistem.

Önden ve arkadan çarpışma riski uyarısı

Longitudinal Collision Risk Warning

(LCRW)

Ön ve arka yönlerde, yani aracın uzun ekseninde çarpışma risklerini tespit ederek sürücüyü uyarın sistem. Araçların önündeki veya arkasındaki potansiyel çarpışma tehlikelerini analiz eder ve sürücüyü sesli, görsel veya titreşimli uyarılarla bilgilendirir.

Önerilen alternatif güzergâh

Recommended diversion route

Yol çalışması, trafik tıkanıklığı veya başka bir trafik olayı nedeniyle normal güzergâh yerine önerilen alternatif yol.

Örgü yol

mesh way

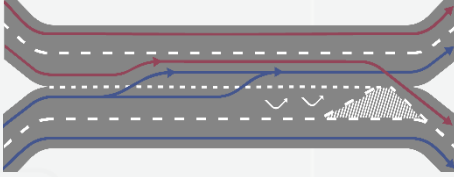
Örgü gibi önce birleşip sonra ayrılarak birbirlerini kesen iki trafik akımı.

örülme

weaving

Önce birleşip sonra uzaklaşarak birbirini geçen iki trafik akışı.

örüntü tanıma

pattern recognition

Belirli bir senaryoda tüm olası veriler için makul bir cevap sağlamak ve girdi verilerini belirli özelliklere göre nesnelere veya sınıflara ayırmak için veri düzenlerinin (seri, dizi, sıralama vs.) tanınması ve tanımlanmasını ifade eden makine öğreniminin bir alt dalı.

özel şarj istasyonu

private charging station

Girişi kısıtlı olan kişilerin kullanımı için tesis edilen şarj istasyonu.

özel-kamu ortaklığı

Private-Public Partnership (PPP)

Özel ve kamu sektörü tarafından ortaklaşa yürütülen projeler; Özel-Kamu Ortaklığı (PPP) Projeleri.

özgünlük

authenticity

Bir varlığı diğer varlıklardan ayıran kendine has özellikleri.

özgür araç

free vehicle

Diğer araçlardan etkilenmeyen, tam manevra özgürlüğüne sahip araç.

P

pan-tilt-zoom

Pan-Tilt-Zoom (PTZ)

Kullanıcının bir internet tarayıcısı veya yazılım uygulaması üzerindeki kontrolleri kullanarak uzak bir konumdan lensin hareketini ve konumunu kontrol edebildiği bir IP kamera türüne verilen ad.

para cezası

enforcement fee, fine

İhlal nedeniyle ödenecek ücret.

pareto verimliliği

pareto efficiency

En az bir kişi için durumu daha da kötüleştirmeden bir bireyin durumunu iyileştirmek için kaynakları yeniden tahsis etmenin imkânsız olduğu, kaynakların optimum tahsis durumu.

park alanı gözlemleme

parking monitoring

Park alanlarının doluluğunun gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi.

park alanı yönetimi

parking management

Park alanlarında boş yer olup olmadığı hakkında sürücülere bilgi sağlanmasını içeren park alanı yönetimi.

park et-devam et

Park and Ride (P&R, P+R)

Bilgi sisteminden yararlanarak yolcuların özel araçlarını, toplu taşıma sisteminin yakınında yer alan bir otoparka park etmelerini ve yolculuklarına toplu taşıma ile devam etmelerini ya da bunun tam tersini sağlayan yolculuk.

park tesisi yönetimi

parking facility management

Bir park tesisi içindeki parkın yönetimi.

park yardımcısı

parking assistant

Aracın önündeki ve arkasındaki nesne ve engelleri ultrasonik sensörler yardımı ile algılayarak sürücüye park ederken veya park alanından çıkarken yardımcı olan bağımsız sistem.

park yardımı

parking assistance

Sürücü tarafından belirlenen park alanına manevra esnasında sürücüye verilen yardım.

park yeri kılavuzu

parking space guidance

Bir otopark tesisinde sürücülere boş park yeri ile ilgili olarak sunulan kılavuzluk hizmeti.

park yeri uygunluk bilgisi

parking space availability information

Bir park tesisinde boş yerlere ilişkin bilgiler.

park yeri yönetimi

parking space management

Doluluğun izlenmesi ve park tesislerinin kullanılabilirliğinin tahmini.

parkomat

parking ticket vending machine

Otopark hizmeti bedelinin çeşitli ödeme araçlarıyla tahsilatının yapılmasını sağlayan insansız cihazdır.

pasif dedektör

passive detector

Kendi enerjisini göndermeyip, tespit edilen nesnelere yayılan enerjiyi alan dedektör.

pasif emniyet sistemi

passive safety systems

Bir kazanın olumsuz sonuçlarını azaltan güvenlik sistemleri.

pasif öncelik, pasif sinyal önceliği

passive priority, passive signal priority

Pasif yollarla verilen öncelik; örneğin otobüs şeritleri veya sabit zamanlı sinyal kontrolü.

paydaş

stakeholder

Bölgesel bir AUS mimarisi veya proje AUS mimarisi içinde, bir kamu kurumunu, özel kuruluşu veya bir veya daha fazla ulaşım ögesini kullanmaya hakkı veya payı olan bir kuruluşu belirten, yaygın olarak kullanılan bir terim.

paylaşılan ekonomi, paylaşım ekonomisi, kolektif ekonomi
shared economy, sharing economy, collective economy

Genellikle çevrimiçi işlemleri ve kaynakların ortak kullanımını içeren ekonomik ve sosyal faaliyet.

paylaşım platformu
sharing platform

Bir aracın, gerecin ya da hizmetin sahibince kullanılmadığı zamanlarda veya sahibi de kullandığı sırada ihtiyacı olan başka kullanıcılara sunulmasını ve kullanıcının ödediği kullanım ücretinden pazarlayıcının bir pay almasını sağlayan platform.

paylaşımlı alan
shared space

Tüm kullanıcılar için eşit önceliklerle hızı düşürmek, güvenliği ve hareketliliği artırmak için yayaların ve araçların ayırımını en aza indirmeyi amaçlayan kentsel tasarım yaklaşımı.

paylaşımlı e-skuter
shared e-scooter

Kullanıcılara kısa süreli e-skuter kiralama imkânı veren elektronik sistem.

paylaşımlı hareketlilik
shared mobility, sharing mobility, shared transport

Otomobil veya bisiklet gibi bir ulaşım modunun aynı anda veya sıralı olarak birden fazla kişi tarafından ulaşım amaçlı kullanılması.

paylaşımlı sistemler
shared systems

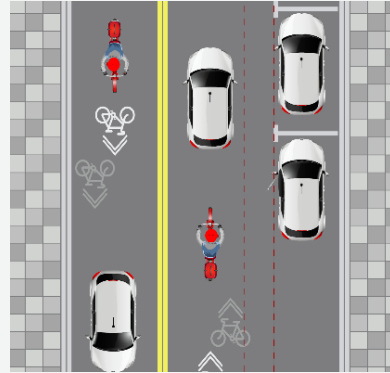
Herhangi bir ulaşım aracını sahiplenmek yerine ihtiyaç halinde aracı kısa zamanlı kullanabilmek için kurulmuş işletme modeli.

paylaşımlı şerit
shared lane

Birden fazla hareket tarafından paylaşılan şerit.

paylaşımlı yol
shared roadway

Motosiklet, bisiklet ve diğer mikromobilité araçları ile motorlu taşıtların birlikte kullandığı yol.

paylaştırma
apportionment

Bir nakliye işlemi tarafından üretilen değer, nakliye kullanımının kaydedilen veya tahmini dağılımına uygun olarak servis sağlayıcılara tahsisi.

PC5
PC5

Araç ve diğer cihazlar (V2V, V2I) arasında 5G doğrudan iletişimin kullandığı arayüz.

performans değerlendirme

performance evaluation

Ölçülebilir sonuçların belirlenmesi süreci.

performans göstergesi

benchmark

Performans ölçüm uygulamalarına yarayan karşılaştırmalar için kullanılan ortak bir referans noktası.

performans ölçümü

performance measurement

Başarıya doğru ilerlemeyi değerlendirme süreci. Kaynakların hangi verimlilikle kullanıldığına dair bilgiler de dahil olmak üzere önceden belirlenmiş hedefler mal ve hizmetlere dönüştürüldüğünde, bu çıktıların kalitesi (müşterilerin ne ölçüde memnun olduğu) ve sonuçların karşılaştırılması.

performans ölçütleri

performance measures

Ulaşım sistemi çalışma koşullarının değerlendirilmesi ve sıklığı ve diğer sorunların yeri ve ciddiyetinin belirlenmesi için temel oluşturan göstergeler.

performans ölçütü

performance measure

Ortalama hız, seyahat güvenilirliği ve kaza oranları gibi önlemlerle ilgili olarak ulaşım sisteminin ne kadar iyi performans gösterdiğinin göstergesi.

planlanmış araç

scheduled vehicle

Önceden tanımlanmış bir rota ve zaman çizelgesini takip eden araç.

planlı özel olay

planned special event

Olay sahnesi nedeniyle artan seyahat talebi veya azalan kapasite dolayısıyla, yüzey taşımacılığının normal çalışmasını etkileyebilecek planlanmış bir zaman, konum ve süreye sahip halka açık bir etkinlik.

planlı özel olay yönetimi

planned special event management

Planlanan özel bir etkinlik için trafiği, toplu taşımayı ve seyahat talebini yönetmeye özgü operasyonları ve hizmet stratejilerini içeren bir ulaştırma yönetim planı geliştirme ve uygulama.

programlanabilen grafik işareti

full-graphic sign, full-graphic board

İstenildiği gibi programlanabilen grafikleri gösterebilen işaret.

programlanabilen grafik pano

full-graphic board

İstenildiği gibi programlanabilen grafikleri gösterebilen pano.

protokol

protocol

Bir iletişim sisteminin iki veya daha fazla ögesinin, fiziksel bir niceliğin herhangi bir tür varyasyonu yoluyla bilgi iletilmesine izin veren kurallar sistemi.

protokol veri ünitesi (PDU)

Protocol Data Unit (PDU)

Eş varlıklar arasında iletilen, protokole özgü kontrol bilgileri ve kullanıcı verilerini içeren tek bir bilgi birimi.

R

Radio Dalgası Algılama ve Mesafe Ölçümü (RADAR)

Radio Detection and Ranging (RADAR)

Bir hedefe göre göreceli mesafeyi ve göreceli hızı ölçen elektromanyetik sensör.

radio frekansıyla tanımlama

Radio Frequency Identification (RFID)

Radio frekansı kullanarak nesnelere tekil ve otomatik olarak tanıma yöntemi.

radio haberleşmesi, telsiz haberleşmesi

radio communication

Radio ve televizyon yayıncılığında, cep telefonlarında, iki yönlü radyoda, kablosuz ağda ve uydu iletişimde kullanılan, radyo sinyallerini modüle ederek bilgiyi bir vericiden bir alıcıya taşımak için radyo dalgalarının kullanıldığı kablosuz haberleşme türü.

radio veri sistemi

Radio Data System (RDS)

Geleneksel FM radyo yayınlarına küçük miktarlarda dijital bilgi yerleştirmek için kullanılan bir iletişim sistemi.

rastgele trafik modeli, rastgele model

stochastic traffic model, stochastic model

En az bir parametre için rastgele sayı üretimini kullanan matematiksel trafik modeli.

rastgele ve aşırı doymuş gecikme, artımlı gecikme

random and oversaturation delay, incremental delay

Belirli bir zaman periyodu boyunca talepteki rastgele dalgalanmalar ve olası aşırı doymunluğun neden olduğu kontrol gecikmesi bileşeni.

reddedilemeyen

non-repudiation

Birinin, bir şeyin geçerliliğini inkâr edemeyeceğinin teminatı; iddia edilen bir olay veya eylemin ve onu oluşturan varlıkların meydana geldiğini kanıtlaya yeteneği.

refakatçi kombine taşımacılık

companion combined transport

Malları bir veya aynı yükleme ünitesinde veya karayolu taşıtındaki malların, değişen modlarda kendileriyle uğraşmadan art arda iki veya daha fazla taşıma modunu kullanarak taşındığı bir tür intermodal taşıma.

referans hızı

reference speed

Belirli bir yol kesiminde otomatik hız ayarlanmasında kullanılmak üzere tanımlanmış hız.

referans model

reference model

Sistemin genel yapısını tanımlayan ve sistemin hedeflerini ve alt fonksiyonlara bölünerek sistemin temel dağılımını temsil eden model.

referans veri

reference data

Veri yönetimi bağlamında, değer kümeleri, durum veya sınıflandırma şemalarından oluşan işlemlerle ilgili verilerin bir kısmı veya tamamı.

referans yerel veri paylaşım platformu

reference local data sharing platform

Yerel akıllı şehir mimarilerinde yer alan verinin standartlara uygun olarak veri alışverişi yapılabilmesi amacıyla merkezi olarak açık kaynak kodlu geliştirilen referans platform.

rekaberlik

coopetition

Karşılıklı yarar veya ortak yarar için hareketlilikte rakiplerin iş birliği.

risk

risk

Olasılık ve sonucun bir kombinasyonu ile ifade edilen belirsiz meydana gelen bir olayın beklenen sonucu.

risk analizi

risk analysis

Güvenliği veya çevreyi etkileyebilecek veya gecikmeye veya ekonomik kayba neden olabilecek tüm tasarım faktörlerini ve çalışma koşullarını dikkate alarak belirli bir sistem için risklerin analizi.

risk iç dengesi, risk dengesi

risk homeostasis, risk equilibrium

Bir trafik güvenliği önleminin tüm olumlu etkilerinin değişen trafik davranışı nedeniyle tamamen ortadan kaldırdığı, varsayımsal durum (örneğin hızın artması veya yola dikkatin azalması).

risk tehlike indeksi

risk hazard index

Tehlike olasılığı ve tehlikenin ciddiyetinden türetilen risk.

risk telafisi, davranışsal uyum

risk compensation, behavioural adaptation

Bir trafik güvenliği önleminin olumlu etkilerinin değişen trafik davranışı nedeniyle azaldığı olası durum (örneğin hızın artması veya yola dikkatin azalması).

robotik nesnelerin interneti

Internet of Robotic Things (IoRT)

Akıllı cihazların olayları izleyebildiği, birden fazla kaynaktan gelen sensör verilerini birleştirebildiği, en iyi hareket tarzını belirlemek için yapay zekânın kullanıldığı ve fiziksel gerçeklikteki nesnelerin manipüle edilebildiği bir sistem.

robo-taksi

robo-taxi

Sürücüsüz ve yolcuların bir akıllı telefon uygulaması aracılığıyla talepte bulunabileceği, kendi kendine giden araba.

ro-ro kargo

Roll-on, Roll-off (ro/ro) cargo

Otomobiller gibi tekerlekli yükler veya kargo elleçleme ekipmanı kullanılmadan araçların üzerine veya dışına konulan şasi üzerinde taşınan kargo.

rotadan çıkma

leeway

Herhangi bir sebeple rotadan çıkma.

römork yardımı

trailer assistance

Bir römorkla manevra yaparken sürücüye yardım edilmesi.

rutin bakım

routine maintenance

Standart prosedürler kullanılarak düzenli bir programa göre gerçekleştirilen önleyici veya düzeltici operasyonlar.

S

sabah zirve saatler

morning peak

Trafik talebinin bir sonucu olarak trafik yoğunluğunun en yüksek olduğu sabah saatleri.

sabit araç uyarısı, duran araç uyarısı

stationary vehicle warning, stopped vehicle warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürüşü etkileyebilecek ilerideki durmuş (kaza, arıza gibi nedenlerle) araç hakkında sürücüye bilgi verilmesi.

sabit gecikme

uniform delay

Belirli bir süre boyunca sabit varış ve ayrılış oranlarını varsayan kontrol gecikmesi bileşeni.

sabit gözlemeleme

static monitoring, fixed monitoring

Sabit veri toplama cihazları kullanarak trafiğin veya diğer trafik öğelerinin gözlenmesi.

sabit noktalar arası iletişim

fixed point - fixed point communications

Sabit varlıklara hizmet sunan bir iletişim bağlantısı.

sabit referans hızı

static reference speed

Yolun kullanımı ve konumuna göre referans alınmış en uygun hız.

sabit ücret sistemi

flat fare system

Tanımlanan ücretin gidilen mesafe veya günün saati gibi kriterlerden bağımsız olduğu ücret sistemi.

sabit yol kenarı ekipmanı

fixed roadside equipment

Yol boyunca yerleştirilmiş sabit tip donanımlar.

sabit zamanlamalı kavşak sinyal kontrolü

fixed time intersection signal control, pretimed intersection signal control

Sabit sıralı ve sabit sinyal zamanlama süreleri ile kavşak sinyal kontrolü.

saha fiziksel nesnelere

field physical objects

Gözetim ve kontrol gerçekleştiren akıllı altyapı dahil olmak üzere ulaşım ağının yakınında veya boyunca dağıtılan fiziksel altyapı.

Saha Operasyon Testleri (SOT)

Field Operation Tests (FOTs)

Daha akıllı, daha güvenli, daha temiz ve daha rahat ulaşım çözümleri elde etmek için kullanılan bilgi işlem teknolojisi çözümlerinin verimliliğinin, kalitesinin, sağlamlığının ve kabulünün kapsamlı değerlendirmesini amaçlayan büyük ölçekli test mekanizması.

saha-araç haberleşmesi

field vehicle communications

Araçlar ve altyapı arasındaki yakın iletişim için kullanılan bir kablosuz iletişim kanalı.

sahiplik

ownership

Tasarrufun altında bulunan herhangi bir unsur için idari ve mali sorumluluğa sahip olmak ve onu münhasıran kontrol etme ve kendi amaçları için kullanma hakkına sahip olma.

sahte kimlik

pseudo-id

Bireyin kimliğiyle ilişkili olmayan, bir kişi tarafından kullanılan ve değiştirilebilen bir tanımlayıcı.

salım, emisyon

emission

Trafik faaliyetleri sonucu çevreye yayılan parçacık, gaz, gürültü, titreşim.

sanal asistan

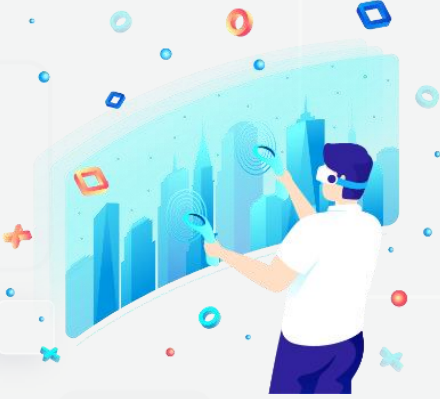
virtual assistant, digital assistant

Yapay zekâ teknolojileri (makine öğrenimi, doğal dil işleme, analiz ve sınıflandırma vb.) kullanarak, bilgilendirme ortamları kanalı ile (SMS, e-mail, chatbot vb.) verilen komutları yerine getiren, uygulama çıktılarını kullanıcıya ileten karar destek sistemi uygulamalarının genel adı.

sanal gerçeklik *virtual reality (VR)*

Etkileşimli donanımla ve yazılımla oluşturulan, kullanıcının gerçeklik algısını manipüle ederek görüntülerin gerçek bir ortam olarak kabul edecek şekilde sunan yapay bir ortam.

sanal trafik yönetim merkezi *virtual traffic management center*

Yol kenarı donanımına iletilebilen ve ardından işlenmek üzere bölgeyi kapsayan trafik yönetimi alt sistemine yeniden iletilebilen, yol-hava koşulları hakkında gerçek zamanlı veriler toplamak için araç tabanlı sensörleri kullanan, geniş alanlara hizmet etmek üzere tasarlanmış merkezi olmayan trafik yönetim sistemi.

sanallaştırılmış ağ fonksiyonu *Virtualized Network Function (VNF)*

Önceden tescilli, özel donanım teknolojisi tarafından gerçekleştirilen, açık bilgi işlem platformlarında çalışan sanallaştırılmış ağ hizmetleri.

saptama alanı, algılama alanı, algılama bölgesi

detection area, detection zone
Algılayıcının kapsadığı alan.

sarmal arayüz *immersive interface*

Sanal gerçeklik ortamı ile etkileşimde bulunmakta kullanılan ve dikkati dağılmadan sürücüye bilgi gösterilmesine olanak tanıyan araç içi arayüzler oluşturulabilen teknoloji.

sarsma bandı *rumble strip*

Bankete sapan sürücüleri uyarmak için bazen otoyolların banketlerinde veya kenarlarında kullanılan dokulu veya oluklu bir kaldırım.

savunmasız yol kullanıcıları *Vulnerable Road Users (VRU)*

Yayalar ve bisikletliler gibi motorsuz yol kullanıcılarının yanı sıra motosikletliler, engelli veya hareket kabiliyeti ve oryantasyonu kısıtlı kişiler.

savunmasız yol kullanıcı koruması
vulnerable road user protection

Savunmasız yol kullanıcılarının güvenliğinin sağlanması için araçların bu kullanıcıların varlığından haberdar edilmesi.

savunmasız yol kullanıcı uyarısı
vulnerable road user warning, cyclist or pedestrian warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürüşü etkileyebilecek yakındaki bisikletli ve yaya gibi yol kullanıcıları hakkında sürücülere bilgi verilmesi.

savunmasız yol kullanıcı-araç haberleşmesi

Vulnerable Road User to Vehicle Communication (VRU2Car)

ITS-G5'e dayalı Savunmasız Yol Kullanıcısı-Araç iletişimi.

sayısal ses yayını

digital radio broadcast, Digital Audio Broadcasting (DAB)

FM analog yayınına ek olarak karasal sayısal vericiler yoluyla çalışan bir radyo yayını yöntemi.

seçenek bölgesi

option zone

Sürücülerin sarı ışıkta durmayı veya durma çizgisini geçmeyi seçebilecekleri yol bölümü.

senkronizasyon

synchronization

Aynı zamanda veya oranda meydana gelen veya faaliyet gösteren eylem veya sonuçlar.

sera gazı emisyonunun azaltılması
reduction of greenhouse gas emissions

Karbondioksit (CO₂), Metan (CH₄), Nitröz Oksit (N₂O), Hidroflorür karbonlar (HFCs), Perfloro karbonlar (PFCs), Sülfürhekza florid (SF₆) gibi gazlarından oluşan ve atmosferde ısı tutma özelliğine sahip bileşiklerin azaltılması.

sera gazları

Greenhouse Gases (GHG)

Atmosferde yer alan ve sera etkisine neden olan gazlar.

serbest akış hızı, serbest akış oranı

free flow speed, free flow rate

Trafığın serbest ve rahat olduğu koşullardaki araçların ortalama hızı.

serbest metin işareti, serbest metin panosu

free text sign, free text board

Serbestçe programlanabilir metin görüntüleyebilen işaret.

sertifika feshi

revocation

Belirli bir sertifikaya artık güvenilmeyeceği bilgisinin ilgili yetkili otorite tarafından yayınlanması.

sertifika imzalama isteği

certificate signing request

Bir nesnenin sertifika yetkilisinden istediği sertifika imzalama talebi.

sertifika iptal listesi

certificate revocation list

İptal edilen sertifikaları tanımlayan liste.

sertifika yetkilisi

Certificate Authority (CA)

Almaya hak kazanılan sertifikayı veren otorite.

sertifikasyon

certification

Bir şeyin statüsünün resmi olarak verilmesi; örneğin bir sistemin ilgili standartlara veya spesifikasyonlara uygunluğu.

servis yolu bildirimi

detour notification

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücülerin önlerindeki yola kalıcı ya da geçici erişim sınırlaması ve servis yolu kullanımı hakkında uyarılması.

sevk

dispatching

Belirli sürücülerin araçlara ve rotalara tahsisi.

sevk görevlisi

dispatcher

Ulaşım kaynaklarının günlük konuşlandırılmasından sorumlu kişi veya kuruluş.

seyahat

trip

Başlangıç noktasından varış noktasına bir araç tarafından katedilen tüm seyahat yolu.

seyahat belgesi doğrulama

travel document validation

Belirli bir seyahat veya belirli bir süre için geçerli seyahat belgesi düzenleme.

seyahat güvenliği

travel security

Ulaşım hizmetlerinin izlenmesi ve kişisel güvenliği garanti altına almak amacıyla uygun önlemlerin alınması.

seyahat rezervasyonu

travel booking

Bir yolculuğun rezervasyonu.

seyahat sonrası bilgi

post-trip information

Yolculuk sonrası sağlanan bilgiler.

seyahat süresi endeksi

travel time index

En yoğun dönem boyunca, sıkışık hızlar kullanılarak ortalama seyahat süresinin, bildirilen veya serbest akış hızları kullanılarak, yoğun olmayan dönemdeki seyahat süresine oranı.

seyahat süresi gösterme

travel time Signing

Bir karayolu tesisinin sürücülerine tahmini seyahat süresi bilgilerini görüntülemek için özel olarak tasarlanmış değişken mesaj işaretlerini kullanan bir yaklaşım.

seyahat süresi güvenilirliği

travel time reliability

Hesaplanan seyahat süresinin gerçekleşen seyahat süresine yakınlığı.

seyahat süresi tampon endeksi

travel time buffer index

Tekrarlayan olmayan gecikmeleri hesaba katmak için yolcuların ortalama seyahat sürelerine eklemesi gereken ekstra zamanın (tampon) bir ölçüsü.

seyahat süresinden tasarruf

travel time savings

Önerilen bir iyileştirme tamamlandığında, gelecekteki yolcu için toplam seyahat süresindeki azalma.

seyahat talep analizi

travel demand analysis

Ulaşım talebini belirlemek için anketlerin ve operasyonel verilerin kullanılması.

seyahat tesisi rezervasyonu

travel facilities booking, travel facilities reservation

Oteller ve restoranlar gibi seyahat tesislerinin rezervasyonu.

seyahat verileri

travel data

Seyahat planlama, rezervasyon ve adaptasyonu kolaylaştırmak için seyahat öncesi ve seyahat sırasında çok modlu seyahat bilgilerini sağlamak için gerekli toplu taşıma zaman çizelgeleri ve tarifeleri gibi temel veriler.

seyahat verisi toplama

travel data collection

Seyahatler, yolcular veya seyahatle ilgili diğer verilerin toplanması.

sıfır emisyonlu taşıt

Zero Emission Vehicle (ZEV)

Sürüş sırasında sıfır emisyon yayan motorlu araçlar.

sıfır kaza vizyonu

zero vision, vision zero

Ölüm veya ciddi yaralanma olmamasını hedefleyen trafik güvenliği politikası.

sıfır otonomluk (seviye 0)

No driving automation (level 0), manual driving, no automation, traditional driving, human driving

Direksiyon idaresi, frenleme, vites arttırma ve yavaşlama gibi tüm hareketlerin sürücü tarafından kontrol edildiği sürüş.

sıfır ve düşük emisyonlu araçlar

Zero and Low Emission Vehicles (ZLEV)

Elektrik, hidrojen veya fişli elektrikli-hibrit (PHEV) tahrik sistemleri (veya diğer sıfır emisyonlu sistemler) aracılığıyla sıfır veya düşük emisyon yapan motorlu araçlar.

sıkışıklık

congestion

Yol, trafik veya hava durumu nedeniyle yavaş akan veya duran trafik.

sıkışıklık uyarısı

congestion warning

Yol ağının belli bir kısmında saptanan veya tahmin edilen trafik yoğunluğu uyarısı.

sıkışıklık ücretlendirmesi, trafik sıkışıklığı bazlı ücretlendirme

congestion charging, congestion pricing

Şehirdeki trafik problemini çözmek için trafiğin yoğun olduğu saatlerde ve bölgelerde araç sürmek isteyen sürücülerin daha fazla ücret ödemesi şeklindeki ücretlendirme politikası.

sıkışıklık yönetim sistemi

Congestion Management System (CMS)

Ulaşım sistemi operasyonları ve performansı hakkında doğru, güncel bilgiler sağlayan ve eyalet ve yerel ihtiyaçları karşılayan trafik sıkışıklığı yönetimi için alternatif stratejileri değerlendiren sistematik ve bölgesel olarak kabul edilen bir yaklaşım.

sıkışıklık yönetimi süreci

Congestion Management Process (CMP)

Ulaşım sistemi performansı hakkında doğru, güncel bilgiler sağlayan ve trafik sıkışıklığı yönetimi için eyalet ve yerel ihtiyaçları karşılayan alternatif stratejileri değerlendiren, sistematik ve bölgesel olarak kabul edilen bir yaklaşım.

sıkıştırılmış doğal gaz

Compressed Natural Gas (CNG)

Berrak, kokusuz ve aşındırıcı olmayan, basınç altında kalan bir doğal gaz.

sınır işareti

landmark

Konumlandırma ve navigasyon için kullanılan sabit referans noktası.

siber güvenlik
cyber security

Siber uzayı oluşturan bilişim sistemlerinin saldırılardan korunmasını, bu ortamda işlenen bilginin gizliliği, bütünlüğü ve erişilebilirliğinin güvence altına alınmasını, saldırıların ve siber olayların tespit edilmesini, bu tespitlere karşı tepki mekanizmalarının devreye alınmasını ve sonrasında ise sistemlerin yaşanan siber olay öncesi durumlarına geri döndürülmesini kapsayan faaliyetler bütünü.

siber olay
cyber incident

Bilişim ve endüstriyel kontrol sistemlerinin veya bu sistemler tarafından işlenen bilginin gizliliği, bütünlüğü veya erişilebilirliğinin ihlal edilmesi.

siber saldırı
cyber attack

Siber uzaydaki bilişim ve endüstriyel kontrol sistemlerinin veya bu sistemler tarafından işlenen bilginin gizliliği, bütünlüğü veya erişilebilirliğini ortadan kaldırmak amacıyla, siber uzayın herhangi bir yerindeki kişi veya bilişim sistemleri tarafından kasıtlı olarak yapılan işlemler.

siber suç
cyber crime

Bir bilişim sisteminin güvenliğini veya buna bağlı verileri veya kullanıcıını hedef alan ve bilişim sistemi kullanılarak işlenen suçlar.

siber tehdit
cyber threat

Bir kurumun veya sistemin zarar görmesi ile sonuçlanabilecek istenmeyen bir siber olayın potansiyel nedeni.

siber tehdit araçları
cyber threat tools

Siber saldırı kapsamında ağlara, bilgisayarlara ya da veri setlerine yönelik solucanlar, trojanlar, truva atları gibi tehditler.

siber uzay
cyber space

Doğrudan ya da dolaylı olarak internete, elektronik haberleşme ve bilgisayar ağlarına bağlı olan tüm sistem ve hizmetler.

simetrik kriptografik algoritma
symmetric cryptographic algorithm

Tek bir anahtar kullanan şifreleme algoritması. (Simetrik bir şifreleme anahtarı bilgisi hem şifrelemeye hem de şifre çözmeye izin verir. Simetrik bir doğrulama anahtarı bilgisi, mesaj doğrulama kodlarının oluşturulmasına ve doğrulanmasına izin verir.)

sinir ağları
neural networks

Biyolojik bir beynin sorunları çözme şeklini, esnek bir şekilde modelleyen geniş sinir birimleri ağına dayalı bilgi işlem kestirimi yaklaşımı.

sinyal fazı ve zamanlama

Signal Phase and Timing (SPaT)

Sinyalize kavşaklarda trafik sinyallerinin mevcut durumunu ve bu sinyallerin gelecekteki değişimlerini tanımlayan mesaj türü. SPaT mesajları, kavşaklarda hangi yönde yeşil, sarı veya kırmızı ışık olduğunu ve bu durumların ne kadar süreceğini içerir. Bu bilgiler, sürücüler, otonom araçlar ve yayalar için trafik akışını optimize etmek ve güvenliği artırmak amacıyla kullanılır.

sinyal grubu

signal group

Birbiri ile aynı senkronde çalışan sinyaller bütünü.

sinyal grup kontrolü, grup kontrolü

signal group control, group control

Kademeler yerine sinyal gruplarına göre sabit sıralı trafik sinyalinin esnek çalışması.

sinyal uyarısı

signal warning, traffic signal warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücülere ilerideki trafik sinyali bilgisinin verilmesi.

sinyalize kavşak

signalized intersection

Bir trafik sinyalinin yardımıyla geçiş hakkının döngüsel olarak bir hareket kombinasyonu ile çalıştığı kavşak.

sinyalize kavşaklarda ofset

traffic signal offset

Birbirleriyle koordineli çalışan sinyallerde belirli bir trafik akışı için yeşil ışıkların başlangıcı arasındaki ya da koordineli trafik sinyal sisteminde iki yakın kavşak kontrolörünün yerleşik saatlerinin sıfır noktaları arasındaki zaman farkı.

sistem bakımı

system maintenance

Eksiklikleri gidermek ve tesislerin beklenen ömrünü uzatmak için ulaşım altyapısı yatırımının koruması için alınan önlemler.

sistem değerlendirmesi

system evaluation

Bir sistemin performansının, etkisinin veya değerinin genellikle referans alınan bir duruma göre (kapsamlı ve detaylı olarak) belirlenmesi süreci.

sistem entegrasyon testi

system integration test

Sistem bileşenlerinin belirtildiği gibi birlikte çalıştığını doğrulamak için yapılan test.

sistem envanteri

system inventory

Bölgesel bir AUS mimarisi veya proje AUS mimarisindeki tüm AUS ile ilgili öğelerin listesi.

sistem mimarisi

system architecture

Bir sistemin bütününde, donanım ve yazılım ortamından bağımsız olarak birimler arası ilişkileri açıklayan kavramlar, kurallar bütünü.

sistem mühendisliği *systems engineering*

Başarılı sistemler geliştirmek için müşteri ihtiyaçlarının dikkate alındığı, proje geliştirme sürecine dahil edildiği, isterlerin dokümanite edildiği, sistem tasarım ve doğrulama süreçlerinin işletildiği, ilgili tüm disiplinlerin proje geliştirme süreçlerinde görev aldığı interdisipliner yaklaşım.

sistem özellikleri *system specification*

Bir sistemin ayrıntılı işlevsel ve teknik açıklaması.

sistem tasarımı *system design*

Bir sistemin bileşiminin belirleyici ve ayrıntılı açıklaması.

slot rezervasyonu *slot booking, slot reservations*

Yükleme ya da boşaltma işlemleri için gerekli zamanın, tesisin, alanın rezervasyonu.

sollayan araç uyarısı *overtaking vehicle warning*

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla bir aracı sollayan, sürüşü etkileyebilecek, diğer araçla ilgili yakındaki sürücülere bilgi verilmesi.

son kullanıcı *end user*

Bir ürün veya hizmetin, özellikle bir bilgisayar sisteminin, uygulamanın veya ağın (network) nihai kullanıcısı.

son mil, son etap *last mile*

İnsanların ve malların bir ulaşım merkezinden nihai varış noktasına taşınması.

sonlandırıcı *terminator*

Bir mimarinin sınırlarını tanımlayan AUS mimarisi ögesi.

sözleşme *contract*

Müşteri ile donanım veya yazılım geliştiricisi veya tedarikçisi arasında üzerinde anlaşmaya varılan konuların bulunduğu yasal, bağlayıcı belge.

sözleşmeli birlikte çalışabilirlik *contractual interoperability*

Operatörler arasındaki sözleşmeye dayalı bir anlaşmayla sağlanan birlikte çalışabilirlik.

spesifikasyon (ister) *specification*

AUS çözümlerinin uyumluluğunu, birlikte çalışabilirliğini ve sürekliliğini ele almak için işlevsel, teknik, organizasyonel veya hizmet hükümleri.

standart *standard*

Bir uygulamanın bazı işlevlerini veya özelliklerini tanımlayan ve yöneten belirteç.

statik rota bilgisi *static route information*

Rota boyunca yolların ve tesislerin uzun süreli özellikleri hakkında bilgi.

statik rota hesabı

static route computation

Önceden tanımlanmış kriterlere ve güzergâhlar boyunca yolların ve tesislerin uzun süreli özelliklerine göre ilgili rotaların hesaplanması.

statik rota optimizasyonu

static route optimisation

Önceden tanımlanmış kriterlere ve rotalar boyunca yolların ve tesislerin uzun süreli özelliklerine göre en uygun rotanın hesaplanması.

statik yolcu bilgisi

static passenger information

Tarifeli hizmetlerle ilgili yolcu bilgileri.

stratejik trafik yönetimi

strategic traffic management

Ulaşım ağlarında ortaya çıkacak olası durumların üstesinden gelmek için kapsamlı ve eşgüdümlü önlemlerin alınarak trafiğin etkin ve verimli yönetimi.

kentsel mobilite simülasyonu

Simulation of Urban Mobility (SUMO)

Karayolu araçları, toplu taşıma ve yayalar dahil olmak üzere intermodal trafik sistemlerinin modellenmesine izin veren; ağ aktarımı, rota hesaplamaları, görselleştirme ve emisyon hesaplaması gibi trafik benzetimlerinin oluşturulması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi için temel görevleri otomatikleştiren çok sayıda destekleyici araç içeren ücretsiz ve açık kaynaklı bir trafik benzetim paketi.

sürdürülebilir hareketlilik

sustainable mobility

Kaynakların etkin ve verimli kullanılması ile gelecek nesillerin hareketlilik ihtiyaçlarını gözeterek şimdiki neslin hareketlilik ihtiyaçlarının karşılanması.

sürdürülebilir kentsel lojistik planı

Sustainable Urban Logistics Plan (SULP)

Kent içi yük taşımacılığı operasyonlarının verimli, çevreci ve sürdürülebilir olmasını amaçlayan bütünsel planlama stratejisi.

Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı (SKUP), (SKHP)

Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)

Temiz çevre ve entegre ulaşım hedeflerine ulaşmak için paydaş katılımcılığını ön planda tutan sürdürülebilir hareketlilik ve ulaşım politikalarının geliştirildiği plan.

sürdürülebilir seyahat

sustainable travel

Seyahatin uzun vadede doğal ve kültürel çevrelere zarar vermeden sürdürülebilmesi.

sürdürülebilir ulaşım sistemi

sustainable transport system

Toplumun temel erişim ve kalkınma ihtiyaçlarının güvenli, insan ve ekosistem sağlığıyla tutarlı bir şekilde karşılanmasına izin veren ve birbirini takip eden nesiller arasında eşitliği teşvik eden ulaşım sistemi.

sürdürülebilir ve akıllı hareketlilik stratejisi

Sustainable and Smart Mobility Strategy (SSMS)

Avrupa Yeşil Anlaşması kapsamında AB'nin ulaştırma sektörünün temiz, dijital ve modern bir ekonomiye uygun olmasını sağlamak için benimsediği strateji.

sürdürülebilirlik sustainability

Geleceğin ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden günümüzün ihtiyaçlarının karşılanması.

süre bazlı ücretlendirme time-based pricing

Ücretin belirli bir bölgede geçirilen süreye bağlı olduğu yerlerde yol kullanımının ücretlendirilmesi.

sürekli geçiş ücreti planı continuous toll scheme

Ücretin mesafe, zaman vb. gibi sürekli ölçülen parametrelerin birikimine dayalı olarak hesaplandığı ücret şeması.

sürücü davranışı gözlemeleme driver behaviour monitoring

Araç içi donanım kullanılarak; sürücü davranışlarının gözlenip değerlendirilmesi ve sürücünün normal davranışlarından sapmaların ayrıntılı incelenmesi.

sürücü değişim noktası relief point

Güzergâh içinde sürücü değişiminin yapılabileceği yer.

sürücü destek sistemleri driver assistance systems

Sürücüye çeşitli donanım ve yazılımlar yardımı ile şerit takibi, park etme, adaptif hız sabitleme gibi çeşitli konularda yardımcı olan sistemler.

sürücü durum izleme driver status monitoring

Araç üstü donanım kullanılarak sürücü davranışlarının ve mevcut psikolojik durumunun gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi.

sürücü durum kaydı driver status recording

Araç üstü donanım kullanılarak kaza veya performans analiziyle ilgili sürücü verilerinin kaydedilmesi.

sürücü izleme driver monitoring

Araç üstü donanım kullanılarak (sürücü profilini çıkarmak için) sürücünün sürüş hareketleri ve reaksiyonlarının takip edilmesi ve değerlendirilmesi.

sürücü özel dersi driver tutoring

Sürücüye trafik kuralları, düzenlemeler, eko sürüş vb. ile uyumluluk konusunda geri bildirim ve tavsiye sağlanması.

sürücü profili oluşturulması

driver profiling, creation of driver profile

Belirli bir süre boyunca sürücünün davranış özelliklerinin gözlenmesi, kayıt edilmesi ve incelenmesi.

sürücü programlaması

driver scheduling

Sürücü görevlerinin araç zamanlamasına işlenmesi.

sürücü yardımı ve araç kontrolü

driver assistance and vehicle control

Yol bulmayı, hareketi ve araç yönetimini geliştirme amacıyla sürücüye sağlanan araç içi sürücü yardımı.

sürücü yönetimi

driver management

Sürücü eğitimi ve sürücü planlamasındaki kısa vadeli değişiklikler dahil olmak üzere sürücülerin programlara ve kurallara uyumunu kontrol etme ve izleme.

sürücüsüz araç

driverless vehicle, self-driving vehicle (SAE level 5)

Uygun donanımla donatılmış yollarda otomatik kontrol altında yönetilen araç.

sürünme hızı

crawl speed

Bir aracın trafikte ya da yolda giderken zorlukla ilerlemesini sürdürebildiği hız.

sürüş destek sistemleri

Driving Assistance Systems (DAS)

Hız ve direksiyonu kontrol eden 2. seviye sürücüsüz araçlarda yer alan sistemler.

sürüş destekli otonom sürüş (seviye 1)

driver assistance (level 1)

Aracın belli başlı fonksiyonlarda sürücüye sürücü asistanı yazılımı aracılığıyla yardımcı olduğu ancak hızlanma, frenleme ve çevre kontrolünün tamamen sürücü denetiminde gerçekleştiği otonom sürüş.

sürüş saati takibi

driving hour monitoring

Sürücülerin sürüş, çalışma ve dinlenme zamanlarının ilgili düzenlemelere uyumunun izlenmesi.

sürüş süresi

driving time

Bir aracın belirli iki nokta arasında geçirdiği zaman.

sürüş süresi gözlemlenmesi

driving time monitoring

Sürüş, çalışma ve dinlenme saatleri hakkındaki düzenlemelere sürücünün uyumunun gözlemlenmesi.

SWOT analizi

SWOT analysis

Bir projede ya da bir ticari girişimde içinde bulunduğu kurumun, sürecin veya durumun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemekte ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamak için kullanılan yöntemin adı.

Ş

şarj ağı

charging network

Elektrikli araçlara birden çok şarj istasyonunda şarj hizmeti sağlamak için oluşturulan ve şarj ağı işletmecisi tarafından yönetilen sistem.

şarj ağı işletmecisi

e-mobility service provider

Elektrikli araç sahiplerine, şarj ağına erişim açarak, şarj hizmeti sağlayan ve şarj işlemleriyle ilgili araç sahiplerinden ödeme toplayan, işletmesini gerçekleştiren ticari oluşum.

şarj cihazı kaygısı

charger anxiety

Şarj istasyonunun dolu olduğundan, arızalı olduğundan veya fişin araca uymadığından korkma.

şarj edilebilir araç

Plug-In Vehicle (PiV)

Hibrit ya da elektrikli araçlar dahil olmak üzere prizli herhangi bir araç için kullanılan genel bir terim.

şarj edilebilir hibrit elektrikli araç

Plug-In Hybrid Electric Vehicle (Phev)

Hareket etmek için hem içten yanmalı motora hem de dışardan şarj edilebilen elektrik motoruna sahip araç.

şarj edilemeyen elektrikli hibrit araç

Non-Plug-In Hybrid Electric Vehicle (NPHEV)

Elektrikli motor için pilin yalnızca sürüş yoluyla şarj edilebildiği hibrit araç.

şarj hizmeti

charging service

Elektrikli araçların akü, pil, kondansatör ve benzeri enerji depolayan ekipmanlarını şarj etmek üzere ticari amaçla ve bedeli mukabilinde gerçekleştirilen kablolu veya kablosuz enerji aktarımı.

şarj istasyonu

electric vehicle charging station, charging station, EV charging station

Bir veya birden fazla şarj ünitesinden oluşan, uzaktan veya yerinde yönetilebilen, kablolu veya kablosuz elektrik enerjisi aktarımı yapabilen, elektrikli araçların enerji ihtiyaçlarını karşılamak için konutlara veya çeşitli alanlara kurulan sistem.

şarj istasyonu işletmecisi

Charge Point Operator (CPO)

Şarj istasyonlarını yerinde operasyonel (servis-bakım) olarak işleten ve üçüncü taraflara bu şarj istasyonlarına erişim sağlayan, donanımları kendi satın alabilen ya da sadece işletme hizmeti verebilen şarj noktası işletmecisi.

şarj ünitesi

charging unit

Elektrikli ve şarj edilebilir hibrit elektrikli araçların şarj edilmesi için elektrik enerjisini kablolu veya kablosuz olarak aktarabilen fiziksel olarak bölünmez bir altyapı elemanı.

şartlı otonom sürüş (seviye 3)

conditional driving automation (level 3), conditional automated driving, conditional automation

Araçların bulunduğu konumların araç haberleşmesinde cm seviyesinde paylaşılarak, çevresel kontrole ilişkin girdilerin araçla veri olarak paylaşıldığı, hızlanma frenleme ve araçlar arası mesafelerin araç tarafından gerçekleştirildiği, kritik işlemlerde ise sürücünün devreye girdiği otonom sürüş.

şartlı yol

red route

Toplu taşıma da dâhil olmak üzere trafik akışının iyileştirilmesi için çeşitli önlemlerin alındığı anayol veya caddeler.

şebeke bilişimi

grid computing

Ortak görevleri yerine getirmek için birlikte çalışmak üzere, genellikle coğrafi olarak dağıtılmış ancak ağlarla birbirine bağlı birden çok bilgisayardan yararlanma uygulaması.

şebeke dilimleme

network slicing

Operatörler tarafından hem ana taşıyıcı hem de çekirdek olmak üzere, mobil operatörün ağının sabit kısmı boyunca hava arayüzünün arkasındaki çoklu sanal ağları (veya daha olasılıkla, çoklu hava arayüzlerini) desteklemek için kullanılacak bir mekanizma.

şebekeden araca

Grid to Vehicle (G2V)

Elektrikli araçların bataryalarının şebekeden şarj edilmesi.

şerit birleşim yardımı

lane merge assistance

Sürücüye güvenli bir şerit birleştirme gerçekleştirmek için sağlanan kılavuzluk.

şerit değiştirme uyarısı

Lane Change Warning (LCW)

Sürücünün şerit değiştirmeye çalışırken kör noktadaki diğer araçları veya engelleri tespit ederek uyarılmasını sağlayan bir sistemdir. Şerit değişimi sırasında olası çarpışma risklerini belirler ve sürücüyü sesli, görsel veya titreşimli uyarılarla bilgilendirir.

şerit değiştirme yardımı *lane change assistance*

Sürücüyü güvenli şerit değişimi gerçekleştirmek için sağlanan kılavuzluk.

şerit kontrol sistemi *lane control system*

Öncelikli olarak trafik kazalarının etkin bir biçimde yönetimi için şeritleri kapatmak ve çalışma (bakım-onarım) alanlarının güvenliğini arttırmak amacıyla kullanılan tepe sinyalleri. (Bu işaretlerde yolun kapalı olduğunu gösteren bir kırmızı çarpı işareti, şeridin ileride kapalı olduğunu belirten sarı veya yeşil çarpaz ok ve şeridin açık olduğunu belirten aşağı yönde yeşil bir ok kullanılmaktadır.)

şerit kontrolü *lane control*

Şerit yönetimi için sürüş yönünün değiştirilmesi, şeridin kapatılması ya da şerit hız kontrolü gibi önlemlerin uygulanması.

şerit kullanım kısıtlaması *lane use restriction*

Belirli ulaşım türlerine belli şeritlerin ayrılması.

şerit sinyali *lane signal*

Belli bir şeritteki trafiği yönetmek için kullanılan sinyaller.

şerit uyarı sistemi *lane warning system*

Trafikteki araçların buldukları şeridin dışına tehlikeli bir biçimde çıktığını tespit eden ve sürücüyü ikaz eden sistem.

şerit yönetimi *lane management*

Yollarda bulunan şeritlerin belirli grup araçlara ayrılması, dönemsel olarak bunun değiştirilmesiyle ilgili düzenlemeler.

şeritte tutma, yanal kontrol *lane keeping, lateral control*

Aracın kendi şeridinde gitmesini sağlamak amacıyla enine hareketinin değişken olarak yönetilmesi.

şeritten ayrılma uyarısı *lane departure warning*

Araç istemsiz şekilde şerit değiştirdiğinde ya da şeritten çıktığında, sürücüyü araç içi yerleşik donanım vasıtasıyla yapılan bilgilendirme.

şiddetli sıkışıklık *severe congestion*

Trafik talebinin kapasiteyi aştığı durum.

şifre çözme
decrypt

Okunamayan, şifrelenmiş verileri bir şifre çözme algoritması ve bir anahtar kullanarak okunabilir, şifresi çözülmüş verilere dönüştürme.

şifre çözme algoritması
decryption algorithm

Şifreli metni girdi ve bir anahtar olarak alan ve (doğru anahtar sağlanmışsa) orijinal düz metni üreten bir algoritma.

şifreleme
encrypt

Okunabilir verileri, bir şifreleme algoritması ve bir anahtar kullanarak okunamayan, şifrelenmiş verilere dönüştürme işlemi.

şifreleme algoritması
encryption algorithm

Girdilerini düz metin ve bir anahtar olarak alan ve şifreli metin üretme algoritması.

şifreleme sertifikası kuruluşu
key certification authority

Açık anahtar sertifikaları oluşturmak ve atamak için bir veya daha fazla kullanıcının güvendiği yetkili onay merci.

şifreleme yönetimi
key management

Şifreleme anahtarlarının oluşturulması, dağıtımı, depolanması, uygulanması ve iptali.

şok dalgası
shockwave

Trafikte bir noktada meydana gelen bir tıkanmanın trafiğin geliş yönünde yayılarak yavaşlamalara, dur-kalklara neden olması.

şok dalgası hızı
shockwave speed

Şok dalgasının geri ya da ileri yönde ilerleme hızı.

şok dalgası sönümleme
Shock Wave Damping (SWD)

Yoğun trafik koşullarında optimum hız önerileri sunarak ve bunları İnsan Makine Arayüzü (HMI) aracılığıyla bir araçta görüntüleyerek trafik akışını düzeltmeyi amaçlayan kooperatif akıllı ulaşım (K-AUS) hizmeti.

T

tahliye güzergâhı aydınlatması *evacuation route lighting*

Tünel içerisinde yayalara kılavuzluk eden ve acil çıkış yolunu gösteren aydınlatma.

tahmin edilen bilgi *predicted information*

Tahmin edilen koşulların bilgisi.

tahmini yolcu sayısı *passenger load estimation*

Bir araçtaki tahmini yolcu sayısı.

tahsilat acentesi *collection agent, collecting agent*

Ödeme araçlarını kullanıcıya satmaktan (yeniden yüklemek ve teslim etmek dahil) ve düzenleyen kuruluş adına ödemeyi tahsil etmekten sorumlu kuruluş.

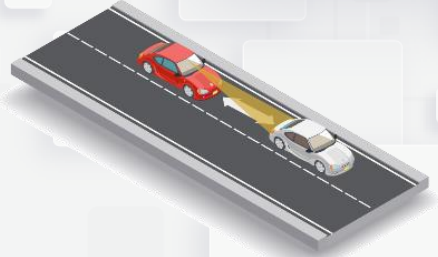
tahsis edilmiş kısa mesafeli haberleşme *Dedicated Short Range Communication (DSRC)*

Ulaşım araçları için tasarlanmış, araçların birbiriyle, diğer yol kullanıcılarıyla (yayalar, bisikletliler, vb.) ve yol kenarındaki cihazlarla çift yönlü haberleşmesini sağlayan kısa veya orta mesafeli kablosuz haberleşme kanalı.

takip mesafesi

following distance

Aynı şeritte seyahat eden iki aracın arasındaki mesafe.

takip mesafesi uyarısı

following distance warning

Bir aracın önündeki araçla arasındaki mesafenin (takip uzaklığının) çok az olduğu bilgisi.

takip süresi, kuyruktan çıkan taşıt aralığı

follow-up time, queue discharge headway

Çok yoğun bir trafikte birbirlerini takip eden araçların daha az yoğun bir trafik akımına geçtiklerinde ya da kuyruktan çıkarken aralarındaki açıklık süresi.

takip zaman aralığı uyarısı

following time gap warning

Aracın önündeki araçla arasındaki zaman cinsinden takip uzaklığının çok kısa olabileceği bilgisi.

takograf

tachograph

Yasal sınırlara uymak için hız, zaman ve diğer ilgili verileri belirli bir araç ve sürücüler için kaydeden cihaz.

talebe dayalı otonom hareketlilik

Autonomous (Automated) Mobility on Demand (AMoD)

Hem ürün hem de hizmet anlamına gelir. Hizmet olarak AMoD, kullanıcılara, sürücüsüz araçlarla isteğe bağlı bir hareketlilik hizmeti sunulması. Ürün olarak AMoD, yolculara araç atayan ve araçlara genellikle ihtiyaç duyulan yerlere göre atanmamış boş araçlar için en iyi rotaları hesaplayan merkezi operatörlü bir sistem.

talebe dayalı servisler

on-demand services

Çoğunlukla merkezden göndermeye dayalı bir sistem kullanılarak, toplu taşıma hizmetlerinin yolcuların bireysel gereksinimlerini (biniş ve varış yeri, günün saati vb.) karşılayacak şekilde sağlandığı servisler.

talebe duyarlı toplu taşıma

demand responsive public transport, dial-a-ride, dial-a-bus, on demand service

Önceden belirlenmiş saatlerde toplu taşıma kullanımı yerine, toplu taşımaya ihtiyaç duyulduğu anda talep üzerine yönlendirilen, yakın mesafede aynı ihtiyaçla talepte bulunan kişileri birleştiren ulaşım yöntemi.

talebe duyarlı ulaşım

demand responsive transport

Araçların sabit bir rota veya zaman çizelgesi kullanmak yerine belirli ulaşım talebine göre rotalarını değiştirdiği, kullanıcı gruplarının talepleri dikkate alınarak ihtiyaca göre uyarlanan esnek, paylaşımlı bir ulaşım biçimi.

talep

demand

Bir modu veya tesisi kullanmak isteyen kişi veya araç sayısı.

talep akım oranı

demand flow rate

Araçların veya kişilerin hizmet talep ettikleri yolun belli bir kesitinden belirli bir zaman aralığında geçen araç veya kişi sayısının zamana oranı.

talep sınırlama

demand restraint

Talebin yüksek olduğu bölgelerde trafik sıkışıklığını azaltmak veya türel dağılımı düzenlemek için alınan önlemler.

talep toplama

demand compilation

Yolcu taleplerinin alınması ve bunların sürüş emirlerine dönüştürülmesi.

talep üzerine hareketlilik

Mobility on Demand (MoD)

Ulaşım modlarının maliyet, seyahat süresi, bekleme süresi, bağlantı sayısı, ulaşım kolaylığı ve diğer özellikler açısından ayırt edilebilen ekonomik değerlere sahip bir meta olduğu ilkesine dayanan bir kavram.

talep-kapasite oranı

demand-capacity ratio

Bir yoldan geçmek isteyen taşıt sayısının o yolun kapasitesine oranı.

tam elektrikli araç

Pure Electric Vehicle (PEV)

Tek tahrik kaynağı olarak bir veya daha fazla elektrik motorlu elektrikli araç.

tam otonom sürüş (seviye 5)

full driving automation (level 5)

Sürüşte insan dikkatinin gerekmediği, dinamik sürüş görevinin ortadan kalkarak tamamen araca devredildiği, araçlarda direksiyon / hızlanma / fren pedalının olmadığı, sürüş görevlerinin tamamen araç tarafından gerçekleştirildiği en yüksek seviye otonomluk.

Tam Trafik Uyarımlı sinyal kontrolü (TTU)

signal control with full traffic warning

Trafik talebi ile bütün sinyal gruplarının harekete geçirildiği trafik sinyal kontrolü.

tam trafik uyarımlı sinyalizasyon kavşak

signalized intersection with full traffic warning

Tüm yaklaşım kollarında araçlar ve yayalar için algılayıcılar bulunan, sinyal fazlarının sıra ve sürelerinin, uyarı alınan yaklaşım kollarındaki trafik yoğunluklarına göre otomatik olarak değiştirildiği sinyalizasyon kontrol sistemi bulunan kavşak.

tamamen elektrikli menzil

All-Electric Range (AER)

Sadece elektrikli bataryasından güç kullanan ve sürüş sırasında herhangi bir şarj olmaksızın bir araç için sürüş menzili.

tarife planı

tariff scheme

Geçiş ücreti alınacak bir araç için ödenmesi gereken ücreti belirleyen kurallar seti.

tarife sınıfı

tariff class

Ücretli sistemde benzer şekilde işlem gören araç türleri seti.

tasarım gereği gizlilik

privacy by design

Tüm mühendislik süreci boyunca gizlilik hususlarını dikkate alan sistem mühendisliği yaklaşımı.

tasarım hızı

design speed

Minimum yol unsurlarını (örneğin yarıçap) tanımlamak için tasarım amaçları için seçilen hız.

taşıma belgesi kullanımı

transport document handling

Taşıma emirleri, gümrük beyannameleri, tehlikeli mal beyanları ve sevkiyat bildirimleri gibi taşıma belgelerinin hazırlanması ve kullanımı.

taşıma modu bilgisi

transport mode information

Mevcut ulaşım modları, kullanıma hazır ulaşım modları, hareket programı, rotalar ve tarifeler hakkında sunulan bilgiler.

taşıma modu seçimi

transport mode selection

Belirli bir gönderi için ulaşım modunun seçilmesi.

taşınabilir (mobil) cihaz

mobile device, nomadic device, portable device, movable device

Haberleşme ve iletişim için kullanılan taşınabilir cihaz.

taşınabilir işaret

portable sign, movable sign

Bir yerden başka bir yere kolayca taşıyabilmek için tasarlanmış işaret.

taşıt aralığı

time headway, headway

Birbirlerini takip eden iki aracın bir noktadan geçişi sırasında, araçların aynı noktaları düşünülerek aralarında oluşan zaman farkı.

taşıt mesafe aralığı

distance headway, spacing, space headway

Birbirlerini takip eden iki aracın aynı noktaları düşünülerek aralarında oluşan mesafe.

taşıt yolu

roadway

Otoyolun, araç kullanımına yönelik kısmı.

taşmış kuyruk

overflow queue

Trafik sinyalinde, yeşilin sonunda kuyruкта kalan araçlar.

tedarik kontrolü

supply control

Mevcut seyahat tesislerinin performansını değiştirerek veya alternatif seyahat olanakları sağlayarak trafiği etkilemek için alınan önlemler.

tedarik zinciri

supply chain

Bir ürünün veya hizmetin tedarikçiden kullanıcıya ulaşmasıyla ilgili kuruluşlar, kişiler, teknoloji, faaliyetler, bilgiler ve kaynakların bütününe kapsayan sistem.

tedarik zinciri yönetimi

Supply Chain Management (SCM)

Bir tedarik zincirinin baştan sona planlanması, koordinasyonu ve optimizasyonu.

tehdit

threat

İstenmeyen bir bilgi güvenliği olayının zararları sonuçlanabilecek olası nedeni.

tehdit analizi

threat analysis

Tehditlerin sistematik tespiti ve değerlendirilmesi.

tehdit unsuru

threat agent

Bir varlık üzerinde olumsuz hareket etme niyeti olan varlık.

tehlike (1)

danger

Zarar verebilecek bir malzeme veya sürecin özellikleri.

tehlike (2)

hazard

Doğası ve gücünden dolayı, insan hayatına ve sağlığına, mal ve mülklerine veya çevreye zarar verebilecek tehdit unsuru.

tehlike uyarısı
hazard warning

Bir karayolu ağının bir bölgesinde saptanan ya da olabileceği düşünülen tehlike hakkında sürücülere bilgilendirme.

tehlikeli bölge uyarısı
hazardous location warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye yol boyunca olaylar, kalıcı veya geçici tehlikeler nedeniyle olası risk bilgisinin verilmesi.

tehlikeli konum bildirimleri
Hazardous Location Notifications (HLN)

Kullanıcıları potansiyel olarak tehlikeli durumlar veya yoldaki olaylar hakkında uyarıcı bildirimler.

tehlikeli madde
dangerous (hazardous) materials

Yapıları itibarıyla tehlikeli ve tehlike riski bulunan maddeler.

tehlikeli madde emniyet danışmanı
dangerous materials safety advisor

Tehlikeli maddelerin taşınması, ambalajlanması, yüklenmesi, doldurulması ve boşaltılması işlemlerinde risklerin azaltılması konusunda işletmelere yardımcı olan kişi.

tehlikeli madde güzergâh planlama
dangerous (hazardous) materials route planning

Mallarla ilgili herhangi bir kısıtlamayı dikkate alarak tehlikeli mallar için bir rota planının hazırlanması ve gerekirse sorumlu makamlardan izin alınması.

tehlikeli madde izleme
dangerous (hazardous) materials monitoring

Tehlikeli veya tehlike riski olan malların taşınmasıyla ilgili tüm verilerin toplanması.

tehlikeli madde operasyonu
dangerous (Hazardous) Materials Operation

Tehlikeli veya tehlike riski olan malların uygun kullanımı ve taşınması ile ilgili, bilgi akışı dâhil olmak üzere, nakliyeciyi ve sürücüyü faaliyetleri.

tehlikeli madde özellik bilgisi
dangerous (hazardous) materials characteristics information

Tehlikeli veya tehlike riski olan malların yapısı ve taşıma yöntemleri hakkında bilgi.

tehlikeli mal

dangerous (hazardous) goods

Yapıları itibariyle tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan mallar.

tehlikeli mal güzergâh planlama

dangerous (hazardous) goods route planning, hazardous materials route planning

Yapıları itibariyle tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan mallara ilişkin bütün kısıtlamalar dikkate alınarak ve gerektiğinde yetkili makamlardan izin alınarak, bu mallar ile ilgili bir güzergâh planının hazırlanması.

tehlikeli mal izleme

dangerous (hazardous) goods monitoring

Yapıları itibariyle tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan malların taşınmasıyla ilgili tüm verilerin toplanması.

tehlikeli mal operasyonu

dangerous (hazardous) goods operation

Yapıları itibariyle tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan malların uygun kullanımı ve taşınması ile ilgili, bilgi akışı dâhil olmak üzere, nakliyecisi ve sürücüsü faaliyetleri.

tehlikeli mal özellik bilgisi

dangerous (hazardous) goods characteristics information

Yapıları itibariyle tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan malların yapısı ve taşıma süreçleri hakkında bilgi.

tehlikeli mal yönetimi

dangerous (hazardous) goods management

Yapıları itibariyle tehlikeli olan veya tehlike riski taşıyan malların taşınmasını yönetme ve denetleme faaliyetleri.

tek kart ödeme sistemi

single card payment system

Ulaşım hatlarında ulaşım modu ve lokasyon bağımsız olacak şekilde tek kart ile para yükleme ve ödeme çözümlerinin toplanmasına olanak sağlayan sistem.

tek noktaya yayın

unicast

Benzersiz bir adresle tanımlanan tek bir ağ hedefine bir iletinin gönderilmesi.

tek şeritli ödeme istasyonu

single lane payment station

Şeritlerin fiziksel olarak ayrıldığı ödeme istasyonu.

teknik birlikte çalışabilirlik
technical interoperability

Farklı ekipman setlerinin birlikte çalışabilme yeteneği, koordineli yürütme veya kaynakların paylaşılması.

teknik entegrasyon
technical integration

Teknolojilerin, yazılımların, sistemlerin birbirleriyle uyumlu, birbirlerine bağlı ve anlaşılır bir halde otomatik olarak haberleşmesi, veri alışverişi yapabilmesi için iletişim halinde olan tüm sistemlerin bütünlük bir yapı olacak şekilde düzenlenmesi ve entegre edilmesi.

teknik komite
Technical Committee (TN-in Context Of CEN)

Serbest ticareti, çalışanların ve tüketicilerin güvenliğini desteklemek, çevrenin korunmasını, birlikte çalışabilirliği sağlamak, Ar-Ge projelerinin hayata geçirilmesine katkı sağlamak, Avrupa Birliği kamu alımları bağlamında bütünlük ve hesap verebilirlik konusunda bir Avrupa standardı tanımlamak amacıyla oluşturulan teknik komite.

tekrarlamayan sıkışıklık
non-recurrent congestion

Bir trafik olayı gibi nedenlerden dolayı meydana gelen beklenmeyen sıkışıklık, tıkanıklık.

tekrarlayan sıkışıklık
recurrent congestion

Aşırı yoğunluk gibi nedenlerden dolayı sık sık meydana gelen beklenen sıkışıklık, tıkanıklık.

telematik sistemler
telematics systems

Telekomünikasyon cihazlarından uzak nesnelere bir ağ üzerinden bilgi iletmek, depolamak ve bilgi almak için gerçek zamanlı izleme ve veri aktarma teknolojileri ile iletişim ve bilgi teknolojilerini entegre kullanan sistem.

telemetri sistemi
telemetry system

Uzaktan kablo veya kablosuz olarak izlenen veya kontrol edilen tesis ya da sistem.

temassız ödeme
contactless payment

Temas olmadan yapılan ödeme işlemi.

temel araç platformu, araç elektroniği platformu

basic vehicle platform, vehicle electronic platform

Gömülü bilgisayar, elektronik devreleri, yazılımı içeren, özellikle sürücü destek sistemleri, ses veya ses sistemi için bir arayüz görevi gören, tüm araç içi elektronik sistemlerin bağlı olduğu platform.

temel güvenlik mesajı

Basic Safety Message (BSM)

Araçtan araca ve araçtan altyapıya iletişimde, trafik güvenliğini artırmak için kullanılan, aracın hızı, konumu, yönü ve hızlanması gibi kritik bilgileri sürekli olarak ileten kısa veri paketidir. BSM, çarpışma önleme ve trafik yönetimi gibi güvenlik uygulamaları için temel bilgi sağlar.

terminal operatörü

terminal operator

Bir terminalin lojistik hizmetlerinden ve işletilmesinden sorumlu kişi ya da kuruluş.

terminoloji

terminology

Bir bilim, bir sanat, bir meslek ya da bir teknik dalına özgü terimlerin tümü.

ters yönde sürüş uyarısı

Wrong Way Driving Warning (WWD)

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla ters yönde ilerleyen araç hakkında yakındaki sürücülere bilgi verilmesi.

tersine çevrilebilir şerit kontrolü

reversible lane control, tidal flow control

Belli şeritlerde trafik akım yönünün tersine çevrilmesi ve yönetimi için önlemlerin uygulanması.

tersine lojistik, iade lojistiği

reverse logistics, return logistics

Ürünlerin ve malzemelerin yeniden kullanımı ve iadesi ile ilgili lojistik hizmetler.

tespit noktası

detection point

Harici algılayıcı veya araç içi yerleşik konum belirleyicilerle aracın tespit edildiği yer.

test yolu

test bed

Otonom ve bağlantılı hareketlilik testlerinin gerçek yol şartlarında gerçekleştirilmesi için sağlanan test yolu.

ticari araç işletimi

vehicle operation (commercial vehicle operation)

Nakliye araçlarında bulunan konum belirleme gibi çeşitli sensörler ile toplanan verilerin ilgili operasyon merkezine iletilmesi ve bu bilgiler ışığında operasyonların yönetilmesi.

toplam olay süresi

total incident time

Bir olayın meydana gelmesinden artık trafiğin olayın sonuçlarından etkilenmemesine kadar geçen toplam süre.

toplu taşıma

public transport

Bir şehir halkının ulaşım gereksiniminin, çok sayıda insan taşımaya elverişli büyük taşıma araçlarıyla karşılanmasını sağlayan ulaşım sistemi.

toplu taşıma ağı

public transport network

Toplu taşıma araçlarının dolaşımında olduğu güzergâhlar.

toplu taşıma ağı tasarımı

public transport network design

Toplu taşıma rotalarının yapısının yanı sıra ulaşım modlarının, terminallerin, durakların ve yol uyarlamalarının tanımlanması.

toplu taşıma bakım yönetimi

public transport maintenance management, transit maintenance management

Toplu taşıma araçlarını ve tesislerini kullanıma hazır ve uygun durumda tutmak için gerekli faaliyetlerin yönetimi.

toplu taşıma bilgileri

public transport information

Toplu taşıma ağları, ücretler, zaman çizelgeleri, transfer noktaları, park ve sürüş tesisleri vb. hakkında bilgiler.

toplu taşıma çağrı merkezi

public transport call centre

Toplu taşıma bilgileri, talebe duyarlı toplu taşıma vb. için hizmet veren çağrı merkezi.

toplu taşıma GPS sistemi

public transport GPS system

Toplu Taşıma araçlarına, araçların konumunun tespiti amacıyla yerleştirilen GPS sistemi.

toplu taşıma güvenliği

public transport security, transit security

Güvenliği sağlamak amacıyla otobüslerin, trenlerin, terminallerin ve diğer yolcu alanlarının gözlenmesi ve gerekli eylemlerin uygulanması.

toplu taşıma güzergâhı, otobüs güzergâhı

public transport route, bus route

Bir otobüsün ya da toplu taşıma aracının takip ettiği ayrılmış yol bölümü.

toplu taşıma hattı

public transport line

Belirli bir otobüs ya da diğer hizmetin takip ettiği ardışık yol kesimlerinin bütünü.

toplu taşıma hizmeti planlama

public transport service planning, transit service planning

Hizmetlerin sıklığı ve tipi, aracın türü gibi parametreler ile hizmet kalitesinin tanımlanması.

toplu taşıma işlemleri kontrolü

public transport operations control, transit operations control

Araç izleme ve planlanan hizmet düzeyine dayalı düzeltici eylemlerin uygulanması.

toplu taşıma işlemleri yönetimi

public transport operations management, transit operations management

Programların, sürücülerin ve araçların atanmasının yanı sıra depoların, terminal trafiğinin, araçların, sistemlerin ve personelin yönetimi dahil toplu taşıma hizmetlerini kontrol eden faaliyetler.

toplu taşıma kamera sistemi

public transport camera system

Araç içindeki yolcuların güvenliğini sağlamak amacıyla toplu taşıma araçlarına yerleştirilen kamera sistemi.

toplu taşıma önceliği

public transport priority, bus priority

Trafik sinyallerinde toplu taşıma araçlarına sağlanan öncelik.

toplu taşıma planlaması

public transport planning, transit planning

Toplu taşıma hizmetlerinin orta ve uzun vadeli planlanması.

toplu taşıma şeridi

bus lane, public transport lane

Sürekli olarak veya belirli zamanlarda toplu taşıma araçlarına (veya mümkün olduğu durumlarda diğer araç sınıflarına) ayrılan yol şeridi.

toplu taşıma yönetimi

public transport management, transit management

Güzergâhların, hareket programlarının, tarifelerin, ödeme sistemlerinin, filoların, terminallerin, depoların, yolcu bilgilerinin planlanmasını içeren toplu taşımanın yönetimi.

toplu taşımada gecikme

public transport delay

Zaman çizelgesine göre hareket eden aracın çizelgenin gerisinde kaldığı süre.

topluluk etki değerlendirmesi

Community Impact Assessment (CIA)

Bir ulaştırma eyleminin bir topluluk ve onun yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini değerlendirme süreci. (Ana vurgu alanları sosyal, ekonomik, arazi kullanımı, estetik, yer değiştirme ve yerinden etme ve sivil haklar.)

toplum 5.0 (dijital toplum)
society 5.0

Dijitalleşme ve yapay zekânın toplumsal yaşamdaki etkilerinin her yönüyle değerlendirildiği, insanların makine ve robotlarla ilişkisinin en verimli biçimde sağlandığı, büyüme ve kalkınmayı amaçlayan bir toplum modeli.

trafik akışı, trafik hacmi
traffic flow, traffic volume

Belirli bir süre boyunca bir kesitten geçen araçların veya kişilerin sayısı.

trafik analizi
traffic analysis

Trafikteki araç akışının, saat dilimlerine göre yaşanan yoğunluğun gerçek zamanlı verilerle analiz edilmesi.

Trafik Ayrım Düzeni (TAD)
Traffic Separation Scheme (TSS)

Trafik şeritleri ve geçiş noktalarıyla düzenlenmiş rotalama düzenlemeleri.

trafik bilgisi
traffic information

Mevcut veya tahmin edilen trafik koşulları hakkında bilgi.

trafik dedektörü
traffic detector

Nesnelerin varlığını veya geçişini gösteren algılayıcı.

trafik denetlemesi
traffic enforcement

Trafik kurallarına uyulmasının sağlanması için yaptırım yetkisine sahip otoritelerce önleyici tedbirlerin alınması veya trafik ihlallerinin meydana geldiği durumlarda ihlalin tespit edilmesi ve buna ilişkin yaptırımı içeren faaliyetler bütünü.

trafik durumu
traffic status

Trafik akışı, araç türlerinin dağılımı, yönlü dağıtım ve sürücü davranışı dahil olmak üzere belirli bir bölgedeki ilgili trafik özelliklerinin durumu.

trafik durumu bilgisi
traffic status information

Güncel trafik koşulları ile ilgili sunulan bilgiler.

trafik durumu uyarısı
traffic alert

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü kaza ya da sıkışıklık gibi trafik koşullarındaki geçici değişim nedeniyle olası risk bilgisinin verilmesi.

trafik düzenlemelerini gözlemeleme

traffic regulations monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak yol çizgileri, yol, levha işaretleri ve trafik ışıkları gibi düzenleyici bilgilerin gözlenmesi ve yorumlanması.

trafik gözlemeleme

traffic monitoring, traffic surveillance

Mevcut trafik koşullarına ilişkin veri toplama ve durum değerlendirmesi.

trafik gürültü yönetimi

traffic noise management

Trafik gürültüsünü azaltmak için alınan, ses duvarları inşa etmek, yol yüzeyini uygun malzemeyle kaplama gibi önlemlerin alınması.

trafik ışığı önceliklendirme

traffic light prioritization

Acil durum taşıtları ve halk otobüslerinin akıllı trafik önceliklendirme sistemi ile gidecekleri yere tam zamanında, gecikmeden ulaşabilmesinin sağlanması için trafik ışıklarının kullanılması. (Sistem bunu öncelikli taşıtlar için trafik ışıklarının sürekli yeşil kalmasını sağlayarak yapar. Aynı zamanda trafiği düzenleyerek karbondioksit salımını da azaltılmış olur).

trafik için açık haberleşme arayüzü

Open Communication Interface for Traffic (OCIT)

Trafik yönetim sistemleri ve cihazları arasında açık ve standart bir iletişim protokolü sağlayan bir arayüz. Farklı üreticilerin trafik kontrol cihazlarının ve sistemlerinin birlikte çalışabilirliğini sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Bu sayede, trafik ışıkları, sensörler ve diğer trafik yönetim bileşenleri arasında veri alışverişi daha kolay ve uyumlu hale gelir.

trafik ihlali

traffic violation

Trafik yasalarına, yönetmeliklerine veya kurallarına aykırı hareket etme.

trafik işaretlerini gözlemeleme

traffic signs monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak yol işaretlerinin gözlenmesi ve yorumlanması.

trafik izleme sistemi

traffic monitoring system

Trafik akışının anlık olarak izlenmesi ile yaşanan yoğunluğun tespit edilmesini sağlayan sistem.

trafik kaynaklı gecikme

traffic delay

Gecikmenin taşıtlar veya insanlar arasındaki etkileşimden kaynaklanan kısmı.

trafik kazası raporlama

traffic accident reporting, accident reporting

Trafik kazasının belirlenmiş bir formatta karakteristikleri ile ilgili olarak bilgi sağlanması ve raporlanması.

trafik kazası tespiti

traffic accident detection, accident detection

Araç içi ve yol kenarı donanımlar ile trafik kazasının tespiti.

trafik kirliliği

traffic pollution

Trafiğin yoğunlaşması ile artan ve araçlardan kaynaklanan atmosfer ve gürültü kirliliğinin oluşturduğu kirlilik bütünü.

trafik kontrol merkezi

Traffic Control Center (TCC)

Şehir içinde bulunan yol ve kavşakların anlık olarak izlenmesine olanak sağlayan işleme merkezi.

trafik kontrolü

traffic control

Yol işaretleri ve levhaları, trafik sinyal ve lambaları ve diğer yasal uyarıcı tedbirler ile trafik akışının düzenlenmesi.

trafik kontrolü kaynaklı gecikme

traffic control delay

Gecikmenin trafik kontrol önlemlerinden kaynaklanması.

trafik koşulları

traffic conditions

Trafik akışı, araç türlerinin dağılımı, yönlü dağıtım ve sürücü davranışı dahil olmak üzere belirli bir tesisteki ilgili trafik özelliklerinin açıklaması.

trafik koşulları uyarısı

traffic condition warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye trafik koşullarındaki geçici değişiklikten (kaza, ilerideki trafik sıkışıklığı vb.) kaynaklanan potansiyel risk hakkında verilen bilgi.

trafik kuralı ihlali

traffic rule violation

Trafik yasalarına, yönetmeliklerine veya kurallarına uymama, ihlal etme.

trafik modelleme

traffic modelling

Uygulanabilir teorilere, bilimsel yöntemlere, tarihsel verilere, güncel ölçülere ve tahminlere dayalı olarak trafiğin tanımının matematiksel gösterimi.

trafik olay bilgisi

traffic incident information

Trafik durumunu etkileyebilecek önemli olayların bilgisi.

trafik olay yönetimi

traffic incident management

Trafiği olumsuz yönde etkileyen olağan dışı ve plansız hadiselerle ilgili bilgilerin çeşitli araç içi donanımlar aracılığıyla toplanması ve bu bilgiler ışığında gerekli aksiyonların alınması.

trafik olayı

traffic incident

Trafiği olumsuz yönde etkileyen olağan dışı ve plansız hadise.

trafik olayı raporlama, olay raporlama

traffic incident reporting, incident reporting

Belirli bir formatta sunulan bir trafik olayının özellikleri hakkında bilgi sağlanması.

trafik ölçüm sistemi

traffic measurement system

İstenilen bölgedeki araç yoğunluğunun tespit edilmesi, istatistik çıkarılması, araç sayılması gibi süreçlerin gerçekleştirildiği sistem.

trafik raporlama

traffic reporting

Araçlardan veya sürücülerden olayları da içeren trafik durumu hakkında bilgilerin sağlanması.

trafik sakinleştirme

traffic calming

Kentsel yol ağı kullanımının tüm ulaşım türleri (yaya, bisiklet, toplu taşıma, otomobil) arasında dengeli paylaşılmasının sağlanması, motorlu taşıt kullanımının yol açtığı olumsuz etkilerin azaltılması ve motorlu araç sürücülerini dışındaki yol kullanıcıları için mevcut şartların iyileştirilmesi amacıyla yapılan trafik mühendisliği çalışmaları ve alınan önlemler.

trafik sayımı

traffic count

Şehir içi ya da şehirlerarası yollarda belli bir sürede, belli bir noktadan geçen taşıt sayısının belirlenmesi.

trafik sıkışıklığı (1)

traffic jam

Araçların belli sürelerde durmak zorunda kaldığı ve hareket edemeyecek noktaya gelmesi durumu.

trafik sıkışıklığı (2)

traffic congestion, road congestion

Karayolu ağının herhangi bir kesimindeki taşıt talebinin karayolunun pratik kapasitesini belirli periyot boyunca aşması.

trafik sıkışıklığı bazlı ücretlendirme

traffic congestion based pricing

Şehirdeki trafik problemini çözmek için trafiğin yoğun olduğu saatlerde ve bölgelerde araç sürmek isteyen sürücülerin daha fazla ücret ödemesi şeklindeki ücretlendirme politikası.

trafik sıkışıklığı uyarısı

jam ahead warning

Sürücülerin yaklaştıkları trafik sıkışıklığına karşı uyarılmasını sağlayan K-AUS hizmeti.

trafik sıkışıklığı yardımcısı

traffic jam assistant

Araçlar için trafik sıkışıklığı zamanlarında farklı bir yola yönlendirilme, rota belirleme gibi fonksiyonları olan yardımcı mekanizma.

trafik simülasyon modeli, simülasyon modeli

traffic simulation model, simulation model

Araçların ve kişilerin gerçek hareketini simüle etmek için trafikteki rastgele değişikliklere, sürücü davranışına ve diğer faktörlere dayalı trafik modeli.

trafik simülasyonu

traffic simulation

Gerçek trafik davranışlarının küçük (bireysel araçlar) veya büyük seviyelerde (trafik akışları) matematiksel modellemesi.

trafik sinyal gözlemeleme

traffic signal monitoring

Trafik sinyal işletimine ilişkin veri toplanması ve durum değerlendirmesi.

trafik sinyal kontrol cihazı

traffic signal controller

Bir veya daha fazla yerde trafik sinyallerini kontrol eden cihaz.

trafik sinyal koordinasyonu

traffic signal coordination, signal coordination

İki veya daha fazla yakın trafik sinyalinin birbirleriyle koordineli olarak çalıştırılması.

trafik sinyal önceliği

Traffic Signal Priority (TSP)

Sinyal kontrollü kavşak, yol kesimi ya da ağında, otobüsler veya kurtarma araçları gibi belirli kategorideki yol kullanıcılarına öncelik verilmesi.

trafik sinyal yönetimi

traffic signal management

Trafik sinyal sisteminin verimliliğini, tutarlılığını, güvenliğini ve güvenilirliğini artırmak üzere politika tabanlı hedeflere ulaşmak için bir trafik sinyal sisteminin planlanması, tasarımı, entegrasyonu, bakımı ve proaktif yönetimi.

trafik sinyali

traffic signal

Trafığı kırmızı, sarı ve yeşil renkli ışıklar, oklar ve benzeri işaretlerle kontrol eden sistem.

Trafik Sinyal Denetleyici (TSD)

traffic signal controllers

Sinyalize bir kavşak ya da bölgede yer alan trafik ışıkları ve diğer benzer trafik işaretçilerinin durum geçişlerinin kontrolünü sağlayan elektronik birim.

trafik sirkülasyonu
traffic circulation

Belirli trafik sınıflarının kullanımına yönelik yolları, trafik kontrol istasyonlarının konumunu ve trafiğin hareket edebileceği yönleri gösteren, dolaşım haritası.

trafik şeridi
traffic lane

Trafik akışının sağlandığı yol üzerinde tek yönlü gidişe müsaade edilen alan.

trafik tahmini
traffic prediction (traffic forecasting)

Trafik talebi, modal bölünme, hatlar üzerindeki trafik hacmi ve hız gibi ulaşım sistemlerinin tahmini.

trafik talep yönetimi
traffic demand management

Seyahat talebini azaltmak veya bu talebi mekânda veya zamanda yeniden dağıtmak için strateji ve politikaların uygulanması.

trafik uyarımlı kavşak sinyal kontrolü
vehicle actuated intersection signal control

Trafik algılayıcıları ile gözlemlenen güncel talebe göre otomatik olarak ayarlanan kavşak sinyal kontrolü.

trafik ve seyahat bilgileri
traffic and travel information

Mevcut veya tahmin edilen trafik durumu veya seyahatle ilgili olaylar hakkında bilgiler.

trafik veri sınıflandırması
traffic data classification, vehicle type classification

Trafik verilerinin taşıt türlerine göre gruplandırılması.

trafik verileri
traffic data

Karayolu trafik özelliklerine ilişkin tarihi ve gerçek zamanlı veriler.

trafik verimliliği
traffic efficiency

Karayollarında trafik sıkışıklığı problemlerini en aza indirerek taşıtlar için en iyi ulaşım koşullarının sağlanması. Trafik performans kalitesini gösteren ölçü.

trafik verisi toplama
traffic data collection

Trafik hacmi, ortalama hız, ulaşım süresi, taşıt doluluğu gibi trafiğe özgü mekâna veya zamana bağlı veriler toplama.

trafik yönetim kanalı
Traffic Management Channel (TMC)

Gerçek zamanlı trafik ve hava durumu bilgilerini yayınlamak için kullanılan FM Radyo Veri Sistemi (RDS)'nin özel bir uygulaması.

trafik yönetim merkezi

Traffic Management Centre (TMC)

Ulaşım yönetim sisteminin bir bileşeni olan, gerçek zamanlı trafik bilgilerinin toplandığı, işlendiği, yolcuları bilgilendirmek ve ulaşım ağını yönetmek için diğer operasyonel ve kontrol verileriyle birleştirildiği, gerektiğinde trafik sinyal programlarını revize edildiği ve sürücülere trafik olayları, sıkışıklık, şerit kapanmaları, yapım gecikmeleri vb. konularda bilgilendirmek için hizmet veren merkez.

trafik yönetimi

Traffic management

Trafik akışının (yük, yolcu ve araç) talep yönetimi, trafik bilgisi, trafik kontrolü ve diğer ölçümler tarafından yönetimi.

trans Avrupa ulaşım ağları

Trans European Transport Networks (TEN-T)

Avrupa Birliği tarafından tanımlanan ana Avrupa ulaştırma ağları.

trans Avrupa yol ağı

Trans European Road Network (TERN)

Avrupa Birliği tarafından tanımlanan ana Avrupa karayolu ağı.

transfer noktası, değişim noktası

transfer point, interchange point

Yolcuların mod veya rota değiştirdiği toplu taşıma durağı veya istasyonu.

tren geçiş uyarısı

train crossing warning

Araç üstünde bulunan yerleşik donanım aracılığıyla öndeki bir demiryolu geçidine yaklaşan bir trenle ilgili sürücüye bilgi verilmesi.

tur hazırlığı

tour preparation

Bir seyahat ya da sevkiyat için gerekli araç hazırlığı, yol, trafik ve hava durumu ile ekip, ekipman ve evrakların kontrolü.

turizm danışma

tourist information

Cazibe merkezleri, konaklama ve diğer turistik yerler hakkında bilgiler.

tünel acil durum hizmetleri

tunnel emergency services

Tünelde meydana gelen herhangi bir trafik olayı için itfaiye, ambulans, polis ve çekiciyi de ilgilendiren bir vaka durumunda ister kamu ister özel veya işletmeci personel müdahalesini içeren tüm servisler.

tünel acil durum yürüyüş yolu

tunnel emergency walkway, emergency walkway

Acil bir durumda yaya olarak tahliye için ayrılmış, tünel enkesitinin yükseltilmiş ya da yükseltilmemiş parçası.

tünel ara bağlantısı

tunnel cross connection

Tünel tüpleri arasındaki, yangın çıkış kapıları ile donatılmış koridor.

tünel aydınlatması

tunnel lighting

Tünelin tüm bölümlerinde sürücülere gece ve gündüz uygun görüş sağlayan aydınlatma.

tünel çapraz bağlantısı, çapraz bağlantı

tunnel cross-connection, cross-connection

Yangın kapıları ile donatılmış tünel tüpleri arasındaki koridor.

tünel doğal havalandırma, doğal havalandırma

tunnel natural ventilation, natural ventilation

Doğal kuvvetler veya hareketli araçların neden olduğu havalandırma.

tünel emniyet görevlisi

tunnel safety officer

Tünel içerisinde çalışan personelin ve kullanıcıların güvenliğini sağlamak için idari tünel otoritesinin ön onayıyla tünel yöneticisi tarafından görevlendirilen ve güvenlik önlemleri koordine eden personel.

tünel havalandırma kontrolü

tunnel ventilation control

Günün belli bir saati, ölçülen emisyon seviyeleri, duman ve ısı algılaması, hava akış ölçümü, trafik durumu, yangının durumu ve operatör iletişimi gibi tanımlı kriterlere dayalı havalandırma yönetimi.

tünel inceleme varlığı

tunnel inspection entity

Yüksek düzeyde yetkinliğe sahip ve tünel incelemeleri, değerlendirmeleri ve testleri yapan tünel yöneticisinden bağımsız bir kuruluş.

tünel işletmecisi

tunnel operator

Bir tünelin dizaynı, yapımı veya işletim safhalarının yönetiminden sorumlu olan, idari tünel otoritesi tarafından belirlenen kamu veya özel sektör kurumu.

tünel stand-by aydınlatması, stand-by aydınlatması

tunnel stand-by lighting, stand-by lighting

Tünel kullanıcılarının normal işlemlerine devam etmeleri için minimum aydınlatma sağlayan normal tünel aydınlatmasının bir kısmı.

tünel tahliye aydınlatması, tahliye aydınlatması

tunnel evacuation lighting, evacuation lighting

Tünel kullanıcılarının acil bir durumda tüneli yürüyerek boşaltmalarına yardımcı olan aydınlatma.

tünel tahliye güzergâhı aydınlatması

tunnel evacuation route lighting

Yayalara kılavuzluk eden ve acil çıkış için tahliye yolunu gösteren aydınlatma.

tünel trafik yönetimi

tunnel traffic management

Tünellerde özellikle trafik olayı ve acil durumlarla ilgili paydaşlar arasındaki iş birliğini içeren tünel trafiğinin yönetimi.

tünel uzunluğu

tunnel length

Tünelin tamamen kapalı kısmında ölçülen en uzun trafik şeridinin uzunluğu.

tünel yarı enine havalandırma, yarı enine havalandırma

tunnel semi transverse ventilation, semi transverse ventilation

Taze hava enjeksiyonu veya hava veya duman tahliyesi için ayrı bir kanala dayalı tünel havalandırma prensibi.

tünel yöneticisi

tunnel manager

Tünelin tasarım, inşaat veya işletme aşamasında olup olmadığına bakılmaksızın, bir tünelin yönetiminden sorumlu idari tünel yetkilisi tarafından belirlenen kamu kurumu veya özel kuruluş.

tünel yönetim sistemi

tunnel management system

Tünellerin içerisinde gerçekleşebilecek kaza ve acil durumların tespit edilebilmesi amacıyla veriye dayalı olarak tünellerin kontrolünün sağlandığı sistem.

tünel yönetimi

tunnel management

Bir tünelin yapısı, sistemleri, işletimi ve trafiğinin yönetimi.

tünel dağılım, tünel paylaşım

modal split, modal share

Ulaşım modları arasındaki seyahatlerin dağılımı.

Türkiye'nin ödeme yöntemi (TROY)

Türkiye's payment method

Bankalar arası Kart Merkezi A.Ş. tarafından kurulan ve işletilen bir kartlı ödeme sistemi.

U

uç bilişim

edge computing

Hesaplama ve veri depolamayı yanıt sürelerini iyileştirmek ve bant genişliğinden tasarruf etmek için ihtiyaç duyulan konuma yaklaştıran dağıtılmış bir bilgi işlem paradigması.

ulaşım (taşımacılık) varlık yönetimi

Transportation Asset Management (TAM)

Fiziksel varlıkları yaşam döngüleri boyunca etkin bir şekilde çalıştırma, sürdürme, yükseltme ve genişletmeye yönelik stratejik ve sistematik bir süreç.

ulaşım ağı yöneticisi

transport network manager

Ulaşım planlama ve yürütmesi ile ilgili bütün mevcut altyapı bilgilerini toplayıp ulaşım kullanıcılarına ve ulaşım hizmeti sağlayıcısına sunan kişi veya kuruluş.

ulaşım ağı gözlemlenme

network monitoring

Belirli bir yol ağı üzerindeki trafiğin veya diğer trafik öğelerinin gözlenmesi.

ulaşım altyapısı

transport infrastructure

İnsanların ve malların taşınması için kullanılan temel yapı ve sistemler. Kanallar, su yolları, hava yolları, demiryolları, yollar ve terminallerin sabit kurulumlarının yanı sıra limanlar, yakıt ikmal depoları, kamyon terminalleri, depolar, otobüs istasyonları, tren istasyonları ve havaalanları gibi boru hatlarından oluşan yapılar.

ulaşım ana planı

transportation master plan

Şehrin mekânsal, sosyal ve ekonomik özelliklerine göre ulaşım ihtiyaç ve talepleri ile sürdürülebilir gelişmeyi dikkate alarak; şehir ve yakın çevresinin ulaşım sistemini, ulaşım ağını, standart ve kapasiteleri ile ulaşımın türlere dağılımını, kara, deniz ve hava ulaşımı ve bu ulaşım türlerinin birbirleriyle entegrasyonu, bu türlere ait transfer noktalarını, depolama ve aktarma merkezlerini, ticari yük koridorlarını ve toplu taşıma güzergâhları ile gerektiğinde otopark, bisiklet ve yaya yolları, erişilebilirlik ve trafik konularında gereken ayrıntıları belirleyen, toplu taşımaya ağırlık veren ve öncelikli kılan, kısa ve uzun dönemde ulaşım türlerine ait sorunlara çözüm önerilerini ortaya koyan, gerektiğinde şehrin üst ve alt kademe planları ile eşgüdümlü olarak hazırlanabilen, plan paftası ve raporuyla bir bütün olan ulaşım planı.

ulaşım araştırma ve yenilik görüntüleme ve bilgi sistemi

Transport Research and Innovation Monitoring and Information System (TRIMIS)

Ulaştırma araştırmaları ve yenilikleri hakkında açık erişim bilgileri sağlayan, Avrupa Birliği ve üye devletler düzeyinde ulaştırma politikalarının uygulanmasını destekleyen ve Avrupa taşımacılık sektöründeki teknoloji eğilimlerini, araştırma ve yenilik kapasitelerini analiz eden bilgi sistemi.

ulaşım bakım yönetimi

transportation maintenance management

Ulaşım araçlarını ve tesislerini kullanıma hazır ve uygun durumda tutmak için gerekli faaliyetlerin yönetimi.

Ulaşım Bilgilendirme Merkezi (UBM)

Transportation Information Center (TIC)
Ulaşım sistemleri hakkında bilgi toplayan, işleyen ve kullanıcılarla paylaşan merkez. Bu merkez, trafik durumu, toplu taşıma saatleri, yol koşulları ve diğer ulaşım bilgilerini toplayarak, bu verileri çeşitli platformlar aracılığıyla (örneğin, web siteleri, mobil uygulamalar veya ekranlar) kullanıcılarla paylaşır.

ulaşım düzenleyicisi

transport regulator

Ulaşım ile ilgili düzenlemeler, yasaların uygulanması, idari hükümler ile uluslararası anlaşmalardan sorumlu organizasyon.

ulaşım envanteri veri tabanı

transport inventory database

Ulaşım ağındaki tüm bileşenlerin (yol, durak, kavşak vb.) tutulduğu veri tabanı.

ulaşım güvenliği

transport security

Güvenliği sağlamak amacıyla tüm ulaşım bileşenlerinin ve yolcu alanlarının gözlenmesi ve gerekli eylemlerin uygulanması.

ulaşım güvenlik açığı

transport vulnerability

Ulaşıma ait bir varlık veya sistemin saldırganlar tarafından kötüye kullanılabilirlik zayıflığı.

ulaşım hesabı

transport account

Kullanıcının hizmet sağlayıcısı ile yaptığı sözleşmeye göre kullanılabileceği ve karşılığını ödediği veya ödeyeceği ulaşım servis haklarının içeren hesap.

ulaşım hizmet kullanımı

transport consumption

Tek bir ulaşım hizmetinin kullanılması.

ulaşım hizmeti

transport service

Ulaşım ile ilgili kullanıcıya sunulan tüm hizmetler.

ulaşım işlemleri yönetimi

transport operations management

Depoların, terminal trafiğinin, araçların, sistemlerin ve personelin yönetiminin yanı sıra tarifelerin, sürücülerin ve araçların tahsisini içeren, toplu taşıma hizmetlerini kontrol etme faaliyetleri.

ulaşım işletme kontrolü

transport operations control

Servislerin planlanan seviyesi ve araç gözlemeye dayanan düzeltici eylemlerin yürütülmesi.

ulaşım koridoru

transport corridor

İki nokta arasında birbirlerine paralel olarak çalışan farklı ulaşım modları seçeneklerinin sunulduğu ulaştırma hizmetlerinin bütünü.

ulaşım modu

transport mode

Malların veya insanların kara, hava veya deniz yoluyla bir yerden diğerine taşınmasının farklı türleri.

ulaşım odaklı planlama, geliştirme

Transit Oriented Planning, Development (TOD)

Fiziksel olarak bir toplu taşıma istasyonuna yönelik geliştirme; toplu taşıma bağlantısı ile dikkatli bir şekilde entegre edilmiş ve sadece bir demiryolu, tramvay veya otobüs durağı veya kavşağa bitişik olmayan kompakt, karma kullanımlı, yaya dostu bir gelişme. (Toplu taşıma hizmetleriyle bağlantı noktası olmasının yanı sıra, erişilebilir konumdan yararlanmak ve sürdürülebilir seyahat modlarını teşvik etmek için diğer toplumsal hizmetler de sunulabilir.)

ulaşım ödeme işlemi

transport payment transaction, transport transaction

Bir veya bir grup ulaşım hizmetinin kullanımı için yapılan ödeme işlemleri.

ulaşım planlama süreci

transportation planning process

Bir bölgedeki seyahat ve ulaşım konularını ve ihtiyaçlarını inceleme süreci. Bir topluluğun demografik analizinin, seyahat modellerinin ve eğilimlerinin incelenmesinin yanı sıra öngörülen gelecekteki talepleri karşılamak ve topluluğun amaç ve hedeflerini karşılayan bir ulaşım sistemi olmasını sağlamak için alternatiflerin analizi.

ulaşım servis sağlayıcı

transport service provider, service provider

Ulaşım ile ilgili bir hizmeti sağlayan kuruluş.

ulaşım talep yönetimi

transport demand management

Ulaşım ihtiyacını, yer ve zamana göre trafik dağılımını ve ulaşım modu seçimini etkilemeyi amaçlayan önlemler.

ulaşım telematiği, ulaşım bilişimi

transport telematics, transport informatics

Trafik kontrol yönetimi, trafik optimizasyonu, trafik izleme, yönlendirme, erişim kontrolü, rezervasyon ve biletleme, toplu taşıma önceliği, filo yönetimi, gerçek zamanlı bilgilendirme, değişken mesaj işaretleri, seyahat planlama ve akıllı telefon uygulamaları gibi akıllı ulaşım sistemleri uygulamalarını, sürücü/yolcu davranışlarını etkilemeye yönelik veri aktarımını ve analizlerini içeren sistemler.

ulaşım ve akıllı ulaşımında sanal ikiz simülasyonu

virtual twin in transport and ITS simulation

Kentlerin ulaşım anlamında kopyasının sanal ortamda oluşturulmasıyla (sanal ikiz) olası güncellemeler veya afet durumlarında yönetimini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen simülasyon çalışması.

ulaşım yönetim merkezi

Transport Management Center (TMC)

Tüm ulaşım modlarının tek bir merkezden yönetiminin sağlandığı kontrol merkezi.

ulaşım yönetişimi

transport governance

Ulaşımın planlanması, işletim ve bakımı, iyileştirme ve değişimin yönetimi, sürekliliği ve entegre yönetimi.

ulaşımında erişilebilirlik

accessibility in transport

Toplumun ve özellikle dezavantajlı grupların ulaşım hizmetlerine erişimi ile ilgili düzenlemeleri ve faaliyetler (ulaşım seçenekleri için yapılan ön bilgilendirmeler ve engellilere yönelik geliştirilen sistemler).

ulaşımında iç mekân haritalama

indoor mapping in transportation

Ulaşım ağında yer alan kapalı alanlarda (istasyonlar) insanların ve objelerin yerini belirleyen sistem.

ulaşım ile ilgili hizmet

transport related service

Güzergâh boyunca oteller, restoranlar vb. dahil ulaşım ile ilgili hizmet.

Ulaştırma Araştırma Kurulu

Transportation Research Board (TRB)

Güvenilir, zamanında, tarafsız ve kanıta dayalı bilgi alışverişi, araştırma ve tüm ulaştırma modlarıyla ilgili tavsiyeler aracılığıyla ulaşım iyileştirmeleri ve yeniliklerinde liderlik sağlayan kurul.

ultra düşük emisyonlu araç

Ultra Low Emission Vehicle (ULEV)

75 g/km'den daha az resmi egzoz borusu karbondioksit emisyonuna sahip olan araç.

ultrasonik dedektör

ultrasonic detector

İnsan işitme sınırlarının üzerinde bir frekansa sahip ses basınç dalgalarını ileten ve alan aktif algılayıcı.

ulusal erişim noktası

National Access Point (NAP)

Taşımacılık ve mobilite ile ilgili verilerin merkezi olarak toplanmasını ve paylaşılmasını sağlayan bir platform. Ülkedeki çeşitli veri sağlayıcılarının verilerini standartlaştırarak, bunları kullanıcılar, hizmet sağlayıcılar ve yetkililer için erişilebilir hale getirir. Bu platform, ulaşım verilerinin entegrasyonunu ve paylaşımını kolaylaştırarak, Akıllı Ulaşım Sistemleri ve diğer taşımacılık hizmetlerinin verimli bir şekilde çalışmasını destekler.

ulusal inceleme kurumu

National Investigation Body (NIB)

Ulaştırma modlarında meydana gelen kazaları incelemekle yetkili ve görevli, işletici kurum, kuruluş ve şirketlerden bağımsız, resmi kaza inceleme birimi.

Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi

National Highway Traffic Safety

Administration (NHTSA)

ABD Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi.

Uluslararası Demiryolları Birliği (UDB)

Union Internationale des Chemins de fer (Fransızca)- (UIC)

Demiryolu sektörünü temsil eden ve demiryolu taşımacılığını teşvik eden dünya çapındaki profesyonel birlik.

Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO)

International Maritime Organization (IMO)

Uluslararası denizlerde seyir güvenliği yönünden gerekli teknik önlemleri almak ve buna ilişkin uluslararası normların düzenlenmesini teşvik etmek, deniz işletmeciliğinin verimli olmasını sağlamak üzere, en etkili kuralların kabulünü teşvik etmek, denizlerin gemiler tarafından kirletilmesinin önlenmesine yönelik olarak, ülkeler arasında iş birliği yapılmasını sağlamakla görevli uluslararası kuruluş.

Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı

International Organization for Standardization (ISO)

Çeşitli ulusal standart kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan uluslararası bir standart belirleme organı.

Uluslararası Telekomünikasyon Birliği
International Telecommunication Union (ITU)

Telekomünikasyon alanında düzenleme ve standardizasyon için uluslararası organizasyon; örneğin radyo frekanslarının koordinasyonu.

uydu destekli navigasyon
satellite assisted navigation

Mevcut konumun, önceki konum göz önüne alınarak, güzergâh ve alınan yol ya da güzergâh, ortalama hız ve geçen zaman bilgileri kullanılarak hesaplanması.

uygulama
application

Belirli bir görevi yerine getirmek için gerçek bir ortamda kurulu ve çalışan sistem veya hizmet.

uygulama programlama arayüzü
Application Programming Interface (API)

Bir yazılımın başka bir yazılımda tanımlanmış işlevlerini kullanabilmesi için oluşturulmuş bir tanım bütünü.

uzak araç
remote vehicle

Bir ana araca, periyodik ve dinamik olarak aracın durumu hakkında mesaj ileten bağlantılı araç.

uzaktan araç bloke etme
remote vehicle immobilisation

Uzaktan kontrol ile araç işlevlerinin devre dışı bırakılması.

uzaktan donanım gözlemleme
remote equipment monitoring

Saha donanımının, uzaktan veri toplama ve durum değerlendirmesi; örneğin bir trafik kontrol merkezinde.

uzaktan erişim
remote access

Kullanıcıların her nerede olursa olsun belli izinler dahilinde sistemlere uzak bir konumdan erişebilmesi ve denetleyebilmesine imkân tanıyan erişim türü.

uzaktan gözlemleme
remote monitoring

Trafik kontrol merkezlerince saha donanımları kullanılarak uzaktan veri toplanması, durumlarının değerlendirilmesi.

uzatma aralığı
extension interval

Bir algılamanın neden olduğu ek yeşil süre.

uzlaşma
settlement

Takas sonuçlarına göre operatörler arasında ücret transferi, mali konuların sonuçlandırılması.

uzun menzilli geniş alan ağı

**Long Range Wide Area Network
(LoRaWAN)**

LoRa uç cihazlarının haberleşebilmeleri için LoRa Alliance tarafından geliştirilmiş bir haberleşme protokolü. (LoRaWAN ağında, mesaj iletimi için merkezi bir görev üstlenen cihazın bulunduğu ve diğer cihazların bu merkezi cihazın altında olduğu “Yıldız Topolojisi” kullanılır. Uç cihazlar ile gateway arasındaki iletişim çift yönlü olarak sağlanır.)

uzun menzilli haberleşme

Long Range (LoRa)

Nesnelerin interneti (IoT) ağları oluşturmak için yaygın bir teknoloji seçimi olan uzun menzilli, düşük güçlü bir kablosuz haberleşme platformu.

Ü

ücret

fee

Belirli bir hizmet için ödenecek meblağ.

ücret sistemi, tarife

fare system, tariff

Bölge, zaman ve mesafe gibi parametreleri dikkate alan ücret yapısı.

ücret tahsilatı

fee collection

Bir hizmetin kullanımı için kullanıcı ulaşım hesabının borçlandırıldığı, ödeme transferi aracı.

ücret tarifesi

tariff of fares

Bölge, zaman, mesafe ve bunlarla ilgili ücret ürünleri gibi değişkenlerin oluşturduğu ücret yapısı.

ücret toplama

toll collection

Ulaşım hizmeti karşılığında kullanıcıdan manuel olarak ya da ücret toplama sistemleri vasıtasıyla otomatik olarak ücret tahsil edilmesi işlemi.

ücretli şerit

paid lane

Sürekli olarak veya belirli zamanlarda araçların ücretli olarak kullanımına tahsis edilen yol şeridi.

üçüncü taraf lojistik sağlayıcısı, 3PL sağlayıcısı, nakliye şirketi, nakliye görevlisi

third party logistics provider, 3PL provider, freight forwarder, freight dispatcher

Kendine ait herhangi bir taşıma kaynağına sahip olmadan lojistik hizmetleri sunan bağımsız kuruluş.

üst geçit köprüsü
grade separation

Trafik akışı çatışmalarını ortadan kaldırmak için bir yol veya otoyol eğiminin, başka bir yol veya otoyol üzerinden/altından köprüye yükseltilmesi veya alçaltılması.

V

varış akış hızı, varış hızı
arrival flow rate, arrival rate

Araçların veya kişilerin belirli bir noktaya geldiği akış hızı.

varış zamanı tahmini
arrival time estimation

Bir aracın güzergâh üzerinde verilen bir noktaya ulaşma zamanının tahmin edilmesi.

veri akışı
data flow

Süreçler arasında veya bir süreç ile sonlandırıcı arasında akan verilerin temsili gösterimi.

veri ambarı
data warehouse

Açıkça tanımlanmış veri nesnelerinin girişini (depolanmasını) ve alınmasını (teslimini) destekleyen veri depolama tesisi.

veri arşivleme
data archiving

Tipik olarak ulaşım verilerinin sistematik olarak saklanması ve yeniden kullanımı. Veri arşivleme ayrıca veri ambarlama veya işlem verileri arşivleme olarak da adlandırılır.

veri deposu
data store, data repository

Veri analizi, paylaşımı ve raporlaması için veri kümelerini toplayan, yöneten ve depolayan birçok veri tabanından oluşan kümelenmiş veri tabanı altyapısı.

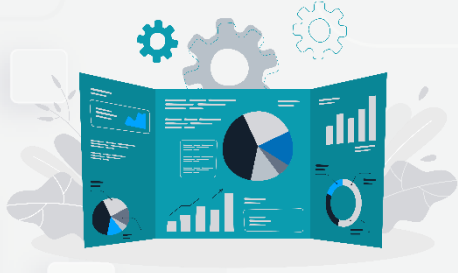

veri gizliliği, gizlilik koruması
data privacy, privacy protection

Kişisel bilgilerin toplanması, kullanılması, saklanması, ifşa edilmesi ve imha edilmesine ilişkin kişi ve kuruluşların hak ve yükümlülükleri.

veri görselleştirme
data visualization

Bilgi teknolojileri varlıklarının performansı, işlemleri veya verilerin, bilgilerin grafik tablolarda, şekillerde görüntülenmesi amacıyla genel istatistikleri için kullanıcılara görsel raporlama sağlayan işlemler bütünü.

veri görüntüleme
data display

İnsan ve makine etkileşiminde sistemlerde verilerin görsel olarak gösterimi.

veri güdümlü
data-driven

Karar verme süreçlerinde yalnızca sezgi veya kişisel deneyim tarafından yönlendirilmekten ziyade, veriler tarafından yönlendirilen bir işlem veya etkinlik.

veri havuzu
data pool

Analiz amacıyla toplanan herhangi bir veri seti.

veri iletişim mimarisi
data communication architecture

Tanımlanmış bir ortamdaki alt işlevler için bir iletişim sistemi sağlayan bir dizi protokolün açıklaması.

veri işleme rızası
data subject's consent

Veri sahibinin, kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin mutabakatını, özel olarak bilgilendirildiğini ifade eden yazılı açıklaması.

veri işleme ve analiz altyapısı
data processing and analysis infrastructure

Bilgi teknolojileri yönetim hizmetlerini merkezileştirerek ve daha akıllı bir veri merkezi için süreçleri otomatikleştirerek, IoT ve analizlerin kullanıldığı, iş çevikliğinin artırılmasına yönelik altyapı.

veri koruma
data protection

Verilere yetkisiz erişimi ve verileri kullanmayı önlemek için alınan yasal, idari, teknik veya fiziksel önlemler bütünü.

veri kurtarma
data recovery

Donanım, sistem arızalarında, sistem verileri silindiğinde veya elde edilmesi zor verilerin kurtarılması ve korunması için kullanılan teknikler bütünü.

veri kümeleme
data clustering

Benzer verilerin gruplandırılması için istatistiksel veri analizinde kullanılan, belirli bir algoritma olmasa da birkaç algoritma ile çözülebilen bir küme modelleme tekniği.

veri madenciliği
data mining

Büyük miktarda verinin içerisinde anlamlı sonuçlar çıkarabilmek, katma değerli bilgi üretmek, gelecekle ilgili tahminler ortaya koyabilmek ve kararlar alabilmek için büyük verinin maden arar gibi aranması, çıkarılması, çeşitli yöntemlerle işlenmesi ve anlamlı hale getirilmesi işi.

veri merkezi
data center

Kuruluşların kritik uygulamalarını ve verilerini barındırmak için kullandıkları fiziksel tesis ya da alan.

veri mimarı
data architect

Bir organizasyonun veri mimarisini tasarlayarak verilerin, farklı veri varlıkları ve BT sistemleri tarafından nasıl depolanacağını, nasıl dağıtılacağını, nasıl yönetileceğini ve aynı zamanda bu verileri bir şekilde kullanan veya işleyen herhangi bir uygulamayı tanımlamaktan sorumlu olan ilgili uzman kişi.

veri mimarisi
data architecture

Bilgi mimarisinin analitik gereksinimlerini sağlamak için toplanan verilerin türünü yöneten, tanımlayan ve veri tabanı sistemleri içinde nasıl kullanıldığı, depolandığı, yönetildiği ile ilgili olarak gerekli şemalar, entegrasyon, dönüşümler için bir dizi kural, politika, standart ve model bütünü.

veri paylaşım standardı
data sharing standard

Verinin paylaşımında uyulacak kurallar bütünü.

veri sözlüğü
data dictionary

Bir veri tabanında, verilerin yapısını ve içeriğini kataloglamak ve iletmek amacıyla bilgi sisteminde veya bir araştırma projesinin bir bölümünde kullanılan, veri öğeleriyle ilgili adların, tanımların ve özniteliklerin bir koleksiyonu; veri tabanının metadatası.

veri standardı
data standard

Verinin yapısal bir şekilde tanımlanmasını sağlayan kurallar bütünü.

veri şifreleme standardı
Data Encryption Standard (DES)

Veri şifreleme standardı.

veri taşıma ekipmanı

Data Circuit-Terminating Equipment, Data Carrier Equipment, Data Communication(s) Equipment (DCE)

Veri Terminal Ekipmanı (DTE) olarak da bilinen uç cihazlar arasında düzgün iletişimi garanti altına alarak sinyal dönüştürme, zamanlama ve senkronizasyon gibi temel hizmetleri sağlayan donanım.

veri terminal ekipmanı

Data Terminal Equipment (DTE)

Kullanıcı bilgilerini sinyallere dönüştüren veya alınan sinyalleri yeniden dönüştüren bir uç donanım.

veri tümeleşirme

data fusion

Daha karmaşık modeller oluşturmak ve bir proje hakkında daha fazla bilgi edinmek için farklı ve bazen homojen olmayan kaynaklardan gelen bilgileri alarak kaynaşması için kullanılan metodolojiler kümesi.

veri üretimi

data generation

Mekâna bağlı nesnelerin konumunu ve tanımlayıcı özelliklerine dair bilginin sayısal ortamda oluşturulması.

veri yedekleme

data backup

Mevcut verilerin veri kaybını önlemek veya arşivlemek gibi nedenlerle başka bir yer veya ortamda kopyasının saklanması.

veri yoğunluğu

data density

Aynı fiziksel depolama alanı bloğu içerisinde bulunan veri sayısının depolama alanına oranı.

veri yönetimi

data management

Ulaşım planlamasını, performans izlemeyi, güvenlik analizini ve araştırmayı desteklemek için çeşitli ulaşım birimleri ve diğer kuruluşlar tarafından kullanılabilir verilerin uçtan uca yönetimi.

veri yönetişi

data governance

Uygulandığında verilerin nasıl toplandığını, saklandığını, kullanıldığını ve paylaşıldığını tanımlayan politikalar ve prosedürler bütünüdür hayata geçirilerek verinin farklı süreçlerinin etkileşimli olarak yönetilmesi.

veri yönlendirme

forwarding

Verileri önemli bir süre boyunca değiştirmeden veya depolamadan başka bir varlığa (sistem kullanıcısı) gönderme işlemi.

verimlilik

throughput

Mevcut koşullar altında, belirli bir süre boyunca bir noktayı veya tek tip bir ulaşım tesisi bölümünü makul şekilde geçmesi beklenebilecek maksimum kişi veya araç sayısı.

veri tabanı

database

Elektronik olarak bir bilgisayar sisteminde depolanan yapılandırılmış bilgi veya veriden oluşan düzenli bir yapı.

video analiz tabanlı davranış tespiti

video analysis based behavior detection

Video analizinde, yapay zekâ gibi teknolojilerin kullanımı ile video içerik analizi, otomatik olarak geçici ve mekânsal olayların tespiti.

video görüntü dedektörü

video image detector, video detector

Nesneleri tanımlamak ve izlemek için video görüntülerini analiz eden algılayıcı.

video görüntü işleme

video image processing

Nesneleri tanımlamak ve izlemek için video görüntülerinin çeşitli yazılım veya donanımlar ile analiz edilmesi.

W

WiMAX haberleşme teknolojisi

WiMAX telecommunication technology

IEEE 802.16 olarak da bilinen genişbant kablosuz erişim teknolojisi.

Y

yakın alan iletişimi

Near Field Communication (NFC)

Bilgi paylaşımı, veri alış-verişi, toplu taşıma, ödeme ve benzeri alanlarda kullanılan yeni nesil yakın mesafe kablosuz haberleşme teknolojisi.

yakıt hücreli elektrikli araç

Fuel Cell Electric Vehicle (FCEV)

Elektrik motorunu çalıştırmak için bir yakıt hücresi kullanan veya bir akü veya süper kapasitörle birlikte kullanan bir elektrikli otomobil türü.

yakıt tüketimi, yakıt ekonomisi

fuel consumption, fuel economy

Kullanılan yakıt miktarı ile gidilen mesafe veya süre arasındaki ilişki.

yanal uyarı sistemi

lateral warning system

Yerleşik sensörleri kullanarak aracın yan taraflarını izleyen ve sürücüyü yanal çarpışma riski konusunda uyarı veren uyarı sistemi.

yangın algılama

fire detection

Akıllı sensörler ve algılayıcılar yardımı ile yangını algılayıp, erken müdahale edilmesi ve/veya güvenilir şekilde ilgili yerlere alarm verilmesini sağlayan uygulama.

yanlış yolda sürüş uyarısı

wrong road driving warning

Sürücüyü araç üstü donanım aracılığıyla yanlış yolda gittiğine dair bilgi verilmesi.

yapay sinir ağları

Artificial Neural Networks (ANNs)

İnsan beyninin bilgi işleme tekniğinden esinlenerek geliştirilmiş bir bilgi işlem teknolojisi.

yapay zekâ

artificial intelligence

Bir bilgisayarın veya başka bir makinenin, öğrenme, mantıksal çıkarım, muhakeme etme, geçmiş deneyime dayanarak kararlar alma, yetersiz ya da çelişkili bilgilere dayanarak konuşulan dili anlama yeteneği gibi insan zekâsı ile ilgili eylemleri gerçekleştirmeye yönelik bilgisayar bilim dalı.

yaptırım, denetim, politika uygulanması

enforcement, policing

Kanunlara, düzenlemelere veya kurallara uygunluğu sağlamak için icra makamları tarafından gerçekleştirilen önlemler veya eylemler.

yardımlı park sistemi

Assisted Parking System (APS)

Sürücünün otomatik park etmesine yardımcı olmak için çevredeki uygun park yerlerini tarayan, park yörüngesini hesaplayan ve park sırasında aracı otomatik olarak yönlendiren sistem.

yarı otonom sürüş (seviye 2)

partial driving automation (level 2), partially automated driving, partial automation, low automation

Yol ile ilgili tüm altyapı bilgilerinin otomatik paylaşımının yapılarak sürücüyü sürüş desteğinin sağlandığı otonom sürüş.

yarı trafik uyarmalı sinyal kontrolü
semi actuated signal control

Sinyalize kavşakta tüm akım kollarından en az birinde mevcut trafik yoğunluğunun algılanarak yeşil sürelerin belirlendiği sinyalize kavşak yönetimi.

yasal taşıma kapasitesi
legal transport capacity

Bir aracın tescil belgesine göre taşınmasına izin verilen yolcu sayısı ya da yük miktarı.

yaşam döngüsü
life cycle

Bir şeyin (birey, kültür veya üretilen ürün gibi) yaşamı boyunca (başlangıcından kullanımının bitimine kadar) içinden geçtiği form ve fonksiyonel faaliyetteki aşamalar dizisi.

yaşam döngüsü maliyeti
life cycle cost

Ürün geliştirme, üretim, test, dağıtım, operasyon, destek, eğitim ve elden çıkarmanın toplam indirimli maliyeti.

yaşam kalitesi
quality of life

Barınma, eğitim, ulaşım altyapısı, iklim, istihdam olanakları, tıbbi ve sağlık hizmetleri altyapısı ve çevresel kaynaklar gibi bir bölgenin yaşam koşullarının tüm özellikleri.

yaşanabilir topluluk
livable community

Farklı kullanım amaçlarına hizmet eden, arabaların etkisini en aza indiren ve istihdama, eğitime, rekreasyona, eğlenceye, alışverişe ve hizmetlere erişim için yürüme, bisiklet ve toplu taşıma erişimini teşvik eden; kompakt, çok boyutlu arazi kullanım modellerine sahip bir mahalle, topluluk veya bölge.

yaşanabilir topluluklar
livable communities

Bulunulan alanda yaşayan insanlara daha iyi hizmet sunmak için ulaşım, konut ve ticari geliştirme yatırımlarının koordine edildiği yerler.

yaşanabilirlik
livability

Daha geniş toplum hedeflerine ulaşmaya yardımcı olmak için mevcut ulaşım tesisleri ve hizmetlerinin kalitesini, konumunu ve türünü kullanma.

yaşayan laboratuvar
living lab

Akıllı şehir çözümlerinin gerçek ortamlarda gerçek kullanıcılarla geliştirilmesi, test edilmesi ve iyileştirilmesine yönelik toplumun, yeni ürün ve hizmetlerin gerçek katma değerlerini deneyimlemelerini sağlayan bir deneyim, araştırma ve inovasyon ortamı.

yavaş giden veya duran araç uyarısı
Slow or Stationary Vehicle Warning (SSV)

Sürücülere öndeki yavaş veya duran araçlar hakkında uyarılmak için tasarlanan K-AUS hizmeti.

yavaş hareket eden araç uyarısı
slow-moving vehicle warning

Yakında bulunan ve tehlike yaratacak kadar yavaş hareket etmekte olan araç hakkında araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyü bilgi verilmesi.

yaya
pedestrian

Yürüyerek yolculuk yapan birey.

yaya algılama
pedestrian detection

Bir yayanın varlığının veya geçişinin tanınması.

yaya çarpışma sistemi
pedestrian crash system

Bir kaza durumunda yayaya çarpma etkisini azaltan güvenlik sistemi.

yaya çarpma uyarısı
Pedestrian Collision Warning (PCW)

Araçların yayalarla çarpışma riskini tespit ederek sürücüyü uyararak bir sistem. Araç çevresindeki yayaları algılamak için sensörler ve kameralar kullanılır ve olası çarpışma tehlikelerini belirleyerek sürücüyü sesli, görsel veya titreşimli uyarılarla bilgilendirir.

yaya etki sistemi
pedestrian impact system

Kaza durumunda yaya etkilerini azaltan güvenlik sistemi.

yaya safhası
all pedestrian stage, pedestrian scramble

Yalnızca yaya geçişi için yeşil ışığın yandığı faz.

yaya uyarısı
pedestrian warning

Sürücüyü araç içi donanım aracılığıyla yakındaki bir yaya hakkında sürücüyü iletilen uyarı.

yaya yoğunluğu
pedestrian density

Belirli bir yol kesimi veya alanın o yol kesimi veya alanını kullanan insan sayısına oranı.

yaya-altyapı haberleşmesi
Pedestrian to Infrastructure Communication (P2I)

Bir ulaşım altyapısı ile yaya üzerinde taşınan donanım arasındaki iletişim türü.

yaya-arac haberleşmesi
Pedestrian to Vehicle Communication (P2V)

Yaya üzerinde taşınan bir donanım ile yaya ile çevresindeki araçlar arasındaki çift yönlü iletişim türü.

yaya-her şey haberleşmesi

Pedestrian to Everything Communication (P2X)

Yaya üzerinde taşınan donanım ile yayanın çevresindeki herhangi bir sistem, donanım ve altyapı arasındaki çift yönlü iletişim türü.

yayalaştırılmış bölge

pedestrianized zone

Araç girişine tamamen kapalı; yaya kullanımına ayrılmış bölge.

yayalaştırma

pedestrianization, pedestrianisation

Kentsel yolların araç trafiğine tamamen kapatılarak yürünebilir yerlere dönüştürülmesi ya da yapılacak düzenlemeler ile yayaların kullanımına daha geniş alanlar ayrılması.

yayın

broadcast

Bir noktadan çok alıcıya network, radyo dalgaları gibi iletişim yöntemleri ile yerel veya uydudan da yapılabilen bilgi iletim türü.

yazılım destekli sürüş

software assisted driving

Sürüş ortamına ilişkin bilgileri kullanarak ve dinamik sürüş görevinin kalan tüm yönlerini insan sürücünün yerine getirmesi beklentisiyle, bir direksiyon veya hızlanma / yavaşlama sürücü destek sistemi tarafından kontrol edilen sürüş moduna özgü yürütme.

yazılım geliştirme kiti

Software Development Kit (SDK)

Geliştiriciler tarafından belirli platformlara uygulama oluşturmak için kullanılan bir dizi yazılım aracı ve programları.

yazılım tanımlı radyo

Software Defined Radio (SDR)

Radyoların yazılımsal olarak konfigüre edilebileceği ve programlanabileceği düşüncesiyle başlamış olan yeni bir radyo teknolojisi kavramı.

yedekleme

backup

Bir sistem ögesinin, bir sistem ögesinin arızalanması durumunda, başka bir sistem ögesinin işlevselliğini değiştirmesi yeteneği.

yeni Avrupa sürüş çevrimi

New European Driving Cycle (NEDC)

Otomobil motorlarının emisyon seviyelerini ve binek otomobillerdeki yakıt ekonomisini değerlendirmek için tasarlanmış bir sürüş döngüsü.

yeni nesil araç

new generation vehicle

Elektrikli, hibrit araç gibi çevre dostu araçlar ile otonom araçları kapsayan araç.

yenı nesıl haberleşme teknolojileri
next generation communication technologies

Video, veri ve ses gibi çok sayıda hizmeti geleneksel iletişim teknolojilerinden daha yüksek bir hızda sunabilen telekomünikasyon altyapısı.

yenı nesıl ulaşım modelleri

new generation transportation models

Farklı ulaşım modlarının bir arada kullanımı ve inovatif yaklaşımların entegre edildiği ulaşım modeli.

yenilemeli frenleme

regenerative braking

Kinetik enerjisini bataryada depolanabilen elektrige dönüştüren bir mekanizma ile bir aracı yavaşlatma.

yenilenebilir enerji

renewable energy, clean energy, green energy

Fosil yakıtlar yerine güneş enerji panelleri, rüzgâr tribünleri gibi yenilenebilir enerji kaynakları aracılığıyla gerçekleştirilen enerji üretimi.

yenilenebilir enerji kaynağı

renewable energy resource

Enerji kaynağından alınan enerjiye eşit oranda veya kaynağın tükenme hızından daha çabuk bir şekilde kendini yenileyebilen enerji kaynağı. (Yenilenebilir enerji kaynakları şunlardır: Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi, hidrolik (hidroelektrik) enerjisi, jeotermal enerjisi, biyokütle enerjisi (biyoyakıt enerjisi de dahil), Hidrojen enerjisi, dalga enerjisi, gelgit enerjisi.)

yenilikçi hareketlilik

innovative mobility

Yeni ulaşım seçenekleri ve hizmetleri geliştirmek için elektronik ve kablosuz iletişim sistemleri ve alternatif yakıtlar dahil olmak üzere gelişmiş teknolojileri entegre eden yeni iş modellerini ve hizmetlerini anlamaya ve geliştirmeye odaklanılması.

yer ayırma

booking, reservation

Bilet, koltuk ve ulaşım ile ilgili hizmetler için yapılan rezervasyon işlemi.

yerel dinamik harita

Local Dynamic Map (LDM)

Bir AUS istasyonu içindeki mevcut ortamın bir temsili. (örneğin araç veya yol kenarı ünitesi)

yerel olarak belirlenmiş güzergâh kılavuzu

Locally determined route guidance

Yönlendirmelerin araç içi yerleşik donanım ve yol ağ bilgisi gibi veri tabanları kullanılarak belirlendiği yol kılavuzu.

yerel operatör
home operator

Kullanıcının bir ödeme sözleşmesinin olduğu ödeme sistemi operatörü.

yerinde kabul testi
site acceptance test

Tedarikçinin, alıcıya bir ürünün, bir işlemin veya bir hizmetin gerçek çalışma ortamında gerektiği gibi çalıştığını kanıtladığı, bir sözleşme ile atıfta bulunulan resmi test.

yeşil aklama
greenwashing

Bir şirketin çevresel sorumluluğa sahip olduğu imajını vurgulamak amacıyla yaydığı yanlış bilgi.

yeşil bant genişliği
green bandwidth, bandwidth

Yeşil dalga hattı boyunca tüm trafik sinyalleri için ortak yeşil yanma süresi.

yeşil dalga
green wave

Sinyalize kavşaklar arasında belirlenmiş bir hızla gidilmesi halinde kırmızı ışığa takılmadan seyahat etme imkânı veren sistem.

yeşil dalga hızı
green wave speed

Yol boyunca sürekli yeşil ışıkla karşılaşılabilecek olan kuramsal hız değeri.

yeşil ışık ayrımı
green split

Bir sinyalize kavşakta tüm akımlar için yanan toplam yeşil ışık zamanının trafik akımlarına dağılımı.

yeşil ışık bitiş süresi uzatımı
past-end green time

Yeşil ışık süresinin güvenlik gibi gerekçelerle uzatılması.

yeşil ışık optimum hız uyarısı
Green Light Optimal Speed Advisory (GLOSA)

Sinyalize kavşağa yaklaşan sürücülere hız tavsiyesi vererek kavşakta durmadan yeşil süre boyunca kavşağı geçmelerini sağlayan K-AUS hizmeti.

yeşil ışık süre dağılımı
green time distribution

Bir döngüdeki toplam yeşil ışık süresinin sinyal gruplarına dağılımı.

yeşil ışık talebi
green demand

Yeşil ışık veya yeşil ışık süresini uzatma talebi.

yeşil ışıklar arası matris
intergreen matrix

Yeşil ışıklar arası sürelerden oluşan matris.

yeşil ışıklar arası süre
intergreen time

Çakışan iki sinyal grubunun yeşil ışıkları arasındaki en küçük süre.

yeşil lojistik, sürdürülebilir lojistik
green logistics, sustainable logistics

Ekonomik, çevresel ve sosyal hedefler arasında daha sürdürülebilir bir dengeye katkıda bulunan lojistik hizmetler.

yeşil süre sonu
end gain time

Görüntülenen yeşilin sonu ile etkin yeşil zamanın sonu arasındaki süre.

yeşil ulaşım
green transport

İklim ve çevre dostu, sürdürülebilir ulaşım.

yeşil yol
greenway

Koruma veya rekreasyon amacıyla yönetilen korumalı açık alan koridoru.

yeşile dönme zamanı
Time to Green (TTG)

Yeşil ışığa kalan süre.

yetki sertifikası
authorization certificate

Bir kullanıcının sisteme erişim yetkisini doğrulamak için kullanılan dijital sertifika.

yetkilendirme
authorization

Dosyalar, hizmetler, bilgisayar programları, veriler ve uygulama özellikleri dahil olmak üzere sistem kaynaklarıyla ilgili erişim düzeylerini veya kullanıcı / istemci ayrıcalıklarını belirleyen bir güvenlik mekanizması. (kullanıcının kimliğine bağlı olarak kullanıcının çeşitli kaynaklara erişmesine izin veren bir ağ kaynağına erişim izni verme veya reddetme işlemi)

yığılma
bunching

Aynı güzergâhtaki iki veya daha fazla toplu taşıma aracının hemen hemen aynı anda bir otobüs durağına veya benzeri bir noktaya varması.

yıkıcı inovasyon
disruptive innovation

Bir ürünün veya hizmetin, mevcut tekliflerden daha düşük maliyetle daha iyi ve genellikle daha iyi performans gösteren ve böylece piyasa liderlerinin söz konusu pazardaki yerini alan ve sektörü dönüştüren yenilikçilik.

yıkıcı teknoloji
disruptive technology

Kendisinden önceki teknolojilerin yerini çok hızlı bir şekilde alan teknoloji.

Yıllık Ortalama Günlük Trafik (YOGT)
Annual Average Daily Traffic (AADT)

Yolun bir kesitinden, bir yıl boyunca iki yönde de geçen toplam trafik niceliğinin, bir yıl içindeki gün sayısına bölünmesi ile elde edilen değer.

yoğunluk

density, concentration

Belirli bir yol kesimi veya alanını kullanan araç veya insan sayısının oranı.

yoğunluk algılayıcı sensör

traffic density detector sensor

Trafik yoğunluğunu ölçmek için, belirli parametreler göre veri toplayan ve bu bilgileri yönetim sistemlerine aktaran yollara yerleştirilmiş algılayıcı.

yol bakımı

road maintenance

Yol altyapısının kullanılabilir ve güvenli şartlarda tutulması için alınan kurallı ve kuralsız önlemler.

yol bölümü ücretlendirmesi

road section charging, road section tolling

Yolların önceden tanımlanmış bölümlerinin kullanılması durumunda bedel ödenen ücretlendirme prensibi.

yol çalışması alanı yönetimi

work zone management

Yol çalışması alanlarında etkili işletme ve güvenli trafik sağlamak için alınan önlemler.

yol çalışması bilgisi

roadwork information

Mevcut veya planlanan yol çalışmaları hakkında bilgi.

yol çalışması uyarısı, çalışma bölgesi uyarısı

Road Works Warning (RWW), Work Zone Warning

Yol boyunca yol çalışmalarında araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüyeye bilgi verilmesi.

yol çizgilerini gözlemlenme

road markings monitoring

Yol çizgilerinin yerleşimi ve yasal yönden gözlenmesi ve yorumlanması.

yol dedektörü

road detector

Yol üstüne, yüzeyine, altına yerleştirilen algılayıcı.

yol durum bilgisi

road status information

Gerçek zamanlı ya da tahmini yol koşulları hakkında sunulan bilgiler.

yol durumu gözlemlenme

road status monitoring

Yol altyapısı donanımları da dahil olmak üzere yol koşulları hakkında verilerinin toplanması ve değerlendirilmesi.

yol durumu kaydı

road status recording

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak performans analizi veya kaza ile ilgili yol verilerinin kaydedilmesi.

yol geometrisini gözlemeleme *road geometry monitoring*

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak yol geometrisinin gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

yol hava durumu bilgi sistemi *Road Weather Information System (RWIS)*

Hava ve yol durumu bilgilerini toplayan, ileten, modelleyen ve yayan teknolojilerin birleşimi.

yol hava durumu bilgisi *road weather information*

Yol kullanıcılarını ilgilendiren gerçek zamanlı ya da tahmin edilen yol hava durumu bilgisi.

yol hava durumu izleme *road weather monitoring*

Yol ve trafiği etkileyebilecek hava durumunu gözleme ve verileri değerlendirerek izlenmesi.

yol hava durumu yönetimi *road weather management*

Yol hava koşulları hakkında bilgi toplanması, yol veya trafik yönetimiyle ilgili gerekli önlemlerin alınması.

yol hava istasyonu *Road Weather Station (RWS)*

Yol üzerinde sensörler aracılığı ile hava durumu kontrolü yapan yol üstü ekipmanları.

yol içi dedektör *in-road detector*

Yol yüzeyinde veya altında bulunan algılayıcı.

yol kenarı *roadside*

Yol kenarı boyunca yer alan.

yol kenarı AUS istasyonu *roadside ITS station*

Yol kenarına veya mevcut altyapı üzerine tesis edilen ve tesis edildiği noktadan geçen araçlarla kısa mesafe veri alışverişinde bulunan, araçlardan aldığı verileri bağlı bulunduğu merkeze ileten veya merkezden gelen verileri araçlara ileten K-AUS sistemi içerisinde yer alan donanımsal bileşen.

yol kenarı bilgisi *roadside information*

Yol kenarı donanımı aracılığıyla sağlanan bilgi.

yol kenarı cebi, tünel cebi *lay-by, tunnel lay-by*

Yolun veya tünelin yolculuk şeritleri dışında, servis araçlarının kullanımı veya acil durumlarda taşıtların geçici park edebilmesi için ayrılmış alan.

yol kenarı dedektörü *roadside detector, above-road detector*

Yol kenarına yerleştirilen algılayıcı.

yol kenarı denetim istasyonu *roadside check facility*

Aracı ve sürücüyü hızlı bir şekilde incelemek için eldeki cihazlar kullanılarak yol kenarı güvenlik denetim sürecini otomatikleştirme yetenekleri sağlayan; tesise yaklaşan ticari araçların ve nakliye ekipmanının kimliğinin tespit edildiği, sensörler aracılığıyla, farklı araç türleri arasında ayırımı yapıldığı, dingil sayısının, brüt araç ağırlığının, güvenliğe duyarlı tehlikeli maddelerin varlığı ile aracın ve yükünün kimliğinin belirlenebildiği yol kenarı denetim istasyonu.

yol kenarı ekipmanı *roadside equipment*

Yol boyunca bulunan donanım; örneğin yolun yanında, altında veya üstünde.

yol kenarı ünitesi *Roadside Unit (RSU)*

Yol boyunca yerleştirilmiş araçlarla, merkezlerle ve birbiriyle haberleşebilen donanım.

yol kesimi trafik kontrolü *section traffic control*

Bir karayolu kesitinde trafik akışını kontrol etmek için önlemlerin uygulanması.

yol kış bakımı

road winter maintenance

Belirli kış koşullarına sahip yol bakımı.

yol servisi, yol yardımı

road service, roadside assistance

Yol kullanıcılarına teknik yardım veren kuruluş.

yol trafik gürültüsü

roadway noise, road traffic noise

Hareket halindeki taşıtların lastiklerinin yol yüzeyiyle teması, frenleme, aerodinamik etkiler gibi nedenlerden dolayı motor ve transmisyon gibi kaynaklardan gelen gürültülerin tümü.

yol trafik koridoru

road traffic corridor

İki nokta arasında birbirlerine paralel olarak hizmet veren yolların bütünü.

yol trafik sinyali

road traffic signal

Trafiği kırmızı, sarı ve yeşil renkli ışıklar, oklar ve benzeri işaretlerle yöneten sistem.

yol ücret beyanı

road toll declaration, toll declaration

Ödeme hizmeti sağlayıcısı tarafından ücret uygulayıcıya yapılan, bir aracın ücretlendirme alanındaki ücretli bir altyapıyı kullandığının teyidine dair bildirim.

yol ücret işlemi

road toll transaction, toll transaction

Otoyol ücret beyanındaki her türlü faaliyetin ücret uygulayana aktarılması.

yol ücreti

road toll, road user fee, toll, road user charge

Belirli bir karayolu altyapısının kullanımı için ödenecek vergi, harç veya ücret.

yol ücretlendirmesi

road pricing, tolling, road tolling

Yol kullanımı için ücret uygulanması (vergilendirme düzeni, sıklıkla fiyatlandırma, kordon fiyatlandırma, yol, köprü veya tünel ücretleri vb.).

yol ver işareti ihlali uyarısı

give-way sign violation warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücüye kendi aracının veya başka bir aracın yol ver işareti ihlali yaptığı ya da yapmak üzere olduğu bilgisinin verilmesi.

yol ver işareti uyarısı

give-way sign warning

Araç içi yerleşik donanım aracılığıyla sürücülere ilerideki yol ver işareti bilgisinin verilmesi.

yol yönetimi

Road management

yol ve çevresinin gözlenmesi (örneğin yol yüzeyi, kar ve buz, rüzgâr, sis) ve olumsuz veya tehlikeli şartların olması durumunda gerekli uyarıların ve bakım faaliyetlerinin yönetilmesi.

yol yüzeyi bilgisi

road surface information

Gerçek zamanlı ya da tahmin edilen yol yüzeyi koşulları bilgisi.

yol yüzeyi izleme

road surface monitoring

Araç içi yerleşik donanım kullanılarak sürtünme, sıcaklık ve nem gibi yol yüzeyi koşullarının gözlenmesi ve değerlendirilmesi.

yolcu araç birimi

Passenger Car Unit (PCU)

İçinde çeşitli türden araç olan bir trafik akımının, sadece otomobil olarak ifade edilmesi.

yolcu bilgilendirme

traveller information

Yolculara seyahatleri öncesinde ve seyahat sırasında ulaşım ağı ve seçenekleri hakkında bilgilerin sabit tabelalar ya da araç içi cihazlar vasıtasıyla sunulması.

yolcu bilgileri, gezgin bilgileri

passenger information, traveller information

Duraklarda, terminalerde, araçlarda, internette toplu taşıma kullanıcılarına sağlanan bilgiler.

yolcu bilgisi

passenger (traveller) information

Duraklarda, terminalerde, araçta, internette ve benzeri ortamlarda toplu taşıma kullanıcılarına sağlanan bilgiler.

yolcu hareketliliği

passenger mobility

Yolcuların şehir içerisindeki hareketlerini, kat ettikleri yol uzunluğunu, kullanılan ulaşım modlarını ifade eden hareketlilik.

yolculuk anı bilgileri

on-trip information, en-route information

Yolculuk sırasında sağlanan bilgiler.

yolculuk eşleştirme

ride matching

Yolculuk gerçekleştirilebilmesi için, paylaşımının diğer kullanıcılarla kullanıcıların eşleştirmeleri işlemi. seyahatlerini

yolculuk hızı

travel speed, journey speed

Bir aracın katettiği mesafenin yolculuk süresine oranı.

yolculuk öncesi bilgi

pre-trip information

Yolculuktan önce yolcuya sunulan bilgiler.

yolculuk paylaşımı

ride sharing (car-pooling)

Aracında boş koltukları bulunan sürücülere aynı yöne giden farklı yolcular ile buluşturarak birlikte yolculuk yapmalarını ve yol masraflarından tasarruf etmelerini sağlayan anlık ya da planlı bir ulaşım yöntemi.

yolculuk planlama

travel planning, journey planning, trip planning

Seyahat modu, seyahat güzergâhı, gidiş veya varış zamanı ve benzeri yolculuk kriterleri seçilerek yolculuğun baştan sona planlanması.

yolculuk planlama yardımı

travel planning assistance, journey planning assistance

Ulaşım türü, alternatif güzergâhlar, seyahat süresi, maliyet veya çevresel etki gibi seyahat seçenekleriyle ilgili bilgi sağlanması.

yolculuk süresi

travel time, journey time

Belirlenen iki nokta arasında park etme, yürüme, bekleme ve ulaşım modu değiştirme sürelerini de içeren yolculuk süresi.

yolculuk süresi gözlemleme

travel time monitoring

Gerçek zamanlı yolculuk süreleri verilerinin toplanması ve durum değerlendirmesi.

yolculuk süresi tahmini

travel time estimation, travel time computation

Belirli bir seyahat, güzergâh veya yol kesimi için beklenen yolculuk süresinin kestirilmesi.

yolculuk talep yönetimi

travel demand management

Yolcuları bilgilendirmek, daha iyi hareket kabiliyeti, daha az trafik sıkışıklığı ve daha düşük araç emisyonları sağlayan bir ulaşım sisteminin verimliliğini en üst düzeye çıkarmaya teşvik etmek için stratejilerin kullanımı.

yolun kısıtlanması

road restriction

Yol kullanımının sınırlandırılması veya kısıtlanması.

yönetilen şeritler *managed lanes*

Trafik akışını ve araç verimini optimize etmek için proaktif olarak uygulanan ve aktif olarak yönetilen şeritler.

yönetim bilgi sistemi

Management Information System (MIS)

Karar verme ve bir organizasyondaki bilgilerin koordinasyonu, kontrolü, analizi ve görselleştirilmesi için kullanılan bir bilgi sistemi.

yönlendirilen trafik

diverted traffic

Bir olay sonucu olarak bir ulaşım modundan, rotadan, günün saatinden, başlangıçtan veya varış noktasından diğerine geçiş yapan yük, yolcular veya araçlar.

yöntemsel birlikte çalışabilirlik

procedural interoperability

Farklı donanımların birbirleriyle haberleşmesi için veri elemanı tanımlarının, işleyiş yöntemlerinin, veri dağıtımını ile birlikte sunum biçiminin ortak olması.

yönünü değiştirme, rotadan sapma *diversion, detour*

Alternatif bir yolun kullanılması.

yukarı akım

upstream

Trafik akışının tersi yönü.

yumuşak hareketlilik

soft mobility

Çevre dostu ulaşım modlarının tasarımını, uygulamasını, işletimini ve yönetimini kapsayan, bireylerin hareket etme hakkını koruyarak kentsel yaşanabilirliği optimize edebilen, insan ve çevre dostu sürdürülebilir hareketlilik biçimi. Örneğin Yürüme, bisiklete binme, tramvay, elektrikli araçlar

yük operasyon hazırlığı

freight operation preparation

Taşıma emirleri, gümrük beyannameleri, tehlikeli mal beyanları ve sevk irsaliyeleri gibi taşıma belgelerinin hazırlanması.

yük taşıma yönetimi, yük yönetimi

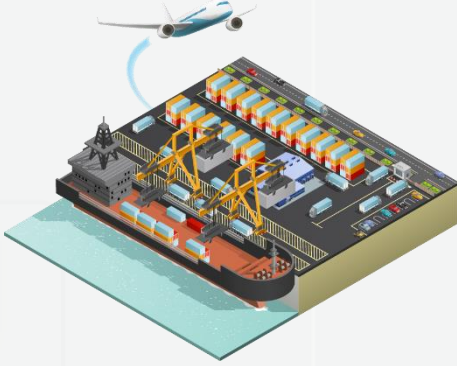
freight transport management, freight management

Yük taşımacılığının planlanması, yerine getirilmesi ve izlenmesi.

yük taşımacılığı *freight transport*

Belirli bir ağda malların toplam hareketi.

yük ticari işlemleri *freight business transaction, cargo business transaction*

Piyasa araştırmalarının toplanması, teklif ve tedarikçi değerlendirmesi ile teslimat koşulları, faturalama ve ödemeler gibi işleri kapsayan sözleşmelerin yönetimi.

yük ve filo yönetimi *freight and fleet management*

Yük yönetimi ve filo yönetiminin birleşik faaliyetleri.

yük, navlun *freight*

Herhangi bir ulaşım moduyla taşınan mallar.

yük, yükleme işleri değerlendirilmesi *freight operations evaluation*

Yük istatistiklerinin hazırlanmasına ek olarak yük operasyonlarının maliyet ve performans analizi.

yük, yükleme operasyon kontrolü *freight operation control*

Yük takibi, gönderi ve nakliye durumunun izlenmesi ve teslimat bilgilerinin alınması.

yükleme donanımı *unit load device*

Birim yükleri taşımak ve araca yüklemek için kullanılan palet ya da konteyner.

yüklenici *contractor*

Üzerinde anlaşılmış olan şartnameler, hüküm ve koşullara uygun şekilde kuruluşa hizmet sağlayan harici kuruluş.

yükleyici *shipper*

Konşimentoda belirtilen ve taşıma sözleşmesi ile yük, eşya taşıyan özel veya tüzel kişi.

yüksek coğrafi kapsama *high geographic coverage*

İnsan ve sistemlerin olduğu hemen her yerde yüksek performansla kesintisiz bağlantıya sahip olunması.

yüksek doluluklu araç şeridi

High Occupancy Vehicle Lane (HOV lane)
İki veya daha fazla kişi taşıyan belirli araç türlerine ayrılmış şerit.

yüksek doluluklu ücretli şerit

High Occupancy Toll Lane (HOT lane)
Yüksek doluluk geçişli geçiş şeridi, yüksek doluluk oranına sahip araçlara ve diğer muaf araçlara ücretsiz, diğer araçların talebe göre ayarlanmış değişken ücret ödediği bir trafik şeridi veya yol türü.

Yüksek Hızlı Demiryolu Hattı (YHT)

high speed railway line

250 km/s ve üzeri hız yapılan demiryolu hattı.

yüksek otonom sürüş (seviye 4)

high driving automation (level 4), highly automated driving, high automation

Aracın, üzerinde yer alan özel donanımlar ve yazılımlar sayesinde insan müdahalesine gerek kalmadan; direksiyon idaresi, frenleme, hızlanma/yavaşlama, araç ve yol takibi gibi sürüş kontrolünün gerekli işlemleri ile şerit değiştirme, dönme, sinyal verme gibi karar gerektiren eylemleri kendi kendine yerine getirebildiği sürüştür. Ancak güvenlik koşullarının gerektirdiği durumlarda sürücü, araç idaresini eline alabilmektedir.

Yüksek Performanslı Hesaplama (YPH)

High-Performance Computing (HPC)

Kişisel bilgisayarlar ve iş istasyonlarının kapasitelerinin üzerindeki çok sayıda hesaplama ve çok miktarda veri içeren problemleri çözebilmeleri amacı ile ortaya çıkan bir kavram. Bahsedilen hesaplamaları yapabilmek ve büyük veriyi işleyebilmek için YPH sistemlerinde süper bilgisayarlar ya da bilgisayar kümeleri kullanılmaktadır.

yürünebilirlik

walkability

Bir bölgenin ne kadar yürüme dostu olduğunu gösteren yürüyebilme koşullarının durumu.

yüz tanıma

face recognition

Kişiyi sayısal görüntü veya video kaynağından tanımlayabilen veya doğrulayabilen bir teknoloji.

yüz yüze ödeme

face to face payment

Ödeme hizmeti sağlayıcısına yüz yüze yapılan ödeme.

yüzey dedektörü

surface detector

Sensörü yol yüzeyinde bulunan dedektör.

yüzey ulaştırması

surface transport

İnsanların veya malların uçak yerine karayolu, tren veya gemi ile taşınması.

Z

zaman aralığı *time gap, gap*

Birbirlerini takip eden iki aracın bir noktadan geçişi sırasında, bir aracın arkası ile diğer aracın önü arasında oluşan zaman farkı.

zaman aralığı kontrolü, taşıt aralığı kontrolü

time gap control, headway control

Sürücünün öndeki araç için belirlediği zaman aralığını otomatik olarak sabitleme.

zaman aralığı uyarısı

time gap warning

Öndeki araçla olan zaman aralığının çok az olabileceği bilgisi.

zaman maliyeti

Value of Travel Time (VOTT)

Ulaşım için harcanan zamanın maliyeti. (İşletmelere, çalışanlarının ve araçlarının seyahat için harcadıkları zamanın maliyetlerini ve seyahat için harcanan kişisel zamanın (ücret ödenmeyen) tüketicilere olan maliyetlerini içerir.)

zaman ortalama hızı

time mean speed

Araçların kısa bir mesafe üzerinde ölçülen hızlarının ortalaması; araçların noktasal hızlarının aritmetik ortalaması.

zamanında varış *on-time arrival*

Belirli bir seyahat süresi ile tanımlanan, seyahat süresi güvenilirlik performans ölçüsü; belirli bir seyahat süresi içinde tamamlanan yolculuk.

ZigBee

ZigBee

IEEE 802 temelli, standart sarmal ağlar ile uygulama profilleri kullanılarak kurulan kısa mesafe kablosuz sensör ağları teknolojisi.

zincirleme hizmetler, bağlantılı hizmetler *chained services, linked services, connected services*

Entegre ödeme sistemiyle birbirlerine bağlanmış hizmetler.

zirve saat faktörü

peak hour factor

Zirve saati boyunca trafik değişim ölçüsü, tüm zirve saati içerisindeki trafik akışının, aynı saat içerisindeki maksimum 15 dakikalık akış değerine bölünmesiyle elde edilen değer.

zirve saat, yoğun saat

peak hour, rush hour

Belli kriterlere göre trafik talebinin en yüksek olduğu belirli bir zaman aralığı.

zirve saatler dışı

off-peak time

Trafik talebinin en yoğun olduğu saatler haricindeki zaman aralıkları.

zorunlu alternatif güzergâh
mandatory diversion route

Yol çalışması veya başka bir trafik olayı nedeniyle normal güzergâh yerine zorunlu olarak yönlendirilen alternatif yol.

zorunlu hız sınırlama
compulsory speed limiting

Sürücüye sistemin müdahalesini reddetme seçeneği sunulmaksızın, referans hız dikkate alınarak araç hızının otomatik kontrolü.

İNDEKS

TERİM	İNGİLİZCE KARŞILIĞI	SAYFA NO
BİLGİ ve İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ		
açık anahtarlı şifreleme	<i>public key cryptography</i>	3
açık kaynak	<i>open source</i>	3
açık sistemler ara bağlantı modeli	<i>Open Systems Interconnection model (OSI model)</i>	3
açık standart	<i>open standard</i>	3
açık şarj noktası protokolü	<i>Open Charging Point Protocol (OCPP)</i>	3
açık veri	<i>open data</i>	3
açık veri platformu	<i>open data platform</i>	4
afet bilgi sistemi	<i>disaster information system</i>	5
akıllı araç otoyol sistemi	<i>intelligent vehicle highway system</i>	6
akıllı kavşak	<i>smart intersection</i>	7
akıllı ulaşım sistemi için bulut bilişim	<i>Intelligent Transportation Systems Cloud (ITS-Cloud)</i>	9
akıllı yönlendirme sistemi	<i>smart guidance system</i>	10
aktarıcı, alıcı verici	<i>transponder</i>	10
alternatif akım	<i>Alternating Current (AC)</i>	12
altyapı-arac haberleşmesi	<i>Infrastructure to Vehicle Communication (I2V)</i>	12
altyapı-arac veri alışverişi	<i>In-Vehicle Information (IVI)</i>	12
altyapı-her şey haberleşmesi	<i>Infrastructure to Everything Communication (I2X)</i>	12
anonimlik	<i>anonymity</i>	13
araç alan ağı	<i>Vehicle Area Network (VAN)</i>	14
araç bulutu	<i>vehicle cloud</i>	14
araç içi arıza tespit standardı	<i>On-board diagnostics 2 (OBD-II)</i>	15
Araç İçi Bilgi ve Haberleşme Sistemi (ABHS)	<i>in-vehicle information and communication system</i>	15

araç kimlik tanımlama, mutlak araç kimliği, kesin araç kimliği	<i>vehicle identification, absolute vehicle identification, unambiguous vehicle identification</i>	16
araç konumlandırma	<i>vehicle positioning</i>	16
araç ortamlarında kablosuz erişim	<i>Wireless Access in Vehicular Environments (WAVE)</i>	16
araç tanıma	<i>vehicle recognition</i>	17
araç verisi	<i>probe vehicle data</i>	18
araçlara özel ağ	<i>Vehicular Ad-Hoc Network (VANET)</i>	18
araçların interneti	<i>Internet of Vehicles (IoV)</i>	18
araçtan ağa	<i>Vehicle to Network (V2N)</i>	18
araçtan altyapıya	<i>Vehicle to Infrastructure (V2I)</i>	18
araçtan araca	<i>Vehicle to Vehicle (V2V)</i>	18
araçtan her şeye	<i>Vehicle to Everything (V2X)</i>	19
araçtan savunmasız yol kullanıcılarına	<i>Vehicle to Vulnerable Road User communication (V2VRU)</i>	19
araçtan şebekeye	<i>Vehicle to Grid (V2G)</i>	19
araçtan yayaya	<i>Vehicle to Pedestrian (V2P)</i>	19
arayüz standardı	<i>interface standard</i>	19
artırılmış gerçeklik	<i>Augmented Reality (AR)</i>	20
ASCII	<i>American Standard Code for Information Interchange (ASCII)</i>	20
asimetrik şifreleme algoritması	<i>asymmetric encryption algorithm</i>	20
AUS için ulusal ulaşım haberleşme protokolü	<i>National Transportation Communications for Intelligent Transportation System Protocol (NTCIP)</i>	21
Avrupa Birliği konumsal veri altyapısı	<i>Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE)</i>	22
bağlanabilirlik	<i>connectivity</i>	25
bağlantı yönelimli haberleşme	<i>connection-oriented communication</i>	25
bağlantısız iletişim	<i>connectionless communication</i>	26
basit ağ yönetim protokolü	<i>Simple Network Management Protocol (SNMP)</i>	26

BeiDou uydu konumlandırma sistemi	<i>BeiDou Navigation Satellite System</i>	27
bilgi güvenliği	<i>information security, data security</i>	28
bilgi güvenliği ihlali	<i>information security incident</i>	28
bilgi güvenliği olayı	<i>information security event</i>	28
bilgi ve iletişim teknolojileri	<i>Information and Communication Technology (ICT)</i>	28
bilgi yönetimi	<i>information management</i>	28
bilgi-eğlence, eğlenceli eğitim, eğitici eğlence	<i>infotainment, edutainment, educational entertainment</i>	28
birlikte çalışabilirlik	<i>interoperability</i>	30
birlikte çalışabilirlik standartları	<i>interoperability standards</i>	30
biyometrik tabanlı güvenlik sistemi	<i>biometric based security system</i>	31
blok zincir teknolojisi	<i>blockchain technology</i>	31
bluetooth işaretçisi	<i>bluetooth beacon</i>	31
bluetooth sensör	<i>bluetooth sensor</i>	31
boyuna uyarı sistemi	<i>longitudinal warning system</i>	32
bulanık veri	<i>fuzzy data</i>	33
bulut bilişim	<i>cloud computing</i>	33
bulut depolama	<i>cloud storage</i>	33
bulut hizmeti	<i>cloud service</i>	33
bulut paylaşımı	<i>cloud sharing</i>	33
bulut teknolojisi	<i>cloud technology</i>	33
bütünleştirme, birleştirme	<i>aggregation</i>	33
bütünlük	<i>integrity</i>	33
büyük makine tipi haberleşme	<i>Massive Machine Type Communication (mMTC)</i>	33
büyük veri	<i>big data</i>	34
büyük veri analitiği	<i>big data analytics</i>	34
büyük veri analizi	<i>big data analysis</i>	34
büyük veri ekosistemi	<i>big data ecosystem</i>	34

büyük veri etiği	<i>big data ethics</i>	34
büyük veri işleme	<i>big data processing</i>	34
büyük veri platformu	<i>big data platform</i>	34
büyükşehir bölgesi ağı	<i>Metropolitan Area Network (MAN)</i>	34
canlı veri	<i>live data</i>	35
CEN DSRC	<i>CEN DSRC</i>	35
cihazdan cihaza	<i>Device to Device (D2D)</i>	35
Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS)	<i>Geographical Information System (GIS)</i>	35
coğrafi çit	<i>geofencing</i>	35
coğrafi portal	<i>geographic portal</i>	35
coğrafi veri	<i>geographic data</i>	36
coğrafi veri paylaşım standartları	<i>geographical data sharing standards</i>	36
coğrafi veri tabanı	<i>geographic database</i>	36
çok yüksek kapasiteli ağ	<i>Very High Capacity Network (VHCN)</i>	38
çoklu ortam mesaj servisi	<i>Multimedia Messaging Service (MMS)</i>	38
darboğaz	<i>bottleneck</i>	39
DATEX II	<i>Data Exchange II (Datex II)</i>	39
DoS, DDoS	<i>Denial of Service attack (DoS, DDoS)</i>	39
denetleyici alan ağı	<i>Controller Area Network (CAN)</i>	41
derin öğrenme	<i>deep learning</i>	41
dijital ikiz	<i>Digital Twin (DT)</i>	42
dijital sertifika	<i>digital certificate</i>	42
dijital uçurum	<i>digital divide</i>	42
dijitalleşme	<i>digitalisation</i>	42
dinamik veri	<i>dynamic data</i>	44
doğrulama sertifikası	<i>enrollment certificate</i>	44
düşük güç geniş alan ağı	<i>Low Power Wide Area Network (LPWAN)</i>	47
eCall sistemi	<i>eCall system</i>	48

elektronik araç kimliği, elektronik plaka	<i>Electronic Vehicle Identity (EVI), electronic number plate, electronic license plate</i>	50
elektronik imza	<i>electronic signature</i>	50
elektronik kayıt cihazı	<i>electronic on-board recorder</i>	51
elektronik kontrol ünitesi	<i>Electronic Control Unit (ECU)</i>	51
elektronik ruhsat	<i>electronic licence</i>	51
elektronik veri değişimi	<i>Electronic Data Interchange (EDI)</i>	52
eliptik eğri kriptografisi	<i>elliptic curve cryptography</i>	52
eşler arası bağlantı protokolü	<i>Peer To Peer (P2P)</i>	55
erişim yönetimi	<i>access management</i>	56
erken uyarı sistemi	<i>early warning system</i>	56
eş zamanlılık	<i>concurrency</i>	57
etkinlik veri kaydedici	<i>event data recorder, black box</i>	57
evrensel kaynak tanımlayıcı	<i>Universal Resource Identifier (URL)</i>	57
evrensel mobil telekomünikasyon sistemi	<i>Universal Mobile Telecommunication System (UMTS)</i>	57
evrensel seri veri yolu	<i>Universal Serial Bus (USB)</i>	58
fiber optik iletişim	<i>fiber optic communication</i>	59
fiziksel internet	<i>Physical Internet (PI)</i>	60
fiziksel standart	<i>physical standard</i>	61
fonksiyonel gereklilik	<i>functional requirement</i>	61
gecikme (1)	<i>delay, public transport delay</i>	62
geçici ağlar	<i>ad-hoc networks</i>	62
geçmiş, tarihsel veri	<i>historical data</i>	63
gelişmiş şifreleme standardı	<i>Advanced Encryption Standard (AES)</i>	64
gelişmiş yolcu bilgi sistemi	<i>advanced traveller information systems</i>	64
geniş alan ağı	<i>Wide Area Network (WAN)</i>	65
genişbant	<i>broadband</i>	65
gerçek zamanlı harita paylaşımı	<i>real-time map sharing</i>	65
gerçek zamanlı istihbarat sistemi	<i>real-time intelligence system</i>	66

gerçek zamanlı izleme	<i>real-time monitoring</i>	66
gerçek zamanlı veri paylaşımı	<i>real-time data sharing</i>	66
gerçek zamanlı video paylaşımı	<i>real-time video sharing</i>	66
gerçek zamanlı yolcu bilgilendirme	<i>Real-Time Passenger Information (RTPI)</i>	66
gizlilik	<i>confidentiality</i>	67
görev aktarımı	<i>tasks offloading</i>	67
görüntü işleme	<i>image processing</i>	67
görüntülerden insan davranışı tespiti	<i>detection of human behavior from images</i>	67
grafik kullanıcı arayüzü	<i>Graphical User Interface (GUI)</i>	68
GSM-R	<i>Global System for Mobile Communications-Railway (GSM-R)</i>	68
güvenilir nesne	<i>trusted object, trust object</i>	69
güvenilir üçüncü taraf	<i>Trusted Third Party (TTP)</i>	69
güvenli kimlik bilgisi yönetim sistemi	<i>Secure Credential Management System (SCMS)</i>	69
güvenli uygulama modülü	<i>secure application module</i>	69
güvenli veri iletimi	<i>secure data transmission</i>	69
güvenlik tehdidi	<i>security threat</i>	69
hareketli araç verisi	<i>floating car data</i>	71
hareketlilik veri tanımlaması	<i>Mobility Data Specification (MSD)</i>	71
harita güncelleme	<i>map update</i>	72
harita sunucusu	<i>digital map server</i>	72
harita verisi	<i>map data</i>	72
hassas konumlandırma	<i>precise positioning</i>	72
hava durumu bilgileri, meteorolojik bilgiler	<i>weather information, meteorological information</i>	72
hizmet sağlayıcı	<i>service provider</i>	75
hücrecel	<i>cellular</i>	75
hücrecel iletişim için küresel sistem (GSM)	<i>Global System for Mobile Communications (GSM)</i>	76

hücreyel şebeke üzerinden araçtan her şeye (C-V2X)	Cellular Vehicle to Everything (C-V2X)	76
IEEE 1609.X	IEEE 1609.X	76
IEEE 802.11	IEEE 802.11	76
IEEE 802.11bd	IEEE 802.11bd	76
IEEE 802.11p	IEEE 802.11p	76
ITS G5	ITS G5	77
ilişkisel veri tabanı yönetim sistemi	relational database management system	78
insan makine arayüzü	Human Machine Interface (HMI)	78
insan-makine etkileşimi	human-machine interaction, man-machine interaction	78
internet alan adı sistemi	Domain Name System (DNS)	79
internet güvenliği protokolü	Internet Protocol Security (IPsec)	79
internet protokolü sürüm 4	Internet Protocol version 4 (IPv4)	79
internet protokolü sürüm 6	Internet Protocol version 6 (IPv6)	80
iş zekâsı	business intelligence	80
kablosuz ağ	Wireless Fidelity (Wi-Fi)	81
kablosuz güncellemeler, iletişimler	Over-The-Air Updates, Communications (OTA)	81
kablosuz sensör ağı	Wireless Sensor Network (WSN)	81
kablosuz yerel alan ağı protokolü	Wireless Local Area Network protocol (WLANp)	82
kapalı devre televizyon	Closed Circuit Television (CCTV)	83
kapsama alanı	coverage area	83
kapsamlı bilgi arşivi ağı	Overview Comprehensive Knowledge Archive Network (CKAN)	83
kapsamlı otomobil trafik kontrol sistemleri	Comprehensive Automobile Traffic Control Systems (CACs)	83
karar destek modeli	decision support model	83
karasal mobil sistemler haberleşme erişimi	Communication Access for Land Mobiles (CALM)	84
karma gerçeklik	mixed reality (MR)	85

kesin olmayan araç kimlik tanımlama	<i>relative vehicle identification, non-unambiguous vehicle identification</i>	88
kısa mesaj servisi	<i>Short Message Service (SMS)</i>	89
kimlik doğrulama	<i>authentication</i>	90
kimlik doğrulayıcı	<i>authenticator</i>	90
kimlik ve mahremiyet yönetimi	<i>identity and privacy management</i>	90
kiosk	<i>kiosk</i>	90
kişisel veri	<i>personal data</i>	91
kişiselleştirilmiş ulaşım bilgisi	<i>personalized transport info</i>	91
kişiye özel, gizlilik	<i>privacy</i>	91
konum tabanlı hizmetler	<i>location based services</i>	92
konum tahmini, yardımcı uydu navigasyonu	<i>dead reckoning, assisted satellite navigation</i>	93
konum verisi	<i>location data</i>	93
konumsal mesajlaşma	<i>geo messaging</i>	93
kooperatif altyapı-araç haberleşmesi	<i>I2Car</i>	94
kooperatif altyapı-her şey haberleşmesi	<i>Cooperative Infrastructure to Everything Communication (C-I2X)</i>	94
kooperatif araç-altyapı haberleşmesi	<i>Cooperative Vehicle to Infrastructure Communication (Car2I)</i>	94
kooperatif araç-araç haberleşmesi	<i>Cooperative Vehicle to Vehicle Communication (Car2Car)</i>	94
kooperatif araç-her şey haberleşmesi	<i>Cooperative Vehicle to Everything Communication (Car2X)</i>	95
kooperatif araç-savunmasız yol kullanıcısı haberleşmesi	<i>Cooperative Vehicle to Vulnerable Road User Communication (Car2VRU)</i>	95
kooperatif farkındalık mesajı	<i>Cooperative Awareness Message (CAM), CA Message</i>	95
Koordineli Evrensel Zaman	<i>Coordinated Universal Time (UTC)</i>	96
kök sertifikası	<i>root certificate</i>	97
kriptografi	<i>cryptography</i>	97
kullanılabilirlik, ulaşılabilirlik	<i>availability</i>	98
K-AUS iletişim noktası	<i>C-ITS Point of Contact (CPOC)</i>	100

küresel konumlandırma sistemi	<i>Global Positioning System (GPS)</i>	100
küresel navigasyon uydu sistemleri	<i>Global Navigation Satellite Systems (GNSS)</i>	100
LIDAR	<i>Laser Illuminating Detection and Ranging, Light Detection and Ranging (LIDAR)</i>	100
Li-Fi	<i>Light Fidelity (Li-Fi)</i>	101
LTE	<i>Long Term Evolution (LTE)</i>	101
çoklu radyo erişim teknolojisi	<i>Multiple Radio Access Technology (Multi-RAT)</i>	102
LTE-V2X	<i>Long Term Evolution - Vehicle to Everything</i>	102
makine öğrenmesi	<i>machine learning</i>	103
makinelere arası haberleşme	<i>Machine to Machine (M2M) communication</i>	103
mantıksal veri modeli	<i>logical data model</i>	103
mekânsal veri yönetimi	<i>spatial data management</i>	104
merkez-altyapı haberleşmesi	<i>Center to Infrastructure Communication (C2I)</i>	104
merkez-merkez haberleşmesi	<i>center to center communications</i>	105
merkez-saha haberleşmesi	<i>center to field communications</i>	105
mesaj doğrulama kodu	<i>Message Authentication Code (MAC)</i>	106
mesaj onayı	<i>message confirmation</i>	106
metaveri	<i>metadata</i>	106
meteorolojik erken uyarı sistemi	<i>meteorological early warning system</i>	106
mobil özel ağ	<i>Mobile Ad Hoc Network (MANET)</i>	107
mod değişikliği bilgisi	<i>modal change information, interchange information</i>	107
nesne tanıma	<i>object recognition</i>	109
nesne yönelimli veri tabanı	<i>object oriented database</i>	109
nesnel veri	<i>objective data</i>	109
nesnelerin interneti	<i>Internet of Things (IoT)</i>	109
nesnelerin internetinin güvenliği	<i>Security of Internet Of Things (IoT)</i>	109
optik karakter tanıma	<i>Optical Character Recognition (OCR)</i>	112

ortam erişim kontrolü	<i>Medium Access Control (MAC)</i>	114
otomatik araç konumlandırma	<i>automatic vehicle positioning</i>	114
otomatik araç tanımlama sistemi	<i>Automatic Vehicle Identification System (AVI)</i>	115
otomatik araç yer tespit sistemi	<i>Automatic Vehicle Locating System (AVLS)</i>	115
otomatik erişim kontrolü	<i>automatic access control, electronic access control, electronic clearance</i>	115
otomatik park bilgi sistemi	<i>automated parking information systems</i>	116
otomatik plaka tanıma	<i>automatic license plate recognition</i>	116
Otomotiv Uç Nokta Bilgi İşlem Konsorsiyumu	<i>Automotive Edge Computing Consortium (AECC)</i>	117
otoyol danışma radyosu	<i>Highway Advisory Radio (HAR)</i>	121
örüntü tanıma	<i>pattern recognition</i>	126
paylaşım platformu	<i>sharing platform</i>	128
PC5	<i>PC5</i>	128
protokol	<i>protocol</i>	129
protokol veri ünitesi (PDU)	<i>Protocol Data Unit (PDU)</i>	129
radyo frekansı ile tanımlama	<i>Radio Frequency Identification (RFID)</i>	130
radyo haberleşmesi, telsiz haberleşmesi	<i>radio communication</i>	130
radyo veri sistemi	<i>Radio Data System (RDS)</i>	130
reddedilemeyen	<i>non-repudiation</i>	130
referans veri	<i>reference data</i>	131
referans yerel veri paylaşım platformu	<i>reference local data sharing platform</i>	131
robotik nesnelerin interneti	<i>Internet of Robotic Things (IoRT)</i>	131
sabit noktalar arası iletişim	<i>fixed point - fixed point communications</i>	132
saha-araç haberleşmesi	<i>field vehicle communications</i>	133
sahte kimlik	<i>pseudo-id</i>	133
sanal gerçeklik	<i>Virtual Reality (VR)</i>	134
sanal trafik yönetim merkezi	<i>virtual traffic management center</i>	134
sanallaştırılmış ağ fonksiyonu	<i>Virtualized Network Function (VNF)</i>	134

sarmal arayüz	<i>immersive interface</i>	134
savunmasız yol kullanıcısı-araç haberleşmesi	<i>Vulnerable Road User to Vehicle Communication (VRU2Car)</i>	135
sayısal ses yayını	<i>digital radio broadcast, Digital Audio Broadcasting (DAB)</i>	135
sertifika imzalamama isteği	<i>certificate signing request</i>	135
sertifika iptal listesi	<i>certificate revocation list</i>	135
sertifika yetkilisi	<i>Certificate Authority (CA)</i>	136
seyahat talep analizi	<i>travel demand analysis</i>	137
siber güvenlik	<i>cyber security</i>	139
siber olay	<i>cyber incident</i>	139
siber saldırı	<i>cyber attack</i>	139
siber suç	<i>cyber crime</i>	139
siber tehdit	<i>cyber threat</i>	139
siber tehdit araçları	<i>cyber threat tools</i>	139
siber uzay	<i>cyber space</i>	139
simetrik kriptografik algoritma	<i>symmetric cryptographic algorithm</i>	139
sinir ağları	<i>neural networks</i>	139
sinyal fazı ve zamanlama	<i>Signal Phase and Timing (SPaT)</i>	140
kentsel mobilite simülasyonu	<i>Simulation of Urban MObility (SUMO)</i>	142
sürücü profili oluşturulması	<i>driver profiling, creation of driver profile</i>	144
şebeke bilişimi	<i>grid computing</i>	146
şebeke dilimleme	<i>network slicing</i>	146
şebekeden araca	<i>Grid to Vehicle (G2V)</i>	146
şifre çözme	<i>decrypt</i>	148
şifre çözme algoritması	<i>decryption algorithm</i>	148
şifreleme	<i>encrypt</i>	148
şifreleme algoritması	<i>encryption algorithm</i>	148
şifreleme sertifikası kuruluşu	<i>key certification authority</i>	148
şifreleme yönetimi	<i>key management</i>	148

tahsis edilmiş kısa mesafeli haberleşme	<i>Dedicated Short Range Communication (DSRC)</i>	149
tasarım gereği gizlilik	<i>privacy by design</i>	151
tehlikeli konum bildirimleri	<i>Hazardous Location Notifications (HLN)</i>	153
tek noktaya yayın	<i>unicast</i>	154
telematik sistemler	<i>telematics systems</i>	155
telemetri sistemi	<i>telemetry system</i>	155
trafik durumu bilgisi	<i>traffic status information</i>	159
trafik için açık haberleşme arayüzü	<i>Open Communication Interface for Traffic (OCIT)</i>	160
trafik kazası raporlama	<i>traffic accident reporting, accident reporting</i>	160
trafik kazası tespiti	<i>traffic accident detection, accident detection</i>	161
trafik ölçüm sistemi	<i>traffic measurement system</i>	162
trafik sayımı	<i>traffic count</i>	162
trafik simülasyonu	<i>traffic simulation</i>	163
Trafik Sinyal Denetleyici (TSD)	<i>traffic signal controllers</i>	163
trafik sinyal gözlemeleme	<i>traffic signal monitoring</i>	163
trafik veri sınıflandırması	<i>traffic data classification, vehicle type classification</i>	164
uç bilişim	<i>edge computing</i>	168
ulaşım araştırma ve yenilik görüntüleme ve bilgi sistemi	<i>Transport Research and Innovation Monitoring and Information System (TRIMIS)</i>	169
ulaşım envanteri veri tabanı	<i>transport inventory database</i>	169
ulaşım güvenlik açığı	<i>transport vulnerability</i>	169
ulaşım ve akıllı ulaşımında sanal ikiz simülasyonu	<i>virtual twin in transport and its simulation</i>	171
ulaşımında iç mekân haritalama	<i>indoor mapping in transportation</i>	171
ulusal erişim noktası	<i>National Access Point (NAP)</i>	172
uygulama programlama arayüzü	<i>Application Programming Interface (API)</i>	173
uzaktan erişim	<i>remote access</i>	173
uzaktan gözlemeleme	<i>remote monitoring</i>	173

uzun menzilli geniş alan ağı	<i>Long Range Wide Area Network (LoRaWAN)</i>	174
uzun menzilli haberleşme	<i>Long Range (LoRa)</i>	174
veri akışı	<i>data flow</i>	175
veri ambarı	<i>data warehouse</i>	175
veri arşivleme	<i>data archiving</i>	175
veri deposu	<i>data store, data repository</i>	175
veri gizliliği, gizlilik koruması	<i>data privacy, privacy protection</i>	176
veri görselleştirme	<i>data visualization</i>	176
veri görüntüleme	<i>data display</i>	176
veri güdümlü	<i>data-driven</i>	176
veri havuzu	<i>data pool</i>	176
veri iletişim mimarisi	<i>data communication architecture</i>	176
veri işleme ve analiz altyapısı	<i>data processing and analysis infrastructure</i>	176
veri koruma	<i>data protection</i>	176
veri kurtarma	<i>data recovery</i>	176
veri kümeleme	<i>data clustering</i>	177
veri madenciliği	<i>data mining</i>	177
veri merkezi	<i>data center</i>	177
veri mimarı	<i>data architect</i>	177
veri mimarisi	<i>data architecture</i>	177
veri paylaşım standardı	<i>data sharing standard</i>	177
veri sözlüğü	<i>data dictionary</i>	177
veri standardı	<i>data standard</i>	177
veri şifreleme standardı	<i>Data Encryption Standard (DES)</i>	177
veri taşıma ekipmanı	<i>Data Circuit-Terminating Equipment, Data Carrier Equipment, Data Communication(s) Equipment (DCE)</i>	178
veri terminal ekipmanı	<i>Data Terminal Equipment (DTE)</i>	178
veri tümleştirme	<i>data fusion</i>	178
veri üretimi	<i>data generation</i>	178

veri yedekleme	<i>data backup</i>	178
veri yoğunluğu	<i>data density</i>	178
veri yönetimi	<i>data management</i>	178
veri yönetişimi	<i>data governance</i>	178
veri yönlendirme	<i>forwarding</i>	178
veri tabanı	<i>database</i>	179
video analiz tabanlı davranış tespiti	<i>video analysis based behavior detection</i>	179
video görüntü dedektörü	<i>video image detector, video detector</i>	179
video görüntü işleme	<i>video image processing</i>	179
WiMAX haberleşme teknolojisi	<i>wimax telecommunication technology</i>	179
yakın alan iletişimi	<i>Near Field Communication (NFC)</i>	180
yapay sinir ağları	<i>Artificial Neural Networks (ANNs)</i>	180
yapay zekâ	<i>artificial intelligence</i>	180
yaya-altyapı haberleşmesi	<i>Pedestrian to Infrastructure Communication (P2I)</i>	182
yaya-araç haberleşmesi	<i>Pedestrian to Vehicle Communication (P2V)</i>	182
yaya-her şey haberleşmesi	<i>Pedestrian to Everything Communication (P2X)</i>	183
yayın	<i>broadcast</i>	183
yazılım geliştirme kiti	<i>Software Development Kit (SDK)</i>	183
yazılım tanımlı radyo	<i>Software Defined Radio (SDR)</i>	183
yedekleme	<i>backup</i>	183
yeni nesil haberleşme teknolojileri	<i>next generation communication technologies</i>	184
yetki sertifikası	<i>authorization certificate</i>	186
yetkilendirme	<i>authorization</i>	186
yoğunluk algılayıcı sensör	<i>traffic density detector sensor</i>	187
yol hava durumu bilgi sistemi	<i>Road Weather Information System (RWIS)</i>	188
yolcu bilgisi	<i>passenger (traveler) information</i>	190

yolculuk anı bilgileri	<i>on-trip information, en-route information</i>	191
Yüksek Performanslı Hesaplama (YPH)	<i>High-Performance Computing (HPC)</i>	194
yüz tanıma	<i>face recognition</i>	194
ZigBee	<i>ZigBee</i>	195

GENEL KAVRAMLAR ve TEMEL TERİMLER

acil durum	<i>emergency</i>	1
acil durum altyapısı	<i>emergency infrastructure</i>	1
acil durum çağrı yönetimi, eCall yönetimi	<i>emergency call management, eCall management</i>	1
acil durum çıkışı	<i>emergency exit, tunnel emergency exit</i>	1
açık anahtar altyapısı	<i>Public Key Infrastructure (PKI)</i>	3
açık inovasyon	<i>open innovation</i>	3
açık yönetim	<i>open governance</i>	4
adaptif sistem	<i>adaptive system</i>	4
ağ video kaydedici	<i>Network Video Recorder (NVR)</i>	5
ağ yolculuk süresi	<i>network travel time</i>	5
ağ yolculuk süresi tahmini	<i>network travel time estimation</i>	5
ağır vasıta	<i>heavy vehicle</i>	5
ağırlık sınırını aşan taşıma	<i>overweight transport</i>	6
akıllı altyapı	<i>smart infrastructure</i>	6
akıllı aydınlatma	<i>intelligent lighting</i>	6
akıllı cihaz	<i>smart device</i>	6
akıllı durak	<i>smart stop</i>	6
akıllı enerji yönetimi	<i>smart energy management</i>	6
akıllı otoyol, akıllı yol	<i>intelligent highway, smart highway, intelligent road, smart road</i>	8
akıllı şehir	<i>smart city</i>	8
akıllı ulaşım hizmetleri	<i>intelligent transport services</i>	9
akıllı ulaşım için yol kaplaması	<i>pavement for intelligent transport</i>	9

akıllı ulaşım kaynak yönetimi	<i>intelligent transportation resource management</i>	9
Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS)	<i>Intelligent Transportation Systems (ITS)</i>	9
akıllı ulaşım sürdürülebilirliği	<i>intelligent transportation sustainability</i>	10
akıllı ulaşımın planlanması ve hayata geçirilmesi	<i>planning and implementing intelligent transport</i>	10
aktarma merkezi	<i>hub</i>	10
aktif darboğaz	<i>active bottleneck</i>	10
Aktif Trafik ve Talep Yönetimi (ATTY)	<i>Active Traffic and demand Management (ATM)</i>	11
Aktif Ulaşım ve Talep Yönetimi (AUTY)	<i>Active Transportation and Demand Management (ATDM)</i>	11
alternatif enerji sistemi	<i>alternative energy system</i>	12
alternatif yakıt	<i>alternative fuel</i>	12
ana taşıyıcı	<i>backhaul</i>	12
analitik hiyerarşi süreci	<i>Analytical Hierarchy Process (AHP)</i>	13
analitik trafik modeli	<i>analytical traffic model</i>	13
ara toplu taşıma	<i>paratransit</i>	13
arabellek endeksi	<i>buffer index</i>	13
araç AUS istasyonu	<i>vehicle its station</i>	14
araç havuzu	<i>car pooling</i>	15
araç içi birim uygunluk denetimi	<i>On-Board Unit (OBU) compliance check</i>	15
araç paylaşımı	<i>car sharing</i>	16
araç-üstü ekipman takviye desteği, takviye destek	<i>obe augmentation support, augmentation support</i>	17
araç-üstü ekipman uygunluk kontrolü, uygunluk kontrolü	<i>obe compliance check, compliance check</i>	17
araç yoğunluğu	<i>vehicle density</i>	18
araç yönetimi	<i>vehicle management</i>	18
araç, taşıt	<i>vehicle</i>	18
arazi kullanım planlaması	<i>land use planning</i>	19
arazi kullanımı	<i>land use</i>	19
arıza kapasitesi düşüşü	<i>breakdown capacity drop</i>	19

aşırı doygunluk	<i>oversaturation</i>	20
AUS alt sistemi	<i>its subsystem</i>	21
AUS istasyonu	<i>its station (ITS-S)</i>	21
AUS yapıtaşı	<i>its element</i>	22
bağlantılı araç	<i>connected vehicle, cooperative vehicle (CV)</i>	25
bağlantılı araç ekosistemi	<i>connected car ecosystem</i>	25
bağlantılı otonom araç	<i>Connected and Automated Vehicle (CAV)</i>	25
bağlantılı ve iş birliğine dayalı navigasyon	<i>Connected and Cooperative Navigation (CCN)</i>	25
bağlantılı, kooperatif ve otonom araç hareketliliği	<i>Connected, Cooperative and Automated Mobility (CCAM)</i>	26
bakım	<i>maintenance</i>	26
banket	<i>shoulder</i>	26
banliyö treni	<i>commuter rail</i>	26
başlangıç noktası	<i>origin</i>	26
başlangıç ve varış noktası problemi	<i>first- and last-mile problem</i>	26
beyaz liste	<i>white list</i>	27
bilgi mimarisi	<i>information architecture</i>	28
bilgisayar korsanı	<i>hacker</i>	28
Binek Otomobili Eşdeğeri (BOE)	<i>Passenger Car Equivalent (PCE)</i>	29
bir hizmet olarak hareketlilik	<i>Mobility as a Service (MaaS)</i>	29
bireysel seyahat planlaması, özelleştirilmiş seyahat planlaması	<i>individual travel planning, customised travel planning</i>	29
birleşme	<i>merging</i>	30
birlikte geliştirme	<i>co-creation</i>	30
bisiklet	<i>bicycle</i>	30
bisiklet park et-devam et	<i>bike and ride</i>	30
bisiklet paylaşımı	<i>bike sharing, bicycle sharing</i>	30
bisiklet rotası	<i>cycle route</i>	31
bisiklet tesisleri	<i>bicycle facilities</i>	31

bisiklet yolu	<i>bikeway</i>	31
blok	<i>block</i>	31
bölge	<i>region</i>	32
bölge içi	<i>intraregional</i>	32
bölgeler arası	<i>interregional</i>	32
bölünme	<i>diverging</i>	32
bulanık mantık	<i>fuzzy logic</i>	32
cazibe	<i>attractiveness</i>	35
çalışma alanı	<i>work zone</i>	36
çalışma süresi, hareket halindeki süre	<i>running time, wheel turning time, moving time</i>	36
çevreye duyarlı araç	<i>green vehicle, environmentally friendly vehicle</i>	38
çok kriterli analiz	<i>Multi Criteria Analysis (MCA)</i>	38
çok modlu	<i>multimodal</i>	38
dayanıklı	<i>resilient</i>	39
dedektör doluluğu	<i>detector occupancy</i>	39
değerlendirme	<i>assessment</i>	39
değişken hız göstergeleri	<i>variable speed displays</i>	39
değişken hız limiti	<i>variable speed limit</i>	40
Değişken Mesaj İşareti (DMI)	<i>Variable Message Sign (VMS), Dynamic Message Sign (DMS)</i>	40
değiştirilebilirlik	<i>interchangeability</i>	40
demiryolu alt geçidi	<i>railway underpass</i>	40
demiryolu altyapı işletmecisi	<i>railway infrastructure operator</i>	40
demiryolu altyapısı	<i>railway infrastructure</i>	40
denetleme	<i>audit</i>	40
dış etki	<i>external effect</i>	41
dijital dönüşüm	<i>digital transformation</i>	41
dijital video kayıt cihazı	<i>Digital Video Recorder (DVR)</i>	42
dikey kalkış ve iniş	<i>Vertical Take-Off and Landing (VTOL)</i>	42

dikey otopark	<i>vertical parking</i>	42
dinamik kavşak kontrol sistemi	<i>dynamic intersection control system</i>	43
dinamik referans hızı	<i>dynamic reference speed</i>	43
Dinamik Şerit Ataması (DŞA)	<i>Dynamic Lane Assignment (DLA)</i>	43
disiplinler arası	<i>interdisciplinary</i>	44
diyalog	<i>dialogue</i>	44
diyalog yönetimi	<i>dialogue management</i>	44
doğru akım	<i>Direct Current (DC)</i>	44
doğrulama	<i>verification</i>	44
doluluk (toplu taşıma)	<i>occupancy (public transport)</i>	44
doluluk (yol, altyapı)	<i>occupancy</i>	44
donanım güvenlik modülü	<i>Hardware Security Module (HSM)</i>	44
doygun akım	<i>saturated flow</i>	45
doymamış akım	<i>undersaturated flow</i>	45
dönel kavşak	<i>roundabout</i>	45
dron	<i>drone</i>	46
durma süresi, duraklama süresi	<i>stopping time, standstill time</i>	46
dünya jeodezi sistemi	<i>World Geodetic System (WGS)</i>	46
ekspres şerit	<i>express lane</i>	48
elektrifikasyon	<i>electrification</i>	49
elektrik şarj alanı	<i>electric charging pool</i>	49
elektrikli araç	<i>Electric Vehicle, Electrical Vehicle (EV)</i>	49
elektrikli araç şarj altyapısı	<i>electric vehicle charging infrastructure</i>	49
elektrikli araç şarj ünitesi	<i>electric vehicle charging unit</i>	49
elektrikli menzil	<i>all electric range</i>	49
elektromanyetik uyumluluk	<i>electromagnetic compatibility</i>	50
emniyet	<i>safety</i>	52
emniyet analizi	<i>safety analysis</i>	53
emniyet yönetim sistemi	<i>safety management system</i>	53

emniyetli mesafe belirleme	<i>safety margin determination, safety margin assessment</i>	53
en yoğun saat	<i>peak hour</i>	54
endüktif döngü dedektörü	<i>inductive loop detector, loop detector</i>	54
enerji ağı yönetimi	<i>energy network management</i>	54
enerji verimliliği, yakıt verimliliği	<i>energy efficiency, fuel efficiency</i>	54
engel	<i>barrier</i>	54
engelli yaya butonu	<i>pedestrian button for the disabled</i>	54
engelsiz yaya yolu	<i>accessible sidewalk</i>	54
enine tünel havalandırması	<i>tunnel transverse ventilation, transverse ventilation</i>	54
entegre devre kartı, IC kartı, ICC	<i>Integrated Circuit Card, IC-Card, (ICC)</i>	54
Entegre Koridor Yönetimi (EKY)	<i>Integrated Corridor Management (ICM)</i>	54
entegre taşımacılık yönetim sistemi	<i>Integrated Transportation Management System (ITMS)</i>	55
entegre trafik yönetimi	<i>integrated traffic management</i>	55
entegre, birleşik	<i>integrated</i>	55
erişilebilir (engelsiz) trafik sinyalizasyonu	<i>accessible traffic signalisation</i>	55
erişilebilir (engelsiz) yaya yolu	<i>accessible pedestrian road</i>	55
erişilebilirlik	<i>accessibility</i>	56
erişim kontrolü, erişim koruması	<i>access control, access protection</i>	56
eski sistem	<i>legacy system</i>	56
esnek rota hizmeti	<i>flexible route service</i>	56
esnek şerit yönetimi	<i>flexible lane management</i>	56
eş modlu ulaşım	<i>co-modal transport</i>	57
eşik, başlangıç	<i>threshold</i>	57
etkiler	<i>impacts</i>	57
etkin kırmızı ışık süresi	<i>effective red time</i>	57
etkin yeşil ışık süresi	<i>effective green time</i>	57
etkinlik	<i>event</i>	57
etkinlik ölçüsü	<i>measure of effectiveness</i>	57

ev ile iş arasında gidip gelmek	<i>commute</i>	57
evrensel tasarım	<i>universal design</i>	58
eylem planı	<i>action plan</i>	58
fabrika kabul testi	<i>factory acceptance test</i>	58
farkındalık kampanyası	<i>awareness campaign</i>	58
fayda maliyet analizi	<i>Cost Benefit Analysis (CBA)</i>	58
fayda maliyet oranı	<i>Benefit-Cost Ratio (BCR)</i>	59
faz planlaması	<i>phase planning</i>	59
faz süresi	<i>phase duration</i>	59
feribot	<i>ferryboat</i>	59
fiziksel güvenlik	<i>physical security</i>	60
Galileo Konumlandırma Sistemi	<i>European global navigation satellite system (Galileo)</i>	62
gar	<i>station</i>	62
gecikme (2)	<i>latency</i>	62
gecikme süresi	<i>delay time</i>	62
geçerlilik	<i>validation</i>	62
geçici sirkülasyon	<i>temporary circulation</i>	62
geçiş ağı tasarımı	<i>transit network design</i>	62
geçiş hakkı	<i>right of way</i>	62
geçiş hızı	<i>transit speed</i>	63
geçiş kesimi	<i>transition zone</i>	63
gelişmiş mobil geniş bant	<i>Enhanced Mobile Broadband (eMBB)</i>	64
gelişmiş toplu taşıma sistemi	<i>advanced public transportation system</i>	64
gelişmiş trafik yönetim sistemi	<i>advanced traffic management system</i>	64
Gemi Trafik Hizmetleri (GTH)	<i>Vessel Traffic Service (VTS)</i>	64
genel veri koruma yönetmeliği	<i>General Data Protection Regulation (GDPR)</i>	64
genelleştirilmiş paket radyo hizmeti	<i>Generalised Packet Radio Service (GPRS)</i>	65
genişleyebilirlik	<i>extensibility</i>	65

geometrik gecikme	<i>geometric delay</i>	65
gerçek zamanlı trafik yönetimi	<i>real-time traffic management</i>	66
gidiş-dönüş süresi	<i>circulation time, round trip time</i>	66
gizli darboğaz	<i>hidden bottleneck</i>	66
güvenilirlik	<i>reliability</i>	69
güvenli mod, geri çekilme modu	<i>safe mode, fall back mode</i>	69
güvenlik	<i>security</i>	69
güvenlik açığı, zafiyet	<i>vulnerability</i>	69
güzergâh saptırma	<i>diversion route</i>	70
güzergâh, rota	<i>route</i>	70
hacim (araç)	<i>volume (vehicle)</i>	70
Hacim-Kapasite (H/K) oranı	<i>Volume-Capacity (V/C) ratio</i>	70
hafif elektrikli araç	<i>Light Electric Vehicle (LEV)</i>	70
hafif hibrit	<i>mild hybrid</i>	70
hareket programı	<i>timetable, schedule</i>	71
hareketlilik performans ölçümü	<i>mobility performance measure</i>	71
hedef	<i>target</i>	73
hedef, varış yeri	<i>destination</i>	73
hemzemin geçit	<i>railroad crossing</i>	73
her gün işe gidip dönen kimse	<i>commuter</i>	73
hesap verilebilirlik	<i>accountability</i>	73
hız sınırı	<i>speed limit</i>	74
hızlı hat	<i>rapid line</i>	74
hızlı şarj	<i>fast charging</i>	74
hızlı taşıma	<i>rapid transit</i>	74
hibrit elektrikli araç	<i>Hybrid Electric Vehicle (HEV)</i>	74
hizmet bilgileri, seyahat hizmetleri bilgileri, sarı sayfalar bilgileri	<i>service information, travel services information, yellow pages information</i>	75
hizmet olarak her şey	<i>X as a Service (XaaS)</i>	75
hizmet sürekliliği	<i>continuity of service</i>	75

homologasyon	<i>homologation</i>	75
ihlal eden kimse	<i>violator</i>	77
ihtiyaç (ana plan)	<i>need (master plan)</i>	77
ilk mil ve son mil	<i>first mile and last mile</i>	78
iltisak hattı	<i>branch line</i>	78
indir bindir ve devam et	<i>kiss and ride</i>	78
İnsansız Hava Aracı (İHA)	<i>Unmanned Aerial Vehicle (UAV)</i>	79
insansız kara aracı	<i>Unmanned Ground Vehicle (UGV)</i>	79
intermodalite	<i>intermodality</i>	79
iş birliği	<i>cooperation, collaboration</i>	80
işletim seviyesi anlaşması	<i>Operational Level Agreement (OLA)</i>	80
işletmeci	<i>operator</i>	80
izlenebilirlik	<i>traceability</i>	80
kablosuz şarj etme	<i>inductive charging, wireless charging, cordless charging</i>	81
kabul edilebilir en uzun hizmet kesinti süresi	<i>Maximum Allowable Outage (MAO)</i>	82
kaldırım	<i>sidewalk</i>	82
kanıtlama, gösterim	<i>demonstration</i>	82
kapalı alan	<i>closed area</i>	82
kapasite (yol-araç)	<i>capacity (road-vehicle)</i>	83
kapasite geliştirme	<i>capacity building</i>	83
kaplamasız yol	<i>unpaved path</i>	83
kara liste, sıcak liste	<i>black list, hot list</i>	83
karayolu	<i>highway</i>	84
karayolu demiryolu kavşağı	<i>highway rail intersection</i>	84
karayolu işletme ve bakım	<i>roadway operations and management</i>	84
karayolu kapasite el kitabı	<i>Highway Capacity Manual (HCM)</i>	84
karayolu taşıma işletmecisi	<i>road transport operator, haulier</i>	84
karayolu ulaşım telematiği	<i>road transport telematics</i>	84
karma taşımacılık	<i>accompanied transport</i>	85

katılım kontrolü, katılım yönetimi	<i>ramp metering, ramp control, motorway access control, ramp management</i>	86
kavşak kapasite kullanım oranı	<i>Intersection Capacity Utilization (ICU)</i>	86
kavşak sıkışıklığı, tıkanma	<i>gridlock</i>	86
kavşak taralı alanı	<i>intersection gridlock area</i>	87
kaza önleme ve trafik emniyeti tedbirleri	<i>crash prevention and safety measures</i>	87
kentsel	<i>urban</i>	88
kesintili akış tesisleri	<i>interrupted flow facilities</i>	88
kesintisiz akış tesisleri	<i>uninterrupted flow facilities</i>	88
kesintisiz güç kaynağı	<i>Uninterruptible Power Supply (UPS)</i>	89
kesintisiz hareketlilik, kesintisiz taşıma	<i>seamless mobility, seamless transport</i>	89
kesit hızı	<i>section speed</i>	89
kestirme yol	<i>rat running</i>	89
kırmızı koruma süresi	<i>red light protection time at signalized intersections</i>	89
Kısmi mülkiyet	<i>fractional ownership</i>	90
kıyaslama, karşılaştırmalı değerlendirme	<i>benchmarking</i>	90
kimlik bilgilerine erişim	<i>access credentials</i>	90
kişisel bilgisayar	<i>Personal Computer (PC)</i>	91
kişiye özgü seyahat planlama	<i>personalized trip planning</i>	91
kitle kaynak kullanımı	<i>crowdsourcing</i>	91
kod bölmeli çoklu erişim	<i>Code-Division Multiple Access (CDMA)</i>	91
kombine şarj sistemi	<i>Combined Charging System (CCS)</i>	92
konaklama süresi	<i>period of stay</i>	92
konfor hızı	<i>comfort speed</i>	92
kontrollü hemzemin geçit	<i>controlled level crossing</i>	92
kontROLSÜZ kavşak	<i>uncontrolled intersection</i>	92
konumsal ağ katmanı protokolü	<i>GeoNetworking (GN)</i>	93
konvansiyonel hat	<i>conventional line</i>	93

konvoy kontrol mesajı	<i>Platooning Control Message (PCM)</i>	93
kooperatif adaptif hız kontrolü	<i>Cooperative Adaptive Cruise Control (C-ACC)</i>	93
Kooperatif Akıllı Ulaşım Sistemleri (K-AUS)	<i>Cooperative Intelligent Transportation Systems (C-ITS)</i>	94
kooperatif farkındalık	<i>Cooperative Awareness (CA)</i>	95
kooperatif farkındalık temel hizmeti	<i>cooperative awareness basic service, ca basic service</i>	95
kooperatif kavşak yönetimi	<i>cooperative intersection management, cooperative junction management</i>	95
kooperatif tahsisli şerit yönetimi	<i>cooperative flexible lane management, cooperative dedicated lane management</i>	96
koordinasyon	<i>coordination</i>	96
kordon hattı	<i>cordon line</i>	96
kör nokta uyarısı	<i>Blind Spot Warning (BSW)</i>	97
kör nokta, kör alan	<i>blind sector, blind spot</i>	97
kritik aralık	<i>critical gap</i>	97
kritik hız	<i>critical speed</i>	97
kullanıcı kabul testi	<i>user acceptance test</i>	98
kullanıcı, müşteri, tüketici, ulaşım kullanıcısı	<i>user, client, customer, consumer, transport user</i>	98
kullanım	<i>utilization</i>	98
kullanım senaryosu	<i>use case</i>	98
kurtarma hizmeti	<i>rescue service</i>	99
kurumsal entegrasyon	<i>institutional integration</i>	99
kuyruklanma	<i>queue</i>	99
kuyruklanma uzunluğu	<i>queue length</i>	99
küresel yörüngeli navigasyon uydu sistemi	<i>Global Orbiting Navigation Satellite System (GLONASS)</i>	100
LCD ekran	<i>Liquid Crystal Display (LCD)</i>	100
menzil genişletilmiş elektrikli araç	<i>Range-Extended Ev (REx)</i>	104
merkezi AUS istasyonu	<i>central its station</i>	104

merkezi olmayan çevresel bildirim	<i>Decentralized Environmental Notification (DEN)</i>	105
merkezi olmayan çevresel bildirim temel hizmeti	<i>decentralized environmental notification basic service, den basic service</i>	105
merkezi olmayan sıkışıklık kontrolü	<i>Decentralised Congestion Control (DCC)</i>	105
mesafeye bağlı ortalama hız	<i>space mean speed</i>	106
mikrodalga radar dedektör	<i>radar detector, microwave radar detector</i>	106
mikrotransit	<i>microtransit</i>	107
mod, tür	<i>mode</i>	107
modlar arası	<i>intermodal</i>	108
modlar arası ulaşım planlaması ve hazırlığı	<i>intermodal transport planning and preparation</i>	108
motosiklet emniyet bariyeri	<i>motorcycle safety barrier</i>	108
mutabakat zaptı	<i>Memorandum Of Understanding (MoU)</i>	108
mutlak öncelik, mutlak sinyal önceliği	<i>absolute priority, absolute signal priority</i>	108
müselles hattı	<i>y track</i>	108
nakil, taşıma	<i>drayage</i>	109
nesne	<i>object</i>	109
net sıfır	<i>net-zero</i>	109
niceliksel risk analizi	<i>quantitative risk analysis</i>	110
niteliksel risk analizi	<i>qualitative risk analysis</i>	110
olasılık	<i>probability</i>	110
olay kaynaklı gecikme	<i>incident delay</i>	111
olay yönetim sistemi	<i>incident management system</i>	111
olay, hadise, vaka	<i>incident, event</i>	111
operasyonel entegrasyon	<i>operational integration</i>	112
operasyonel konsept	<i>operational concept</i>	112
optimize sinyal kontrolü	<i>optimized signal control</i>	112
orijinal ekipman üreticileri	<i>Original Equipment Manufacturers (OEMS)</i>	113

ortalama arıza süresi	<i>Mean Time to Failure (MTF)</i>	113
ortalama kesit hızı, harmonik ortalama kesit hızı	<i>average section speed, space mean speed, harmonic mean speed</i>	113
ortalama noktasal hız	<i>average point speed</i>	113
ortalama onarım süresi	<i>Mean Time to Repair (MTR)</i>	114
otobüs	<i>bus</i>	114
otobüs bekleme süresi	<i>bus stop time, dwell time</i>	114
otobüs yolu	<i>busway</i>	114
otomatik meteorolojik gözlem istasyonu	<i>automatic weather observation station</i>	116
otomatik tanımlama sistemi	<i>Automatic Identification System (AIS)</i>	116
otonom araç	<i>Automated Vehicle, Automatic Vehicle, Autonomous Vehicle (AV)</i>	118
otonom araç sistemi	<i>autonomous vehicle system</i>	118
otonom mobil robotlar	<i>Automated Mobile Robot, Autonomous Mobile Robot (AMR)</i>	119
otonom sürüş sistemi	<i>Automated Driving System (ADS)</i>	120
otonom sürüş, otonom araç işletimi	<i>Automated Driving (AD), automated vehicle operation</i>	120
otopark doluluğu	<i>parking facility occupancy, parking occupancy</i>	120
otopark yönetim ve yönlendirme sistemi	<i>parking lot management and guidance system</i>	121
otoyol	<i>motorway</i>	121
otoyol varlık yönetimi	<i>motorway asset management</i>	122
otoyol yönetimi	<i>motorway management</i>	122
ödeme sözleşmesi sahibi, abone	<i>payment contract holder, subscriber</i>	124
öğleden sonra zirve saatler	<i>afternoon peak</i>	124
ölçeklenebilirlik	<i>scalability</i>	124
ölçüm	<i>measurement</i>	124
ölüm oranı	<i>fatality rate</i>	124
öncelik verilen faaliyetler	<i>prioritized activities</i>	125
öncelikli alan	<i>priority area</i>	125

öncelikli eylem	<i>priority action</i>	125
örgü yol	<i>mesh way</i>	125
örülme	<i>weaving</i>	126
özel şarj istasyonu	<i>private charging station</i>	126
özel-kamu ortaklığı	<i>Private-Public Partnership (PPP)</i>	126
özgünlük	<i>authenticity</i>	126
özgür araç	<i>free vehicle</i>	126
pan-tilt-zoom	<i>Pan-Tilt-Zoom (PTZ)</i>	126
pareto verimliliği	<i>pareto efficiency</i>	126
park et-devam et	<i>Park and Ride (P&R, P+R)</i>	127
paydaş	<i>stakeholder</i>	127
paylaşılan ekonomi, paylaşım ekonomisi, kolektif ekonomi	<i>shared economy, sharing economy, collective economy</i>	128
paylaşımlı sistemler	<i>shared systems</i>	128
paylaşımlı yol	<i>shared roadway</i>	128
performans değerlendirmesi	<i>performance evaluation</i>	129
performans göstergesi	<i>benchmark</i>	129
performans ölçümü	<i>performance measurement</i>	129
performans ölçütleri	<i>performance measures</i>	129
performans ölçütü	<i>performance measure</i>	129
planlı özel olay	<i>planned special event</i>	129
planlı özel olay yönetimi	<i>planned special event management</i>	129
programlanabilen grafik işareti	<i>full-graphic sign, full-graphic board</i>	129
rastgele ve aşırı doymuş gecikme, artımlı gecikme	<i>random and oversaturation delay, incremental delay</i>	130
referans model	<i>reference model</i>	130
rekaberlik	<i>coopetition</i>	131
risk	<i>risk</i>	131
risk analizi	<i>risk analysis</i>	131
risk iç dengesi, risk dengesi	<i>risk homeostasis, risk equilibrium</i>	131
risk tehlike indeksi	<i>risk hazard index</i>	131

risk telafisi, davranışsal uyum	<i>risk compensation, behavioural adaptation</i>	131
rotadan çıkma	<i>leeway</i>	131
sabah zirve saatler	<i>morning peak</i>	132
sabit gecikme	<i>uniform delay</i>	132
sabit zamanlamalı kavşak sinyal kontrolü	<i>fixed time intersection signal control, pretimed intersection signal control</i>	133
saha fiziksel nesnelere	<i>field physical objects</i>	133
Saha Operasyon Testleri (SOT)	<i>Field Operation Tests (FOTs)</i>	133
sahiplik	<i>ownership</i>	133
savunmasız yol kullanıcıları	<i>Vulnerable Road Users (VRU)</i>	134
savunmasız yol kullanıcı koruması	<i>vulnerable road user protection</i>	135
senkronizasyon	<i>synchronization</i>	135
serbest akış hızı, serbest akış oranı	<i>free flow speed, free flow rate</i>	135
sertifika feshi	<i>revocation</i>	135
sertifikasyon	<i>certification</i>	136
seyahat	<i>trip</i>	136
seyahat süresi gösterme	<i>travel time signing</i>	137
sıfır emisyonlu taşıt	<i>Zero Emission Vehicle (ZEV)</i>	137
sıfır kaza vizyonu	<i>zero vision, vision zero</i>	137
sıkışıklık	<i>congestion</i>	138
sıkışıklık yönetim sistemi	<i>Congestion Management System (CMS)</i>	138
sıkışıklık yönetimi süreci	<i>Congestion Management Process (CMP)</i>	138
sıkıştırılmış doğal gaz	<i>Compressed Natural Gas (CNG)</i>	138
sınır işareti	<i>landmark</i>	138
sinayize kavşak	<i>signalized intersection</i>	140
sinayize kavşaklarda ofset	<i>traffic signal offset</i>	140
sistem bakımı	<i>system maintenance</i>	140
sistem değerlendirme	<i>system evaluation</i>	140
sistem mühendisliği	<i>systems engineering</i>	141

son kullanıcı	<i>end user</i>	141
son mil, son etap	<i>last mile</i>	141
sözleşme	<i>contract</i>	141
sözleşmeli birlikte çalışabilirlik	<i>contractual interoperability</i>	141
standart	<i>standard</i>	141
stratejik trafik yönetimi	<i>strategic traffic management</i>	142
sürdürülebilir seyahat	<i>sustainable travel</i>	142
sürdürülebilir ulaşım sistemi	<i>sustainable transport system</i>	142
sürdürülebilirlik	<i>sustainability</i>	143
sürünme hızı	<i>crawl speed</i>	144
SWOT analizi	<i>SWOT analysis</i>	144
şarj ağı	<i>charging network</i>	145
şarj ağı işletmecisi	<i>e-mobility service provider</i>	145
şarj edilemeyen elektrikli hibrit araç	<i>Non-Plug-In Hybrid Electric Vehicle (NPHEV)</i>	145
şarj hizmeti	<i>charging service</i>	145
şarj istasyonu işletmecisi	<i>Charge Point Operator (CPO)</i>	145
şarj ünitesi	<i>charging unit</i>	146
şerit yönetimi	<i>lane management</i>	147
şok dalgası sönmleme	<i>Shock Wave Damping (SWD)</i>	148
tahliye güzergâhı aydınlatması	<i>evacuation route lighting</i>	149
takip mesafesi	<i>following distance</i>	149
takip süresi, kuyruktan çıkan taşıt aralığı	<i>follow-up time, queue discharge headway</i>	149
talebe dayalı servisler	<i>on-demand services</i>	150
talebe duyarlı toplu taşıma	<i>demand responsive public transport, dial-a ride, dial-a-bus, on demand service</i>	150
talebe duyarlı ulaşım	<i>demand responsive transport</i>	150
talep	<i>demand</i>	150
talep akım oranı	<i>demand flow rate</i>	150
talep sınırlama	<i>demand restraint</i>	150

talep-kapasite oranı	<i>demand-capacity ratio</i>	151
tam elektrikli araç	<i>Pure Electric Vehicle (PEV)</i>	151
Tam Trafik Uyarımalı sinyal kontrolü (TTU)	<i>signal control with full traffic warning</i>	151
tam trafik uyarımalı sinyalizasyon kavşak	<i>signalized intersection with full traffic warning</i>	151
tamamen elektrikli menzil	<i>All-Electric Range (AER)</i>	151
taşınabilir (mobil) cihaz	<i>mobile device, nomadic device, portable device, movable device</i>	152
taşıt mesafe aralığı	<i>distance headway, spacing, space headway</i>	152
taşıt yolu	<i>roadway</i>	152
tehdit	<i>threat</i>	152
tehdit analizi	<i>threat analysis</i>	152
tehdit unsuru	<i>threat agent</i>	152
tehlike (1)	<i>danger</i>	152
tehlike (2)	<i>hazard</i>	152
teknik birlikte çalışabilirlik	<i>technical interoperability</i>	155
teknik entegrasyon	<i>technical integration</i>	155
tekrarlamayan sıkışıklık	<i>non-recurrent congestion</i>	155
tekrarlayan sıkışıklık	<i>recurrent congestion</i>	155
temel araç platformu, araç elektroniği platformu	<i>basic vehicle platform, vehicle electronic platform</i>	155
terminoloji	<i>terminology</i>	156
tersine çevrilebilir şerit kontrolü	<i>reversible lane control, tidal flow control</i>	156
test yolu	<i>test bed</i>	156
ticari araç işletimi	<i>vehicle operation (commercial vehicle) operation</i>	156
topluluk etki değerlendirme	<i>Community Impact Assessment (CIA)</i>	158
trafik analizi	<i>traffic analysis</i>	159
Trafik Ayrım Düzeni (TAD)	<i>Traffic Separation Scheme (TSS)</i>	159
trafik durumu	<i>traffic status</i>	159
trafik ışığı önceliklendirme	<i>traffic light prioritization</i>	160

trafik ihlali	<i>traffic violation</i>	160
trafik izleme sistemi	<i>traffic monitoring system</i>	160
trafik kaynaklı gecikme	<i>traffic delay</i>	160
trafik kontrolü kaynaklı gecikme	<i>traffic control delay</i>	161
trafik modelleme	<i>traffic modelling</i>	161
trafik olay yönetimi	<i>traffic incident management</i>	161
trafik olayı	<i>traffic incident</i>	162
trafik sinyal koordinasyonu	<i>traffic signal coordination, signal coordination</i>	163
trafik sinyal yönetimi	<i>traffic signal management</i>	163
trafik sirkülasyonu	<i>traffic circulation</i>	164
trafik şeridi	<i>traffic lane</i>	164
trafik tahmini	<i>traffic prediction (traffic forecasting)</i>	164
trafik talep yönetimi	<i>traffic demand management</i>	164
trafik uyarımalı kavşak sinyal kontrolü	<i>vehicle actuated intersection signal control</i>	164
trafik yönetimi	<i>traffic management</i>	165
trans Avrupa ulaşım ağları	<i>Trans European Transport Networks (TEN-T)</i>	165
tünel acil durum yürüyüş yolu	<i>tunnel emergency walkway, emergency walkway</i>	165
tünel aydınlatması	<i>tunnel lighting</i>	166
tünel çapraz bağlantısı, çapraz bağlantı	<i>tunnel cross-connection, cross-connection</i>	166
tünel doğal havalandırma, doğal havalandırma	<i>tunnel natural ventilation, natural ventilation</i>	166
tünel işletmecisi	<i>tunnel operator</i>	166
tünel stand-by aydınlatması, stand-by aydınlatması	<i>tunnel stand-by lighting, stand-by lighting</i>	166
tünel tahliye aydınlatması, tahliye aydınlatması	<i>tunnel evacuation lighting, evacuation lighting</i>	166
tünel tahliye güzergâhı aydınlatması	<i>tunnel evacuation route lighting</i>	166
tünel yarı enine havalandırma, yarı enine havalandırma	<i>tunnel semi transverse ventilation, semi transverse ventilation</i>	167

tünel yönetim sistemi	<i>tunnel management system</i>	167
türel dağılım, türel paylaşım	<i>modal split, modal share</i>	167
ulaşım (taşımacılık) varlık yönetimi	<i>Transportation Asset Management (TAM)</i>	168
ulaşım altyapısı	<i>transport infrastructure</i>	168
ulaşım ana planı	<i>transportation master plan</i>	168
ulaşım bakım yönetimi	<i>transportation maintenance management</i>	169
Ulaşım Bilgilendirme Merkezi (UBM)	<i>Transportation Information Center (TIC)</i>	169
ulaşım güvenliği	<i>transport security</i>	169
ulaşım hizmet kullanımı	<i>transport consumption</i>	169
ulaşım işlemleri yönetimi	<i>transport operations management</i>	169
ulaşım işletme kontrolü	<i>transport operations control</i>	170
ulaşım koridoru	<i>transport corridor</i>	170
ulaşım modu	<i>transport mode</i>	170
ulaşım odaklı planlama, geliştirme	<i>Transit Oriented Planning, Development (TOD)</i>	170
ulaşım planlama süreci	<i>transportation planning process</i>	170
ulaşım talep yönetimi	<i>transport demand management</i>	171
ulaşım telematiği, ulaşım bilişimi	<i>transport telematics, transport informatics</i>	171
ulaşım yönetişi	<i>transport governance</i>	171
ulaşım da erişilebilirlik	<i>accessibility in transport</i>	171
ulusal inceleme kurumu	<i>National Investigation Body (NIB)</i>	172
uygulama	<i>application</i>	173
uzak araç	<i>remote vehicle</i>	173
üst geçit köprüsü	<i>grade separation</i>	175
varış zamanı tahmini	<i>arrival time estimation</i>	175
veri işleme rızası	<i>data subject's consent</i>	176
verimlilik	<i>throughput</i>	178
yakıt tüketimi, yakıt ekonomisi	<i>fuel consumption, fuel economy</i>	180

yaptırım, denetim, politika uygulanması	<i>enforcement, policing</i>	180
yaşam döngüsü	<i>life cycle</i>	181
yaşam döngüsü maliyeti	<i>life cycle cost</i>	181
yaşam kalitesi	<i>quality of life</i>	181
yaşanabilir topluluk	<i>livable community</i>	181
yaşanabilir topluluklar	<i>livable communities</i>	181
yaşanabilirlik	<i>liveability</i>	181
yaşayan laboratuvar	<i>living lab</i>	181
yaya	<i>pedestrian</i>	182
yaya safhası	<i>all pedestrian stage, pedestrian scramble</i>	182
yaya yoğunluğu	<i>pedestrian density</i>	182
yayaştırılmış bölge	<i>pedestrianized zone</i>	183
yeni Avrupa sürüş çevrimi	<i>New European Driving Cycle (NEDC)</i>	183
yeni nesil araç	<i>new generation vehicle</i>	183
yeni nesil ulaşım modelleri	<i>new generation transportation models</i>	184
yenilenebilir enerji	<i>renewable energy, clean energy, green energy</i>	184
yenilenebilir enerji kaynağı	<i>renewable energy resource</i>	184
yerel dinamik harita	<i>Local Dynamic Map (LDM)</i>	184
yerinde kabul testi	<i>site acceptance test</i>	185
yeşil bant genişliği	<i>green bandwidth, bandwidth</i>	185
yeşil ışıklar arası süre	<i>intergreen time</i>	186
yıkıcı inovasyon	<i>disruptive innovation</i>	186
yıkıcı teknoloji	<i>disruptive technology</i>	186
Yıllık Ortalama Günlük Trafik (YOGT)	<i>Annual Average Daily Traffic (AADT)</i>	186
yoğunluk	<i>density, concentration</i>	187
yol kenarı AUS istasyonu	<i>roadside its station</i>	188
yol kenarı dedektörü	<i>roadside detector, above-road detector</i>	188
yol kenarı denetim istasyonu	<i>roadside check facility</i>	189

yol kenarı ünitesi	<i>Roadside Unit (RSU)</i>	189
yol trafik koridoru	<i>road traffic corridor</i>	189
yolcu araç birimi	<i>Passenger Car Unit (PCU)</i>	190
yolcu bilgileri, gezgin bilgileri	<i>passenger information, traveller information</i>	190
yolculuk eşleştirme	<i>ride matching</i>	191
yolculuk hızı	<i>travel speed, journey speed</i>	191
yolculuk paylaşımı	<i>ride sharing (car-pooling)</i>	191
yolculuk planlama	<i>travel planning, journey planning, trip planning</i>	191
yolculuk süresi	<i>travel time, journey time</i>	191
yolculuk talep yönetimi	<i>travel demand management</i>	191
yönetilen şeritler	<i>managed lanes</i>	192
yönetim bilgi sistemi	<i>Management Information System (MIS)</i>	192
yöntemsel birlikte çalışabilirlik	<i>procedural interoperability</i>	192
yönünü değiştirme, rotadan sapma	<i>diversion, detour</i>	192
yüksek coğrafi kapsama	<i>high geographic coverage</i>	193
yüksek doluluklu araç şeridi	<i>High Occupancy Vehicle Lane (HOV lane)</i>	193
Yüksek Hızlı Demiryolu Hattı (YHT)	<i>high speed railway line</i>	194
yürünebilirlik	<i>walkability</i>	194
yüzeyle ulaştırması	<i>surface transport</i>	194
zaman aralığı	<i>time gap, gap</i>	195
zaman aralığı kontrolü, taşıt aralığı kontrolü	<i>time gap control, headway control</i>	195
zaman ortalama hızı	<i>time mean speed</i>	195
zamanında varış	<i>on-time arrival</i>	195
zincirleme hizmetler, bağlantılı hizmetler	<i>chained services, linked services, connected services</i>	195
zirve saat, yoğun saat	<i>peak hour, rush hour</i>	195
zirve saatler dışı	<i>off-peak time</i>	195
zorunlu hız sınırlama	<i>compulsory speed limiting</i>	196

GÖZETİM ve DENETİM

acil durum araç önceliği	<i>Emergency Vehicle Priority (EVP)</i>	1
acil durum eğitimi	<i>emergency training</i>	1
acil durum eylem planı	<i>emergency action plan</i>	2
acil durum güç kaynağı	<i>emergency power supply</i>	2
acil durum güzergâhı	<i>emergency vehicle routing</i>	2
acil durum hizmetleri	<i>emergency services</i>	2
acil durum istasyonu	<i>emergency station</i>	2
acil durum müdahale aracı	<i>emergency vehicle</i>	2
acil durum planlaması	<i>emergency planning</i>	2
acil durum yönetimi	<i>emergency management</i>	2
acil durum yönetişimi	<i>emergency governance</i>	3
adaptif kavşak sinyal kontrolü	<i>adaptive intersection signal control</i>	4
ağ durum gözetimi	<i>network state surveillance</i>	5
ağ kontrol hesaplaması	<i>network control computation</i>	5
ağ sinyal kontrolü	<i>network signal control</i>	5
ağ trafik kontrolü, alan trafik kontrolü	<i>network traffic control, area traffic control</i>	5
akıllı ulaşım izleme ve değerlendirme	<i>intelligent transportation monitoring and evaluation</i>	9
akış hızı, trafik yoğunluğu	<i>flow rate, traffic intensity</i>	10
akış yönü	<i>downstream</i>	10
aktif dedektör	<i>active detector</i>	11
aktif sinyal önceliği	<i>active signal priority, active priority</i>	11
akustik dedektör, sonik dedektör, sese duyarlı dedektör	<i>acoustic detector, sonic detector, sound sensitive detector</i>	11
alan trafik sinyal kontrolü	<i>area traffic signal control</i>	11
alternatif kavşak	<i>alternative intersection</i>	12
anahtar performans göstergeleri	<i>Key Performance Indicators (KPIs)</i>	13
araç algılama sistemi	<i>vehicle detection system</i>	14
araç tespiti	<i>vehicle detection</i>	17

araştırma aracı ile veri toplama	<i>probe vehicle data collection</i>	19
asgari yeşil ışık süresi	<i>minimum green time</i>	20
ayrılmış şerit, tahsisli şerit, öncelikli şerit	<i>reserved lane, priority lane, managed lane, dedicated lane</i>	24
azami yeşil ışık süresi	<i>maximum green time</i>	24
başlangıç kayıp süresi	<i>start-up lost time</i>	26
bekleme safhası	<i>rest stage, rest mode</i>	27
beklenen talep akış hızı	<i>expected demand flow rate</i>	27
belirli araçlar için trafik sinyal öncelik talebi	<i>traffic signal priority request by designated vehicles</i>	27
birincil sinyal çakışması	<i>primary signal conflict</i>	30
bisiklet algılama	<i>bicycle detection</i>	30
boyuna tünel havalandırması	<i>tunnel longitudinal ventilation, longitudinal ventilation</i>	32
bölgesel erişim kontrolü	<i>Zone Access Control (ZAC)</i>	32
çakışan sinyal grupları	<i>conflicting signal groups</i>	36
çevre koşulları	<i>environmental conditions</i>	37
çevre koşullarını gözleme	<i>ambient condition monitoring</i>	37
dedektör	<i>detector</i>	39
değişken yön işaretleme, yönlendirme yolu işaretleme	<i>Variable Direction Signing (VDS), diversion route signing</i>	40
değiştirilebilir mesaj gösterme	<i>changeable message signing</i>	40
değiştirilebilir mesaj işareti	<i>Changeable Message Sign (CMS)</i>	40
dinamik mesaj işaretleri bilgilendirmesi	<i>dynamic message signing</i>	43
dinamik rota rehberi, çevrimiçi rota rehberi	<i>dynamic route guidance, on-line route guidance</i>	43
doğgun akımda taşıt aralığı	<i>saturation headway</i>	45
doğgunluk akış hızı	<i>saturation flow rate</i>	45
doğgunluk akışı	<i>saturation flow</i>	45
doğgunluk hızı	<i>saturation speed</i>	45
döngü süresi, periyot süresi	<i>cycle time</i>	45
dur-kalk trafiği	<i>stop-and-go-traffic</i>	46

durma tespiti	<i>standstill detection</i>	46
Elektronik Denetleme Sistemi (EDS)	<i>Electronic Enforcement System (EES)</i>	50
emisyon izleme	<i>emission monitoring</i>	52
emniyet aydınlatması	<i>safety lighting</i>	53
emniyet şeridi yönetimi	<i>hard shoulder running</i>	53
erken kesim	<i>early cut-off</i>	56
faz	<i>stage</i>	59
faz kontrolü	<i>stage control</i>	59
geçerli koşullar	<i>prevailing conditions</i>	62
geçiş tespiti	<i>passage detection</i>	63
geometrik koşullar	<i>geometric conditions</i>	65
gerçek zamanlı seyahat bilgisi	<i>Real Time Travel Information (RTTI)</i>	66
geri sayım sinyali	<i>countdown signal</i>	66
giriş süresi	<i>entering time</i>	66
gizli talep, indüklenen talep, uyarılmış talep	<i>latent demand, induced demand, hidden demand</i>	67
gözetimli otoyol	<i>managed motorway</i>	68
gözlemleme	<i>monitoring</i>	68
gürültü gözlemleme	<i>noise monitoring</i>	68
güzergâh değiştirme	<i>route diversion</i>	70
hareket algılama	<i>motion detection</i>	71
hareket halinde ağırlık ölçüm sistemi	<i>Weigh In Motion System (WIMS)</i>	71
hareket halinde ağırlık ölçümü	<i>Weigh In Motion (WIM)</i>	71
hareketli gözler	<i>animated eyes</i>	71
Hareketsiz kalma süresi, boşta kalma süresi	<i>stop time, idle time</i>	72
hepsi kırmızı bekleme safhası	<i>all red rest stage</i>	73
hepsi kırmızı süresi	<i>all red time</i>	73
hız	<i>speed</i>	73
hız denetimi	<i>speed enforcement</i>	74

hız kamerası	<i>speed camera, safety camera, speed enforcement camera</i>	74
hızın izlenmesi	<i>monitoring of speeding</i>	74
idari tünel yetkilisi	<i>administrative tunnel authority</i>	77
ikilem bölgesi	<i>dilemma zone</i>	77
ikincil sinyal çakışması	<i>secondary signal conflict</i>	77
izole sinyal kontrolü	<i>isolated signal control</i>	81
kaçış güzergâhı	<i>escape route</i>	82
kaçış güzergâhı aydınlatması	<i>escape route lighting</i>	82
karayolu çevre koşullarını izleme	<i>road environmental monitoring</i>	84
kavşak kontrolü	<i>junction control</i>	86
kavşak sinyal kontrolü	<i>intersection signal control</i>	87
kavşak trafik kontrolü	<i>intersection traffic control</i>	87
kavşaktan ayrılma süresi, kavşak boşaltma süresi	<i>clearance time</i>	87
kaza kara noktası	<i>black spot</i>	87
kentsel trafik kontrolü	<i>urban traffic control</i>	88
kesim hız yaptırımı	<i>section speed enforcement</i>	88
kesit gözlemlene	<i>section monitoring</i>	89
kırmızı ışık ihlal sistemi	<i>red light enforcement system</i>	89
kırmızı ışık ihlali cezası	<i>red light driving enforcement</i>	89
kırmızı ışık kamerası	<i>red light camera</i>	89
kış koşulları yol yönetimi, kışla mücadele	<i>winter road management</i>	90
kızılötesi dedektör	<i>infrared detector</i>	90
kirlilik gözlemlene	<i>pollution monitoring</i>	90
kişi kapasitesi	<i>person capacity</i>	90
kombine algılama	<i>combined detection</i>	91
kontrol koşulları	<i>control conditions</i>	92
koridor hız denetim sistemi	<i>corridor speed enforcement system</i>	96
koridor kontrolü	<i>corridor control</i>	97

köprü trafik kontrolü	<i>bridge traffic control</i>	97
kritik yoğunluk	<i>critical density</i>	98
kuyruklanma algılama	<i>queue detection</i>	99
manyetik dedektör	<i>magnetic detector</i>	104
mekanik havalandırma	<i>mechanical ventilation</i>	104
menzil kaygısı	<i>range anxiety</i>	104
mesafe ve zamana göre hız yaptırımı	<i>speed enforcement based on distance and time</i>	105
mevcudiyet tespiti	<i>presence detection</i>	106
mobil izleme	<i>mobile monitoring</i>	107
mobil veri toplama	<i>mobile data collection</i>	107
mobil yol kenarı ekipmanı	<i>mobile roadside equipment</i>	107
nokta gözlemeleme	<i>point monitoring</i>	110
noktasal hız, nokta hızı	<i>point speed, spot speed</i>	110
olay algılama, trafik olayı algılama	<i>traffic incident detection, incident detection</i>	110
olay çözüm süresi	<i>incident clearance time</i>	111
olay kurtarma süresi	<i>incident recovery time</i>	111
olay müdahale süresi	<i>incident response time</i>	111
olay tespit zamanı	<i>incident detection time</i>	111
olay yönetimi	<i>incident management</i>	111
operasyonel taşıma kapasitesi	<i>operational capacity</i>	112
optik dedektör	<i>optical detector, light sensitive detector, photocell detector</i>	112
optimize edilmiş kavşak sinyal kontrolü	<i>optimised intersection signal control</i>	112
otomatik hız denetimi	<i>automatic speed enforcement, automated speed enforcement</i>	115
otomatik olay tespiti	<i>Automatic Incident Detection (AID)</i>	116
otomatik Plaka Tanıma Sistemi (PTS)	<i>Automatic Number Plate Recognition System (ANPR) Number Plate Recognition, License Plate Recognition (LPR)</i>	116

otomatik trafik izleme sistemi	<i>automated traffic monitoring system</i>	117
otomatik yol kenarı araç emniyeti denetimi	<i>automated roadside vehicle safety inspection</i>	117
otomatik yol kenarı emniyet denetimi	<i>automated roadside safety inspection</i>	117
otomatik yolcu sayım sistemi	<i>automated passenger counter system</i>	117
otomatik yolcu sayımı	<i>Automated Passenger Counting (APC)</i>	117
otonom kavşak yönetimi	<i>Autonomous Intersection Management (AIM)</i>	119
otonom konumlandırma, otonom konum belirleme	<i>autonomous positioning, autonomous position determination</i>	119
otopark doluluk tespiti	<i>parking lot occupancy detection</i>	120
otoyol erişim kontrolü	<i>motorway access control</i>	121
otoyol kontrolü, otoyol trafik kontrolü	<i>motorway control, motorway traffic control</i>	121
öncelik iptali	<i>priority reversal</i>	125
öncelikli şerit denetimi, ayrılmış şerit yaptırımı	<i>priority lane enforcement</i>	125
para cezası	<i>enforcement fee, fine</i>	126
park alanı gözlemlleme	<i>parking monitoring</i>	126
park alanı yönetimi	<i>parking management</i>	127
park tesisi yönetimi	<i>parking facility management</i>	127
park yeri yönetimi	<i>parking space management</i>	127
pasif dedektör	<i>passive detector</i>	127
pasif öncelik, pasif sinyal önceliği	<i>passive priority, passive signal priority</i>	127
programlanabilen grafik pano	<i>full-graphic board</i>	129
Radyo Dalgası Algılama ve Mesafe Ölçümü (RADAR)	<i>Radio Detection and Ranging (RADAR)</i>	130
sabit gözlemlleme	<i>static monitoring, fixed monitoring</i>	132
sabit yol kenarı ekipmanı	<i>fixed roadside equipment</i>	133
saptama alanı, algılama alanı, algılama bölgesi	<i>detection area, detection zone</i>	134
seçenek bölgesi	<i>option zone</i>	135

serbest metin işareti, serbest metin panosu	<i>free text sign, free text board</i>	135
seyahat belgesi doğrulama	<i>travel document validation</i>	136
seyahat güvenliği	<i>travel security</i>	136
seyahat süresi endeksi	<i>travel time index</i>	137
seyahat süresi güvenilirliği	<i>travel time reliability</i>	137
seyahat süresi tampon indeksi	<i>travel time buffer index</i>	137
seyahat süresinden tasarruf	<i>travel time savings</i>	137
seyahat verileri	<i>travel data</i>	137
sinyal grubu	<i>signal group</i>	140
sinyal grup kontrolü, grup kontrolü	<i>signal group control, group control</i>	140
şartlı yol	<i>red route</i>	146
şerit kontrolü	<i>lane control</i>	147
şerit kullanım kısıtlaması	<i>lane use restriction</i>	147
şerit sinyali	<i>lane signal</i>	147
şok dalgası	<i>shockwave</i>	148
şok dalgası hızı	<i>shockwave speed</i>	148
taşınabilir işaret	<i>portable sign, movable sign</i>	152
tespit noktası	<i>detection point</i>	156
toplam olay süresi	<i>total incident time</i>	156
trafik akışı, trafik hacmi	<i>traffic flow, traffic volume</i>	159
trafik dedektörü	<i>traffic detector</i>	159
trafik denetlemesi	<i>traffic enforcement</i>	159
trafik gözlemeleme	<i>traffic monitoring, traffic surveillance</i>	160
trafik gürültü yönetimi	<i>traffic noise management</i>	160
trafik işaretlerini gözlemeleme	<i>traffic signs monitoring</i>	160
trafik kontrolü	<i>traffic control</i>	161
trafik koşulları	<i>traffic conditions</i>	161
trafik kuralı ihlali	<i>traffic rule violation</i>	161

trafik olayı raporlama, olay raporlama	<i>traffic incident reporting, incident reporting</i>	162
trafik sakinleştirme	<i>traffic calming</i>	162
trafik sıkışıklığı (1)	<i>traffic jam</i>	162
trafik sıkışıklığı (2)	<i>traffic congestion, road congestion</i>	162
trafik sinyal kontrol cihazı	<i>traffic signal controller</i>	163
trafik sinyal önceliği	<i>Traffic Signal Priority (TSP)</i>	163
trafik sinyali	<i>traffic signal</i>	163
trafik verileri	<i>traffic data</i>	164
trafik verimliliği	<i>traffic efficiency</i>	164
trafik verisi toplama	<i>traffic data collection</i>	164
trafik yönetim merkezi	<i>Traffic Management Centre (TMC)</i>	165
tünel acil durum hizmetleri	<i>tunnel emergency services</i>	165
tünel ara bağlantısı	<i>tunnel cross connection</i>	166
tünel emniyet görevlisi	<i>tunnel safety officer</i>	166
tünel havalandırma kontrolü	<i>tunnel ventilation control</i>	166
tünel inceleme varlığı	<i>tunnel inspection entity</i>	166
tünel trafik yönetimi	<i>tunnel traffic management</i>	166
tünel uzunluğu	<i>tunnel length</i>	167
tünel yöneticisi	<i>tunnel manager</i>	167
tünel yönetimi	<i>tunnel management</i>	167
ulaşım ağı gözlemeleme	<i>network monitoring</i>	168
ultrasonik dedektör	<i>ultrasonic detector</i>	172
uzaktan donanım gözlemeleme	<i>remote equipment monitoring</i>	173
uzatma aralığı	<i>extension interval</i>	173
varış akış hızı, varış hızı	<i>arrival flow rate, arrival rate</i>	175
yarı trafik uyarımalı sinyal kontrolü	<i>semi actuated signal control</i>	181
yaya algılama	<i>pedestrian detection</i>	182
yeşil dalga	<i>green wave</i>	185
yeşil dalga hızı	<i>green wave speed</i>	185

yeşil ışık ayırımı	<i>green split</i>	185
yeşil ışık bitiş süresi uzatımı	<i>past-end green time</i>	185
yeşil ışık süre dağılımı	<i>green time distribution</i>	185
yeşil ışık talebi	<i>green demand</i>	185
yeşil ışıklar arası matris	<i>intergreen matrix</i>	185
yeşil süre sonu	<i>end gain time</i>	186
yeşile dönme zamanı	<i>Time to Green (TTG)</i>	186
yol bakımı	<i>road maintenance</i>	187
yol çalışması alanı yönetimi	<i>work zone management</i>	187
yol durumu gözleme	<i>road status monitoring</i>	187
yol hava durumu izleme	<i>road weather monitoring</i>	188
yol hava durumu yönetimi	<i>road weather management</i>	188
yol hava istasyonu	<i>Road Weather Station (RWS)</i>	188
yol içi dedektör	<i>in-road detector</i>	188
yol kenarı cebi, tünel cebi	<i>lay-by, tunnel lay-by</i>	188
yol kenarı ekipmanı	<i>roadside equipment</i>	189
yol kesimi trafik kontrolü	<i>section traffic control</i>	189
yol kış bakımı	<i>road winter maintenance</i>	189
yol trafik gürültüsü	<i>roadway noise, road traffic noise</i>	189
yol trafik sinyali	<i>road traffic signal</i>	189
yol yönetimi	<i>road management</i>	190
yolcu bilgilendirme	<i>traveller information</i>	190
yolun kısıtlanması	<i>road restriction</i>	191
yönlendirilen trafik	<i>diverted traffic</i>	192
yukarı akım	<i>upstream</i>	192
yüzey dedektörü	<i>surface detector</i>	194
zaman maliyeti	<i>Value of Travel Time (VOTT)</i>	195
zirve saat faktörü	<i>peak hour factor</i>	195

HAREKETLİLİK

adaptif trafik yönetim sistemi

Adaptive Traffic Management System (ATMS)

4

akıllı hareketlilik	<i>smart mobility</i>	7
akıllı ulaşım	<i>intelligent transportation</i>	9
aktif hareketlilik	<i>active mobility</i>	11
aktif yolculuk	<i>active travel</i>	11
ara toplu taşıma aracı	<i>paratransit vehicle</i>	13
araç doluluk oranı	<i>vehicle occupancy</i>	14
araç programlama	<i>vehicle scheduling</i>	17
arıza öncesi akış hızı	<i>prebreakdown flow rate, prebreakdown capacity</i>	20
arıza sonrası akış hızı	<i>postbreakdown flow rate, postbreakdown capacity</i>	20
aşırı doymuş akım	<i>oversaturated flow</i>	20
bağlantılı hareketlilik	<i>connected mobility</i>	25
başlangıç kuyruk gecikmesi	<i>initial queue delay</i>	26
biniş süresi	<i>in-vehicle time, riding time</i>	29
bir hizmet olarak toplu taşıma	<i>mass transportation</i>	29
bireysel hareketlilik aracı	<i>Personal Mobility Device (PMD)</i>	29
çok modlu toplu taşıma	<i>multimodal public transport</i>	38
çok modlu ulaşım	<i>multimodal transport</i>	38
dakiklik	<i>punctuality</i>	39
dinamik talebe duyarlı ulaşım	<i>dynamic demand responsive transport</i>	43
doymamış	<i>undersaturation</i>	45
dönüş hareketi	<i>turning movement</i>	45
durak süresi	<i>terminal time</i>	46
düzenlilik	<i>regularity</i>	47
elektrikli bisiklet, e-bisiklet	<i>electric bike, electric bicycle, e-bike</i>	49
elektrikli hareketlilik (e-hareketlilik)	<i>electromobility (e-Mobility)</i>	49
elektrikli kaykay	<i>electric skateboard</i>	49
elektrikli skuter (e-skuter)	<i>e-scooter</i>	50
erişilebilir (engelsiz) toplu taşıma	<i>accessible public transport</i>	55

geçiş zamanı	<i>passing time</i>	63
geçiş zamanı tahmini	<i>passing time estimation</i>	63
hareketliliğin interneti	<i>Internet of Mobility (IoM)</i>	71
hareketlilik	<i>mobility</i>	71
hareketlilik endeksi	<i>mobility index</i>	71
hareketlilik yönetimi	<i>mobility management</i>	72
hava taksi	<i>air taxi</i>	73
havacılık	<i>aviation</i>	73
hiper döngü	<i>hyperloop</i>	74
hizmet olarak bisiklet	<i>Bike as a Service (BaaS)</i>	75
kapsül taksi	<i>pod cars</i>	83
katarlamalı sürüş seyahat süresi yüzdesi	<i>Percent Time Spent Following (PTSF)</i>	86
kentsel hareketlilik	<i>urban mobility</i>	88
kentsel hava hareketliliği	<i>Urban Air Mobility (UAM)</i>	88
Kişisel Hızlı Geçiş (KHG), pod arabalar	<i>Personal Rapid Transit (PRT), pod cars</i>	91
kuyruklanma başlangıcı	<i>front of queue</i>	99
kuyruklanma sonu	<i>back of queue</i>	99
kuyruklanma taşması	<i>queue spillback, spillback</i>	99
maglev	<i>Magnetic Levitation (Maglev)</i>	102
metrobüs	<i>Bus Rapid Transit (BRT)</i>	106
mikromobilité	<i>micromobility</i>	107
minimobilité	<i>minimobility</i>	107
monoray	<i>monorail</i>	108
otobüs önceliği, toplu taşıma önceliği	<i>bus priority, public transport priority</i>	114
otonom hareketlilik	<i>autonomous mobility</i>	118
otonom insan taşıma	<i>Automated People Mover (APM)</i>	119
otonom raylı toplu taşıma	<i>Autonomous Rail Transit (ART)</i>	119
paylaşımlı alan	<i>shared space</i>	128

paylaşımlı e-skuter	<i>shared e-scooter</i>	128
paylaşımlı hareketlilik	<i>shared mobility, sharing mobility, shared transport</i>	128
paylaşımlı şerit	<i>shared lane</i>	128
planlanmış araç	<i>scheduled vehicle</i>	129
robo-taksi	<i>robo-taxi</i>	131
sevk	<i>dispatching</i>	136
seyahat verisi toplama	<i>travel data collection</i>	137
sürdürülebilir hareketlilik	<i>sustainable mobility</i>	142
Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planı (SKUP), (SKHP)	<i>Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP)</i>	142
sürdürülebilir ve akıllı hareketlilik stratejisi	<i>Sustainable and Smart Mobility Strategy (SSMS)</i>	143
sürücü değişim noktası	<i>relief point</i>	143
sürücü programlaması	<i>driver scheduling</i>	144
sürücü yönetimi	<i>driver management</i>	144
sürüş süresi	<i>driving time</i>	144
tahmini yolcu sayısı	<i>passenger load estimation</i>	149
talebe dayalı otonom hareketlilik	<i>Autonomous (Automated) Mobility on Demand (AMoD)</i>	150
talep toplama	<i>demand compilation</i>	150
talep üzerine hareketlilik	<i>Mobility on Demand (MoD)</i>	150
taşmış kuyruk	<i>overflow queue</i>	152
toplu taşıma	<i>public transport</i>	157
toplu taşıma ağı	<i>public transport network</i>	157
toplu taşıma ağı tasarımı	<i>public transport network design</i>	157
toplu taşıma bakım yönetimi	<i>public transport maintenance management, transit maintenance management</i>	157
toplu taşıma çağrı merkezi	<i>public transport call centre</i>	157
toplu taşıma GPS sistemi	<i>public transport gps system</i>	157
toplu taşıma güvenliği	<i>public transport security, transit security</i>	157

toplu taşıma güzergâhı, otobüs güzergâhı	<i>public transport route, bus route</i>	157
toplu taşıma hattı	<i>public transport line</i>	157
toplu taşıma hizmeti planlama	<i>public transport service planning, transit service planning</i>	157
toplu taşıma işlemleri kontrolü	<i>public transport operations control, transit operations control</i>	157
toplu taşıma işlemleri yönetimi	<i>public transport operations management, transit operations management</i>	158
toplu taşıma kamera sistemi	<i>public transport camera system</i>	158
toplu taşıma önceliği	<i>public transport priority, bus priority</i>	158
toplu taşıma planlaması	<i>public transport planning, transit planning</i>	158
toplu taşıma şeridi	<i>bus lane, public transport lane</i>	158
toplu taşıma yönetimi	<i>public transport management, transit management</i>	158
toplu taşımada gecikme	<i>public transport delay</i>	158
transfer noktası, değişim noktası	<i>transfer point, interchange point</i>	165
yasal taşıma kapasitesi	<i>legal transport capacity</i>	181
yayalaştırma	<i>pedestrianization, pedestrianisation</i>	183
yenilikçi hareketlilik	<i>innovative mobility</i>	184
yeşil yol	<i>greenway</i>	186
yığılma	<i>bunching</i>	186
yolcu hareketliliği	<i>passenger mobility</i>	190
yumuşak hareketlilik	<i>soft mobility</i>	192

İNSAN ve ÇEVRE

çevre dostu hareketlilik, yeşil hareketlilik	<i>green mobility</i>	37
çevre kirliliği	<i>pollution</i>	37
Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)	<i>environmental impact assessment</i>	37
çevresel gecikme	<i>environmental delay</i>	37
doğal çevre	<i>natural environment</i>	44

düşük emisyon bölgesi	<i>Low Emission Zone (LEZ)</i>	47
egroz emisyon yönetimi	<i>vehicle emission management</i>	48
eko-sürüş, yeşil sürüş	<i>eco-driving, economical driving, green driving, ecological driving</i>	48
eko-şerit	<i>eco-lane</i>	48
Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)	<i>Emissions Trade System (ETS)</i>	52
emisyon yönetimi	<i>emission management</i>	52
karbon ayak izi	<i>carbon footprint</i>	84
karbonsuzlaştırma	<i>decarbonisation</i>	85
salım, emisyon	<i>emission</i>	133
sera gazı emisyonunun azaltılması	<i>reduction of greenhouse gas emissions</i>	135
sera gazları	<i>Greenhouse Gases (GHG)</i>	135
toplum 5.0 (dijital toplum)	<i>society 5.0</i>	159
trafik kirliliği	<i>traffic pollution</i>	161
yeşil aklama	<i>greenwashing</i>	185
yeşil ulaşım	<i>green transport</i>	186
ORGANİZASYON/KURUM		
ABD Ulaştırma Bakanlığı (USDOT)	<i>United States Department of Transportation (USDOT)</i>	1
afet koordinasyon merkezi	<i>disaster coordination center</i>	5
akıllı kavşak çözüm merkezi	<i>smart intersection solution center</i>	7
akıllı ulaşım sistemleri ile ilgilenen ETSI teknik komitesi (ETSI TC ITS)	<i>ETSI Technical Committee Dealing with Intelligent Transportation Systems (ETSI TC ITS)</i>	10
Amerikan Devlet Karayolu ve Ulaştırma Yetkilileri Birliği	<i>American Association of State Highway Transportation Officials (AASHTO)</i>	12
Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü	<i>American National Standards Institute (ANSI)</i>	12
Amsterdam Grup	<i>amsterdam group</i>	12
Araçtan Araca Haberleşme Konsorsiyumu (C2C-CC)	<i>Car2Car Communication Consortium (C2C-CC)</i>	19
Avrupa Birleştirme Mekanizması	<i>Connecting Europe Facility (CEF)</i>	22

Avrupa elektroteknik standardizasyon komitesi	<i>European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC)</i>	23
Avrupa İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsü	<i>European Institute of Innovation & Technology (EIT)</i>	23
Avrupa Karayolu Taşımacılığı Telematik Uygulama Koordinasyon Örgütü	<i>European Road Transport Telematics Implementation Coordination Organisation (ERTICO)</i>	23
Avrupa Komisyonu	<i>European Commission (EC)</i>	23
Avrupa Paralı Yol Altyapı Operatörleri Birliği	<i>European Association of Operators of Toll Road Infrastructures (ASECAP)</i>	24
Avrupa Standartlar Komitesi	<i>European Committee for Standardization (CEN)</i>	24
Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (ETSI)	<i>European Telecommunication Standards Institute (ETSI)</i>	24
Avrupa Yeşil Mutabakatı	<i>European Green Deal</i>	24
Avrupa Yol Yöneticileri Konferansı	<i>Conference of European Directors of Roads (CEDR)</i>	24
CEN/ ISO TC 278	<i>cen/ iso tc 278</i>	35
C-Roads Platformu	<i>c-roads platform</i>	36
Daimî Uluslararası Yol Kongreleri Derneği	<i>Permanent International Association of Road Congresses (PIARC)</i>	39
Elektrik ve Elektronik Mühendisleri Enstitüsü (IEEE)	<i>Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE)</i>	49
Federal Karayolu İdaresi	<i>Federal Highway Administration (FHWA)</i>	59
Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli	<i>Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)</i>	76
ITS4US	<i>ITS Transportation For All of US</i>	76
Akıllı Ulaşım Sistemleri Ortak Program Ofisi	<i>The ITS Joint Program Office (ITS JPO)</i>	77
İngiliz Standartlar Enstitüsü	<i>British Standards Institute (BSI)</i>	78
İngiltere Ulaştırma Bakanlığı	<i>Department for Transport (DfT)</i>	78
ödeme sistemi operatörü, dolaşım operatörü	<i>charging operator, roaming operator</i>	123
teknik komite	<i>Technical Committee (TN-in Context Of CEN)</i>	155
trafik kontrol merkezi	<i>Traffic Control Center (TCC)</i>	161

trans Avrupa yol ağı	<i>Trans European Road Network (TERN)</i>	165
Ulaştırma Araştırma Kurulu	<i>Transportation Research Board (TRB)</i>	172
Ulusal Karayolu Trafik Güvenliği İdaresi	<i>National Highway Traffic Safety Administration (NHTSA)</i>	172
Uluslararası Demiryolları Birliği (UDB)	<i>Union Internationale des Chemins de fer (Fransızca)- (UIC)</i>	172
Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO)	<i>International Maritime Organization (IMO)</i>	172
Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı	<i>International Organization for Standardization (ISO)</i>	172
Uluslararası Telekomünikasyon Birliği	<i>International Telecommunication Union (ITU)</i>	173
yol servisi, yol yardımı	<i>road service, roadside assistance</i>	189

REZERVASYON ve ÖDEME

akıllı kart	<i>smart card</i>	7
akıllı otopark ödeme yönetimi	<i>smart parking payment management</i>	7
akıllı park etme	<i>smart parking</i>	8
alan ücretlendirme	<i>area charging, area pricing</i>	11
anında ödeme	<i>instant payment, immediate payment</i>	13
araç sınıflandırma	<i>vehicle classification</i>	17
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti	<i>European Electronic Tolling Service (EETS)</i>	22
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti alanı	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) domain</i>	23
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti otoyol alanı beyanı	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) toll domain statement</i>	23
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme hizmeti sağlayıcısı	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) provider</i>	23
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme kullanıcısı	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) user</i>	23
Avrupa elektronik otoyol ücretlendirme uzlaştırma kuruluşu	<i>European Electronic Tolling Service (EETS) conciliation body</i>	23
beyan edilen özellikler	<i>declared characteristics</i>	27

beyan edilen özelliklere göre sınıflandırma	<i>classification by declared characteristics</i>	27
biletleme, ücret işlemi	<i>ticketing, fare transaction</i>	27
bireysel hesap	<i>on-board account</i>	29
birlikte çalışabilirlik bileşeni	<i>interoperability constituent</i>	30
bölge bazlı ücret	<i>zone-based fare</i>	32
bölgesel ücret sistemi	<i>zonal fare system</i>	32
çok şeritli ödeme istasyonu	<i>multi-lane payment station</i>	38
değişim yönetimi, bağlantı kontrolü	<i>interchange management, connection control</i>	39
devralan	<i>acquirer</i>	41
dış kullanıcı	<i>external user</i>	41
dinamik fiyatlandırma	<i>dynamic pricing</i>	42
donanımlı kullanıcı	<i>equipped user</i>	45
donanımlı olmayan kullanıcı	<i>non-equipped user</i>	45
düzeltilici ödeme	<i>corrective payment</i>	47
ekspres ücretli gişeler	<i>Express Toll Lanes (ETL)</i>	48
elden ödeme	<i>manual payment</i>	48
elektronik bilet	<i>electronic ticket</i>	50
elektronik biletleme	<i>electronic ticketing, e-ticketing</i>	50
elektronik ödeme	<i>electronic payment, e-payment</i>	51
elektronik para, e-para, elektronik cüzdan	<i>electronic money, e-money, electronic purse</i>	51
elektronik park ücreti ödemesi	<i>electronic parking payment</i>	51
elektronik rezervasyon	<i>electronic reservation, booking</i>	51
elektronik ücret tahsilatı	<i>Electronic Fee Collection (EFC)</i>	51
elektronik ücret toplama	<i>electronic toll collection, electronic road pricing, phantom toll</i>	51
elektronik ücret toplama (EFC) oturumu	<i>efc-session, session, etc-session</i>	51
Elektronik Ücret Toplama işlemi	<i>efc-transaction, transaction, etc-transaction</i>	52
elektronik yol fiyatlandırması	<i>Electronic Road Pricing (ERP)</i>	52

entegre ödeme	<i>integrated payment</i>	55
erişilen özellikler	<i>accessed characteristics</i>	56
erişilen özelliklere göre sınıflandırma	<i>classification by accessed characteristics</i>	56
ertelenmiş ödeme	<i>deferred payment</i>	56
farklı ücretlendirme tablosu	<i>discrete toll scheme</i>	58
geçiş ücreti	<i>toll</i>	63
geçiş ücreti grubu	<i>toll cluster</i>	63
geçiş ücreti planı	<i>toll scheme</i>	63
gerçek olmayan çok şeritli ödeme istasyonu	<i>pseudo multi-lane payment station</i>	65
gölge otoyol ücretlendirmesi	<i>shadow tolling</i>	67
gri liste	<i>grey list</i>	68
icra operatörü	<i>enforcement operator</i>	77
indirim	<i>discount</i>	78
internet aracılığıyla araç çağırma	<i>ride-hailing</i>	79
internet ödemesi	<i>internet payment</i>	79
istisna işleme	<i>exception handling</i>	80
izin sahibi	<i>concession holder</i>	80
kademeli ücret sistemi	<i>graduated fare system, differentiated fare system</i>	82
karbon fiyatlandırması	<i>carbon pricing</i>	85
kartla ödeme	<i>card payment</i>	86
kordon ücretlendirme	<i>cordon charging, cordon pricing</i>	96
kullanıma dayalı ödeme, kullandığın kadar öde, KKÖ, sürdüğün kadar öde	<i>usage-based payment, pay as you drive, payd, pay how you drive</i>	99
kullanıma uygunluk	<i>suitability for use</i>	99
mahsuplaşma	<i>clearing</i>	102
mahsuplaşma işletmecisi	<i>clearing operator</i>	102
manuel katılımlı ödeme	<i>manually attended payment</i>	104
manuel sınıflandırma	<i>manual classification</i>	104

merkezi hesap	<i>central account</i>	104
mesafe bazlı ücretlendirme/ücret	<i>distance-based charging/fare</i>	105
nakit ödeme	<i>cash payment</i>	109
onaylanmış kuruluş	<i>notified body</i>	111
otomatik ödeme	<i>automatic payment</i>	116
otomatik sınıflandırma	<i>automatic classification</i>	116
otomatik ücret toplama	<i>automated fare collection</i>	117
otonom otoyol ücret sistemi	<i>autonomous tolling system</i>	119
otopark dinamik fiyatlandırma	<i>dynamic parking pricing</i>	120
otopark ödeme kaydedici cihazı	<i>parking payment recording device</i>	120
otopark ödemesi	<i>parking payment</i>	120
otopark rezervasyon sistemi	<i>parking reservation system</i>	121
otopark rezervasyonu	<i>parking reservation, parking booking</i>	121
otoyol ücret geçiş gişesi	<i>toll booth</i>	121
otoyol ücret içeriği	<i>toll context</i>	121
otoyol ücret içerik verisi	<i>toll context data</i>	122
otoyol ücret kuralı	<i>toll regime</i>	122
otoyol ücret uygulayıcı	<i>toll charger</i>	122
otoyol ücretlendirme alanı	<i>toll domain</i>	122
otoyol ücretlendirme servis sağlayıcı	<i>toll service provider</i>	122
oturum	<i>session</i>	122
ödeme	<i>payment</i>	123
ödeme aracı	<i>payment means</i>	123
ödeme istasyonu	<i>payment station, toll plaza</i>	123
ödeme işlemi modeli	<i>payment transaction model, transaction model</i>	123
ödeme kapsamı	<i>payment scope</i>	123
ödeme noktası	<i>payment point, charging point</i>	123
ödeme ortamı	<i>payment medium</i>	123
ödeme servis sağlayıcı	<i>payment service provider</i>	123

ödeme sistemi	<i>payment system</i>	123
ödeme sistemi işletmecisi	<i>payment system operator</i>	123
ödeme sonrası	<i>post-payment</i>	123
ödeme sözleşmesi durum listesi	<i>payment contract status list</i>	123
ödeme sözleşmesi listesi	<i>payment contract list</i>	124
ödeme şekli	<i>payment method</i>	124
ödeme şeridi, ekspres şerit	<i>pay lane, express lane</i>	124
ödeme zamanı modu	<i>payment mode</i>	124
ölçerek sınıflandırma	<i>classification by measuring</i>	124
ölçülen özellikler	<i>measured characteristics</i>	124
ön ödeme	<i>pre-payment</i>	124
ön yüz	<i>front end</i>	124
parkomat	<i>parking ticket vending machine</i>	127
paylaştırma	<i>apportionment</i>	128
sabit ücret sistemi	<i>flat fare system</i>	133
seyahat rezervasyonu	<i>travel booking</i>	136
seyahat tesisi rezervasyonu	<i>travel facilities booking, travel facilities reservation</i>	137
sıkışıklık ücretlendirmesi, trafik sıkışıklığı bazlı ücretlendirme	<i>congestion charging, congestion pricing</i>	138
süre bazlı ücretlendirme	<i>time-based pricing</i>	143
sürekli geçiş ücreti planı	<i>continuous toll scheme</i>	143
tahsilat acentesi	<i>collection agent, collecting agent</i>	149
tarife planı	<i>tariff scheme</i>	151
tarife sınıfı	<i>tariff class</i>	151
tek kart ödeme sistemi	<i>single card payment system</i>	154
tek şeritli ödeme istasyonu	<i>single lane payment station</i>	154
temassız ödeme	<i>contactless payment</i>	155
trafik sıkışıklığı bazlı ücretlendirme	<i>traffic congestion based pricing</i>	162
Türkiye'nin ödeme yöntemi (TROY)	<i>Türkiye's payment method</i>	167

ulaşım hesabı	<i>transport account</i>	169
ulaşım hizmeti	<i>transport service</i>	169
ulaşım ödeme işlemi	<i>transport payment transaction, transport transaction</i>	170
ulaşım ile ilgili hizmet	<i>transport related service</i>	171
uzlaşma	<i>settlement</i>	173
ücret	<i>fee</i>	174
ücret sistemi, tarife	<i>fare system, tariff</i>	174
ücret tahsilatı	<i>fee collection</i>	174
ücret tarifesi	<i>tariff of fares</i>	174
ücret toplama	<i>toll collection</i>	174
ücretli şerit	<i>paid lane</i>	174
yer ayırma	<i>booking, reservation</i>	184
yerel operatör	<i>home operator</i>	185
yol bölümü ücretlendirmesi	<i>road section charging, road section tolling</i>	187
yol ücret beyanı	<i>road toll declaration, toll declaration</i>	189
yol ücret işlemi	<i>road toll transaction, toll transaction</i>	189
yol ücreti	<i>road toll, road user fee, toll, road user charge</i>	190
yol ücretlendirmesi	<i>road pricing, tolling, road tolling</i>	190
yüksek doluluklu ücretli şerit	<i>High Occupancy Toll Lane (HOT lane)</i>	193
yüz yüze ödeme	<i>face to face payment</i>	194

SİSTEM MİMARİSİ ve BİLEŞENLERİ

ampirik trafik modeli, ampirik model	<i>empirical traffic model, empirical model</i>	12
ARC-IT	<i>The Architecture Reference for Cooperative and Intelligent Transportation (ARC-IT)</i>	19
AUS hizmet sağlayıcısı	<i>its service provider</i>	21
AUS hizmeti	<i>its service</i>	21
AUS kullanıcısı	<i>its user</i>	21
AUS mimarisi	<i>its architecture</i>	22

AUS standartları	<i>its standards</i>	22
AUS uygulaması	<i>its application</i>	22
belirleyici trafik modeli, belirleyici model	<i>deterministic traffic model, deterministic model</i>	27
bölgesel AUS mimarisi	<i>regional its architecture</i>	32
fiziksel görünüm (mimari)	<i>physical view</i>	60
fiziksel katman	<i>physical layer</i>	60
fiziksel mimari	<i>physical architecture</i>	61
fiziksel nesne	<i>physical object</i>	61
fonksiyonel görünüm	<i>functional view</i>	61
fonksiyonel mimari, mantıksal mimari	<i>functional architecture, logical architecture</i>	61
FRAME	<i>FRAME</i>	61
görünüm	<i>view</i>	68
gün 1 ve gün 1.5 hizmetleri	<i>day 1 and day 1.5 services</i>	68
hizmet paketi	<i>service package</i>	75
hizmet seviyesi anlaşması	<i>Service Level Agreement (SLA)</i>	75
hizmet seviyesi, trafik akım kalitesi	<i>Level of Service (LoS), traffic flow quality</i>	75
karma trafik modeli, karma model	<i>hybrid traffic model, hybrid model</i>	85
kullanıcı hizmeti gereksinimi	<i>user service requirement</i>	98
kullanıcı hizmetleri	<i>user services</i>	98
kullanıcı hizmetleri paketi	<i>user services bundle</i>	98
kullanıcı ihtiyacı	<i>user need</i>	98
kurumsal görünüm	<i>enterprise view</i>	99
makro ölçekte trafik modeli, makroskobik model	<i>macroscopic traffic model, macro model</i>	103
merkezi fiziksel öğeler	<i>center physical objects</i>	104
mikro ölçekte trafik modeli, mikro model	<i>microscopic traffic model, micro model</i>	106
modlar (türler) arası ulaşım	<i>intermodal transport</i>	108

orta ölçekte trafik modeli, mezo model	<i>mesoscopic traffic model, meso model</i>	113
ortalama koşu hızı	<i>average running speed</i>	113
otomobil doluluğu	<i>car occupancy</i>	117
rastgele trafik modeli, rastgele model	<i>stochastic traffic model, stochastic model</i>	130
sistem entegrasyon testi	<i>system integration test</i>	140
sistem envanteri	<i>system inventory</i>	140
sistem mimarisi	<i>system architecture</i>	140
sistem özellikleri	<i>system specification</i>	141
sistem tasarımı	<i>system design</i>	141
sonlandırıcı	<i>terminator</i>	141
spesifikasyon (ister)	<i>specification</i>	141
tasarım hızı	<i>design speed</i>	151
taşıt aralığı	<i>time headway, headway</i>	152
trafik simülasyon modeli, simülasyon modeli	<i>traffic simulation model, simulation model</i>	163
ulaşım servis sağlayıcı	<i>transport service provider, service provider</i>	170
ulaşım yönetim merkezi	<i>Transport Management Center (TMC)</i>	171
SÜRÜCÜ DESTEK ve ARAÇ TEKNOLOJİLERİ		
acil durum aracı yaklaşıyor uyarısı	<i>Emergency Vehicle Approaching (EVA)</i>	1
acil durum çağırısı	<i>emergency call</i>	1
acil durum fren lambası uyarısı	<i>Emergency electronic Brake Light (EBL)</i>	2
acil durum müdahale aracı uyarısı	<i>emergency vehicle warning</i>	2
acil durum yönlendirme yardımı	<i>emergency steering assistance, emergency routing assistance</i>	3
adaptif hız kontrolü, akıllı hız kontrolü, boyuna kontrol	<i>adaptive cruise control (ACC), intelligent cruise control, longitudinal control</i>	4
adaptif ön far sistemi	<i>adaptive headlight system, adaptive front light system</i>	4
ağ güzergâh iyileştirmesi	<i>collective route optimisation, network route optimisation</i>	5

ağırlık aşımı uyarısı	<i>overweight warning</i>	6
akıllı hız adaptasyonu, otomatik hız adaptasyonu, akıllı hız yardımı	<i>intelligent speed adaptation, automatic speed adaptation, intelligent speed assistance</i>	7
akıllı şarj	<i>intelligent charging</i>	8
akıllı takograf	<i>smart tachograph</i>	8
aktif emniyet sistemleri	<i>active safety systems</i>	11
aküsü değiştirilebilen elektrikli araç	<i>exchangeable battery electric vehicle</i>	11
alternatif yol önerisi	<i>diversion advice</i>	12
altyapı tabanlı sistemler	<i>infrastructure based systems</i>	12
anlık iletim sistemi	<i>instant transmission system</i>	13
anti blokaj fren sistemi	<i>Anti-Lock Braking System (ABS), Anti-Lock Brake System wheel antilocking system</i>	13
araca takılı	<i>on-board</i>	14
araç çalışma durumu gözleme	<i>vehicle operational status monitoring</i>	14
araç devrilme uyarısı	<i>rollover risk warning</i>	14
araç dinamiği izleme	<i>vehicle dynamics monitoring</i>	14
araç dinamiği kontrolü, aktüatör kontrolü, tahrik kontrolü	<i>vehicle dynamics control, actuator control</i>	14
araç durum kaydı	<i>vehicle status recording</i>	14
araç emniyet denetim uyarısı	<i>vehicle safety inspection warning</i>	15
araç hareket kaydı	<i>vehicle movement recording, vehicle movement logging</i>	15
araç içi bilgi	<i>in-vehicle information, on-board information,</i>	15
araç içi bilgisayar	<i>on-board computer, embedded computer, vehicle computer</i>	15
araç içi birim, araç içi donanım	<i>in-vehicle unit, On-Board Unit (OBU), On-Board Equipment (OBE), in-vehicle equipment</i>	15
araç içi hız limitleri uyarısı	<i>in-vehicle speed limit warning</i>	15
araç içi işaretler	<i>in-vehicle signage, in-vehicle signing</i>	16

araç içi trafik sinyal bilgisi	<i>In-vehicle traffic signal information, Traffic Light Information (TLI)</i>	16
araç izleme, otomatik araç konumu	<i>Vehicle monitoring, Automatic Vehicle Location (AVL)</i>	16
araç tabanlı sistemler, yerleşik sistem	<i>vehicle based systems</i>	17
aşırı hız uyarısı	<i>overspeed warning</i>	20
ataletsel navigasyon sistemi	<i>Inertial Navigation System (INS)</i>	21
bağlantı seyahat süresi tahmini	<i>link travel time estimation</i>	25
bağlantılı ve otonom elektrikli araçlar	<i>Connected Autonomous Electric Vehicles (CAEVs)</i>	25
başlangıç-varış tahmini, BV tahmini	<i>origin-destination estimation, od estimation</i>	27
bataryalı elektrikli araçlar	<i>Battery Electric Vehicle (BEV)</i>	27
bilgilendirici hız önerisi	<i>informative speed advice</i>	28
bireysel güzergâh iyileştirilmesi	<i>individual route optimisation</i>	29
bireysel yolculuk süresi tahmini	<i>individual travel time estimation</i>	29
bisikletli uyarısı	<i>cyclist warning</i>	31
boyut aşımı uyarısı, ebat uyarısı	<i>oversize warning, gauge warning</i>	32
buzlanma erken uyarı sistemi	<i>ice early warning system</i>	33
coğrafi mesajlaşma	<i>geomessaging</i>	35
çakışma bölgesi izleme	<i>conflict zone monitoring</i>	36
çarpışma öncesi otomatik manevra sistemi	<i>pre-crash auto-steering</i>	36
çarpışma önleyici sistem	<i>collision avoidance</i>	37
çarpışma risk tahmini	<i>collision risk estimation</i>	37
çarpışma risk uyarısı	<i>collision risk warning</i>	37
çevre ve yol gözlemlenme	<i>environment and road monitoring</i>	37
çift modlu araç	<i>Dual Mode Vehicle (SAE Level 3 and 4)</i>	38
çift modlu rota rehberi	<i>dual mode route guidance</i>	38
değişken otopark bilgisi	<i>dynamic parking information</i>	40
demiryolu geçidi uyarısı	<i>railway crossing warning</i>	40
destekleyici hız tavsiyesi	<i>supportive speed advice</i>	41

devralma talebi	<i>request to take over</i>	41
devretme	<i>handover</i>	41
devrilme riski uyarısı	<i>roll-over risk warning</i>	41
dinamik güzergâh bilgisi	<i>dynamic route information</i>	42
dinamik güzergâh değiştirme	<i>dynamic rerouting</i>	42
dinamik hız sınırı bilgisi	<i>dynamic speed limit information</i>	42
dinamik park rehberliği	<i>dynamic parking guidance</i>	43
dinamik rota hesabı	<i>dynamic route computation</i>	43
dinamik rota optimizasyonu	<i>dynamic route optimisation</i>	43
dinamik şerit yönetimi	<i>dynamic lane management</i>	43
dinamik yolcu bilgisi	<i>dynamic passenger information</i>	44
dönüş yardımı	<i>turn assistance</i>	45
dur işareti uyarısı	<i>stop sign warning</i>	46
dur sinyali ihlali uyarısı	<i>stop sign violation warning</i>	46
düşük hızlı otomatik sürüş sistemi	<i>Low Speed Automatic Driving System (LSADS)</i>	47
eko-sürüş yardımı, yeşil sürüş yardımı	<i>eco-driving assistance, economical driving assistance, green driving assistance</i>	48
elektronik denge kontrolü	<i>Electronic Stability Control (ESC)</i>	50
elektronik stabilite programı	<i>Electronic Stability Program (ESP)</i>	51
emniyet işlevi devre dışı uyarısı	<i>safety function out of order warning</i>	53
emniyet sürücüsü, destek sürücü	<i>safety driver</i>	53
etkinlik bilgisi	<i>event information, traffic related event information</i>	57
filo öğrenmesi	<i>fleet learning</i>	60
gece görüş sistemi	<i>night vision systems</i>	62
gecikme tahmini	<i>delay estimation</i>	62
geçiş yapan tren uyarısı	<i>crossing train warning</i>	63
gelişmiş araç kontrol sistemleri	<i>advanced vehicle control systems</i>	63
gelişmiş sürücü destek sistemi (ADAS)	<i>Advanced Driver Assistance System (ADAS)</i>	64

gerçek zamanlı bilgi	<i>real-time information</i>	65
gölge modu	<i>shadow mode</i>	67
gönüllü hız sınırlama	<i>voluntary speed limiting</i>	67
göreceli konum hesaplama	<i>relative position determination</i>	67
görüş artırma	<i>vision enhancement</i>	68
görüş iyileştirme	<i>vision improvement</i>	68
görüş koşullarını izleme	<i>monitoring vision conditions</i>	68
gösterge ekranı	<i>dashboard</i>	68
güvenli duruş	<i>safe stop, blind stop</i>	69
güvenli rota belirleme	<i>safe route determination</i>	69
güzergâh bilgisi	<i>route information</i>	69
güzergâh hesabı	<i>route computation</i>	70
güzergâh optimizasyonu	<i>route optimisation</i>	70
güzergâh rehberi, yönlendirme	<i>route guidance, routing</i>	70
güzergâh tarifi	<i>route description</i>	70
güzergâh tavsiyesi	<i>route advice</i>	70
harici destekli hız ayarı	<i>externally assisted speed adaptation</i>	72
harici destekli konumlandırma, harici destekli konum belirleme	<i>externally assisted positioning, externally assisted position determination</i>	72
harici hız kontrolü	<i>external speed control</i>	72
harita eşleştirme	<i>map matching</i>	72
hayalet sürücü uyarısı	<i>ghost driver warning, wrong way driving warning</i>	73
hayvan uyarısı	<i>animal warning</i>	73
hız günlüğü	<i>speed logging, speed registration, speed recording</i>	74
hız kontrolü	<i>cruise control</i>	74
ileride trafik sıkışıklığı uyarısı	<i>Traffic Jam Ahead Warning (TJW)</i>	78
ilgi noktası bilgisi	<i>point of interest information, poi information</i>	78
istatistiksel hız tavsiyesi	<i>statistical speed advice</i>	80

itici güç	<i>propulsion</i>	80
kafa kafaya çarpışma uyarısı	<i>merge collision warning</i>	82
karşıt direksiyon yardımı	<i>counter steering assistance</i>	85
kavşak çarpışma riski uyarısı	<i>Intersection Collision Risk Warning (ICRW)</i>	86
kavşak ihlal uyarısı	<i>keep-clear violation warning</i>	86
kaygan yol uyarısı	<i>slippery road warning</i>	87
kaza uyarısı	<i>accident warning, collision notification, collision warning</i>	87
kırmızı ışıkta geçiş uyarısı	<i>red light driving warning, signal violation warning</i>	89
kısıtlı görüş uyarısı	<i>reduced visibility warning</i>	89
kişisel AUS istasyonu	<i>personal its station</i>	91
kişisel dijital asistan	<i>Personal Digital Assistant (PDA)</i>	91
kontra manevra yardımı	<i>countersteering assistance</i>	92
konum belirleme	<i>position determination</i>	92
konumlandırma	<i>positioning</i>	93
kooperatif acil şerit değiştirme	<i>Cooperative Emergency Lane Change (CELC)</i>	93
kooperatif araç	<i>cooperative vehicle</i>	94
kooperatif araç kontrolü	<i>cooperative vehicle control</i>	94
kooperatif çarpışma riski uyarısı	<i>Cooperative Collision Risk Warning (CCRW)</i>	95
kooperatif konvoy (katarlama) sürüşü	<i>cooperative platoon driving</i>	95
kooperatif parlama azaltılması	<i>cooperative glare reduction</i>	96
kooperatif sistemler	<i>cooperative systems</i>	96
kooperatif şerit birleşim yardımı	<i>cooperative lane merge assistance</i>	96
kooperatif şerit değiştirme yardımı	<i>cooperative lane change assistance</i>	96
kör nokta bilgisi, kör alan bilgisi	<i>blind spot, sector information</i>	97
kör nokta gözlemlene, kör alan gözlemlene	<i>blind spot, sector monitoring</i>	97
kör nokta tespiti, kör alan tespiti	<i>blind spot, sector detection</i>	97

kritik rota belirleme, güvenli rota belirleme	<i>critical course determination, safe course determination</i>	98
kuyruklanma uyarısı	<i>queue warning</i>	99
lastik basınç bilgisi	<i>tyre pressure information</i>	100
manuel acil çağrı	<i>manual emergency call</i>	104
merkezi olarak belirlenmiş güzergâh kılavuzu	<i>centrally determined route guidance</i>	105
merkezi olmayan çevresel bildirim mesajı	<i>Decentralized Environmental Notification Message (DENM)</i>	105
mesafe kontrolü	<i>distance control</i>	105
mesafe uyarısı	<i>distance warning</i>	105
mobil bilgi hizmetleri	<i>mobile information services</i>	107
motosiklet yaklaşıyor uyarısı	<i>motorcycle approaching warning</i>	108
navigasyon	<i>navigation</i>	109
odometre	<i>odometer</i>	110
okul bölgesi uyarısı	<i>school area warning, school zone warning</i>	110
okul otobüsü uyarısı	<i>school bus warning</i>	110
olay uyarısı	<i>incident warning</i>	111
operasyonel tasarım alanı	<i>Operational Design Domain (ODD)</i>	112
optimum güzergâh planlama	<i>optimum route planning</i>	113
optimum hız yardımı, optimum hız bilgisi	<i>optimal speed assistance, optimal speed information</i>	113
otomatik acil durum çağrısı	<i>Automatic Emergency Call, (eCall)</i>	114
otomatik acil durum frenlemesi	<i>Automatic Emergency Braking (AEB)</i>	114
otomatik çarpışma önleme	<i>automatic collision avoidance</i>	115
otomatik far kontrolü	<i>automated beam control, automated headlight dimming, cooperative glare reduction</i>	115
otomatik frenleme	<i>automatic braking</i>	115
Otomatik Geçiş Sistemi (OGS)	<i>electronic toll collection system</i>	115
otomatik hız yönetimi, akıllı hız yönetimi	<i>automatic speed management, intelligent speed management</i>	116
otomatik park	<i>automated parking</i>	116

otomatik trafik raporlama	<i>automatic traffic reporting</i>	117
otomatik vale park	<i>automated valet parking</i>	117
otonom (bağımsız) hız uyarlaması	<i>autonomous speed adaptation, automatic speed adaptation</i>	118
otonom acil durum freni	<i>Autonomous Emergency Braking (AEB)</i>	118
otonom otoyol	<i>automated highway</i>	119
otonom sürüş	<i>autonomous driving</i>	119
otonom sürüş seviyeleri	<i>levels of autonomous driving</i>	120
otonom şerit	<i>automated lane</i>	120
otopark bilgisi	<i>parking information</i>	120
otopark kılavuzu	<i>parking guidance</i>	120
otopilot	<i>autopilot</i>	121
önden çarpışma uyarı sistemi	<i>Forward Collision Warning System (FCWS)</i>	125
önden ve arkadan çarpışma riski uyarısı	<i>Longitudinal Collision Risk Warning (LCRW)</i>	125
önerilen alternatif güzergâh	<i>recommended diversion route</i>	125
park yardımcısı	<i>parking assistant</i>	127
park yardımı	<i>parking assistance</i>	127
park yeri kılavuzu	<i>parking space guidance</i>	127
park yeri uygunluk bilgisi	<i>parking space availability information</i>	127
pasif emniyet sistemi	<i>passive safety systems</i>	127
referans hızı	<i>reference speed</i>	130
römork yardımı	<i>trailer assistance</i>	132
sabit araç uyarısı, duran araç uyarısı	<i>stationary vehicle warning, stopped vehicle warning</i>	132
sabit referans hızı	<i>static reference speed</i>	132
sanal asistan	<i>virtual assistant, digital assistant</i>	133
savunmasız yol kullanıcısı uyarısı	<i>vulnerable road user warning, cyclist or pedestrian warning</i>	135
servis yolu bildirimi	<i>detour notification</i>	136
seyahat sonrası bilgi	<i>post-trip information</i>	136

sıfır otonomluk (seviye 0)	<i>no driving automation (level 0), manual driving, no automation, traditional driving, human driving</i>	137
sıfır ve düşük emisyonlu araçlar	<i>Zero and Low Emission Vehicles (ZLEV)</i>	138
sıkışıklık uyarısı	<i>congestion warning</i>	138
sinyal uyarısı	<i>signal warning, traffic signal warning</i>	140
sollayan araç uyarısı	<i>overtaking vehicle warning</i>	141
statik rota bilgisi	<i>static route information</i>	141
statik rota hesabı	<i>static route computation</i>	142
statik rota optimizasyonu	<i>static route optimisation</i>	142
statik yolcu bilgisi	<i>static passenger information</i>	142
sürücü davranışı gözlemeleme	<i>driver behaviour monitoring</i>	143
sürücü destek sistemleri	<i>driver assistance systems</i>	143
sürücü durum izleme	<i>driver status monitoring</i>	143
sürücü durum kaydı	<i>driver status recording</i>	143
sürücü izleme	<i>driver monitoring</i>	143
sürücü özel dersi	<i>driver tutoring</i>	143
sürücü yardımı ve araç kontrolü	<i>driver assistance and vehicle control</i>	144
sürücüsüz araç	<i>driverless vehicle, self-driving vehicle (SAE level 5)</i>	144
sürüş destek sistemleri	<i>Driving Assistance Systems (DAS)</i>	144
sürüş destekli otonom sürüş (seviye 1)	<i>driver assistance (level 1)</i>	144
sürüş süresi gözlemeleme	<i>driving time monitoring</i>	144
şarj cihazı kaygısı	<i>charger anxiety</i>	145
şarj edilebilir araç	<i>Plug-In Vehicle (PIV)</i>	145
şarj edilebilir hibrit elektrikli araç	<i>Plug-In Hybrid Electric Vehicle (Phev)</i>	145
şarj istasyonu	<i>electric vehicle charging station, charging station, ev charging station</i>	145
şartlı otonom sürüş (seviye 3)	<i>conditional driving automation (level 3), conditional automated driving, conditional automation</i>	146
şerit birleşim yardımı	<i>lane merge assistance</i>	146

şerit değiştirme uyarısı	<i>Lane Change Warning (LCW)</i>	146
şerit değiştirme yardımı	<i>lane change assistance</i>	147
şerit kontrol sistemi	<i>lane control system</i>	147
şerit uyarı sistemi	<i>lane warning system</i>	147
şeritte tutma, yanıl kontrol	<i>lane keeping, lateral control</i>	147
şeritten ayrılma uyarısı	<i>lane departure warning</i>	147
tahmin edilen bilgi	<i>predicted information</i>	149
takip mesafesi uyarısı	<i>following distance warning</i>	149
takip zaman aralığı uyarısı	<i>following time gap warning</i>	149
takograf	<i>tachograph</i>	149
tam otonom sürüş (seviye 5)	<i>full driving automation (level 5)</i>	151
taşıma modu bilgisi	<i>transport mode information</i>	151
tedarik kontrolü	<i>supply control</i>	152
tehlike uyarısı	<i>hazard warning</i>	153
tehlikeli bölge uyarısı	<i>hazardous location warning</i>	153
temel güvenlik mesajı	<i>Basic Safety Message (BSM)</i>	156
ters yönde sürüş uyarısı	<i>Wrong Way Driving Warning (WWD)</i>	156
toplu taşıma bilgileri	<i>public transport information</i>	157
trafik bilgisi	<i>traffic information</i>	159
trafik durumu uyarısı	<i>traffic alert</i>	159
trafik düzenlemelerini gözlemlenme	<i>traffic regulations monitoring</i>	160
trafik koşulları uyarısı	<i>traffic condition warning</i>	161
trafik olay bilgisi	<i>traffic incident information</i>	161
trafik raporlama	<i>traffic reporting</i>	162
trafik sıkışıklığı uyarısı	<i>jam ahead warning</i>	162
trafik sıkışıklığı yardımcı	<i>traffic jam assistant</i>	163
trafik ve seyahat bilgileri	<i>traffic and travel information</i>	164
trafik yönetim kanalı	<i>Traffic Management Channel (TMC)</i>	164
tren geçiş uyarısı	<i>train crossing warning</i>	165

turizm danışma	<i>tourist information</i>	165
ultra düşük emisyonlu araç	<i>Ultra Low Emission Vehicle (ULEV)</i>	172
uydu destekli navigasyon	<i>satellite assisted navigation</i>	173
uzaktan araç bloke etme	<i>remote vehicle immobilisation</i>	173
yakıt hücreli elektrikli araç	<i>Fuel Cell Electric Vehicle (FCEV)</i>	180
yanal uyarı sistemi	<i>lateral warning system</i>	180
yangın algılama	<i>fire detection</i>	180
yanlış yolda sürüş uyarısı	<i>wrong road driving warning</i>	180
yardımlı park sistemi	<i>Assisted Parking System (APS)</i>	180
yarı otonom sürüş (seviye 2)	<i>partial driving automation (level 2), partially automated driving, partial automation, low automation</i>	180
yavaş giden veya duran araç uyarısı	<i>Slow or Stationary Vehicle Warning (SSV)</i>	182
yavaş hareket eden araç uyarısı	<i>slow-moving vehicle warning</i>	182
yaya çarpışma sistemi	<i>pedestrian crash system</i>	182
yaya çarpma uyarısı	<i>Pedestrian Collision Warning (PCW)</i>	182
yaya etki sistemi	<i>pedestrian impact system</i>	182
yaya uyarısı	<i>pedestrian warning</i>	182
yazılım destekli sürüş	<i>software assisted driving</i>	183
yenilemeli frenleme	<i>regenerative braking</i>	184
yerel olarak belirlenmiş güzergâh kılavuzu	<i>locally determined route guidance</i>	184
yeşil ışık optimum hız uyarısı	<i>Green Light Optimal Speed Advisory (GLOSA)</i>	185
yol çalışması bilgisi	<i>roadwork information</i>	187
yol çalışması uyarısı, çalışma bölgesi uyarısı	<i>Road Works Warning (RWW), Work Zone Warning</i>	187
yol çizgilerini gözlemleme	<i>road markings monitoring</i>	187
yol dedektörü	<i>road detector</i>	187
yol durum bilgisi	<i>road status information</i>	187
yol durumu kaydı	<i>road status recording</i>	187
yol geometrisini gözlemleme	<i>road geometry monitoring</i>	188

yol hava durumu bilgisi	<i>road weather information</i>	188
yol kenarı	<i>roadside</i>	188
yol kenarı bilgisi	<i>roadside information</i>	188
yol ver işareti ihlali uyarısı	<i>give-way sign violation warning</i>	190
yol ver işareti uyarısı	<i>give-way sign warning</i>	190
yol yüzeyi bilgisi	<i>road surface information</i>	190
yol yüzeyi izleme	<i>road surface monitoring</i>	190
yolculuk öncesi bilgi	<i>pre-trip information</i>	191
yolculuk planlama yardımı	<i>travel planning assistance, journey planning assistance</i>	191
yolculuk süresi gözlemleme	<i>travel time monitoring</i>	191
yolculuk süresi tahmini	<i>travel time estimation, travel time computation</i>	191
yüksek otonom sürüş (seviye 4)	<i>high driving automation (level 4), highly automated driving, high automation</i>	194
zaman aralığı uyarısı	<i>time gap warning</i>	195
zorunlu alternatif güzergâh	<i>mandatory diversion route</i>	196
YÜK TAŞIMACILIĞI/LOJİSTİK		
ağır yük taşıtı	<i>Heavy Goods Vehicle (HGV)</i>	6
ağırlık güç oranı	<i>weight to power ratio</i>	6
akıllı yük taşımacılığı	<i>smart freight transport</i>	10
araç mahsuplaşma, ticari araç mahsuplaşma	<i>vehicle pre-clearance, commercial vehicle pre-clearance</i>	16
araç performans değerlendirme	<i>vehicle performance evaluation</i>	16
araç tahsisi	<i>vehicle assignment</i>	17
araç takip	<i>vehicle tracking</i>	17
araç üstü emniyet izleme	<i>vehicle on-board safety monitoring</i>	17
araç ve kargo yönetimi, araç ve yük yönetimi, araç ve mal yönetimi	<i>vehicle and cargo management, vehicle and freight management, vehicle and goods management</i>	17
bağlantılı ağır vasıta konvoyu	<i>connected truck platooning</i>	25
birim yük	<i>unit load, unitised load</i>	29

dördüncü taraf lojistik acentesi, 4PL acente	<i>fourth party logistics agent, 4pl agent</i>	45
elleçleme	<i>handling</i>	52
e-lojistik	<i>e-logistics</i>	52
emniyet programı	<i>safety program</i>	53
filo	<i>fleet</i>	59
filo bakım yönetimi	<i>fleet maintenance management</i>	59
filo gözleme	<i>fleet monitoring</i>	59
filo işlemleri kontrolü	<i>fleet operation control</i>	59
filo operasyon planlaması ve hazırlığı	<i>fleet operation planning and preparation</i>	60
filo performans değerlendirmesi	<i>fleet performance evaluation</i>	60
filo ticari işlemleri	<i>fleet business transactions</i>	60
filo yöneticisi	<i>fleet manager</i>	60
filo yönetimi	<i>fleet management</i>	60
gelen lojistik	<i>inbound logistics</i>	63
giden lojistik	<i>out-bound logistics</i>	66
gönderi tahsisi	<i>shipment assignment</i>	67
gönderi, konsinye	<i>shipment, consignment</i>	67
hizmet olarak teslimat	<i>Delivery as a Service (DaaS)</i>	75
intermodal mal taşımacılığı, intermodal yük taşımacılığı	<i>intermodal goods transport, intermodal freight transport</i>	79
kabotaj	<i>cabotage</i>	82
kamyon konvoyu, ağır vasıta konvoyu	<i>truck platooning, heavy vehicles platooning</i>	82
kararlı akış	<i>stable flow</i>	84
kargo	<i>cargo</i>	85
kargo mesaj sistemi	<i>cargo community system</i>	85
kargomat	<i>parcel locker</i>	85
kentsel lojistik	<i>urban logistics</i>	88
kombine taşımacılık, çoklu taşımacılık	<i>combined transport</i>	92

konvoy	<i>platooning</i>	93
liman	<i>port, harbour, seaport</i>	100
liman çıkış belgesi	<i>port clearance certificate</i>	101
lojistik	<i>logistics</i>	101
lojistik ana planı	<i>logistics master plan</i>	101
lojistik merkezi, lojistik köy	<i>logistics center, logistics hub, logistics village</i>	101
lojistik veri portalı	<i>logistics data portal</i>	101
lojistik yönetimi	<i>logistics management</i>	101
mal	<i>goods</i>	103
mal izleme, kargo izleme	<i>goods monitoring, cargo monitoring</i>	103
mal takibi, kargo takibi, gönderi takibi, navlun takibi	<i>goods tracking, cargo tracking, shipment tracking, freight tracing</i>	103
mesafe boşluğu, boşluk, aralık	<i>distance gap, gap, space gap</i>	105
metrik ton	<i>metric ton</i>	106
muaf taşıma	<i>exempted transport</i>	108
navlun	<i>charter rate</i>	109
Organize Sanayi Bölgeleri (OSB)	<i>Organized Industrial Zones (OIZ)</i>	113
otomatik gruplama, kooperatif gruplama, otomatik konvoy oluşturma	<i>automated bunching, cooperative bunching, automated platooning, cooperative platooning</i>	115
otomobil taşıyıcı gemi	<i>car carrier</i>	117
ölçüyü aşan taşıma	<i>oversized transport</i>	124
refakatçi kombine taşımacılık	<i>companion combined transport</i>	130
ro-ro kargo	<i>roll-on, roll-off (ro/ro) cargo</i>	131
rutin bakım	<i>routine maintenance</i>	132
sarsma bandı	<i>rumble strip</i>	134
sevk görevlisi	<i>dispatcher</i>	136
slot rezervasyonu	<i>slot booking, slot reservations</i>	141
sürdürülebilir kentsel lojistik planı	<i>Sustainable Urban Logistics Plan (SULP)</i>	142
sürüş saati takibi	<i>driving hour monitoring</i>	144

şiddetli sıkışıklık	<i>severe congestion</i>	147
taşıma belgesi kullanımı	<i>transport document handling</i>	151
taşıma modu seçimi	<i>transport mode selection</i>	151
tedarik zinciri	<i>supply chain</i>	152
tedarik zinciri yönetimi	<i>Supply Chain Management (SCM)</i>	152
tehlikeli madde	<i>dangerous (hazardous) materials</i>	153
tehlikeli madde emniyet danışmanı	<i>dangerous materials safety advisor</i>	153
tehlikeli madde güzergâh planlama	<i>dangerous (hazardous) materials route planning</i>	153
tehlikeli madde izleme	<i>dangerous (hazardous) materials monitoring</i>	153
tehlikeli madde operasyonu	<i>dangerous (Hazardous) Materials Operation</i>	153
tehlikeli madde özellik bilgisi	<i>dangerous (hazardous) materials characteristics information</i>	153
tehlikeli mal	<i>dangerous (hazardous) goods</i>	154
tehlikeli mal güzergâh planlama	<i>dangerous (hazardous) goods route planning, hazardous materials route planning</i>	154
tehlikeli mal izleme	<i>dangerous (hazardous) goods monitoring</i>	154
tehlikeli mal operasyonu	<i>dangerous (hazardous) goods operation</i>	154
tehlikeli mal özellik bilgisi	<i>dangerous (hazardous) goods characteristics information</i>	154
tehlikeli mal yönetimi	<i>dangerous (hazardous) goods management</i>	154
terminal operatörü	<i>terminal operator</i>	156
tersine lojistik, iade lojistiği	<i>reverse logistics, return logistics</i>	156
tur hazırlığı	<i>tour preparation</i>	165
ulaşım ağ yöneticisi	<i>transport network manager</i>	168
ulaşım düzenleyicisi	<i>transport regulator</i>	169
üçüncü taraf lojistik sağlayıcısı, 3PL sağlayıcısı, nakliye şirketi, nakliye görevlisi	<i>third party logistics provider, 3pl provider, freight forwarder, freight dispatcher</i>	175

yeşil lojistik, sürdürülebilir lojistik	<i>green logistics, sustainable logistics</i>	186
yük operasyon hazırlığı	<i>freight operation preparation</i>	192
yük taşıma yönetimi, yük yönetimi	<i>freight transport management, freight management</i>	192
yük taşımacılığı	<i>freight transport</i>	193
yük ticari işlemleri	<i>freight business transaction, cargo business transaction</i>	193
yük ve filo yönetimi	<i>freight and fleet management</i>	193
yük, navlun	<i>freight</i>	193
yük, yükleme işleri değerlendirmesi	<i>freight operations evaluation</i>	193
yük, yükleme operasyon kontrolü	<i>freight operation control</i>	193
yükleme donanımı	<i>unit load device</i>	193
yüklenici	<i>contractor</i>	193
yükleyici	<i>shipper</i>	193

HAREKETLİLİĞİN GELECEĞİ AKILLI ULAŞIM SİSTEMLERİ

T.C. ULAŞTIRMA VE
ALTYAPI BAKANLIĞI

HAKKI TURAYLIÇ CADDESİ NO:5
EMEK / ÇANKAYA / ANKARA / TÜRKİYE

www.uab.gov.tr

[/uabakanligi](https://twitter.com/uabakanligi)

[/uabakanligi](https://facebook.com/uabakanligi)

[/uabakanligi](https://instagram.com/uabakanligi)